

სამოქალაქო პროცესი

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: <http://www.supremecourt.ge/court-decisions/>

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
სამოქალაქო საქმეებზე

2021, №11

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Civil Cases
(in Georgian)

2021, №11

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Zivilsachen
(in der georgischen Sprache)

2021, №11

Решения Верховного Суда Грузии
по гражданским делам
(на грузинском языке)

2021, №11

გადაწყვეტილებების შერჩევასა და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი
ქეთევან შენგელია

ტექნიკური რედაქტორი

მარიკა მაღალაშვილი

რედაქციის მისამართი:

0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6, ტელ: 298 20 75;
www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და
საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების
დეპარტამენტის მხარდაჭერით

საქიჯბელი

1. მესამე პირები
საპროცესო უფლებამონაცვლეობა 4
2. სასარჩელო წარმოება
ალიარებითი სარჩელის დასაშვებობა 8; 23
3. სარჩელის უზრუნველყოფა
სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება 32; 53
სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის შეცვლა მეორით 61
სარჩელის უზრუნველყოფით გამონვეული
ზარალის ანაზღაურება 63
სასამართლო გადაწყვეტილებით
უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმება 77
4. დაუსწრებელი გადაწყვეტილება 84
დაუსწრებელი გადაწყვეტილების
გაუქმების საფუძვლები 84; 91; 102
5. სასამართლო გადაწყვეტილება
გადაწყვეტილების აღსრულების განანიღვადება 108
6. გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულება
გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფა 118
7. საქმის წარმოების შეწყვეტა გადაწყვეტილების გამოტანის
გარეშე
მორიგება 128
8. საქმის წარმოების შეჩერება
სასამართლოს მოვალეობა შეაჩეროს საქმის წარმოება 151
9. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება
გადაწყვეტილების გაუქმება და
საქმის უკან დაბრუნება ხელახლა განსახილველად 160
მხარეთა გამოუცხადებლობის შედეგები 174

1. მესამე პირები

საკროტესო უფლებამონაცვლეობა

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-543-543-2018

19 ოქტომბერი, 2020 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ბ. ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
პ. ქათამაძე

საკასაციო პალატამ ზეპირი მოსმენის გარეშე განიხილა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აღსრულების ეროვნული ბიუროს განცხადება მოვალის უფლებამონაცვლის დადგენის, ასევე, მის წინააღმდეგ სააღსრულებო ფურცლის გაცემის თაობაზე და

გ ა მ ო ა რ კ ვ ი ა :

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 22 თებერვლის გადაწყვეტილებით ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 17 იანვრის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-6 პუნქტის შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც კასატორ ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრს (ს/კ №...) სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაეკისრა 130 ლარის გადახდა.

2019 წლის 15 აპრილს ხსენებულ გადაწყვეტილებაზე სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ გაცემულ იქნა სააღსრულებო ფურცელი.

საკასაციო სასამართლოს განცხადებით მომართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აღსრულების ეროვნულმა ბიურომ და მოითხოვა სააღსრულებო ფურცელში მოვალის უფლებამონაცვლის დადგენა, ასევე, შესწორებული სააღსრულებო ფურცლის გადაცემა. განცხადების თანახმად, ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრის 2019 წლის 14 ივნისის წერილით ირკვევა, რომ გ-ის მუნიციპალიტეტის მერიის 2018 წლის 28 ივნისის №2105 ბრძანებით 2018 წლის 28 ივნისს დასრულდა რამდენიმე ა(ა)იპ-ის რეორგანიზაცია შერწყმით/გაერთიანებით. რეორ-

განიზაცია შეეხო ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრს და საბოლოოდ დაფუძნდა ახალი იურიდიული პირი – ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრი (ს/კ №4...).

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა განცხადების საფუძვლიანობა, შეაფასა მასზე დართული მტკიცებულებები და მიიჩნევს, რომ სსიპ აღსრულების ეროვნული ბიუროს მოთხოვნა ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი გარემოებების გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 92-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სადავო ან სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგენილი სამართლებრივი ურთიერთობიდან ერთ-ერთი მხარის გასვლის შემთხვევაში (მოქალაქის გარდაცვალება, იურიდიული პირის რეორგანიზაცია, მოთხოვნის დათმობა, ვალის გადაცემა და სხვა) სასამართლო დაუშვებს ამ მხარის შეცვლას მისი უფლებამონაცვლით. უფლებამონაცვლეობა შესაძლებელია პროცესის ყოველ სტადიაზე. დასახელებული ნორმიდან გამომდინარე, უფლებამონაცვლეობის დადგენის ერთ-ერთ საფუძველს წარმოადგენს იურიდიული პირის რეორგანიზაცია, ამასთანავე, ნორმის თანახმად, უფლებამონაცვლეობა დაიშვება პროცესის ყველა სტადიაზე, მათ შორის სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგენილი სამართლებრივი ურთიერთობის ფარგლებში. მოცემულ შემთხვევაში, მართალია, სასამართლო განხილვა დასრულებულია და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 264-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში, თუმცა, ვინაიდან პრეცედენტული სამართლიდან გამომდინარე, აღსრულება ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის მიზნებისათვის სასამართლო პროცესში მოიაზრება, ხსენებული ნორმის გამოყენება დასაშვებია მათ შორის გადანყვეტილების აღსრულების ეტაპზე.

საკასაციო სასამართლო განმცხადებლის მიერ წარმოდგენილი გ-ის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 28 ივნისის №2105 ბრძანებისა და ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრის წერილის შესწავლის შედეგად იზიარებს განმცხადებლის პოზიციას ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრის რეორგანიზაციის თაობაზე, რომლის უფლებამონაცვლესაც სხვა იურიდიულ პირებთან შერწყმის შედეგად ჩამოყალიბებული ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრი წარმოადგენს.

მართალია, ხსენებული დოკუმენტიდან ნათლად დგინდება უფლებამონაცვლეობა და „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის საფუძველზე, აღმასრულებელს

შეეძლო სასამართლოსათვის მომართვის გარეშე გადაეჭრა უფლებამონაცვლეობის საკითხი, თუმცა, საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს რეორგანიზაციის განხორციელების თარიღზე – უფლებამონაცვლე იურიდიული პირი ჩამოყალიბდა სწორედ 2018 წლის 28 ივნისს და ამ აქტის რეგისტრაციის მომენტიდან მიენიჭა რეორგანიზაციას სამართლებრივი მნიშვნელობა. საკასაციო სამართალწარმოება დასრულდა 2019 წლის 22 თებერვალს და ამ დროისათვის რეორგანიზაციის დასრულების მიუხედავად, უფლებამოსილ პირს სასამართლოსათვის არ მოუწოდებია უფლებამონაცვლეობის დამადასტურებელი მტკიცებულებები. სწორედ ამან განაპირობა როგორც გადაწყვეტილებაში, ისე – მის საფუძველზე გაცემულ სააღსრულებო ფურცელში წინამორბედი იურიდიული პირის მითითება.

ამდენად, ვინაიდან საქმის განხილვის დასრულებამდე მოხდა იურიდიული პირის რეორგანიზაცია, საკასაციო სასამართლო დასაშვებად მიიჩნევს აღმასრულებლის მოთხოვნას სასამართლო წესით უფლებამონაცვლის დადგენის თაობაზე.

რაც შეეხება უფლებამონაცვლის საწინააღმდეგოდ სააღსრულებო ფურცლის ამონერას, საკასაციო პალატა ამ მოთხოვნას უარყოფს და განმარტავს, რომ „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლი არეგულირებს შემთხვევას, როდესაც უფლებამონაცვლის დაშვებამდე სააღსრულებო ფურცელი არ არის გაცემული. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატამ 2019 წლის 15 აპრილს გასცა რა სააღსრულებო ფურცელი, არ არსებობს უფლებამონაცვლის საწინააღმდეგოდ მისი ხელახლა გაცემის წინაპირობა, არამედ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 92-ე მუხლის პირველი ნაწილის ანალოგიით, მსგავსად 2019 წლის 22 თებერვლის გადაწყვეტილებისა, სააღსრულებო ფურცელში მითითებული ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრის (ს/კ №4...) უფლებამონაცვლედ მიჩნეულ უნდა იქნას ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრი (ს/კ №...).

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 92-ე, 284-ე, 285-ე, 372-ე, 399-ე მუხლებით

და ა დ გ ი ნ ა:

1. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აღსრულების ეროვნული ბიუროს განცხადება მოვალის უფლებამონაცვლის დადგენისა და მის წინააღმდეგ სააღსრულებო ფურცლის ამონერის თაო-

ბაზე ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.

2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 22 თებერვლის №ას-543-543-2018 გადაწყვეტილებასა და მის საფუძველზე 2019 წლის 15 აპრილს გაცემულ №ას-543-543-2018 სააღსრულებო ფურცელში მითითებული მოვალის – ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრის (ს/კ №4...) უფლებამონაცვლედ მიჩნეულ იქნას ა(ა)იპ გ-ის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრი (ს/კ №4...).

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

2. სასარჩელო წარმოება

ალიარაპიტი სარჩელის დასაშვებობა

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-921-2018

02 ნოემბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: გარიგების ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ზ. ქ-მა (შემდეგში: მოსარჩელე ან მონინალმდეგ მხარე) სარჩელი აღძრა ე. ხ-ის, ნოტარიუს ბ. შ-ის (შემდეგში – ნოტარიუსი), კ. ჯ-ის, ც. ბ-ის, ნ. ბ-ისა და ქ. ლ-ის (შემდეგში: მოპასუხე ან აპელანტი ან კასატორი) წინააღმდეგ და მოითხოვა 2011 წლის 30 სექტემბერს ნოტარიუსის მიერ მოსარჩელის სამკვიდრო ქონებაზე ე. ხ-ის სახელზე გაცემული სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა; ასევე, 2010 წლის 06 ოქტომბერს ე. ხ-სა და კ. ჯ-ს, 2011 წლის 8 ნოემბერს კ. ჯ-სა და ც. ბ-ეს შორის დადებული უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულებების ბათილად ცნობა; 2012 წლის 28 მარტს ც. ბ-ესა და ნ. ბ-ეს შორის დადებული ჩუქების ხელშეკრულებისა და 2013 წლის 3 ივლისს ნ. ბ-ესა და ქ. ლ-ვილს შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა.

2. რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 11 მაისის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: მოსარჩელეს უარი ეთქვა ნოტარიუსის მიმართ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე; ბათილად იქნა ცნობილი 2011 წლის 30 სექტემბერს ე. ხ-ის მიმართ გაცემული სამკვიდრო მონუმობა №...; ბათილად იქნა ცნობილი 2010 წლის 06 ოქტომბერს ე. ხ-სა და კ. ჯ-ს შორის დადებული უძრავის ნივთის ნასყიდობის შესახებ ხელშეკრულება; ბათილად იქნა ცნობილი 2011 წლის 08 ნოემბერს კ. ჯ-სა და ც. ბ-ეს შორის დადებული უძრავის ნივთის ნასყიდობის შესახებ ხელშეკრულება; ბათილად იქნა ცნობილი 2012 წლის 28 მარტს ც. ბ-ესა და ნ. ბ-ეს შორის გაფორმებული ჩუქების ხელშეკრულება; ბათილად იქნა ცნობილი 2012 წლის 03 ივლისს ნ. ბ-ესა და მოპასუხეს შორის და-

დებული უძრავი ქონების ნასყიდობის შესახებ ხელშეკრულება.

3. რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 11 მაისის გადაწყვეტილება სააპელაციო საჩივრით გასაჩივრდა მოპასუხის მიერ.

4. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 26 თებერვლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

5. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია მოცემული დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელოვანი შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

6. გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 1 დეკემბრის გადაწყვეტილებით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ გარდაბნის რაიონის სოფელ სართიჭალაში რეგისტრირებული იყო ნ. ქ-ის (ხ-ის) კომლი. კომლის უფროსად ირიცხებოდა ნ. ქ-ი (ხ-ი). კომლის უფროსის გარდაცვალების შემდეგ კომლში დარჩა ბოლო წევრი ი. (ო.) ქ-ი, რომელიც გარდაიცვალა 2007 წლის 5 მარტს და რომელსაც პირველი რიგის მემკვიდრე არ დარჩენია. მოსარჩელე ზ. ქ-ი წარმოადგენს ი. ქ-ის ძმისშვილს. ე. ხ-ი და ნ. ქ-ი (ხ-ი) არიან დები და შესაბამისად, ი. ქ-ი არის ე. ხ-ის დისშვილი.

7. 2011 წლის 26 ივლისს გარდაბნის რაიონული სასამართლოს მიერ მიღებული იქნა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ე. ხ-ის სარჩელისა გამო, მოპასუხე საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიმართ, სამკვიდროს ვადის აღდგენის შესახებ, რომლითაც სარჩელი დაკმაყოფილდა.

8. 2011 წლის 30 სექტემბერს ნოტარიუს ხ. შ-ის მიერ ი. ქ-ის სამკვიდრო ქონებაზე გაცემული იქნა სამკვიდრო მონაწილეობა. სამკვიდრო მონაწილეობის საფუძველზე საჯარო რეესტრში 2011 წლის 6 ოქტომბერს სადავო უძრავი ქონება ე. ხ-ზე აღირიცხა.

9. 2011 წლის 6 ოქტომბერს ც. მ-ს, როგორც ე. ხ-ის წარმომადგენელსა (ამავე დროს ც. მ-ი წარმომადგენს ე. ხ-ის შვილს) და კ. ჯ-ს შორის გაფორმდა უძრავი ნივთის მდებარე, გარდაბნის რაიონი, სოფელი სართიჭალა 4000,00 კვ.მ არასასოფლო სამეურნეო მიწის ნაკვეთი, საკადასტრო კოდი №8-12.07.7... შენობა ნაგებობები №1, №2, №3, №4, №5 ნასყიდობის ხელშეკრულება.

10. 2011 წლის 8 ნოემბერს კ. ჯ-სა და ც. ბ-ეს შორის გაფორმდა უძრავი ნივთის, მდებარე, გარდაბნის რაიონი, სოფელი სართიჭალა 4000,00 კვ.მ არასასოფლო სამეურნეო მიწის ნაკვეთი, საკადასტრო კოდი 8-12.07.7... შენობა ნაგებობები №1, №2, №3, №4, №5, ნასყიდობის ხელშეკრულება.

11. მოსარჩელე ზ. ქ-ის განცხადების საფუძველზე გარდაბნის რაიონული სასამართლოს მიერ 2011 წლის 1 დეკემბრის გადაწყვე-

ტილებით ბათილად იქნა ცნობილი ამავე სასამართლოს 2011 წლის 26 ივლისის დაუსწრებელი გადაწყვეტილება და განახლდა საქმის წარმოება.

12. 2012 წლის 28 მარტს ც. ბ-ესა და ნ. ბ-ეს შორის გაფორმდა უძრავი ნივთის (საკადასტრო კოდი 8-.12.07.7...) ჩუქების ხელშეკრულება.

13. გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2012 წლის 25 აპრილის დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით არ დაკმაყოფილდა ე. ხ-ის სარჩელი ზ. ქ-ის მიმართ სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელების შესახებ. დაუსწრებელი გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში.

14. 2012 წლის 3 ივლისს ნ. ბ-ესა და ქ. ლ-ს შორის შედგა უძრავი ქონების (საკადასტრო კოდი №8-.12.07.7...) ნასყიდობის ხელშეკრულება გადახდის განვადებით.

15. გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 1 დეკემბრის განწყვეტილებით დადგინდა იქნა, რომ ი. ქ-ის გარდაცვალების შემდეგ მის საცხოვრებელ სახლში ცხოვრობდა ზ. ქ-ი. ამდენად, ი. ქ-ის სამკვიდრო მიიღო ზ. ქ-მა ფაქტობრივი ფლობით, როგორც მეორე რიგის კანონისმიერმა მემკვიდრემ.

16. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ წარმოდგენილი სარჩელით მოთხოვნილი იყო ყველა იმ გარიგებების ბათილად ცნობა, რაც სადავო უძრავი ქონების გასხვისებას უკავშირდებოდა. ამასთან, მოპასუხეებს – ე. ხ-ს, ხ. შ-ს, კ. ჯ-ს, ც. ბ-ეს და ნ. ბ-ეს რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 11 მაისის გადაწყვეტილება (იხ., ამ განჩინების პ-2) არ გაუსაჩივრებიათ. შესაბამისად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება აღნიშნული მოპასუხეების მიმართ შესული იყო კანონიერ ძალაში. სააპელაციო საჩივრით კი, მოპასუხე სადავოდ ხდიდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ფაქტობრივ-სამართლებრივ დასაბუთებას 2013 წლის 3 ივლისს ნ. ბ-ესა და მოპასუხეს შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის ნაწილში. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება შეამოწმა აღნიშნულ ნაწილში და ყურადღება გაამახვილა შემდეგზე:

17. საქმეზე წარმოდგენილი მტკიცებულებების შეფასებისა და დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების საფუძველზე მიჩნეული იქნა, რომ მოპასუხე არ წარმოადგენდა უძრავი ნივთის კეთილსინდისიერ შემძენს.

18. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ კერძო სამართლის სუბიექტებს შეუძლიათ კანონის ფარგლებში თავისუფლად დადონ ხელშეკრულებები და განსაზღვრონ ამ ხელშეკრულებათა შინაარსი. ამასთან, ივარაუდება, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ნე-

ბისმიერი ხელშეკრულება მხარეთა გონივრული განსჯისა და ურთიერთშორის პოზიციების შეჯერების შედეგია, სადაც თითოეულ მხარეს შეგნებული და გააზრებული აქვს თავისი ქმედება, რეალური შესაძლებლობები და გათვალისწინებული აქვს ის რისკები, რაც შეიძლება ხელშეკრულების შესრულებასა თუ მის შეუსრულებლობას მოჰყვეს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ-ის) 185-ე მუხლის თანახმად, შემძენის ინტერესებიდან გამომდინარე, გამსხვიებელი ითვლება მესაკუთრედ, თუ იგი ასეთად არის რეგისტრირებული საჯარო რეესტრში, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა შემძენმა იცოდა, რომ გამსხვიებელი არ იყო მესაკუთრე. სსკ-ის 312-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, რეესტრის მონაცემების მიმართ მოქმედებს უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია, ე.ი. რეესტრის ჩანაწერები ითვლება სწორად, ვიდრე არ დამტკიცდება მათი უზუსტობა. ამავე მუხლის მეორე ნაწილით, იმ პირის სასარგებლოდ, რომელიც გარიგების საფუძველზე სხვა პირისაგან იძენს რომელიმე უფლებას და ეს უფლება გამსხვიებლის სახელზე იყო რეესტრში რეგისტრირებული, რეესტრის ჩანაწერი ითვლება სწორად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ამ ჩანაწერის სანინაალმდეგოდ შეტანილია საჩივარი, ან შემძენმა იცოდა, რომ ჩანაწერი უზუსტოა.

19. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ სამოქალაქო უფლებებს, რომლის არსებობა მხოლოდ საჯარო რეესტრიდან ვლინდება, განსაკუთრებული თავისებურება ახასიათებთ. აღნიშნული უფლებების, გასხვიების, დატვირთვის ან სხვაგვარი განკარგვის შემთხვევაში, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მესამე პირთა უფლებებს, რომლებისთვისაც აღნიშნული უფლების საჯარო რეესტრში რეგისტრაცია წარმოადგენს მყარ გარანტიას სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობისათვის. საჯარო რეესტრის მონაცემების უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია კი, სამოქალაქო ბრუნვაში დამკვიდრებული ნდობის და კეთილსინდისიერების პრინციპის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოვლინებაა. ზოგიერთ შემთხვევაში, ნივთის არამართლზომიერი, სამართლებრივ საფუძველს მოკლებული განკარგვის გამო, ერთმანეთთან წინააღმდეგობაში მოდის ნივთის შემძენისა და მისი ნამდვილი მესაკუთრის ინტერესი. სსკ-ის 312-ე მუხლის პირველი ნაწილი აღნიშნულ კონფლიქტს შემძენის სასარგებლოდ წყვეტს. კეთილსინდისიერების ზოგადსამართლებრივი პრინციპიდან გამომდინარე, საკუთრების და სხვა სანივთო უფლებების დაცვა უნდა განხორციელდეს იმდაგვარად, რომ თანაბრად იყოს დაცული სამოქალაქო ბრუნვის ყველა მონაწილის ინტერესი. სამოქალაქო ბრუნვის სტაბილურობის და საიმედოობის გარანტიების არარსებობის შემთხვევაში, კეთილსინდისიერი შემძენი, რო-

მელმაც ხელშეკრულების დადებისას გამოიჩინა გონივრულობა და სიფრთხილე, ქონების არამართლზომიერი დაკარგვის რისკის მატარებელი გახდება.

20. საჯარო რეესტრის მონაცემები მხოლოდ მაშინ შეიძლება მიჩნეულ იქნეს უსწოროდ, თუ ამ ჩანაწერების საწინააღმდეგოდ შეტანილია საჩივარი ან შემძენმა იცოდა, რომ ჩანაწერი უზუსტოა. ანუ პირველ შემთხვევაში საკმარისია, რომ უფლების შემძენმა იცოდეს, რომ ჩანაწერის საწინააღმდეგოდ შეტანილია საჩივარი ამ უფლების შექმნის გარიგების დადებაამდე, ხოლო მეორე შემთხვევაში საკმარისია, რომ უფლების შექმნის შესახებ გარიგების დადებაამდე მისთვის ცნობილი გახდა ისეთი გარემოებების შესახებ (საჩივრის გარდა), რის გამოც ეს ჩანაწერები უზუსტოა. მხოლოდ ამ გარემოებათა არსებობის შემთხვევაში უფლების შემძენი არ არის კეთილსინდისიერი. წინააღმდეგ შემთხვევაში, განსახილველი ნორმის მიხედვით, რეესტრის მონაცემების მიმართ მოქმედებს უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია, შესაბამისად, რეესტრის მონაცემები მესამე პირისათვის ყოველთვის ითვლება სწორად და არ არის აუცილებელი დამატებით ამ სისწორის დადასტურება. ერთადერთი, რაც რეესტრის უტყუარობის პრეზუმფციას არღვევს, სწორედ შემძენის არაკეთილსინდისიერებაა. ზემოდ დასახელებული ნორმები შეიცავს არაკეთილსინდისიერების იურიდიულ განმსაზღვრელ ელემენტს – შემძენმა იცის, რომ გამსხვიისებული არ იყო მესაკუთრე. ამდენად, შემძენის ინტერესების დამცავი ნორმის გამოყენებისას უნდა შემონმდეს არა მარტო საჯარო რეესტრის მონაცემები, ასევე უტყუარად უნდა დადგინდეს, რომ შემძენმა ნივთის შექენამდე არ იცოდა და არც შეიძლება სცოდნოდა საჯარო რეესტრის უზუსტობის თაობაზე.

21. სააპელაციო პალატამ აპელანტის, როგორც შემძენის, კეთილსინდისიერების შეფასების მიზნებისათვის, ყურადღება მიაქცია საქმეზე დადგენილ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

22. პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოწმე ე. მ-ის მიერ მიცემული ჩვენების თანახმად, მან (ე. მ-მა) მოპასუხეს უთხრა, რომ სახლი იყო სადავო. მოწინააღმდეგე მხარის ადვოკატმა გ. ჭ-ძემ „საბუთები“ გადასცა მოპასუხეს და გააფრთხილა, რომ ბინაზე მიმდინარეობდა დავა. მოპასუხეს „ზე“ მიცემული ჰქონდა და გამომძიებელი ეუბნებოდა, რომ დარჩენილი თანხა აღარ მიეცა. იგი (ე. მ-ი) უშუალოდ ესწრებოდა მოპასუხის და გ. ჭ-ძის საუბარს.

23. სააპელაციო სასამართლოში მოპასუხემ დაადასტურა მის მიერ საგამოძიებო ორგანოში 2013 წლის 24 სექტემბერს მოწმის სახით დაკითხვისას მიცემული ჩვენება (2013 წლის 24 სექტემბრის ჩვენება ერთვის საქმეს) და განმარტა, რომ როდესაც იგი მეზობლებს მა-

მა-შვილს ჟორას და ნუნუს გაეცნო, მათ უთხრეს, რომ სახლის ყოფილ მემკვიდრეებს შორის დავა მიმდინარეობდა. აღნიშნულის შემდგომ იგი დაუკავშირდა გამყიდველს – ნ. ბ-ეს და ჰკითხა, თუ რა დავა მიმდინარეობდა სახლთან დაკავშირებით, რომლის ყიდვასაც აპირებდა. ნ. ბ-ემ უპასუხა, რომ მართლაც არსებობდა დავა სახლის ყოფილ მემკვიდრეებს შორის, თუმცა, განუმარტა, რომ მან აღნიშნული სახლი კანონიერად იყიდა 60 000 ლარად და არის კეთილსინდისიერი შემძენი. მას (მოპასუხეს) ასევე, დაუკავშირდა მონინაალმდეგე მხარის ადვოკატი გ. ჭ-ძე, რომელმაც უთხრა, რომ თავი შეეკავებინა სახლის ყიდვისაგან, რადგან სადავო იყო. აღნიშნული ინფორმაციის მიღების შემდგომ იგი (ქ. ლ-ი) ვაზიანის პოლიციაში წავიდა, სადაც პოლიციის უფროსმა განუცხადა, რომ საცხოვრებელ სახლთან დაკავშირებით ადრე იყო დავა ორ მემკვიდრეს შორის და მოხდა გამოსახლება. მან (ქ. ლ-მა) კონსულტაცია გაიარა თავის ადვოკატთან და გამომძიებელთან, რომლებმაც უთხრეს, რომ გამყიდველს კეთილსინდისიერად ჰქონდა შეძენილი ქონება და პრობლემები არ შეექმნებოდა. მან ასევე, შეამონმა საჯარო რეესტრის ჩანაწერი და სახლზე რაიმე უფლებრივი დატვირთვა არ ყოფილა, რის შემდგომაც სახლის მეპატრონეს თანხა სრულად გადაუხადა (იხ: სააპელაციო სასამართლოს სხდომის ოქმი).

24. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ თავად მოპასუხის ახსნა-განმარტების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია, რომ მოპასუხე სამკვიდროთი დაინტერესებული პირის ზ. ქ-ის ადვოკატის გ. ჭ-ძის მიერ ინფორმირებული იყო, რომ ბინა სადავო ნივთს წარმოადგენდა და რომ დაწყებული იყო სისხლისსამართლებრივი დევნა. დავის შესახებ მოპასუხე გაფრთხილებული იქნა, ასევე, მეზობლების – ე. მ-ძისა და ნ. ტ-ის მიერ, რომლებიც სასამართლო სხდომაზე დაკითხული იქნენ მონმეებად და რომლებმაც დაადასტურეს მოპასუხის ინფორმირება ქონების სადავობასთან დაკავშირებით.

25. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ სახლის სადავობის შესახებ მოპასუხის ინფორმირებულობა დასტურდება, ასევე, პირველი ინსტანციის სასამართლოში მონმის სახით დაკითხული ნ. რ-ის ჩვენებით.

26. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებების ერთობლიობა (ინფორმირებულობა ბინის სადავობისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის არსებობის შესახებ) გამორიცხავდა შემძენის – მოპასუხის დაცვას კეთილსინდისიერების საფუძველით.

27. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 26 თებერვლის განჩინება საკასაციო სა-

ჩივრით გასაჩივრდა აპელანტის მიერ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და სარჩელის უარყოფა მოპასუხესა და ნ. ბ-ეს შორის დადებული გარიგების ბათილად ცნობის ნაწილში.

28. კასატორი არ დაეთანხმა გასაჩივრებული განჩინების ფაქტობრივ გარემოებებს, რომელთა მიხედვითაც, სააპელაციო პალატამ დაასკვნა, რომ აპელანტი (მოპასუხე) გაფრთხილებული იყო გარიგების საგნის სადავოობისა და გარიგებაში მონაწილე პირთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის არსებობის თაობაზე. კასატორი აღნიშნავს, რომ აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებები პირველი ინსტანციის სასამართლომ სისხლის სამართლის საქმის მასალების ამოღების შედეგად დაადგინა, ისე, რომ გასაჩივრებულ განჩინებაში დასახელებული მონმეები არ დაკითხულან სასარჩელო წარმოების პროცესში.

29. კასატორის მოსაზრებით, გასაჩივრებული განჩინებით მისი არგუმენტები და მოსარჩელის მოწვეული მონმეების ჩვენებები საერთოდ არ არის გათვალისწინებული. გარდა ამისა, სამართლებრივად არაა შეფასებული ფაქტობრივი გარემოებები, რომელთა მიხედვით კასატორი ინფორმირებული იყო სადავო საგანზე მემკვიდრეებს შორის დავის დასრულების შესახებ. ასევე, ის ფაქტი, რომ პოლიციის უფროსს, გამომძიებელს და პროკურორს ნ. ბ-ე კეთილსინდისიერ შემძენად მიაჩნდათ და უზნის ინსპექტორის მემკვიდრით ყველა დაინტერესებულ პირს (მათ შორის, მონმეებად დასახელებული და დაკითხული პირები, რომლებიც მონინალმდევე მხარის ახლობლები არიან) წერილობით აფრთხილებდნენ ნ. ბ-ისთვის არ შეეშალათ ხელი მისი საცხოვრებელი სახლის გასხვისებაში, წინააღმდეგ შემთხვევაში, 500 ლარით დაჯარიმდებოდნენ.

30. კასატორმა აღნიშნა, რომ სასამართლომ სამართლებრივი შეფასების გარეშე დატოვა აგრეთვე ის ფაქტი, რომ მონინალმდევე მხარე გამოსახლებული იყო სადავო საცხოვრებელი სახლიდან, ხოლო კასატორმა ადვოკატებთან და გამომძიებელთან კონსულტაციების მიღების შედეგად შეიტყო, რომ იგი კეთილსინდისიერ შემძენად მიიჩნეოდა და ამ საკითხის გამო, პრობლემები არ შეექმნებოდა.

31. კასატორის მოსაზრებით, გარიგების საგნის უნაკლობა დადასტურდა ნოტარიუსის მიერ გარიგების დამონმებისას. აგრეთვე, მხედველობაში იყო მისაღები ის გარემოება, რომ სისხლისსამართლებრივი დევნის პროცესში, ც. ბ-ის მიერ ნ. ბ-ისათვის სადავო სახლის ჩუქებასთან დაკავშირებით სამართალდამცავებს არ ჰქონიათ პრეტენზიები. აღნიშნულ სახლზე საჯარო რეესტრის მონაცემებითაც არ დაფიქსირებულა მისი სადავოობის, უფლებრივი

დატვირთვის ან რაიმე შეზღუდვის თაობაზე, რის გამოც, კასატორმა თანხის მეორე ნაწილიც გადაიხადა.

32. კასატორმა განმარტა, რომ მის მიერ გამოჩენილი ზემოაღნიშნული სიფრთხილე განპირობებული იყო იმით, რომ სადავო სახლის შესაძენად მათ თავიდან გადახდილი ჰქონდა 4 000 აშშ დოლარი, ახლოვდებოდა მეორე ნაწილის გადახდის დრო და ნ. ბ-ე აფრთხილებდა, რომ დროულად გადაუხდელობის შემთხვევაში, დაკარგავდა სახლის შეძენის უფლებასა და უკვე გადახდილ თანხას. შესაბამისად, საეჭვო ვითარების არსებობის შემთხვევაში, კასატორს ერჩია უკვე გადახდილი თანხის დაკარგვა და არ აიღებდა ბანკიდან სესხს, რომელსაც დღემდე ვერ იხდის.

33. კასატორმა აღნიშნა, რომ პირველი ინსტანციისა და სააპელაციო სასამართლოს დასკვნები მხოლოდ იმაზეა დამყარებული, რომ კასატორმა იცოდა სახლის სადავოდ ყოფნის შესახებ, რაც კანონის არასწორ განმარტებაზე მიუთითებს (სსკ-ის 185-ე მუხლი) და საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობაზე სსკ-ის 393-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად. კერძოდ, სწორად უნდა განხორციელებულიყო სიტყვა „ცოდნის“ და „უზუსტობის“ ინტერპრეტაცია.

34. საკასაციო საჩივრის ავტორის განმარტებით, მან საპაექრო სიტყვაში მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და თბილისის სააპელაციო სასამართლოების მიერ რიგ გადანყვეტილებებსა და განჩინებებზე, სადაც ამომწურავადაა განმარტებული საჯარო რეესტრის ჩანაწერის მნიშვნელობა და სამოქალაქო ბრუნვის დაცვისადმი კანონის და სასამართლო პრაქტიკის დამოკიდებულება, სავარაუდო უზუსტობის შემონმების ფარგლები.

35. კასატორმა მიუთითა, რომ სააპელაციო სასამართლოს არ უნდა გამოეყენებინა სსკ-ის 390-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი, რომელიც არ გულისხმობს პირველი ინსტანციის სასამართლოს შეფასებებისა და დასკვნების ბრმად გაზიარებას, თუ ისინი არ გამომდინარეობენ საქმეზე გამოკვლეული ყველა მტკიცებულების ერთობლიობის ობიექტური და მიუკერძოებელი შეფასებიდან, მატერიალური კანონიდან და უზენაესი სასამართლოს მიერ შემუშავებული ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკიდან. (სუსგ №2ბ/1232-12, №ას-189-182-2013, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილებები საქმეზე №2ბ/795-09 და №2ბ/4210-11). სასამართლო პრაქტიკით კეთილსინდისიერებასთან დაკავშირებით უარყოფილია ზოგადსამართლებრივი თანაბარი მოპყრობის პრინციპი, უფლებრივი პრიმატი ენიჭება კეთილსინდისიერ შემძენს. კეთილსინდისიერება სუბიექტური კატეგორიაა და გადამწყვეტია სუბიექტური აღქმა – შემძენმა იცოდა თუ არა, რომ რეესტრში მესა-

კუთრედ მითითებული პირი არ წარმოადგენდა უფლებამოსილ პირს. ამასთან, „უზუსტობასთან“ დაკავშირებით სამართლებრივ ქრილში მეტ-ნაკლებად ანგარიშგასანევი მოდავება მხოლოდ მაშინ შეიძლება დასაბუთებულად და ნამდვილ უფლებაზე დამყარებულად ჩაითვალოს, თუ ასეთად თავისი გადაწყვეტილებით აღიარებს სასამართლო. ცხადია, ასეთი აღიარება წინ უნდა უძღვოდეს საკუთრების ობიექტის შექმნას და თანაც შემძენისთვის ეს ცნობილი უნდა იყოს.

36. კასატორი მიუთითებს დასახელებული პრაქტიკის მსჯელობაში უძრავი ქონების ქრილში მსჯელობისას მოძრავ ნივთებთან მიმართებაში არსებული დებულებების გამოყენების დაუშვებლობა, რაც განსახილველ დავაზე არ გამხდარა მსჯელობის საგანი.

37. საკასაციო საჩივრის ავტორი სუსგ-ს 2012 წლის 13 დეკემბრის განჩინებაში საქმეზე №2ბ/1232-12 განმარტებაზე მითითებით თვლის, რომ „ცოდნა“ უნდა გულისხმობდეს ინფორმირებულობას იმის თაობაზე, რომ რეესტრში პირი არაა კანონისმიერი მესაკუთრე, ხოლო ასეთს წარმოადგენს სხვა კონკრეტული პირი.

38. კასატორი ასევე მიუთითებს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს დასახელებულ გადაწყვეტილებებში სასამართლოს მსჯელობაზე და განმარტავს, რომ ცალსახად მხოლოდ „სადავოობა“, „საეჭვოობა“ ვერ გახდება სადავო გარიგების ბათილობის საფუძველი, მითუმეტეს, იმ პირობებში, რომ თავად მოწინააღმდეგე მხარის მიერ დასახელებული მოწმეები ამყარებენ კასატორის პოზიციას. მათვე განმარტებს, რომ გარიგების საგნის სადავოდ ყოფნის შესახებ ინფორმაციის მიღების დღესვე კასატორი ეწვია ვაზიანის პოლიციის უფროსს და მისგანაც მიიღო განმარტება, რომ ნ. ბ. ე ამ საგნის კეთილსინდისიერი შემძენი და კანონიერი მესაკუთრე იყო.

39. კასატორის განმარტებით, რომც დაეუშვათ საქმესთან კავშირში მყოფი პირების მსჯავრდების კანონიერება, ც. ბ-ის მიერ სახლის შექმნის შემდეგ ბრალდების ჯაჭვი წყდება, რადგან მისი კეთილსინდისიერ შემძენად აღიარება ეჭვს არ იწვევს. შესაბამისად, კასატორი არ იყო ვალდებული დაინტერესებულიყო წინა ტრანზაქციებით, რომლებიც მრავალჯერ განხორციელდა.

40. კასატორმა დამატებით აღნიშნა, რომ განაჩენით აღიარებულია დანაშაულებრივი ქმედების კვალიფიკაცია, რასაც შედეგად მოჰყვა მსჯავრდება. სამოქალაქო საქმეთა განმხილველი მოსამართლე არ იყო ვალდებული სადავო შეფასებები გაეზიარებინა და თავის გადაწყვეტილებაში გადაეტანა. რაც შეეხება იმ ფაქტს, რომ ც. და ნ. ბ-ეს არ შეუტანიათ სააპელაციო საჩივარი, ეს გამონეუულია უსახსრობით და არა იმით, რომ ეთანხმებიან სასამართლოს

გადაწყვეტილებას.

41. კასატორის აზრით, სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია პროცესუალური კანონი, იმ თვალსაზრისით, რომ არ დაასაბუთა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების მხოლოდ ერთი მხარის არგუმენტებზე დაფუძნების კანონიერება და მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის გადანაწილების საფუძვლიანობა. ასევე, კასატორი სადავოდ ხდის იმ ფაქტს, რომ გადაწყვეტილებაში საერთოდ არ იყო მითითებული მისი მიღების სამართლებრივი საფუძვლები და ეს ხარვეზი სსსკ-ის 260-ე მუხლის საფუძველზე გამოსწორდა, თუმცა კანონით გათვალისწინებულ არც „უსწორობას“ და არც „აშკარა არითმეტიკულ შეცდომას“ არ ჰქონია ადგილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

42. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 18 ივლისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 396-ე მუხლით და 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2018 წლის 12 სექტემბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „ა“ და „ე“ ქვეპუნქტების საპროცესო სამართლებრივი საფუძვლით.

43. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზებისა და საკასაციო საჩივრის იურიდიული დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად უნდა დაუბრუნდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს შემდეგი მოტივაციით:

44. მოცემულ შემთხვევაში, სარჩელით მოთხოვნილია ყველა იმ გარიგებების ბათილად ცნობა, რაც სადავო უძრავი ქონების გასხვისებას უკავშირდებოდა (იხ., ამ განჩინების პ-1). რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 11 მაისის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. შესაბამისად, ბათილად იქნა ცნობილი: 2011 წლის 30 სექტემბერს ე. ხ-ის მიმართ გაცემული სამკვიდრო მონაბობა; 2010 წლის 06 ოქტომბერს ე. ხ-სა და კ. ჯ-ს შორის დადებული უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულება; 2011 წლის 08 ნოემბერს კ. ჯ-სა და ც. ბ-ეს შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულება; 2012 წლის 28 მარტს ც. ბ-ესა და ნ. ბ-ეს შორის გაფორმებული ჩუქების ხელშეკრულება; 2012 წლის 03 ივლისს ნ. ბ-ესა და მოპასუხეს შორის დადებული ხელშეკრულება. აღნიშნული გადაწყვეტილება უცვლელადაა დატოვებული თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის

26 თებერვლის განჩინებით. კასატორი მოითხოვს ამ განჩინების იმ ნაწილში გაუქმებას და სარჩელის უარყოფას, რომლითაც მოპასუხესა და ნ. ბ-ეს შორის დადებული გარიგება ბათილად იქნა ცნობილი.

45. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ გაუქმების ნაწილში (ამ განჩინების პ-44) კასატორმა წარმოადგინა ნაწილობრივ დასაშვები (დასაბუთებული) საკასაციო პრეტენზია.

46. პირველ რიგში, საკასაციო პალატა ხაზს უსვამს საკასაციო სასამართლოს მიზანს, რომელიც ინდივიდუალური ინტერესის დაცვის სამსახურში დგას და თავის მხრივ, მიმართულია მხარეთა უფლებებისა და ინტერესების დაცვისაკენ და საჯარო ინტერესების დაცვას, რომელიც მიმართულია კანონების ერთგვაროვან გაგებასა და ერთიანი მართლმსაჯულების ჩამოყალიბებისაკენ (იხ., ლილუაშვილი თ., სამოქალაქო საპროცესო სამართალი, თბ. 2005, 494). მითითებული მიზნები მიიღწევა როგორც ზოგადად პროცესუალური ურთიერთობების სისტემისათვის დამახასიათებელი სამართლებრივი მექანიზმების ამოქმედებით, ასევე – იმ სპეციალური პროცესუალური საშუალებების გამოყენებით, რომლებიც საბოლოოდ მიმართულია საკასაციო სასამართლოს წინაშე დასმული ამოცანების გადაწყვეტისაკენ. აღნიშნული სამართლებრივი საშუალებების გამოყენების კანონზომიერება ფაქტობრივად განსაზღვრავს საკასაციო სასამართლოს პროცესუალურ-სამართლებრივ საქმიანობას. სწორედ დასახელებული მიზნიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ განსახილველ შემთხვევაში, აღძრული აღიარებითი სარჩელის (სარჩელის კლასიფიკაცია პროცესუალური ნიშნით), რომლითაც მოთხოვნილია 2011 წლის 30 სექტემბერს ნოტარიუსის მიერ მოსარჩელის სამკვიდრო ქონებაზე ე. ხ-ის სახელზე გაცემული სამკვიდრო მონუმობის ბათილად ცნობა; ასევე, 2010 წლის 06 ოქტომბერს ე. ხ-სა და კ. ჯ-ს, 2011 წლის 8 ნოემბერს კ. ჯ-სა და ც. ბ-ეს შორის დადებული უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულებების ბათილად ცნობა; 2012 წლის 28 მარტს ც. ბ-ესა და ნ. ბ-ეს შორის დადებული ჩუქების ხელშეკრულებისა და 2013 წლის 3 ივლისს ნ. ბ-ესა და ქ. ლ-ს შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა (იხ., ამ განჩინების პ-1), იურიდიულ ინტერესად კი, მოსარჩელემ მიუთითა სადავო ქონების საწყის მდგომარეობაში დაბრუნება, საჯარო რეესტრში მოსარჩელის სახელზე რეგისტრაციის და ამ გზით დანაშაულით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება (იხ., სარჩელის იურიდიული ინტერესი). საგულისხმოა, რომ სარჩელის მოთხოვნები (იხ., ამ განჩინების პ-1) იურიდიულ ინტე-

რესს არ უზრუნველყოფს და მოსარჩელის დარღვეული უფლების აღდგენის წინაპირობა ვერ გახდება, ვინაიდან, სარჩელით არ არის მოთხოვნილი რაიმეს მიკუთვნება ან შესრულება, ხოლო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით მიაკუთვნოს მხარეს ის, რაც მას არ მოუთხოვია (სსსკ-ის 248-ე მუხლი) (მდრ: სუსგ №ას-486-454-2017, 31 იანვარი, 2018 წელი. პ-18.2; აგრეთვე იხ., საქმე №ას-782-782-2018, 12 სექტემბერი, 2018 წელი, პ-36-37).

47. მოცემულ შემთხვევაში, სარჩელი აღძრულია გარიგებების ბათილად ცნობის მოთხოვნით [სსსკ-ის 180-ე მუხლი, სსკ-ის 54-ე მუხლი]. ამასთან, მოთხოვნის იურიდიული ინტერესის არსებობა მოსარჩელემ დაასაბუთა იმით, რომ მას გააჩნდა უძრავი ნივთის საჯარო რეესტრში მის სახელზე რეგისტრაციის და ამ გზით დანაშაულით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების ლეგიტიმური ინტერესი.

48. აღიარებითი სარჩელის სამართლებრივი ბუნების შესახებ საკასაციო სასამართლო არაერთ გადაწყვეტილებაში/განჩინებაში განმარტავს, რომ: აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის საკითხის შემოწმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ – უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიურია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხებულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-1089-1009-2017, 05.12.2017წ; №ას-437-409-17 29.09.17, №ას-916-857-

17 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17
№ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.;
№ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-2015,
11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016,
06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308, 2016,
03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.6.2016წ.; №ას-375-359-2016,
17.06.2016წ.; საქმე №ას-595-554-2017, 15 დეკემბერი, 2017 წელი).

49. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის სახე-
ბად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი) პრაქ-
ტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანო-
ნით დაცული უფლებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაც-
ვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამარ-
თლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულე-
ბით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება,
პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და
ა.შ), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და
ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია,
რადგანაც, საპროცესო ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე,
დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარე-
ობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის
აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღი-
არებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის
სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩე-
ლის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს.

50. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ განსახილველ შემთხვე-
ვაში, სასარჩელო მოთხოვნა მხოლოდ გარიგებათა ბათილად ცნო-
ბის შესახებ, საბოლოოდ არ აყენებს მოსარჩელისათვის სასარგებ-
ლო იურიდიულ შედეგს და მოსარჩელის სასარგებლოდ დაკმაყო-
ფილებული გადაწყვეტილების აღსრულების ეტაპზე, მხოლოდ გა-
რიგებათა ბათილად ცნობით არ მიიღწევა მოსარჩელის საკუთრე-
ბის უფლების აღრიცხვა სადავო ფართზე.

51. სააპელაციო ინსტანციაში საქმის განხილვა წარმოებს იმ წე-
სების დაცვით, რაც დადგენილია პირველი ინსტანციით საქმეთა
განხილვისათვის სსსკ-ის 372-ე მუხლით, ანუ საქმე არსებითად იხი-
ლება. აქედან გამომდინარე, სსსკ-ის 380-ე მუხლის პირველი ნაწი-
ლის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას
შეიძლება მოყვანილ იქნეს ახალი ფაქტები და წარდგენილ იქნეს
ახალი მტკიცებულებები.

52. მოცემულ შემთხვევაში, უწინარესად, უნდა აღინიშნოს, რომ
სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა საქმის გადასაწყვეტად მნიშ-
ვნელოვანი ყველა ფაქტობრივი გარემოება, თუმცა, მოსარჩელის

მოთხოვნიდან გამომდინარე არ შეამონმა სარჩელის გამართულობა (დასაბუთებულობა), რა დროსაც სასამართლოს უნდა შეემონებინა, თუ რა სურდა მოსარჩელეს. მართლმსაჯულების ეფექტიანობა მის საპროცესო ეკონომიაშიც გამოიხატება და სწორედ ამ პრინციპიდან გამომდინარე, სასამართლოს მოსარჩელისათვის შეკითხვების მეშვეობით უნდა მიეცა სასარჩელო მოთხოვნის დაკონკრეტების (დაზუსტების) შესაძლებლობა (სსსკ-ის 83-ე მუხლის მეოთხე ნაწილი), რადგანაც ამ შემთხვევაში გარიგების ბათილობა, სავარაუდოდ იმის წინაპირობას წარმოადგენს, რისი მიღწევაც სურს მოსარჩელეს, ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ სარჩელის დაზუსტება, მოთხოვნის გამართულად ჩამოყალიბება არ წარმოადგენს იმ შემთხვევას, რომელიც დადგენილია სსსკ-ის 381-ე მუხლით და დაუშვებლად მიიჩნევა სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპზე დავის საგნის შეცვლას ან გადიდებას.

53. სწორედ აღნიშნული საპროცესო დანაწესის ფარგლებში, მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტების გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლომ უნდა შეამონოს, რამდენად არის შესაძლებელი მიკუთვნებითი მოთხოვნის დაყენება ანუ არა არსებული ფაქტობრივი გარემოებების ან ახალი მტკიცებულებების წარდგენის/მითითების გზით, არამედ – უკვე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების მიხედვით, რათა მოსარჩელემ მიაღწიოს მისთვის სასურველ იურიდიულ შედეგს, რომელიც აღსრულებადი იქნება. სამართალწარმოების მიზანი პირის დარღვეული უფლების დაცვა და აღდგენაა, რაც მოიცავს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების პროცესს. გადაწყვეტილება აღსრულებადი უნდა იყოს, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მხარისთვის ხელსაყრელი გადაწყვეტილებითაც კი ვერ დაკმაყოფილდება მისი სამართლებრივი ინტერესი.

54. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ როგორი სწრაფიც არ უნდა იყოს მართლმსაჯულება, როგორი სამართლიანი და კანონიერიც არ უნდა იყოს სასამართლო გადაწყვეტილება, მართლმსაჯულების მიზნები და ამოცანები განუხორციელებელი რჩება, თუ არ მოხდება გადაწყვეტილების აღსრულება. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო თავის არაერთ გადაწყვეტილებაში ხაზს უსვამს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მნიშვნელობას და განმარტავს, რომ „სასამართლოსათვის სარჩელის წარდგენის უფლება არ არის თეორიული უფლება და არ უზრუნველყოფს მხოლოდ უფლების აღიარებას საბოლოო გადაწყვეტილების მეშვეობით, არამედ ასევე შეიცავს ლეგიტიმურ მოლოდინს იმასთან დაკავშირებით, რომ გადაწყვეტილება აღსრულებადი“ (იხ. „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, განაცხადი

№40765/02; Burdov v. Russia, no. 59498/00, §34, ECHR 2002-III; Hornsby v. Greece, judgment of 19 March 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997-II, p. 510, §40 Hornsby; Mutishev and Others v. Bulgaria, 18967/03, §129, 3 December 2009; Antonetto v. Italy, no. 15918/89, §28, 20 July 2000).“

55. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამონმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც სასახული სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

56. საქმის ხელახალი განხილვის დროს სააპელაციო სასამართლომ თვითონ უნდა გამოიკვლიოს, თუ რა სახის მიკუთვნებითი მოთხოვნა შეიძლება გააჩნდეს მოსარჩელეს მოპასუხის მიმართ და მას შემდეგ, რაც მოსარჩელე სარჩელის გარემოებებსა და მოთხოვნას დააზუსტებს, უნდა დაადგინოს რომელი სამართლის ნორმიდან ან ნორმებიდან შეიძლება გამომდინარეობდეს ამგვარი მოთხოვნა (სახელშეკრულებო, თუ კანონისმიერი) და შესრულებულია თუ არა იმ სამართლებრივი შედეგის განმაპირობებელი ყველა ფაქტობრივი წინამძღვარი, რომლის მიღწევაც მოსარჩელეს სურს.

57. სსსკ-ის 412-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, შეამოწმოს გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება, ვიდრე საქმეზე არ დადგინდება დავის გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება.

58. სსსკ-ის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელა-

ციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განანილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას, სასამართლო ხარჯების განანილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ქ. ლ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 26 თებერვლის განჩინება და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად;
3. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

აღიარებული სარჩელის დასაშვებობა

განჩინება

საქართველოს სახელმწიფო

№ას-62-2019

17 ივლისი, 2019 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ე. გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: ვალდებულების შეწყვეტილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 19 ნოემბრის განჩინებით თ. ც-ძესა (შემდეგში: მოსარჩელე ან კასატორი)

და ბ. კ-ძეს (შემდეგში: ან. გარდაცვლილი) შორის მორიგების აქტით შეწყდა საქმის წარმოება სამოქალაქო საქმეზე. მორიგების აქტის თანახმად ან გარდაცვლილს მოსარჩელისათვის უნდა გადაეხადა 3500 ლარი 6 თვის ვადაში. თანხის გადახდა უნდა დამთავრებულიყო 2014 წლის 1 აპრილს. თანხის გადახდის შემდეგ მოსარჩელე უძრავ ქონებას დაუბრუნებდა ან გარდაცვლილს და ეს უკანასკნელი საჯარო რეესტრში დარეგისტრირდებოდა მიწის ნაკვეთის მესაკუთრედ (ს/კ ...).

2. ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 7 დეკემბრის განჩინებით ლ. მ-ის (შემდეგში: მოპასუხე, აპელანტი ან ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლე) განცხადება დაკმაყოფილდა; ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს №2/262-2013წ. საქმეზე, ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლედ ცნობილი იქნა მოპასუხე; შესაბამისად, მხარეთა შორის დამტკიცებულ მორიგების განჩინებაზე სასამართლომ გასცა ახალი სააღსრულებო ფურცელი, რომელიც სააღსრულებო ბიუროში მოპასუხემ იძულებით აღსასრულებლად წარადგინა.

3. სარჩელის საფუძვლები

3.1. მოსარჩელემ 2018 წლის 1 ივნისს სარჩელით მიმართა სასამართლოს მოპასუხის წინააღმდეგ და მორიგების აქტით გათვალისწინებული ვალდებულებების შეწყვეტილად ცნობა და სააღსრულებო წარმოების შეწყვეტა მოითხოვა.

3.2. მოსარჩელის განმარტებით, ან გარდაცვლილს მითითებულ ვადაში თანხის გადახდა არ დაუწყია, თანხა არც მოგვიანებით გადაუხდია. მოსარჩელემ განმარტა, რომ მან ინტერესი დაკარგა მხარეთა შორის არსებული მორიგებისადმი. 2015 წლის 31 მარტს ბ. კ-ძე გარდაიცვალა და საქმეზე დაწყებული სააღსრულებო წარმოება შეწყდა 2015 წლის 19 აგვისტოს მის მარნმუნებელთან შეთანხმებით. ამავე საქმეზე ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლის – მოპასუხის მიერ მოხდა ახალი სააღსრულებო ფურცლის ამონერა და კვლავ დაიწყო სააღსრულებო წარმოება, რითაც მოპასუხეს სურს აიძულოს მოსარჩელე მიიღოს ის შესრულება, რაც თავის დროზე არ განუხორციელებია ან გარდაცვლილს და იძულებით გადაიფორმოს მიწის ნაკვეთი.

3.3. მოსარჩელის განმარტებით მას არავითარი ვალდებულება არ აკისრია ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლის – მოპასუხის მიმართ, რადგან მორიგების აქტით განსაზღვრულ ვადაში მოპასუხის მხრიდან ვალდებულება არ შესრულებულა. მოპასუხეს მაშინ ექნებოდა ან გარდაცვლილის ვალდებულების შესრულების უფლება, როგორც უფლებამონაცვლეს, თუკი ან გარდაცვლილის ვალდებულების შესრულებისათვის დათქმული ვადა გაშვებული არ ექ-

ნებოდა, მას მოსარჩელისაგან საპასუხო მოქმედების მოთხოვნის უფლება ექნებოდა მაშინ, თუკი ან გარდაცვლილის სიცოცხლეში გადახდილი ექნებოდა მორიგების აქტში მითითებული თანხა, რაც მოცემულ შემთხვევაში ადგილი არ ჰქონია.

3.4. მოსარჩელემ ასევე აღნიშნა, რომ ფულის ინფლაციის გამო მითითებული თანხით ანალოგიურ მინის ნაკვეთს ვერ შეიძენს.

4. მოპასუხის შესაგებელი

4.1. მოპასუხემ წერილობით წარდგენილი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ სააღსრულებო ფურცელი ამოიწერა ორჯერ. სააღსრულებო წარმოება შეჩერებული იყო და განახლდა მოპასუხის განცხადებისა და სააღსრულებო ფურცლის წარდგენის შემდეგ, შესაბამისად, იგი უნდა აღსრულდეს. მოპასუხის განმარტებით მოსარჩელის მოთხოვნა არის უკანონო და არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

5. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება

5.1. ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2018 წლის 17 აგვისტოს გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა; ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 19 სექტემბრის მორიგების აქტით მოსარჩელესა და ან გარდაცვლილს (უფლებამონაცვლე – მოპასუხე) შორის განსაზღვრული ვალდებულებები შეწყვეტილად იქნა ცნობილი; შეწყდა სააღსრულებო წარმოება სსიპ აღსრულების ეროვნულ ბიუროს თბილისის სააღსრულებო წარმოებაში არსებულ საქმეზე №A18027506-005/002 21.03.2018 წ. (ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს მიერ 2017 წლის 16 ნოემბერს გაცემული №2/262-13 სააღსრულებო ფურცელი).

5.2. რაიონულმა სასამართლომ გადაწყვეტილების მიღებისას იხელმძღვანელა საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ) მე-8, 170-ე, 317-ე, 319-ე, 361-ე, მე-400, 405-ე და 484-ე მუხლებით.

6. მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი

6.1. მოპასუხემ (ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლემ) სააპელაციო წესით გაასაჩივრა რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

7. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება და დასკვნები

7.1. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 29 ნოემბრის გადაწყვეტილებით აპელანტის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და მოსარჩელის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

7.2. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ამ განჩი-

ნების 1-2 პუნქტებში ასახული გარემოებები და აღნიშნა, რომ ვინაიდან მორიგების განჩინება ორმხრივ ვალდებულებას ითვალისწინებდა, სააღსრულებო ფურცელში კრედიტორად, იმავდროულად მიზნააღმდეგე მხარეებად მიეთითა მოსარჩელე და ან. გარდაცვლილი.

7.3. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სააღსრულებო საქმის წარმოების შეწყვეტას მოსარჩელე ორი საფუძველით ითხოვდა: 1) მოვალე მხარის გარდაცვალების გამო; 2) ასევე იმ საფუძველით, რომ მორიგების განჩინებაში მითითებულ ვადაში, 2014 წლის 1 აპრილამდე, მოვალემ – ან გარდაცვლილმა არ გადაიხადა თანხა, რითიც მას მოესპო ვალდებულების შესრულების მოთხოვნის უფლება. მოსარჩელე უთითებდა, რომ მან დაკარგა ინტერესი აღსასრულებელი გადანყვეტილების მიმართ. მოსარჩელის მტკიცებით მის მიერ მითითებული გარემოებები სააღსრულებო წარმოების შეწყვეტის საფუძველს წარმოადგენდა.

7.4. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის პოზიცია და განმარტა, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ) 92-ე მუხლის თანახმად სადავო ან სასამართლოს გადანყვეტილებით დადგენილი სამართლებრივი ურთიერთობიდან ერთ-ერთი მხარის გასვლის შემთხვევაში (მოქალაქის გარდაცვალება, იურიდიული პირის რეორგანიზაცია, მოთხოვნის დათმობა, ვალის გადაცემა და სხვა) სასამართლო დაუშვებს ამ მხარის შეცვლას მისი უფლებამონაცვლით. უფლებამონაცვლეობა შესაძლებელია პროცესის ყველა სტადიაზე.

7.5. უფლებამონაცვლისათვის პროცესში მის დაშვებამდე შესასრულებელი ყველა მოქმედება სავალდებულოა იმ ოდენობით, რაც სავალდებულო იქნებოდა იმ პირისათვის, რომელიც მან შეცვალა.

7.6. „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდეგში: სპეციალური კანონი) 24-ე მუხლის თანახმად, სააღსრულებო ფურცელი შეიძლება გაცემულ იქნას გადანყვეტილებაში დასახელებული კრედიტორის უფლებამონაცვლე პირთა სასარგებლოდ, ან მოვალის უფლებამონაცვლე პირთა საინააღმდეგოდ თუ უფლებამონაცვლეობა ნათელია, ან ამის დამადასტურებელი დოკუმენტი შეადგინა სათანადოდ უფლებამოსილმა ორგანომ, ან დაამოწმა ნოტარიუსმა.

7.7. მითითებული ნორმების დაცვით, აპელანტი ცნობილი იქნა ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლედ სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესულ მორიგების განჩინებაზე, შესაბამისად, აპელანტი აღჭურვილი იქნა ყველა იმ უფლება-მოვალეობებით, რომელსაც კრედიტორ მხარეს ანიჭებს სპეციალური კანონი. აღნიშნული გა-

რემოება, ამასთან ბ. კ-ის გარდაცვალება არ არის სააღსრულებო წარმოების შეწყვეტის საფუძველი.

7.8. დადგენილია, რომ მორიგების აქტით მხარეთა ურთიერთვალდებულებების შესრულების ვადად 2014 წლის 1 აპრილი დასახელდა; ამ ვადაში მხარეებმა ნებაყოფლობით არ აღასრულეს ერთმანეთის მიმართ ნაკისრი ვალდებულებები, მაგრამ იმავე მორიგების აქტით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ თუკი მორიგების აქტის პირობები ნებაყოფლობით აღსრულდებოდა, აღსრულების ქვემდებარე აქტი იძულებით აღსასრულებლად მიექცეოდა; აღსრულების საერთო ვადა კი 10 წელია.

7.9. უდავოა ისიც, რომ უფლებამონაცვლეობა ნებისმიერ ეტაპზეა დაშვებული, მათ შორის – აღსრულების ეტაპზეც.

7.10. ამასთან, ორმხრივი ვალდებულების შესრულებისას მხოლოდ ერთ-ერთი კრედიტორი მხარის მიერ საკითხისადმი ინტერესის დაკარგვა ვერ გახდება აღსრულების შეწყვეტის საფუძველი.

7.11. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მორიგების განჩინება არის ის უდავო და შეუქცევადი შეთანხმება მხარეებისა, რომელიც კანონით დადგენილი წესით უნდა აღსრულდეს. სასამართლომ მხარეთა მორიგების დამტკიცებამდე, მის მონაწილე მხარეებს განუმარტავს მორიგების სამართლებრივ შედეგებს, მათ შორის კანონის დანაწესს, რომელიც იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძველით სასამართლოსადმი ხელმეორედ მიმართვას გამორიცხავს და საქმის წარმოების შეწყვეტის საფუძველია (სსსკ-ის 272-ე მუხლის პირველი ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტი და 273-ე მუხლის მე-2 ნაწილი).

7.12. საპროცესო კანონმდებლობა განსაზღვრავს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების სამართლებრივ შედეგებს: გადაწყვეტილება – კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ იძენს უდავოობისა და სავალდებულოობის თვისებას, რაც იმას გულისხმობს, რომ მხარეებს, აგრეთვე მათ უფლებამონაცვლეებს, არ შეუძლიათ სადავო გახადონ სხვა პროცესში გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტები და სამართლებრივი ურთიერთობანი.

7.13. სსკ-ის 142-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადასტურებული მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადაა ათი წელი, მაშინაც კი, როცა ეს მოთხოვნა უფრო ნაკლებ ხანდაზმულობას ექვემდებარება.

7.14. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნულ მუხლზე მითითებით განმარტა, რომ სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული მორიგების განჩინების აღსრულების ვადა შეადგენს 10 წელს ამ განჩინების კანონიერ ძალაში შესვლიდან, კონკრეტულ შემთხვევაში კი ეს ვადა გასული არ არის, რაც გამორიცხავს მოსარჩელის სარჩე-

ლის დაკმაყოფილებას სააღსრულებო წარმოების შეწყვეტის შესახებ.

8. მოსარჩელის საკასაციო საჩივრის საფუძვლები

8.1. მოსარჩელემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა სააპელაციო სამართლოს გადაწყვეტილება მისი გაუქმებისა და სარჩელის დაკმაყოფილების მოთხოვნით.

8.2. კასატორმა გაიმეორა ის პრეტენზიები, რაც სარჩელში ჰქონდა ასახული (იხ. ამ განჩინების 3.2-3.3 ქვეპუნქტები).

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი, საქმის მასალები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და როგორც გასაჩივრებული გადაწყვეტილება, ისე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და სარჩელი, როგორც დაუშვებელი, განუხილველად უნდა დარჩეს შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

9. აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის, საკითხის შემონმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ – უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხვულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017 წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-773-730-

2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-323-308-2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.06.2016წ.; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.).

10. აღსანიშნავია, რომ სარჩელის ინსტიტუტის საპროცესო კლასიფიკაცია შესაძლებელია სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის ანალიზით და დოქტრინაში განვითარებული შეხედულებით. სარჩელთა ძირითად სახეებად გვევლინება მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი სარჩელები. პირველი ორი ჯგუფის სარჩელების ძირითადი მახასიათებელი ნიშანი ისაა, რომ ამ ტიპის სარჩელებზე მიღებული გადაწყვეტილება რეალური, აღსრულებადი გადაწყვეტილებაა და ამიტომ მათ აღსრულებად სარჩელადაც მოიხსენიებენ. რაც შეეხება აღიარებით სარჩელს, ის ასევე დარღვეული, თუ სადავოდ ქცეული უფლების დაცვის საპროცესო საშუალებაა, თუმცა, აღიარებითი სარჩელის მიმართ საკანონმდებლო დათქმები განსხვავებულია.

11. იურიდიული ინტერესის არსებობა განპირობებულია არა ზოგადად მხარის სუბიექტური ინტერესით, არამედ მატერიალურ-სამართლებრივი დანაწესით, რომლის შედეგის რეალიზაცია შესაძლებელია აღიარებითი სარჩელის აღძვრით. მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმით განსაზღვრული უფლების დაცვას უნდა ემსახურებოდეს აღიარებითი სარჩელი. სსსკ-ის 180-ე მუხლი ადგენს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელ კრიტერიუმებს, კერძოდ: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა.

12. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში, ვალდებულების შეწყვეტილად აღიარება მოსარჩელის შესაძლო დარღვეული უფლების აღდგენის წინაპირობა ვერ გახდება, ვინაიდან, სარჩელით არ არის მოთხოვნილი რაიმეს მიკუთვნება ან შესრულება, ხოლო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით მიაკუთვნოს მხარეს ის, რაც მას არ მოუთხოვია (სსსკ-ის 248-ე მუხლი).

13. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მოსარჩელის მოთხოვნის – შეწყვეტილად იქნეს აღიარებული მორიგების აქტით გათვალისწინებული ვალდებულება და სააღსრულებო წარმოება

შენწყდეს, იურიდიული ინტერესი ბუნდოვანი და გაურკვეველია. თუ მოსარჩელეს, როგორც კრედიტორს, შესრულების მიღების ინტერესი არ აქვს, მას შეუძლია უარი თქვას შესრულების მიღებაზე, თუმცა მოსარჩელეს, როგორც მოვალეს კანონით არ ენიჭება უფლება უარი განაცხადოს კრედიტორის (განსახილველ შემთხვევაში ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლის) წინაშე ნაკისრი ვალდებულების შესრულებაზე, ინტერესის დაკარგვის გამო. მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელის მოთხოვნას სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია, შესაბამისად, მოსარჩელის სუბიექტური შეფასება, თუ რატომ არ უნდა აღსრულდეს მხარეთა შორის სასამართლოს განჩინებით დამტკიცებული მორიგების აქტი, ამ აქტის შესაბამისად ნაკისრი ვალდებულება ან გარდაცვლილის უფლებამონაცვლის წინაშე, სრულიად დაუსაბუთებელი და უკანონოა.

14. საკასაციო სასამართლო, განსახილველი საკითხის სიცხადის მიზნით მოიშველიებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციას, რომლის მე-6 მუხლით აღიარებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადანყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადანყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა არ მოჰყვება შედეგად.

15. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადანყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. ჯღარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, № 7932/03; Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81); Boldea v. Romania, par. 30). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო დეტალურად აღარ იმსჯელებს განსახილველი საკასაციო საჩივრის იმ პრეტენზიებზე, რომელთაც საქმის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობა არ გააჩნიათ.

16. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე.

შესაბამისად, არსებობს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმების სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი.

17. ამასთან, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან, საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 399-ე, 372-ე მუხლებითა და 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმის წარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამავე კოდექსის 272-ე და 275-ე მუხლები).

18. კასატორის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი დარჩება სახელმწიფო ბიუჯეტში (სსსკ-ის 187.2 მუხლი).

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს საოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, 187.2, 408.3 მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. თ. ც-ძის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2018 წლის 17 აგვისტოს გადაწყვეტილება და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 29 ნოემბრის გადაწყვეტილება;
3. თ. ც-ძის სარჩელი დარჩეს განუხილველად;
4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

3. სარჩელის უზრუნველყოფა

სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1665-2019

10 თებერვალი, 2020 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ე. გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინებით საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს გამგებლობაში არსებული სახელმწიფო საექვეყნებო დაწესებულების საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის (შემდეგში: დეპარტამენტი, განმცხადებელი, პირველი საჩივრის ავტორი ან საარბიტრაჟო მოსარჩელე) თავმჯდომარის ი. ქ-ის განცხადება დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ:

1.1. დეპარტამენტის საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, სს „ტ.კ.უ.-ს ფილიალი ტოდინი ს.პ.ა. ფ.თ“-ს (ს/ნ ...; შემდეგში: სს, მეორე საჩივრის ავტორი, საარბიტრაჟო მოპასუხე ან კონტრაქტორი) აკრძალა მის სახელზე რეგისტრირებული, 171 ერთეული სატრანსპორტო საშუალების განკარგვა და უფლებრივად დატვირთვა, რაც გულისხმობს ამ სატრანსპორტო საშუალებების გასხვისების, დაგირავებისა და მესამე პირების სასარგებლოდ მათი უფლებრივად დატვირთვის აკრძალვას;

1.2. ასევე, ყადაღა დაედო, სს „ს. ბ-ში“, სს-ის სახელზე გახსნილ საბანკო ანგარიშზე – GE16Bჩ00000002543... არსებულ ფულად სახსრებს – 113 105 997.00 ლარის, 5 415 262.38 ევროსა და 4 621 461.62 აშშ დოლარის ფარგლებში, მაგრამ ანგარიშზე არსებული, ან/და ჩარიცხული თანხის არაუმეტეს 50%-ისა;

1.3. არ დაკმაყოფილდა დეპარტამენტის მოთხოვნა, 113 105 997 ლარის, 5 415 262.38 ევროსა და 4 621 461.62 აშშ დოლარის ფარგლებში, ერთობლივი სანარმოს – T.c.G... S.p.a – T.C.I. E. & C.Co. L-ის

მიერ, სს „ს. ბ-ში“ გახსნილ საბანკო ანგარიშზე – GE39BG00000319..., არსებულ ფულად სახსრებზე ყადაღის დადების ნაწილში;

1.4. არ დაკმაყოფილდა განმცხადებლის მოთხოვნა, 113 105 997 ლარის, 5 415 262.38 ევროსა და 4 621 461.62 აშშ დოლარის ფარგლებში, ერთობლივი სანარმოს – T.c.G.. S.p.a – T.C. . & C.C. L.-ის ფულად მოთხოვნებზე ყადაღის დადების თაობაზე, დეპარტამენტის მიმართ, რაც გამომდინარეობს 2013 წლის 11 მარტს, E-60 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის ზესტაფონი-ქუთაისის ახალი შემოსავლელი გზის მშენებლობის მიზნით გაფორმებული EWHIP/CW/ICB-03 ხელშეკრულებიდან. ასევე არ დაკმაყოფილდა დეპარტამენტის მოთხოვნა ერთობლივი სანარმოსათვის – T.c.G.. S.p.a – T.C. & C.C. L.-სათვის, ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნით დაკავებული თანხისა და სხვა თანხების მოთხოვნისა და მიღების აკრძალვის თაობაზე;

1.5. არ დაკმაყოფილდა დეპარტამენტის მოთხოვნა – „აეკრძალოს დეპარტამენტს, ერთობლივ სანარმოსა და დეპარტამენტს შორის, 2013 წლის 11 მარტს, E-60 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის ზესტაფონი-ქუთაისის ახალი შემოსავლელი გზის მშენებლობის მიზნით გაფორმებული EWHIP/CW/ICB-03 ხელშეკრულების ფარგლებში, ერთობლივი სანარმოს – T.c.G.... S.p.a – T.C. . & C.C. L.-ს მოთხოვნის საფუძველზე დაყენებული ან მომავალში დასაყენებელი ნებისმიერი თანხის გადახდა, 113 105 997 ლარის, 5 415 262.38 ევროსა და 4 621 461.62 აშშ დოლარის ფარგლებში“;

1.6. განმცხადებელს, ამ განჩინების ჩაბარებიდან 10-დღიანი ვადა მიეცა საარბიტრაჟო სარჩელის წარსადგენად და განემარტა, რომ თუ იგი სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში არ წარადგენდა საარბიტრაჟო სარჩელს, სასამართლო თავისი ინიციატივით, ან მონინალმდევე მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე გამოიტანდა განჩინებას, საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველსაყოფად მის მიერ მიღებული ღონისძიების გაუქმების შესახებ.

2. სააპელაციო სასამართლოს 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინება საჩივრით გაასაჩივრეს როგორც განმცხადებელმა, ასევე სს-ამ. პირველი საჩივრის ავტორმა გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ გაუქმება და განცხადების სრულად დაკმაყოფილება მოითხოვა, ხოლო მეორე საჩივრის ავტორმა – გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ გაუქმება და სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმება. საარბიტრაჟო მოპასუხემ ასევე მოითხოვა სააპელაციო სასამართლოს 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინებით გათვალისწინებული საპროცესო მოქმედების შეჩერება.

3. პირველი საჩივრის ავტორის განმარტებით, დეპარტამენტის მიერ განცხადებით მოთხოვნილი უზრუნველყოფის ღონისძიებების ნაწილობრივ დაკმაყოფილება (რაც გათვალისწინებულია სა-

დავო განჩინებით) საკმარისი არ არის საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველსაყოფად. შესაბამისად, შემდგომში მნიშვნელოვნად გართულდება ან შეუძლებელი გახდება დეპარტამენტის კანონიერი ინტერესების განხორციელება, ვინაიდან არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი, რომ საარბიტრაჟო მოპასუხე, სასარჩელო მოთხოვნებისაგან თავის დაღწევის მიზნით, განახორციელებს ისეთ ქმედებას, რაც საბოლოოდ შეუძლებელს გახდის ან დააბრკოლებს სს-ის ინტერესების სანინალმდეგოდ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულებას. აღნიშნულმა გარემოებებმა შესაძლოა, მნიშვნელოვანი საფრთხე შეუქმნას პირველი საჩივრის ავტორის ქონებრივ ინტერესებს.

4. განმცხადებლის განმარტებით, არსებობს რეალური საფრთხე, რომ საარბიტრაჟო მოპასუხის მიმართ სასამართლოს მიერ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებების დროულად გაუტარებლობის შემთხვევაში, განკარგული იქნება შესაბამისი ქონება და ფულადი სახსრები, რაც შემდგომში ფაქტობრივად გამორიცხავს ან/და გააძნელებს დეპარტამენტის მოთხოვნების დაკმაყოფილებას. ამ ქმედებით კი დიდი ზიანი მიადგება სახელმწიფოს ინტერესებს, რაც ნეგატიურად აისახება სახელმწიფო ბიუჯეტზე, რომელიც დაკარგავს დიდი ოდენობით ფულად სახსრებს, 113 105 997 ლარს, 5 415 262.38 ევროსა და 4 621 461.62 აშშ დოლარს.

5. განმცხადებელმა აღნიშნა, რომ სააპელაციო სასამართლომ გადაწყვეტილების მიღებისას არ გაითვალისწინა კონტრაქტორის (სს) შემდგომი ქმედებების მნიშვნელოვანი რისკი – დეპარტამენტის მიერ წარდგენილი კორესპონდენციებით ნათელია, რომ კონტრაქტორი, საარბიტრაჟო სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაშიც კი, ხელს შეუშლის გადაწყვეტილების აღსრულებას. ის არ აპირებს ინჟინრის მიერ, ხელშეკრულების შესაბამისად, მიღებული სამართლიანი განსაზღვრების აღსრულებას და დეპარტამენტისთვის კუთვნილი თანხების, მათ შორის, პირდაპირ გადახდილი ავანსის თანხის – 16 565 089.20 ლარის, 2 099 584.17 ევროსა და 2 293 158.52 აშშ დოლარის ანაზღაურებას. დეპარტამენტის მოთხოვნების მხოლოდ ნაწილობრივ დაკმაყოფილებით სასამართლომ კონტრაქტორს დაუტოვა შესაძლებლობა, თავი აარიდოს ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მისი ვალდებულებების შესრულებას და მნიშვნელოვნად გაართულოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გაცემული თანხების ანაზღაურების პროცესი.

6. პირველი საჩივრის ავტორის განმარტებით, სასამართლომ არ გაითვალისწინა ერთობლივ საწარმოში – T.c.G... S.p.a – T.C. & C.C. L.-ში წამყვანი პარტნიორის – T.c.G... S.p.a-ს როლი. კერძოდ, კონტრაქტორის წილობრივი მონაწილეობა ერთობლივ საწარმოში შე-

ადგენს 60%-ს და მას, ერთობლივი საწარმოს ფარგლებში, თანხების სრულად განკარგვის უფლება აქვს. შესაბამისად, როგორც კი მოხდება თანხის ანაზღაურება ერთობლივი საწარმოსთვის – T.c.G... S.p.a – T.C. & C.C. L.-ისათვის, ეს თანხები მიექცევა კონტრაქტორის განკარგვის სფეროში, რასაც ის დიდი ალბათობით სრულად გამოიყენებს.

7. საარბიტრაჟო მოსარჩელემ აღნიშნა, სასამართლოს ყურადღების მიღმა დარჩა ის გარემოება, რომ 2013 წლის 11 მარტს გაფორმებული EWHIP/CW/ICB-03 ხელშეკრულების ფარგლებში დეპარტამენტი წარმოადგენს სხვა პირს. ამ ხელშეკრულების შესაბამისად, მოთხოვნას თანხის გადახდაზე ერთობლივი საწარმო – T.c.G... S.p.a – T.C. & C.C. L. წარუდგენს ინჟინერს და ინჟინერი გამოსცემს გადახდის სერტიფიკატს (როგორც ეს მითითებულია დეპარტამენტის საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის განცხადებაში). ნიშანდობლივია ის გარემოება, რომ ერთობლივ საწარმოს – T.c.G... S.p.a – T.C. & C.C. L.-ს უკვე წარდგენილი აქვს 2019 წლის 18 სექტემბერს საბოლოო ანგარიშსწორების სერტიფიკატის პროექტი ინჟინრისათვის. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, რომ არა მხოლოდ ერთობლივ საწარმოს – T.c.G... S.p.a – T.C. & C.C. L.-ს აეკრძალოს თანხის მოთხოვნის უფლება, არამედ დეპარტამენტს აეკრძალოს მისთვის თანხის გადახდა ამ ხელშეკრულების ფარგლებში.

8. განმცხადებელმა აღნიშნა, სასამართლომ არ გაითვალისწინა ის გარემოება, რომ დეპარტამენტს არ ექნება ბერკეტი, არ აუნაზღაუროს მოთხოვნილი თანხა ერთობლივ საწარმოს. იმ შემთხვევაში, თუ დეპარტამენტი არ გადაიხდის ამ თანხებს, მას დაეკისრება პირგასამტეხლო ფინანსური ხარჯის სახით ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 2013 წლის 11 მარტს გაფორმებული EWHIP/CW/ICB-03 ხელშეკრულების ზოგადი პირობების 14.8 მუხლის შესაბამისად, რაც გამოიწვევს სახელმწიფო ბიუჯეტისთვის დამატებითი ხარჯის განევას. იმ შემთხვევაში კი, თუ დეპარტამენტს აეკრძალება ერთობლივი საწარმოსთვის – T.c.G... S.p.a – T.C. & C.C. L.-ისთვის თანხების გადახდა ამ ხელშეკრულების ფარგლებში, მაშინ სახელმწიფო ბიუჯეტი არ დაკარგავს ზედმეტ თანხებს ფინანსური ხარჯის სახით და შეუწარმუნდება ის თანხები, რომლებიც შემდგომში გამოიყენებული იქნება ზიანის ანაზღაურების მექანიზმად საარბიტრაჟო ტრიბუნალის გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით.

9. **მეორე საჩივრის ავტორის განმარტებით**, არ არსებობდა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების წინაპირობები. საარბიტრაჟო შეთანხმების შინაარსიდან გამომდინარე, რომელიც მოცემულია N EWHG/CW/ICB-03 ხელშეკრულების მე-20 მუხლში, ნაადრევია განმცხადებლის მიერ საარბიტ-

რაყო სასამართლოსათვის მიმართვა, რადგან მხარეთა შეთანხმების მიხედვით, დავა განხილული უნდა იქნეს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული დავების განმხილველი საბჭოს მიერ, რისთვისაც 20.4 პუნქტით გათვალისწინებულია 84 დღე, თუ სხვა ვადა არ იქნება შეთანხმებული. დავების განმხილველი საბჭოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანის შემდეგ, თუ ასეთი გადაწყვეტილება არ გახდება სავალდებულო და საბოლოო, მხარეებმა დავის გადაწყვეტა უნდა შეეცადონ მორიგების გზით, რისთვისაც იმავე ხელშეკრულების 20.5 პუნქტი აწესებს 56 დღეს. მხარეთა შორის მორიგების შეუძლებლობის შემთხვევაში, დავა საბოლოოდ უნდა გადაწყდეს არბიტრაჟის გზით. განსახილველ შემთხვევაში, არბიტრაჟისათვის მიმართვამდე განმცხადებელს ამონაწერი არ აქვს დავის გადაწყვეტის სავალდებულო წინაპირობები, რის გამოც ის უფლებამოსილი არ არის, კანონით დადგენილ 10-დღიან ვადაში აღძრას საარბიტრაჟო სარჩელი. სასამართლომ კი ისე დააკმაყოფილა განმცხადებლის შუამდგომლობა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებაზე, რომ არ იმსჯელა და არც კი მიუთითა საარბიტრაჟო შეთანხმებაზე, რომელზედაც მას სავალდებულო წესით უნდა ემსჯელა სსსკ-ის 356¹⁸-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე.

10. საარბიტრაჟო მოპასუხის მტკიცებით, განცხადება საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ მოთხოვნილი იქნა არაუფლებამოსილი პირის მიერ. სადავო განჩინების მიხედვით, საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 10 ივლისის №1589 განკარგულებით განისაზღვრა საარბიტრაჟო დავის დაწყება და დადგინდა, რომ სახელმწიფო ინტერესების დამცველად საერთაშორისო არბიტრაჟში განისაზღვრა იუსტიციის სამინისტრო. მიუხედავად ამისა, განცხადება საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ შეტანილი იქნა საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის წარმომადგენლის და არა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს წარმომადგენლის მიერ.

11. ამასთან, სასამართლომ არ დაასაბუთა, რატომ არის გადაუდებელი საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება. ასევე არ გაითვალისწინება საერთაშორისო საარბიტრაჟო წარმოების თავისებურებები და მისი გადაწყვეტილების აღსრულებადობა ნიუ-იორკის კონვენციის შესაბამისად.

12. **მეორე საჩივრის ავტორმა აღნიშნა**, დაუსაბუთებელია განმცხადებლის მითითება, რომ საარბიტრაჟო მოპასუხეს არ გააჩნია საკმარისი ქონება, ვინაიდან მის ხელშემკვერელ მხარეს წარმოადგენს არა საქართველოში მოქმედი უცხოური საწარმოს ფილიალი, არამედ წარმატებული კომპანია – T.c.G... S.p.A, რომელიც მთელი

მსოფლიოს მასშტაბით ახორციელებს პროექტებს, რომელთა ჯამური ღირებულება რამდენიმე მილიარდი ევროა. კომპანიის მხრიდან ქონების გასხვისების თაობაზე საფრთხის მითითებისას, სასამართლოს უნდა შეეფასებინა, რამდენად არსებობდა რისკი, რომ სს, რომელიც მთელი მსოფლიოს მასშტაბით ახორციელებს საქმიანობას, შეწყვეტს ყველა მიმდინარე პროექტს და გაასხვისებს საკუთარ აქტივებს, განმცხადებლის მიმართ პასუხისმგებლობის თავიდან აცილების მიზნით.

13. **საარბიტრაჟო მოპასუხის განმარტებით**, სასამართლომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებისას არ დაიცვა უფლებათა დაცვის პროპორციულობის პრინციპი, არ დაიცვა სამართლიანი ბალანსი მხარეთა ინტერესებს შორის და საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოიყენა უკიდურესი, საბანკო ანგარიშებზე ყადაღის დადების და ასევე, სატრანსპორტო საშუალებების გასხვისებისა და უფლებრივად დატვირთვის აკრძალვის ღონისძიება, რითაც ხელყო საარბიტრაჟო მოპასუხის შესაძლებლობა, შეასრულოს მესამე პირთა წინაშე ნაკისრი ვალდებულებები. გარდა ამისა, სასამართლომ არ გაითვალისწინა ის ნეგატიური ეფექტი, რომელიც გარდაუვლად ექნება გასაჩივრებულ განჩინებას საერთაშორისო კონტრაქტორის საქმიანობაზე, რომელიც საფრთხის წინაშე აყენებს კომპანიის საქმიანობას საქართველოში და მის შესაძლებლობას, მონაწილეობა მიიღოს საქართველოში, ასევე სხვა ქვეყნებში გამოცხადებულ ტენდერებში და აღებული ვალდებულებები შეასრულოს.

14. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 ნოემბრის განჩინებით დეპარტამენტისა და სს-ის საჩივრები არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინება და საჩივრები, საქმის მასალებთან ერთად, საკასაციო სასამართლოში გადმოიგზავნა.

15. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომი: სსსკ) 356¹³-ე მუხლის პირველი ნაწილით, 356¹⁸-ე მუხლის მეორე ნაწილით, „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომი: სპეციალური კანონი) 23-ე მუხლით, სსსკ-ის 191-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილებით, 192-ე მუხლის პირველი ნაწილით და განმარტა, რომ კანონმდებელი შესაძლებლობას აძლევს მოსარჩელე მხარეს, მხოლოდ საკუთარი კანონიერი უფლებების დაცვის მიზნით, მოითხოვოს სარჩელის აღძვრამდე მისი უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება. ამისათვის მოსარჩელემ უნდა მიუთითოს და დაასაბუთოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების სარ-

წმუნო და დამაჯერებელ საფუძველზე, რათა სასამართლოს შეუქმნას რწმენა კონკრეტულ გარემოებათა გამო გადაწყვეტილების უზრუნველყოფის აუცილებლობის შესახებ. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებას კანონმდებელი ასევე უკავშირებს სარჩელის სამართლებრივ პერსპექტიულობას და აფასებს, თუ რამდენად მოსალოდნელია სარჩელის დაკმაყოფილება, თუმცა ეს დავის სამართლებრივ ბედზე გავლენას ვერ მოახდენს.

16. სააპელაციო სასამართლომ საქმის მასალებზე დაყრდნობით დაასკვნა, რომ დეპარტამენტსა და სს-ს შორის 2017 წლის 27 ივნისს, გაფორმდა №EWHG/CW/ICB-03 ხელშეკრულება, E-60 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის სამტრედია – გრიგოლეთის საავტომობილო გზის მონაკვეთის მშენებლობის შესახებ. ხელშეკრულების ღირებულება 138 042 409.99 ლარს შეადგენდა. კონტრაქტორს სამუშაოების დაწყების უფლება მიეცა 2017 წლის 12 ივლისიდან. ხელშეკრულების ზოგადი და სპეციალური პირობების 1.1.3.3 პუნქტის შესაბამისად, მას სამუშაოები უნდა დაესრულებინა 24 (ოცდაოთხი) თვის ვადაში, ანუ 2019 წლის 12 ივლისს.

17. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ განმცხადებლის მითითებით, კონტრაქტორი მუდმივად არღვევდა ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებებს. ინჟინერმა ორჯერ მისცა კონტრაქტორს გამოსწორების შეტყობინება და მოუწოდა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებისაკენ, თუმცა უშედეგოდ. სამუშაოების დასრულების ვადის 79%-ის გასვლის, კერძოდ, სამუშაოების დაწყებიდან 19 თვის შემდეგაც, კონტრაქტორს შესრულებული ჰქონდა სამუშაოების დაახლოებით 2%. დეპარტამენტის არაერთი მოთხოვნის მიუხედავად, კონტრაქტორმა არ წარმოადგინა შესაბამისი საბანკო გარანტიები და ვერ უზრუნველყო, დაებრუნებინა დეპარტამენტისათვის, მის მიერ მიღებული დაუქვითავი ავანსის თანხა 16 565 089.20 ლარი, 2 099 584.17 ევრო და 293 158.52 აშშ დოლარი. დეპარტამენტმა 2019 წლის 18 თებერვალს კონტრაქტორს გაუგზავნა ხელშეკრულების შეწყვეტის წერილი. 2019 წლის 4 მარტს კი დაადასტურა ხელშეკრულების ზოგადი პირობების 15.2 პუნქტით ხელშეკრულების შეწყვეტისთვის გათვალისწინებული 14-დღიანი პერიოდის გასვლა და ხელშეკრულების შეწყვეტა გახდა ეფექტური. განმცხადებელმა მიუთითა, რომ 2017 წლის 27 ივნისის №EWHG/CW/ICB-03 ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, ის აპირებს საარბიტრაჟო სარჩელის აღძვრას სს-ის წინააღმდეგ, 113 105 997 ლარის, 5 415 262.38 ევროს და 4 621 461.62 აშშ დოლარის დაკისრების მოთხოვნით. შესაბამისად, სარჩელი, რომლის უზრუნველყოფა მოახდინა სასამართლომ გასაჩივრებული განჩინებით, მიკუთვნებითი კატეგორიისაა, ანუ ის წარმოად-

გენს აღსრულებით სარჩელს. ეს კი იმას გულისხმობს, რომ საარბიტრაჟო სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში გადაწყვეტილებით განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის დადგომა დამოკიდებული იქნება არა მხოლოდ გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლაზე (როგორც ეს აღიარებითი სარჩელის შემთხვევაშია), არამედ – მოპასუხის ნებაზე. ასეთი ნების არარსებობის შემთხვევაში კი, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება წარმოადგენს გადაწყვეტილების დაცვას შესაძლო დაბრკოლებისაგან აღსრულების ეტაპზე.

18. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება დამოკიდებულია ვარაუდზე, რომ შესაძლოა მოპასუხემ სასარჩელო მოთხოვნებისაგან თავის დაღწევის მიზნით განახორციელოს ისეთი ქმედება, რაც საბოლოოდ შეუძლებელს გახდის მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულებას. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებაზე მსჯელობისას, სასამართლო არ იკვლევს სარჩელის საფუძვლიანობას და მის დასაბუთებულობას, არამედ ხელმძღვანელობს სამართლებრივი დასკვნით, რომ შესაძლოა სასარჩელო მოთხოვნა დაკმაყოფილდეს.

19. განსახილველ შემთხვევაში, დეპარტამენტის განცხადებამ სააპელაციო სასამართლოს შეუქმნა დასაბუთებული ვარაუდი, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოუყენებლობით, საარბიტრაჟო სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, შეიძლება საფრთხე შეექმნას გადაწყვეტილების აღსრულებას. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა მეორე საჩივრის ავტორის მტკიცება უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების წინაპირობების არარსებობის თაობაზე და განმარტა, რომ მეორე საჩივრის ავტორის მიერ მითითებული გარემოებები საარბიტრაჟო სარჩელის აღძვრის დაუშვებლობისა და მისი დაუსაბუთებლობის შესახებ არ შეიძლება სადავო განჩინების გაუქმების საფუძველი გახდეს, ვინაიდან მხარის მიერ მითითებული ეს გარემოებები, წარმოადგენს საარბიტრაჟო სასამართლოს მიერ საარბიტრაჟო სარჩელის მიღებისა და სარჩელის არსებითი განხილვის საგანს და მასზე საარბიტრაჟო სასამართლომ უნდა იმსჯელოს სარჩელის მიღებისა და საქმის არსებითი განხილვის დროს. გარდა ამისა, დაუსაბუთებელია საჩივრის ავტორის მტკიცება სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებისას უფლებათა დაცვის პროპორციულობის დარღვევისა და არაადეკვატური უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ, ვინაიდან, სასამართლომ სწორედ მოსარჩელის უფლებასა და მოპასუხის ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსის დაცვის მიზნით გამოიყენა სარჩელის უზრუნველყოფის

ლონისძიება და ყადაღა დაადო მოპასუხის კუთვნილ საბანკო ანგარიშებზე არსებულ ფულად სახსრებს სასარჩელო მოთხოვნის ფარგლებში, მაგრამ ანგარიშზე არსებული, ან/და ჩარიცხული თანხის არაუმეტეს 50%-ისა. ასევე, უზრუნველყოფის ღონისძიების სახით არ გამოიყენა ყადაღა მოპასუხის კუთვნილ მოძრავ ქონებაზე და მიიჩნია, რომ მოძრავი ქონების (სატრანსპორტო საშუალებების) გასხვისების და უფლებრივად დატვირთვის აკრძალვით საკმარისად იქნებოდა უზრუნველყოფილი როგორც მოსარჩელის მოთხოვნის აღსრულების შესაძლებლობა, ასევე, უძრავი ქონების მესაკუთრის ინტერესები – სამენარმეო მიზნებისათვის, დანიშნულებისამებრ ისარგებლოს უძრავი ქონებით.

20. სააპელაციო სასამართლომ ასევე უსაფუძვლოდ მიიჩნია მეორე საჩივრის ავტორის მტკიცება, საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის თაობაზე განცხადების არაუფლებამოსილი პირის მიერ აღძვრის შესახებ. აღსანიშნავია, რომ საქმეზე წარმოდგენილი მასალების მიხედვით, ხელშემკვრელ და საარბიტრაჟო დავის წარმოებაზე უფლებამოსილ პირს წარმოადგენს საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუნებრო დანესებულება – საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი, რომელმაც კანონით დადგენილ 10-დღიან ვადაში, 2019 წლის 25 ოქტომბერს, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს წარმომადგენლობით და საერთაშორისო იურიდიული კომპანიის – White and Case-ს მეშვეობით აღძრა საარბიტრაჟო სარჩელი საერთაშორისო სავაჭრო პალატის არბიტრაჟში.

21. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებით მან უზრუნველყო პროპორციულობის პრინციპის გათვალისწინებით, სამართლიანი ბალანსის დაცვა მხარეთა ინტერესებს შორის.

22. ასევე უსაფუძვლოა პირველი საჩივრის ავტორის მოთხოვნა ერთობლივ საწარმოსთან – T.c.G... S.p.a – T.C. & C.C. L.-სთან მიმართებით უზრუნველყოფის ღონისძიებათა გამოყენების შესახებ, ვინაიდან სსსკ-ის 191-ე მუხლის დისპოზიციის თანახმად, განმცხადებლის მიერ მოთხოვნილი სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება პირდაპირ კავშირში უნდა იყოს აღძრულ ან აღსაძრავ სარჩელთან. ამასთან, სსსკ-ის 198-ე მუხლის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული უზრუნველყოფის ღონისძიებები (ყადაღის დადება და მოქმედების შესრულების აკრძალვა) დასაშვებია გამოყენებული იქნეს მოპასუხის სტატუსის მატარებელი პირის მიმართ. ამავ ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის თანახმად კი, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება შეიძლება იყოს სხვა პირებისათვის აკ-

რძალვა იმისა, რომ მოპასუხეს გადასცენ ქონება ან შეასრულონ მის მიმართ რაიმე ვალდებულება.

23. სსსკ-ის 194-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის მიხედვით, საჩივრის შეტანა ვერ შეაჩერებს უზრუნველყოფის შესახებ განჩინების აღსრულებას, მაგრამ სასამართლოს შეუძლია გარკვეული დროით შეაჩეროს აღსრულება ან გააუქმოს უზრუნველყოფისათვის უკვე მიღებული ღონისძიებები. აღსანიშნავია, რომ მეორე საჩივრის ავტორს რაიმე გარემოებებზე, რომელთა საფუძველზეც სააპელაციო სასამართლოს შეექმნებოდა რწმენა გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიებების შეჩერების აუცილებლობის ან მიზანშეწონილობის თაობაზე, არ მიუთითებია. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მხოლოდ მოთხოვნის აღძვრა და სათანადო არგუმენტების გარეშე, ზოგადი ხასიათის მითითება მოსალოდნელ შესაძლო ზიანზე, საკმარისი არ არის სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განჩინების მოქმედების შესაჩერებლად.

24. საარბიტრაჟო მოსარჩელემ 2020 წლის 22 იანვარს განცხადებით მომართა საქართველოს უზენაეს სასამართლოს და წარმოადგინა საერთაშორისო საარბიტრაჟო სასამართლოს 2019 წლის 28 ოქტომბრის წერილი, რომელშიც საარბიტრაჟო სასამართლოს სამდივნო ადასტურებს დეპარტამენტის საარბიტრაჟო სარჩელის განსახილველად მიღებას 2019 წლის 25 ოქტომბრიდან და მიუთითებს, რომ საარბიტრაჟო განხილვა დაწყებულია ამ თარიღიდან. განცხადებას ასევე ერთვის საერთაშორისო სასამართლოს 2020 წლის 17 იანვრის წერილი, რომლითაც საერთაშორისო საარბიტრაჟო სასამართლო აქვეყნებს განსახილველ საქმესთან დაკავშირებით ინფორმაციას საერთაშორისო ტრიბუნალისთვის.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო წარმოდგენილი საჩივრებისა და საქმის მასალების შესწავლის შედეგად, მივიდა დასკვნამდე, რომ საჩივრები არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად უნდა დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 ნოემბრის განჩინება, რომლითაც უცვლელად დარჩა ამავე სასამართლოს 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინება.

25. სსსკ-ის 399-ე მუხლის საფუძველზე, საქმის განხილვა საკასაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით, რომლებიც დადგენილია სააპელაციო სასამართლოში საქმეთა განხილვისათვის, გარდა იმ გამონაკლისებისა, რომელთაც სსსკ-ის XLIX თავი შეიცავს. სსსკ-ის 197¹-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოში საჩივარი განიხილება ამავე კოდექსის 419-ე და 420-ე მუხლებით დადგენილი წესებით.

26. საქციალური კანონის 23-ე მუხლის პირველი პუნქტის, სსსკ-ის 356¹⁸-ე, 192-ე, 198-ე, 191-ე მუხლების შინაარსიდან გამომდინარე, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების მიზანია სარჩელზე მომავალში მისაღები გადაწყვეტილების რეალურად აღსრულებისათვის მოსალოდნელი დაბრკოლების თავიდან აცილება. იმისთვის, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება იქნეს გამოყენებული, უნდა არსებობდეს კანონით გათვალისწინებული წინაპირობები, კერძოდ, განცხადებაში უნდა მიეთითოს ის ფაქტობრივი გარემოებები, რომელთა გამო უზრუნველყოფის ღონისძიებების მიუღებლობა გააძნელებს, ან შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას და, ასევე, მითითებული უნდა იყოს უზრუნველყოფის იმ ღონისძიებებზე, რომელთა გატარებაც განმცხადებელს მიზანშეწონილად და გამართლებულად მიაჩნია.

27. სარჩელის უზრუნველყოფა დამოკიდებულია ვარაუდზე, რომ შესაძლოა მოპასუხემ სასარჩელო მოთხოვნებისაგან თავის დაღწევის მიზნით განახორციელოს ისეთი ქმედება, რაც საბოლოოდ შეუძლებელს გახდის მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულებას. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებაზე მსჯელობისას, სასამართლო არ იკვლევს სარჩელის საფუძვლიანობას და მის დასაბუთებულობას, არამედ ხელმძღვანელობს სამართლებრივი დასკვნით, რომ შესაძლოა სასარჩელო მოთხოვნა დაკმაყოფილდეს (შდრ. სუსგ ას-16-354-09, 05.02.09 წ.).

28. სსსკ-ის 192-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, განცხადება სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ გადაუდებელ შემთხვევაში შეიძლება შეტანილ იქნეს სასამართლოში სარჩელის აღძვრამდე.

29. დასახელებულ ნორმათა შინაარსიდან გამომდინარე, კანონმდებელი შესაძლებლობას აძლევს მოსარჩელე მხარეს, მხოლოდ საკუთარი კანონიერი უფლებების დაცვის მიზნით, მოითხოვოს სარჩელის აღძვრამდე მისი უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება. ამისათვის მოსარჩელემ უნდა მიუთითოს და დაასაბუთოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების სარწმუნო და დამაჯერებელ საფუძველზე, რათა სასამართლოს შეუქმნას რწმენა კონკრეტულ გარემოებათა გამო გადაწყვეტილების უზრუნველყოფის აუცილებლობის შესახებ.

30. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ განსახილველ შემთხვევაში გასაჩივრებული განჩინებით გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის აღძვრამდე მისი უზრუნველყოფის ღონისძიება მართლზომიერია შემდეგ გარემოებათა გამო (შდრ. სუსგ №ას-1586-2018, 26.10.18 წ.):

30.1. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, პირველი საჩივრის ავ-

ტორის (დეპარტამენტის; საარბიტრაჟო მოსარჩელის) ძირითადი მოთხოვნა და პრეტენზია მდგომარეობს იმაში, რომ იგი დამატებით ითხოვს საარბიტრაჟო სარჩელის აღძვრამდე უზრუნველყოფის ღონისძიებების გატარებას და მიიჩნევს, რომ უკვე გამოყენებული ზომები საკმარისი არ არის, შესაძლოა საარბიტრაჟო მოპასუხემ ქონება გაასახვისოს და საბოლოოდ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღუსრულებლობის საფრთხე დადგეს (იხ. წინამდებარე განჩინების 3-8 პუნქტები);

30.2. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო არაერთ გადაწყვეტილებაში ამახვილებს ყურადღებას კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მნიშვნელობაზე და აღნიშნავს, რომ სამართლიანი განხილვის უფლება მოიცავს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ კონტრაქტორი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, კანონიერ ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითად დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს კონვენციის მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (იხ. საქმე შპს „იზა“ და მაკრახიძე საქართველოს წინააღმდეგ“). სხვა საქმეში ევროსასამართლომ ასევე განმარტა, რომ სასამართლოსათვის სარჩელის წარდგენის უფლება არ არის თეორიული უფლება და არ უზრუნველყოფს მხოლოდ უფლების აღიარებას საბოლოო გადაწყვეტილების მეშვეობით, არამედ – ასევე შეიცავს ლეგიტიმურ მოლოდინს იმასთან დაკავშირებით, რომ გადაწყვეტილება აღსრულდება (იხ. Hornsby, cited above, §§ 40 and seq.);

30.3. მოცემულ შემთხვევაში, საარბიტრაჟო სარჩელის დავის საგანია თანხის დაკისრება. ასეთი სარჩელი კი არის მიკუთვნებითი, ანუ აღსრულებითი სარჩელი, რაც მართებულად განმარტა სააპელაციო სასამართლომ. ეს ნიშნავს, რომ სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, გადაწყვეტილებით განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის დადგომა დამოკიდებული იქნება არა მხოლოდ გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლაზე, არამედ – ასევე მოპასუხის ნებაზე – განახორციელოს გარკვეული მოქმედება, გადაიხადოს დაკისრებული თანხა. თანხის გადახდის თაობაზე ნების არარსებობის შემთხვევაში, გადაწყვეტილებით განსაზღვრული შედეგის დადგომა დამოკიდებული ხდება ისეთ საშუალებაზე, როგორცაა იძულებითი აღსრულება.

30.4. ვინაიდან შეუზღუდავია მესაკუთრის ნება, განახორციელოს საკუთარი ქონების მიმართ სამართლებრივი შედეგის მქონე

მოქმედებები, მაგალითად გაყიდვა, გაჩუქება და სხვა, მოცემულ შემთხვევაში არ არის უსაფუძვლო, რომ საარბიტრაჟო მოპასუხემ, სხვადასხვა მოტივით, განახორციელოს მითითებული მოქმედებები და უძრავი ქონება აღმოჩნდეს მესამე პირთა, შესაძლო კეთილსინდისიერ პირთა მფლობელობაში. ასეთ შემთხვევაში, თუკი გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის მომენტიდან არ იარსებებს ქონება, რომელზედაც შესაძლოა მიქცეულ იქნეს იძულებითი აღსრულება, გადაწყვეტილება იქცევა აღუსრულებელ გადაწყვეტილებად, ხოლო სარჩელის მიზანი მიღწეული ვერ იქნება. შესაბამისად, საარბიტრაჟო მოსარჩელის განცხადება შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას გადაწყვეტილების აღსრულების შეუძლებლობის თაობაზე.

30.5. სსსკ-ის 198.1 მუხლის მიხედვით, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებასთან დაკავშირებულ საკითხს სასამართლო წყვეტს იმის მიხედვით, თუ როგორია სასარჩელო მოთხოვნის ხასიათი და შინაარსი. საქმის გარემოებების და სასარჩელო მოთხოვნის გათვალისწინებით, სასამართლოს მართებულად მიაჩნია საარბიტრაჟო მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილი უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება იმ ფარგლებში, როგორც ეს სააპელაციო სასამართლომ გადაწყვიტა, რამდენადაც ამგვარი შეზღუდვით უზრუნველყოფილი იქნება საარბიტრაჟო მოსარჩელისათვის სავარაუდო გადაწყვეტილების აღსრულება.

30.6. საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ სააპელაციო სასამართლოს 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინებით გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის აღძვრამდე უზრუნველყოფის ღონისძიება სრულად ამართლებს სარჩელის უზრუნველყოფის მიზანს და იცავს საარბიტრაჟო მოსარჩელეს შემდგომში შესაძლო მის სასარგებლოდ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულების დაბრკოლებისაგან. სწორედ ამიტომ არ არსებობს არც დამატებითი ღონისძიებების გამოყენების და არც უკვე არსებულის გაუქმების წინაპირობები; პირველი საჩივრის ავტორი დამაჯერებლად ვერ ასაბუთებს საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველსაყოფად უკვე გამოყენებული ღონისძიებების გარდა, დამატებითი ღონისძიებების გამოყენების საფუძველს.

30.7. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საარბიტრაჟო მოსარჩელის სასარგებლოდ გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიება სარჩელის აღძვრამდე სავსებით აკმაყოფილებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მოთხოვნებს და შეესაბამება საკასაციო სასამართლოს პრაქტიკას უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებისას უზრუნველსაყოფი მოთხოვნის მოცულობის გათვალისწინებით მოპასუხის უფლების

პროპორციულად შეზღუდვის თაობაზე. საკუთრების ნებისმიერი შეზღუდვის შემთხვევაში, შეზღუდვა უნდა განხორციელდეს მხარეთა ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსისა და პროპორციულობის პრინციპის დაცვით. საკუთრების უფლებაში ჩარევა უნდა პასუხობდეს დასახულ მიზანს და იმდენად უნდა იწვევდეს მესაკუთრის უფლებების შეზღუდვას, რამდენადაც ეს აუცილებელია ამ მიზნის მისაღწევად. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებას კანონმდებელი ასევე უკავშირებს სარჩელის სამართლებრივ პერსპექტიულობას და აფასებს, თუ რამდენად მოსალოდნელია სარჩელის დაკმაყოფილება, თუმცა აღნიშნული დავის სამართლებრივ ბედზე გავლენას ვერ მოახდენს. აღნიშნული საკითხი მით უფრო აქტუალურია, როდესაც საუბარია გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფაზე (შეად. სუსგ-ებს №ას-437-437-2018, 28.05.2018წ.; №ას-1586-2018, 26.10.2018წ.). ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება კანონიერია და დასაბუთებული, შესაბამისად, უარყოფილია პირველი საჩივრის ავტორის პრეტენზია.

31. მეორე საჩივრის ავტორი (კონტრაქტორი; საარბიტრაჟო მოპასუხე) საარბიტრაჟო სარჩელის აღძვრამდე გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმებას ითხოვს და მიიჩნევს, რომ დარღვეულია საარბიტრაჟო სარჩელის წარდგენის პროცედურა, სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადება არაუფლებამოსილი პირის მიერაა წარდგენილი, სასამართლომ არ გაითვალისწინა ნიუ-იორკის კონვენციის მოთხოვნები, გამოყენებულ იქნა უზრუნველყოფის არაპროპორციული ზომა და არ არსებობს საარბიტრაჟო მოსარჩელის სასარგებლოდ შესაძლო გადაწყვეტილების აღუსრულებლობის საფრთხე; გასაჩივრებული განჩინებიდან არ იკვეთება, მიუთითა თუ არა განმცხადებელმა სასამართლოს, რომ ხელშეკრულების მე-20 მუხლის თანახმად, რომელშიც საარბიტრაჟო შეთანხმებაზეა მითითება, საარბიტრაჟო მოსარჩელემ დაარღვია დასახელებული მუხლის მოთხოვნა; სასამართლომ იმსჯელა და ისე დააკმაყოფილა შუამდგომლობა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებაზე, რომ არც კი მიუთითა საარბიტრაჟო შეთანხმებაზე, რომელზედაც ვალდებული იყო, ემსჯელა სსსკ-ის 356¹⁸-ე მუხლის დანაწესის მიხედვით; სასამართლოს არ დაუსაბუთებია საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება რატომ არის გადაუდებელი; სასამართლომ არ გაითვალისწინა საერთაშორისო საარბიტრაჟო წარმოების თავისებურებანი და მისი გადაწყვეტილების აღსრულებადობა ნიუ იორკის კონვენციის თანახმად; ასევე, არ უმსჯელია, თუ რატომ გართულდებოდა საარბიტრაჟო გადაწყვეტილე-

ბის აღსრულება; გასაჩივრებული განჩინებით არ არის დაცული მხარეთა ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსი და საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების სახით გამოიყენა უკიდურესი ზომა – საბანკო ანგარიშებზე ყადაღის დადება; სასამართლომ არ გაითვალისწინა მოდავე მხარეებისა და დავის თავისებურებები, საერთაშორისო კონტრაქტორს აუკრძალა სატრანსპორტო საშუალებების განკარგვა ან უფლებრივად დატვირთვა, რომლებიც სამუშაოთა სანარმოებლად გამოიყენება, რითაც ეს საშუალებები შეზღუდა საქართველოში ფილიალის საქმიანობით; სასამართლომ არ შეაფასა საერთაშორისო კონტრაქტორის საქმიანობაზე ის ნეგატიური ეფექტი, რომელიც გარდაუვალი იქნება გასაჩივრებული განჩინებიდან გამომდინარე, რადგან საფრთხის წინაშე დგება კონტრაქტორის საქმიანობა საქართველოში და მისი შესაძლებლობა, მონაწილეობა მიიღოს ტენდერებში როგორც საქართველოში, ისე – მის ფარგლებს გარეთ და შეასრულოს აღებული ვალდებულებები;

31.1. საარბიტრაჟო მოპასუხემ მიუთითა „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლსა და სსსკ-ის 356¹⁸-ე მუხლის მოთხოვნებზე, რომელთა შესაბამისად, დასაშვებია საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების მიზნით სასამართლოსათვის მიმართვა გადაუდებელ შემთხვევაში, რა დროსაც გამოიყენება სსსკ-ის XXIII თავით დადგენილი წესები, გარდა 198-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ვ“ და „ი“ ქვეპუნქტებისა, საერთაშორისო საარბიტრაჟო თავისებურებათა გათვალისწინებით. საჩივრის ავტორის მტკიცებით, ირღვევა საჯარო მართლწესრიგი, რადგან მოცემულ შემთხვევაში საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება ეწინააღმდეგება ასეთი ღონისძიების გამოყენების სამართლებრივ საფუძვლებს, რაც მოუწოდებს და/ან ხელს უწყობს მოდავე მხარეს საარბიტრაჟო შეთანხმების დარღვევისაკენ.

31.2. საარბიტრაჟო მოპასუხის საჩივართან დაკავშირებით, პირველ რიგში, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს განცხადების არაუფლებამოსილი პირის მიერ წარდგენაზე, რადგან თუკი ეს პრეტენზია დასაბუთებული იქნებოდა, მაშინ სხვა პროცედურული და სამართლებრივი საკითხების კვლევის საჭიროებას გამოეცლებოდა საფუძველი. საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს, წინამდებარე განჩინების მე-20 პუნქტში ასახულ შეფასებას და დამატებით განმარტავს, რომ საქართველოს სახელმწიფოს მისი ინტერესების დაცვის მიზნით იუსტიციის სამინისტრო წარმოადგენს (იხ. სამინისტროსათვის მიწიჭებული წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 10 ივლისის №1589 განკარგულება), ხოლო ეროვნულ

სასამართლოში განცხადების შეტანა სწორედ დეპარტამენტის წარმომადგენელს შეეძლო, რადგან დეპარტამენტი არის კონტრაქტორთან ხელშემკვერელი მხარე. კონტრაქტორს არ წარმოუდგენია ამ გარემოების სანინალმდგომად სამართლებრივად წონადი მტკიცებულება. ამდენად, განცხადება უფლებამოსილი პირის მიერ არის წარდგენილი.

31.3. საარბიტრაჟო მოპასუხის (კონტრაქტორის) სხვა პრეტენზიებთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო, უწინარესად, მიუთითებს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. ჯდარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, №7932/03; Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81). განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო შეფასების საგანს წარმოადგენს არსებობს თუ არა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის წინაპირობები. ამ თვალსაზრისით, უპირველესად, საყურადღებოა განცხადების დასაშვებობის საკითხი, რადგან საარბიტრაჟო განხილვა სასამართლო ხელმისაწვდომობის უფლებას კი არ წარმოადგენს, არამედ, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებაა და სასამართლო კონტროლის მინიმალურ სტანდარტს ადგენს „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 6.2 მუხლი „დაუშვებელია ამ კანონით გათვალისწინებულ სამართლებრივ ურთიერთობებში სასამართლოს რაიმე სახით ჩარევა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ეს ამ კანონით პირდაპირ არის გათვალისწინებული“. სსსკ-ის 356¹³-ე მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სასამართლო განიხილავს საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ საქმეებს. საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების განხილვის უფლებამოსილება გააჩნია სააპელაციო სასამართლოს (სსსკ-ის 356¹³.3 მუხლი) და სსსკ-ის 356¹⁸-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, გამოიყენება ამ კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესები, გარდა 198-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ და „ი“ ქვეპუნქტებისა, საერთაშორისო საარბიტრაჟო წარმოების თავისებურებათა გათვალისწინებით. მოხმობილი ნორმებიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფისათვის კანონმდებელი ადგენს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებისათვის დადგენილი სტანდარტით სარგებლობის აუცილებლობას (შეად. სუსგ-ას №ას-1603-2019, 31.01.2020წ.).

31.4. „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხ-

ლის თანახმად, მხარეს შეუძლია საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების მოთხოვნით მიმართოს სასამართლოს. საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებში, მიუხედავად საარბიტრაჟო განხილვის ადგილისა, სასამართლოს აქვს იგივე უფლებამოსილებანი, რაც სამართალწარმოებაში სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებთან დაკავშირებით. სსსკ-ის XXIII თავით დადგენილი წესებიდან გამომდინარეობს, რომ „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლის დებულებები გამოიყენება არა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა საარბიტრაჟო განხილვის ადგილი არის საქართველოს ტერიტორიაზე, არამედ იმ შემთხვევაშიც, როცა საარბიტრაჟო განხილვა საქართველოს ფარგლებს გარეთ მიმდინარეობს. ამასთან, ორივე შემთხვევაში, საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით სასამართლო უფლებამოსილია გამოიყენოს სსსკ-ის XXIII თავით დადგენილი წესები, მიუხედავად იმისა, თუ რომელი ქვეყნის სამართალი ან სამართლებრივი სისტემა აირჩიეს მხარეებმა მათ შორის წარმოშობილი დავის მოსაწესრიგებლად. ეს მსჯელობა შესატყვისება „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 36-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შინაარსს, რომლის მიხედვით, მხარეთა ნებისმიერი მითითება რომელიმე ქვეყნის კანონმდებლობაზე ან სამართლებრივ სისტემაზე, გულისხმობს ამ ქვეყნის მატერიალურ სამართალს და არა მის საპროცესო და კოლიზიურ ნორმებს. მოხმობილი ნორმის ანალიზი ცხადყოფს, რომ საარბიტრაჟო შეთანხმების მხარეთა მიერ არჩეული სამართლის ნორმები დავის შინაარსობრივი ნაწილის მომწესრიგებელი მატერიალური სამართლის ნორმებია. მოცემულ შემთხვევაში, მხარეთა შეთანხმება საერთაშორისო არბიტრაჟზე, მათივე შეთანხმებით იმას გულისხმობს, რომ საარბიტრაჟო წარმოება შედგება ქალაქში, სადაც მდებარეობს მხარეთა მიერ შერჩეული საარბიტრაჟო დაწესებულების მთავარი ოფისი ან რომელიმე სხვა ადგილას, რომელიც შერჩეულია შესაბამისი საერთაშორისო წესების საფუძველზე (იხ. ხელშეკრულების 20.6 მუხლი – არბიტრაჟი). შესაბამისად, საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით, გამოიყენება საქართველოს სა მოქალაქე საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესები სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ, მაგრამ, ამ წესების გამოყენებისას სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს საერთაშორისო საარბიტრაჟო წარმოების თავისებურებები. საერთაშორისო არბიტრაჟის, როგორც სამართლებრივი ინსტიტუტის მარეგულირებელი ნორმები თავმოყრილია უპირატესად საერთაშორისო ხელშეკრულებებში, კანონებში და საარბიტრაჟო რეგლამენტებში. საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან, უპირველესად, აღსანიშნავია 1958 წლის ნიუ-

იორკის კონვენცია, რომელზეც მეორე საჩივრის ავტორი უთითებს. დასახელებული კონვენცია საერთაშორისო კომერციული არბიტრაჟის ფუნდამენტია და იგი საქართველოსთვის ძალაშია საქართველოს პარლამენტის 1994 წლის 3 თებერვლის დადგენილებით. მითითებული კონვენცია არ შეიცავს სასამართლოს მიერ საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით შიდა სამართლის გამოყენების ამკრძალავ ნორმებს. უფრო მეტიც, კონვენცია პირდაპირ მიუთითებს ეროვნულ სამართალზე, როცა საკითხი ეხება უცხოური და არაადგილობრივი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ცნობისა და აღსრულების პროცედურას (მუხლი 3). არბიტრაჟთან დაკავშირებული სხვა საერთაშორისო ხელშეკრულებებიც არსებობს, მაგალითად, საერთაშორისო სავაჭრო არბიტრაჟის შესახებ 1961 წლის ევროპული კონვენცია; ვაშინგტონის 1965 წლის კონვენცია; მოსკოვის 1972 წლის და კიევის 1992 წლის კონვენციები, რომლებთანაც საქართველო არ არის მიერთებული და, შესაბამისად, ამ კონვენციებს საქართველოსათვის სავალდებულო ძალა არ გააჩნიათ. საერთაშორისო არბიტრაჟის ნორმატიულ საფუძვლებზე მითითებისას, შეუძლებელია UNCITRAL-ის 1985 წლის (2006 წელს მიღებული ცვილებების გათვალისწინებით) მოდელური კანონის საერთაშორისო კომერციული არბიტრაჟის შესახებ მიუთითებლობა, რომელიც საერთაშორისო არბიტრაჟის მომწესრიგებელი ნორმების უნიფიცირებულ კანონს წარმოადგენს. ეს კანონი მიღებულია გაეროს საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კომისიის მიერ, რომელთან დაკავშირებითაც გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ მიიღო რეზოლუცია, რომელშიც აღნიშნულია, რომ „ყველა სახელმწიფომ დადგენილი წესით მხედველობაში უნდა მიიღოს მოდელური კანონი, ვინაიდან სასურველია კანონის ერთგვაროვნება არბიტრაჟის პროცედურებთან და საერთაშორისო კერძო არბიტრაჟის პრაქტიკის კონკრეტულ მოთხოვნებთან მიმართებაში“. აღსანიშნავია, რომ საერთაშორისო არბიტრაჟის მარეგულირებელი კანონმდებლობის უნიფიცირების ფორმად სპეციალურად შეირჩა მოდელური კანონი და არა კონვენცია, ვინაიდან მოდელური კანონი, კონვენციისგან განსხვავებით, იძლევა საშუალებას მოხდეს, ერთი მხრივ, არბიტრაჟის მარეგულირებელი კანონმდებლობის უნიფიცირება მსოფლიო დონეზე, მეორე მხრივ კი, თითოეული სახელმწიფო ინარჩუნებს კანონში მისი სამართლებრივი სისტემისათვის დამახასიათებელი თავისებურებების გათვალისწინების შესაძლებლობას. ზემოხსენებული მოდელური კანონი იმპლემენტირებულ იქნა სამოცდაათზე მეტ ქვეყანასა და შტატში. ქვეყნების ნაწილმა მოახდინა ამ კანონის პირდაპირი რეცეფცია, მასში ცვილებების შეტანის გარეშე. სხვა ქვეყნებმა მიიღეს მოდელური კანონის სუ-

ლისკვეთებით გამსჭვალული თანამედროვე კანონები არბიტრაჟის შესახებ. „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონი სწორედ ამ მოდელური კანონის საფუძველზე მიღებული ნორმატიული აქტია, რომელშიც ასახულია მოდელური კანონის ძირითადი დანაწესები, მათ შორის – წესები საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ (შეად. სუსგ-ას №ას-538-511-2013, 03.7.2013წ.);

31.5. საარბიტრაჟო მოპასუხის პრეტენზია, რომ ნაადრევი იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ უზრუნველყოფის ღონისძიებაზე მსჯელობა იმ პირობებში, როდესაც მას არ გამოუკვლევია მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების მე-20 მუხლის წინაპირობები დაუსაბუთებელია შემდეგ გარემოებათა გამო:

31.5.1. მხარეთა შეთანხმების მიხედვით 20.2 მუხლი ითვალისწინებს დავების გადატანის შესაძლებლობას საპრეტენზიო საბჭოში (DB) და შესაბამისად, 20.3-20.4 მუხლები განსაზღვრავს საპრეტენზიო საბჭოს წევრების შერჩევის, საბჭოს მიერ გადაწყვეტილების მიღების, საბჭოს გადაწყვეტილებით უკმაყოფილო მხარის მიერ შემდგომი ქმედების წესებსა და პროცედურებს, 20.5 მუხლი კი ადგენს მწვიდობიანი მოგვარების წინაპირობას, რომლის მიხედვით „...თუ მხარეები სხვაგვარად არ შეთანხმდნენ, საარბიტრაჟო წარმოება შეიძლება დაიწყოს ორმოცდამეთქვსმეტე დღეს ან მის შემდეგ დაუკმაყოფილებლობის და საარბიტრაჟო წარმოების დაწყების განზრახვის შესახებ შეტყობინების მიწოდების დღიდან, იმ შემთხვევაშიც კი თუ არ მომხდარა დავის მეგობრულად მოგვარების რაიმე მცდელობა“. ხელშეკრულების 20.6 მუხლის მიხედვით კი, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ თუ განსაკუთრებულ პირობებში სხვაგვარად არ არის განსაზღვრული, ნებისმიერი დავა, რომელიც მეგობრულად არ არის მოგვარებული და რომლის მიმართაც DB-ს გადაწყვეტილება (თუ გამოტანლია) არ გახდა საბოლოო და ხელშემკვრელი, საბოლოოდ უნდა გადაწყდეს საერთაშორისო არბიტრაჟის მიერ. საქმის მასალების მიხედვით დგინდება, რომ 2019 წლის 24 ოქტომბერს კონტრაქტორის (საარბიტრაჟო მოპასუხის) მიმართვის საფუძველზე იმსჯელა დავების საბჭომ წინასწარი საშუალების შესახებ, რომელიც ეხებოდა სახელშეკრულებო დებულებებს არბიტრაჟის დაწყებამდე არსებულ პირობებთან დაკავშირებით. დავების საბჭომ თავის გადაწყვეტილებაში, უწინარესად, იმსჯელა იურისდიქციის შესახებ და მიუთითა, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების 20.4, 20.5 და 20.6 მუხლების ფორმულირება არის ნათელი, მაგრამ კონტრაქტორის კითხვაზე, დაირღვა თუ არა ამ დებულებების პირობები, როდესაც დაიწყო საარბიტრაჟო წარმოება წინმსწრები პირობების დაკმაყოფილებამდე, პასუხი არ შეიძლება გაეცეს საქართველოს კანონის იზოლირების

პირობებში, რომელიც შეიძლება ითვალისწინებდეს გამონაკლისებს. საბოლოოდ, დავების საბჭომ უარი განაცხადა კონტრაქტორის განცხადების დაკმაყოფილებაზე იმ საფუძვლით, რომ დავების საბჭოს შესაბამისი იურისდიქცია არ გააჩნია (იხ. დავების საბჭოს გადაწყვეტილება). მიუხედავად იმისა, რომ დავების საბჭოს დასახელებული გადაწყვეტილება, როგორც აღინიშნა, მიღებულია 2019 წლის 24 ოქტომბერს, ანუ სააპელაციო სასამართლოს მიერ 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინების მიღებამდე, ეს სამართლებრივად მაინც არ ცვლის ვითარებას, რადგან სააპელაციო სასამართლომ, საკუთარი კომპეტენციის ფარგლებში, მართებულად იმსჯელა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით შესაბამისი ღონისძიების გამოყენებაზე და მიიღო დასაბუთებული გადაწყვეტილება; საკასაციო სასამართლომ დავების საბჭოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებაზე მხოლოდ იმ თვალსაზრისით გაამახვილა ყურადღება, რომ საარბიტრაჟო მოსარჩელემ გამოიყენა კანონით მინიჭებული შესაძლებლობა სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, ხოლო რაც შეეხება საარბიტრაჟო შეთანხმების შინაარსზე არსებითად მსჯელობის უფლებამოსილებას, რომელიც, ასევე, მოიცავს, საარბიტრაჟო განსჯის დაწყებამდე მხარეთა შეთანხმებით გათვალისწინებულ პროცედურების მართებულობის კვლევასა და შემოწმებას, არც ეს განეკუთვნება საერთო სასამართლოების, ამ შემთხვევაში განსჯადობით სააპელაციო სასამართლოს კომპეტენციას, რომლის „ჩარევის“ ფარგლები ძალზედ ფრთხილი და კანონით ზედმინევნიტ განსაზღვრულია, როგორც ეს დადგენილია „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 6.2 მუხლით, ასევე, მონესრიგებულია 23-ე მუხლებით და სსსკ-ის XXIII თავით (დასახელებულ ნორმათა დეფინიცია იხ. ზემოთ, შესაბამისად, 31.10-31.11 ქვეპუნქტებში). კონტრაქტორის (საარბიტრაჟო მოპასუხის) საჩივრის დაუსაბუთებლობასთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო, ზემოთ მითითებულის გარდა, დანვრილებით აღარ იმსჯელებს სხვა არარსებით პრეტენზიებზე, რადგან სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების კანონიერება და დასაბუთებულობა სპეციალური კანონისა და საპროცესო კოდექსის მოთხოვნათა მიხედვით სავსებით კანონიერად და დამაჯერებლად არის ასახული სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაში, რომლის გაუქმების საფუძველი არ არსებობს და უცვლელად უნდა დარჩეს.

31.5.2. რაც შეეხება საარბიტრაჟო მოპასუხის პრეტენზიის იმ ნაწილს, რომ კომპანიას მთელ მსოფლიოში აქვს ქონება და არ არსებობს მის წინააღმდეგ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღუსრულებლობის საფრთხე, საკასაციო სასამართლო სსსკ-ის 196.3 მუხ-

ლზე მითითებით განმარტავს, რომ ფულადი თანხების გადახდევინების შესახებ სარჩელის უზრუნველყოფისას მოპასუხეს შეუძლია გამოყენებულ უზრუნველყოფის ღონისძიებათა ნაცვლად მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილი თანხა შეიტანოს სასამართლოს სადებო-ზიტო ანგარიშზე. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილი ერთგვაროვანი პრაქტიკა საქმეზე გამოყენებული უზრუნველყოფის სახის დავის საგანთან ადეკვატურობის თაობაზე, არ უნდა იქნეს გაგებული იმგვარად, რომ სარჩელი საერთოდ უზრუნველყოფის გარეშე დარჩეს (იხ. სუსგ №ას-54-2019, 06.06.2019 წ.). საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სსსკ-ის 196-ე მუხლი ითვალისწინებს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების ერთი სახის მეორით შეცვლის შესაძლებლობას, ეს კი საქმის განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე დასაშვებია მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე, თუმცა, ეს არ არის მხარის აბსოლუტური უფლება და იგი შეიძლება გამოყენებული იქნეს კანონით გათვალისწინებული შესაბამისი წინაპირობების არსებობისას (იხ. სუსგ №ას-498-478-2016, 28.07.2016წ.).

32. ზემოხსენებული სამართლებრივი დასაბუთებით, საკასაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ წარმოდგენილი საჩივრები დაუსაბუთებელია, რის გამოც უცვლელად უნდა დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 ნოემბრის განჩინება, რომლითაც უცვლელად დარჩა ამავე სასამართლოს 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 399-ე, 372-ე მუხლებით, 197¹-ე მუხლის მე-4 ნაწილით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტისა და T.C.G.. S.p.A.-ს საჩივრები არ დაკმაყოფილდეს;

2. უცვლელად დარჩეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 ნოემბრის განჩინება, რომლითაც უცვლელად დარჩა ამავე სასამართლოს 2019 წლის 18 ოქტომბრის განჩინება;

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-841-2020

23 სექტემბერი, 2020 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: გარიგების ბათილად ცნობა, თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. 2019 წლის 11 დეკემბერს მცხეთის რაიონულ სასამართლოს სარჩელით მომართა ნ. გ-მა (შემდეგში – მოსარჩელე ან საჩივრის ავტორი) მოპასუხეების დ. მ-ის (შემდეგში – პირველი მოპასუხე) და დ. ს-ას (შემდეგში – მეორე მოპასუხე) მიმართ, რომლითაც მოითხოვა: ა) პირველი მოპასუხისთვის მოსარჩელის სასარგებლოდ 15000 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება; ბ) პირველ და მეორე მოპასუხეს შორის 2018 წლის 13 ნოემბერს უძრავ ნივთზე ს/კ: ... დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და უძრავ ნივთის მესაკუთრედ პირველი მოპასუხის აღირცხვა.

2. მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2019 წლის 13 დეკემბრის განჩინებით სარჩელი არ იქნა მიღებული განსახილველად და გაუქმდა მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2019 წლის 28 ნოემბრის (№12/54-19) განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლითაც მეორე მოპასუხეს აეკრძალა მის სახელზე რეგისტრირებული უძრავი ნივთის ს/კ: ... გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა.

3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 13 დეკემბრის განჩინება მოსარჩელემ გაასაჩივრა კერძო საჩივრით, რომელიც მიღებული იქნა წარმოებაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინებით.

4. მოსარჩელემ/კერძო საჩივრის ავტორმა 2020 წლის 10 ივნისს განცხადებით მიმართა სასამართლოს და მოითხოვა სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების სახით №... საიდენტიფიკაციო კოდით რეგისტრირებული უძრავი ნივთის გასხვისებისა და იპოთეკით დატვირთვის აკრძალვა. უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების

აუცილებლობა, მხარემ დაასაბუთა სადავო უძრავი ნივთის კეთილ-სინდისიერ შემძენზე გასხვისების პირობებში ნამდვილი მესაკუთ-რის უფლების დარღვევით.

5. ნიშანდობლივია აღინიშნოს, რომ ამ განჩინების პ.4-ში მოხსე-ნიებული განცხადება სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ შეიცავს მოსარჩელის მიერ, თავის დროზე, 2020 წლის 05 ივნისს სასამართლოში რეგისტრირებული განცხა-დების იდენტურ მოთხოვნას.

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინებით არ დაკმაყოფილდა მო-სარჩელის კერძო საჩივარი და უცვლელად დარჩა მცხეთის რაიონ-ული სასამართლოს 2019 წლის 13 დეკემბრის განჩინება, ხოლო მოსარჩელის მიერ 2020 წლის 05 ივნისსა და 2020 წლის 10 ივნისს რეგისტრირებული განცხადებები (სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ) არ დაკმაყოფილდა.

7. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინება გასაჩივრდა მოსარჩე-ლის მიერ. საჩივარში აღნიშნულია, რომ სარჩელის უზრუნველყო-ფის შესახებ 05.06.2020 და 10.06.2020 წელს წარდგენილ განცხა-დებზე სასამართლომ განმცხადებელს უარი უთხრა გასაჩივრე-ბის უფლების გარეშე საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კო-დექსის (შემდეგში – სსსკ-ის) 419-ე მუხლის საფუძველზე, რომ-ლის თანახმად, ზემდგომი სასამართლოს განჩინება კერძო საჩივ-რის თაობაზე არ გასაჩივრდება.

8. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 13 ივლისის განჩინებით საჩივარი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინებაზე არ დაკმაყოფილდა და საქმის მასა-ლებთან ერთად გადმოეგზავნა საქართველოს უზენაესი სასამარ-თლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატას, შემდეგ გარემოებათა გამო:

9. სააპელაციო პალატამ შუალედური ნორმის – საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგი – სსსკ-ის) 372-ე მუხ-ლის გამოყენებით იხელმძღვანელა სარჩელის უზრუნველყოფის ამავე კოდექსის XXIII თავით დადგენილი ნესებით. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სსსკ-ის 191-ე მუხლზე, რომლის საფუძ-ველზე სასამართლო უფლებამოსილია მხარის მოთხოვნის საფუძ-ველზე გამოიყენოს სარჩელისა თუ სასამართლო გადაწყვეტილე-ბის უზრუნველყოფის ღონისძიება, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლოს, განმცხადებლის მიერ მითითებული გარემოებების შეფასების შედეგად გაუჩნდება დასაბუთებული ვარაუდი, რომ უზ-რუნველყოფის ღონისძიების მიუღებლობა გააძნელებს ან შეუძ-

ლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას. იმ ფაქტობრივ გარემოებებზე მითითება, რომლებიც ადასტურებენ ვარაუდს უზრუნველყოფის ღონისძიებების გატარების აუცილებლობის შესახებ, ეკისრება განმცხადებელს. აღნიშნული გარემოებების მტკიცების ტვირთი მხარეს ეკისრება იმ ფარგლებში, რომ სასამართლოს შეუქმნას კონკრეტული უზრუნველყოფის ღონისძიების გატარების აუცილებლობის რწმენა, ვარაუდი. ამასთან, საკმარისია მართოდენ მითითება ასეთ გარემოებებზე და საეკლდეულო არ არის მათი დადასტურება რაიმე მტკიცებულებებით. სასამართლოს დასარწმუნებლად საკმარისია მხოლოდ ალბათობის მაღალი ხარისხით იმ გარემოებების არსებობის ვარაუდი, რომელსაც ემყარება მოსარჩელის მოთხოვნა სარჩელის უზრუნველყოფის გამოყენების აუცილებლობის შესახებ, სხვაგვარად, აღნიშნული გარემოებების არსებობის ალბათობა უნდა გადასწონიდეს ვარაუდს მისი არარსებობის შესახებ.

10. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მის მიერ 2020 წლის 10 ივნისის განჩინებაში განვითარებული მსჯელობა, რომლის თანახმად სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მცხეთის არიონული სასამართლოს 2019 წლის 13 დეკემბრის განჩინების ძალაში დატოვების პირობებში, განსახილველად არმიღებული სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული რომელიმე ღონისძიების შენარჩუნება ან ახალი ღონისძიების გამოყენება შეუძლებელი იყო.

11. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე საჩივრის ავტორს უარი ეთქვა 05.06.2020წ.-ს და 10.06.2010წ.-ს რეგისტრირებული განცხადებებით მოთხოვნილი სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებაზე.

12. იმავდროულად, სსსკ-ის 197-ე მუხლის პირველი ნაწილის ნორმატიული შინაარსის განმარტების შედეგად სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სარჩელის უზრუნველყოფაზე უარის თქმის შემთხვევაში, ნორმა ითვალისწინებს საჩივრით გასაჩივრების შესაძლებლობას, მაგრამ სსსკ-ის 197-ე მუხლის პირველი ნაწილის დისპოზიციური დანაწესი ერთმნიშვნელოვნად მიუთითებს, რომ ეს შესაძლებელია განსახილველად მიღებული სარჩელის არსებობის პირობებში, რომლის უზრუნველსაყოფადაც შესაძლებელია უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება.

სამოტივაციო ნაწილი:

13. საკასაციო სასამართლო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილ-

დეს, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება კი, დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

14. სსსკ-ის 399-ე და 372-ე მუხლების (შუალედური ნორმები) დისპოზიციური ანალიზიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოებისათვის სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი საქმის განხილვის წესებით, თუ აღნიშნული წესები საკასაციო პალატისათვის განსაზღვრულ სპეციალურ ნორმებს არ ეწინააღმდეგება.

15. განსახილველ შემთხვევაში, წარმოდგენილი საჩივრის საფუძველზე საკასაციო პალატის განხილვის საგანია სარჩელის უზრუნველყოფის მოთხოვნით წარდგენილი განცხადებების, რომლებიც სასამართლოში რეგისტრირებულია 05.06.2020წ.-სა და 10.06.2020წ.-ს, დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინების კანონიერება. აღნიშნული განჩინების კანონიერების შემოწმების მიზნით კი, საკასაციო პალატამ უნდა იხელმძღვანელოს სსსკ-ის 191-ე მუხლის პირველი ნაწილით. ნორმის დანაწესით მოსარჩელეს შეუძლია მიმართოს სასამართლოს სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადებით, რომელიც უნდა შეიცავდეს მითითებას იმ გარემოებებზე, რომელთა გამოც, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა განუხორციელებლობა გააძნელებს ან შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას და შესაბამის დასაბუთებას, თუ სარჩელის უზრუნველყოფის რომელი ღონისძიების გატარება მიაჩნია მოსარჩელეს აუცილებლად. თუ სასამართლოს გაუჩნდება დასაბუთებული ვარაუდი, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიებათა განუხორციელებლობა გააძნელებს ან შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას, იგი გამოიტანს განჩინებას სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება ემყარება მოსამართლის ვარაუდს, რომ მხარის სასარჩელო მოთხოვნა შეიძლება დაკმაყოფილდეს. ასეთი ვარაუდი გავლენას არ ახდენს სასამართლოს მიერ შემდგომი გადაწყვეტილების გამოტანაზე.

16. ამასთან, სსსკ-ის 199¹-ე მუხლის თანახმად, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის, სარჩელის განუხილველად დატოვების ან საქმის წარმოების შეწყვეტის შემთხვევაში, სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით (განჩინებით) აუქმებს ამ სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებულ უზრუნველყოფის ღონისძიებას, რაც საჩივრდება ამ გადაწყვეტილების (განჩინების) გასაჩივრებისათვის კანონით დადგენილი წესით.

17. წინამდებარე საქმეზე დადგენილია, რომ ამ განჩინების პ.1-

ში აღძრული სარჩელის უზრუნველსაყოფად მცხეთის რაიონული სასამართლოს მიერ, ერთხელ უკვე იყო გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის სახით, სადავო უძრავი ნივთის გასხვისებისა და იპოთეკით დატვირთვის აკრძალვის ღონისძიება (იხ., ამ განჩინების პ.2; მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2019 წლის 28 ნოემბრის (№12/54-19) განჩინება). თუმცა, გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება გაუქმდა სსსკ-ის 199¹-ე მუხლის საპროცესო სამართლებრივი საფუძვლით, იმის გამო, რომ მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2019 წლის 13 დეკემბრის განჩინებით სარჩელი არ იქნა მიღებული განსახილველად (იხ., ამ განჩინების პ. 2).

18. დადგენილია, რომ მოსარჩელის მიერ მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2019 წლის 13 დეკემბრის განჩინებაზე წარდგენილი იქნა კერძო საჩივარი, რომელსაც აგრეთვე ეთქვა უარი დაკმაყოფილებაზე.

19. ნიშანდობლივია აღინიშნოს, რომ სსსკ-ის 419-ე მუხლის პირველი და მე-3 ნაწილების მიხედვით, კერძო საჩივრის თაობაზე განჩინება გამოაქვს ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოს და მისი განჩინება კერძო საჩივრის თაობაზე არ გასაჩივრდება.

20. მაშასადამე, მოსარჩელის კერძო საჩივრის უარყოფისა და მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2019 წლის 13 დეკემბრის განჩინების უცვლელად დატოვების შესახებ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინება კანონიერ ძალაშია შესული. ეს კი, იმ საპროცესოსამართლებრივ შედეგზე მიუთითებს, რომ ნ. გ-ის მიერ აღძრული სარჩელი სასამართლოს წარმოებაში არ არის.

21. რაც შეეხება ნ. გ-ის საჩივარს, რომლითაც მოთხოვნილია მოსარჩელის/კერძო საჩივრის ავტორის მიერ სასამართლოში 2020 წლის 05 ივნისსა და 2020 წლის 10 ივნისს რეგისტრირებული განცხადებების (სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ) დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინების გაუქმება და სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მისი დაკმაყოფილებისთვის ვარგისი საპროცესოსამართლებრივი საფუძველი არ არსებობს შემდეგ გარემოებათა გამო:

22. საკასაციო პალატა კიდევ ერთხელ განმარტავს, რომ სსსკ-ის 191-ე მუხლის ნორმატიული შინაარსიდან გამომდინარე, კანონმდებელი შესაძლებლობას აძლევს მოსარჩელეს, საკუთარი კანონიერი უფლებების დაცვის მიზნით, მოითხოვოს, აღძრული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება. იმ ფაქტობრივ გარემოებებზე მითითებისა და მათი დამტკიცების ტვირთი, რომ-

ლებიც ადასტურებენ ვარაუდს უზრუნველყოფის ღონისძიებების გატარების აუცილებლობის შესახებ, ეკისრება განმცხადებელს. სწორედ განმცხადებელმა უნდა შეუქმნას სასამართლოს კონკრეტული უზრუნველყოფის ღონისძიების გატარების/უზრუნველყოფის ღონისძიების მოცულობის (ანუ, მოპასუხის შეზღუდვის ფარგლები) აუცილებლობის რწმენა, ვარაუდი. ცხადია, ასეთ შემთხვევაში, საკმარისია მარტოოდენ გადანყვეტილების აღსრულების ხელისშემშლელ გარემოებებზე მითითება და სავალდებულო არ არის მათი დადასტურება რაიმე მტკიცებულებებით, რამდენადაც გადანყვეტილების აღსრულების პროცესი, ჯერ კიდევ, არ მიმდინარეობს. სასამართლოს დასარწმუნებლად კი, საკმარისია მხოლოდ ალბათობის მაღალი ხარისხით იმ გარემოებების არსებობის ვარაუდი, რომელსაც ემყარება მოსარჩელის მოთხოვნა გადანყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის გამოყენების აუცილებლობის შესახებ, კერძოდ, ასეთი გარემოებების არსებობის ალბათობა უნდა გადასწონიდეს ვარაუდს მისი არარსებობის შესახებ. იმავედროულად, ზემოაღნიშნული საკითხების დამაჯერებლად დამტკიცება მნიშვნელოვანია, რამდენადაც მსგავსი სახის უზრუნველყოფა წარმოადგენს ერთი მხარისათვის თავისი უფლებების დაცვის გარანტს, ხოლო მეორე მხარეს უზღუდავს კანონიერი უფლებების განხორციელების შესაძლებლობას. შესაბამისად, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხის გადანყვეტისას და ერთ-ერთი მხარის უფლებების თუნდაც, კანონისმიერ ფარგლებში შეზღუდვისას სასამართლო უნდა ემყარებოდეს დასაბუთებულ ვარაუდს, რომ აღნიშნული საპროცესო ღონისძიების გატარების გარეშე, ობიექტურად შეუძლებელი გახდება ან მნიშვნელოვნად გართულდება საქმეზე განპირობებული იურიდიული შედეგის – სასამართლო გადანყვეტილების აღსრულება.

23. ამდენად, თუკი განცხადება ემყარება საკუთრების რაიმე ფორმით შეზღუდვას (ყადაღის დადება, იპოთეკით დატვირთვის აკრძალვა და ა.შ.), ასეთი შეზღუდვა უნდა განხორციელდეს მხარის ინტერესთა შორის სამართლიანი ბალანსისა და პროპორციულობის პრინციპის გათვალისწინებით. კერძოდ, საკუთრების უფლებაში ჩარევა უნდა პასუხობდეს დასახულ მიზანს და მხოლოდ იმ ფარგლებში ზღუდავდეს მესაკუთრის უფლებებს, რამდენადაც ეს აუცილებელია ამ მიზნის მისაღწევად. „უზრუნველყოფის ღონისძიების სახით საკუთრების შეზღუდვის გამართლება უნდა მოხდეს თანაზომიერების პრინციპის გამოყენებით – სარჩელის უზრუნველყოფის ინსტიტუტის საჯარო მიზნისა და საკუთრების უფლებასთან დაკავშირებული კერძო ინტერესების ურთიერთშეჯერების საფუძველზე (შეადრ: სუსგ 2015 წლის 25 ნოემბრის განჩი-

სარჩელის მიღებაზე ეთქვა უარი, რაც კანონიერ ძალაშია შესული (იხ., თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისის განჩინება), წარმოება ნ. გ-ის სარჩელზე დასრულებულია.

29. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების მიზნებიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო იზიარებს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 13 ივლისის განჩინების დასაბუთებას, რომ განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების საფუძველი. კერძოდ, სსსკ-ის 191-ე მუხლის პირველი ნაწილის ანალიზი ცხადვყოფს, რომ კანონმდებელი შესაძლებლობას აძლევს მოსარჩელეს, მოითხოვოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება, თუ იქმნება ვარაუდი, რომ საქმეზე მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულება შემდგომში გაძნელდება ან შეუძლებელი გახდება. შესაბამისად, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება საჭიროა საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე და მის აღსრულებამდე. მოცემულ შემთხვევაში კი, დადგენილია, რომ სარჩელი სასამართლოს წარმოებაში არ იქნა მიღებული. ამ მოცემულობაში, კი უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება აბსოლუტურად გაუმართლებელია; და დაუსაბუთებლად, ყოველგვარი კანონიერი საფუძვლის გარეშე, ხელყოფს მოპასუხის ქონებრივ ინტერესს, შეზღუდავს რა მას არალეგიტიმური საპროცესო ღონისძიებებით.

30. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საჩივარი დაუსაბუთებელია და არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული განჩინება უნდა დარჩეს უცვლელად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197¹-ე, 419-ე, 420-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ნ. გ-ის საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 10 ივნისისა და 13 ივლისის განჩინებები დარჩეს უცვლელად;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის შეცვლა
მეორით**

**განჩინება
საქართველოს სახელმწიფო**

№ას-1596-2019

18 თებერვალი, 2020 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**

**შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიჭიაშვილი,
ზ. ძლიერიშვილი**

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

პალატამ გამოარკვია:

საკასაციო სასამართლოს წარმოებაშია შპს „ა-ასა“ და შპს „ს. ი-თის“ საკასაციო საჩივრები თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 3 ივლისის განჩინებაზე, სადაც დავის საგანს წარმოადგენს თანხის დაკისრება.

საკასაციო სასამართლოს განცხადებით მომართა შპს „ა-ამ“ და განმარტა, რომ შპს „ს. ი-თის“ მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2017 წლის პირველი ივნისის განჩინებით ყადაღა დაადო განმცხადებლის სხვადასხვა მოძრავ ქონებას, მათ შორის სატრანსპორტო საშუალებას, ავტომანქანა „Ford Transit-ს“ (სახ. № U..., საიდენტიფიკაციო № W...). განმცხადებლის განმარტებით, ვინაიდან ის აპირებს ავტომობილის რეალიზაციას, მოითხოვა მისი ჩანაცვლება ავტომანქანა Ford Transit-ით (რომლის სარეგისტრაციო № B..., საიდენტიფიკაციო № W..., სატრანსპორტო საშუალების რეგისტრაციის მონუმბა № AM..., გაცემული 17.01.2020).

განცხადებას ერთვის შპს „ე. ჯ-ის“ დასკვნები, რომელთა თანახმადაც ჩასანაცვლებელი მოძრავი ნივთის ღირებულება მნიშვნელოვნად აღემატება ყადაღით დატვირთული სატრანსპორტო საშუალების საბაზრო ღირებულებას. განცხადებას ასევე ერთვის სსიპ მომსახურების სააგენტოს ცნობა სატრანსპორტო საშუალებაზე სანივთო შეზღუდვის არარსებობის შესახებ და მ. ლ-ძის განცხადება, ავტომანქანა „Ford Transit-ის“ (სახ. № ... საიდენტიფიკაციო № W...) ყადაღისაგან გათავისუფლების შემთხვევაში, მისი შესყიდვის შესახებ.

საკასაციო პალატამ განცხადება თანდართული მასალებით გა-

უგზავნა მონინალმდეგე მხარეს, რომელმაც წერილობით დაადასტურა, რომ არ არის წინააღმდეგი, შეიცვალოს სარჩელის უზრუნველყოფის საგანი.

საკასაციო პალატამ განიხილა საქმის მასალები და მიიჩნევს, რომ შპს „ა-ას“ განცხადება საფუძვლიანია შემდეგი გარემოებების გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლით განმტკიცებულია საპროცესო სამართლის უმნიშვნელოვანესი პრინციპი – დისპოზიციურობა, რომლის საფუძველზეც მხარეები უფლებამოსილი არიან აღიარონ ან უარყონ მათ მიმართ წარდგენილი მოთხოვნები, შესაბამისად, სასამართლო, მხარეთა ნების უპირატესი გათვალისწინებით წყვეტს სადავო საკითხს. მოცემულ შემთხვევაში, შპს „ს. ი-თის“ უფლებამოსილი წარმომადგენლის წერილობითი განცხადებით ირკვევა, რომ ის ეთანხმება შპს „ა-ას“ მოთხოვნას სარჩელის უზრუნველყოფის საგნის ჩანაცვლების თაობაზე, რაც სასამართლოს აძლევს განცხადების დაკმაყოფილების საშუალებას.

ასეც რომ არ იყოს, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 196¹-ე მუხლი დასაშვებად მიიჩნევს უზრუნველყოფის საგნის შეცვლას და ნორმის სისტემური ანალიზი მოთხოვნის წინაპირობად ამ საგანთა უზრუნველყოფილ მოთხოვნასთან ტოლფასოვნებას განიხილავს. განმცხადებელი ნებაყოფლობით ითხოვს უფრო მაღალი ღირებულების ნივთით ყადაღადადებული ქონების ჩანაცვლებას, შესაბამისად, მოთხოვნა ამ მხრივაც წარმატებულია და ექვემდებარება დაკმაყოფილებას.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ შპს „ა-ას“ განცხადება საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-3, 196¹-ე, 372-ე, 399-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. შპს „ა-ას“ განცხადება სარჩელის უზრუნველყოფის საგნის შეცვლის თაობაზე დაკმაყოფილდეს.

2. შეიცვალოს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 1 ივნისის განჩინების სარეზოლუციო ნაწილის 2.7. პუნქტით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის საგანი და ყადაღისაგან გათავისუფლდეს შპს „ა-ას“ (ს/კ

№20...) საკუთრებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალება – ავტომანქანა Ford Transit, სახ. № ..., საიდენტიფიკაციო №W....

3. ყაღალა დადედოს შპს „ა-ას“ (ს/კ №2...) საკუთრებაში არსებულ სატრანსპორტო საშუალებას – ავტომანქანა Ford Transit-ს სარეგისტრაციო №..., საიდენტიფიკაციო №WF..., სატრანსპორტო საშუალების რეგისტრაციის მონმობა №A..., გაცემული 17.01.2020.

4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სარჩელის უზრუნველყოფით გამოცხეული ზარალის ანაზღაურება

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1041-2018

20 ივლისი, 2018 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**

**შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი**

დავის საგანი: ვალდებულების შესრულება, ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით, „ა.“ (შემდგომში – მოსარჩელე) სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, მოპასუხეების ქონებაზე განხორციელდა მთელი რიგი შეზღუდვები.

2. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 2 აგვისტოს გადაწყვეტილებით სარჩელი შპს „ჯ-ის“ (შემდგომში პირველი მოპასუხე შპს) მიმართ დაკმაყოფილდა, ამ უკანასკნელს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 3 636 986 აშშ დოლარის გადახდა, სასარჩელო მოთხოვნა შპს „ტ-ის“ (შემდგომში – მოპასუხე შპს), ი. გ-ისა (პირველი მოპასუხე) და დ. ტ-ის (მეორე მოპასუხე) მიმართ სოლიდარულად თანხის დაკისრების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა.

3. ამასთან, გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლითაც პირველ მოპასუხეს აეკრძალა მის საკუთრებაში რიცხული უძრავი ქონებების გასხვისება და უფლებრივად დატვირთვა, ყადაღა დაედო მის წილებს კომპანიებში, საკუთრებაში არსებულ ავტომობილებს, მოპასუხე შპს-ს აეკრძალა კუთვნილი უძრავი ქონებების გასხვისება და უფლებრივად დატვირთვა. მეორე მოპასუხეს აეკრძალა მის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების გასხვისება და უფლებრივად დატვირთვა, ყადაღა დაედო მის წილებს კომპანიებში და კუთვნილ ავტომობილებს.

4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 2 აგვისტოს გადაწყვეტილებაზე მოსარჩელემ და პირველმა მოპასუხე შპს-მ შეიტანეს სააპელაციო საჩივრები.

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 20 ოქტომბრის განჩინებით მოპასუხე შპს-ს, პირველი და მეორე მოპასუხეების განცხადების საფუძველზე თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით დადგენილი სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებაზე გამოყენებულ იქნა უზრუნველყოფის გარანტია, მოსარჩელეს მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის სადეპოზიტო ანგარიშზე დაევალა 3 636 986 აშშ დოლარის განთავსება, რომელიც განთავსებულ უნდა ყოფილიყო საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის სადეპოზიტო ანგარიშზე ამ განჩინების ჩაბარებიდან 7 დღის განმავლობაში. მოსარჩელეს განემარტა, რომ ამ განჩინების სარეზოლუციო ნაწილის მე-2 პუნქტით დადგენილი თანხის შეტანის დამადასტურებელი მტკიცებულება უნდა წარმოედგინა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში ამ განჩინების ჩაბარებიდან 7 დღის განმავლობაში. ამასთან, ამ განჩინების სარეზოლუციო ნაწილის მე-2 პუნქტით დადგენილი თანხის შეტანის დამადასტურებელი მტკიცებულების 7 დღის ვადაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოში წარმოუდგენლობის შემთხვევაში დაუყონებლივ გაუქმდებოდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინება სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ.

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 13 ნოემბრის განჩინებით გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება.

7. მოსარჩელემ საჩივრით მიმართა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 20 ოქტომბრისა და 2017 წლის 13 ნოემბრის განჩინებების გაუქმების მოთხოვნით.

8. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 4 დეკემბრის განჩინებით არ დაკმაყოფილდა მოსარჩელის საჩივარი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 20 ოქტომბრის განჩინებაზე და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 13 ნოემბრის განჩინებაზე დაუსაბუთებლობის გამო და საქმის მასალებთან ერთად გადაეგზავნა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატას.

9. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 11 იანვრის განჩინებით საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გაუქმდა 2017 წლის 20 ოქტომბრის განჩინება, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების გამო, მოსალოდნელი ზარალის უზრუნველყოფის თაობაზე და ამავე სასამართლოს 2017 წლის 13 ნოემბრის განჩინება სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმების შესახებ, ხოლო საქმე დაუბრუნდა სააპელაციო სასამართლოს მოპასუხე შპს, პირველი და მეორე მოპასუხეების მიერ წარდგენილი მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის გარანტიის შესახებ განცხადების ხელახლა განსახილველად.

10. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 23 აპრილის განჩინებით თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით დადგენილი სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებაზე გამოყენებულ იქნა უზრუნველყოფის გარანტია. მოსარჩელეს, მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის სადეპოზიტო ანგარიშზე დაევალა 1 860 000 აშშ დოლარის განთავსება, საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის სადეპოზიტო ანგარიშზე ამ განჩინების ჩაბარებიდან 21 დღის განმავლობაში. ასევე, მოსარჩელეს განემართა, რომ ამ განჩინების სარეზოლუციო ნაწილის მე-2 პუნქტით დადგენილი თანხის შეტანის დამადასტურებელი მტკიცებულება უნდა წარმოდგენილიყო თბილისის სააპელაციო სასამართლოში ამ განჩინების ჩაბარებიდან 21 დღის განმავლობაში. მოცემული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილის მე-2 პუნქტით დადგენილი თანხის შეტანის დამადასტურებელი მტკიცებულების 21 დღის ვადაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოში წარმოუდგენლობის შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ გაუქმდებოდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კო-

ლეგის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინება სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ.

11. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 7 ივნისის განჩინებით გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლითაც მოსარჩელის შუამდგომლობა ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და მოპასუხე შპს-ს, პირველი და მეორე მოპასუხეების ქონებაზე გავრცელდა რიგი შეზღუდვები.

12. სააპელაციო სასამართლოს საჩივრით მიმართა მოსარჩელემ და მოითხოვა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 აპრილისა და 2018 წლის 7 ივნისის განჩინების გაუქმება შემდეგ გარემოებათა გამო:

13. საჩივრის ავტორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლო დაეყრდნო საქმეში წარმოდგენილ დასკვნას, როდესაც დაადგინა, რომ პირველ მოპასუხესა და მოპასუხე შპს-ს ადგებათ ზიანი უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებით. მისივე განმარტებით, აღნიშნული დასკვნაში არაფერია ნათქვამი მეორე მოპასუხის მიმართ რაიმე სახის ზიანის მიყენების შესახებ. მის მიმართ მოთხოვნილია სოლიდარულად თანხის დაკისრება, რაც შესაძლებელია დაკმაყოფილდეს, თუმცა უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმებით მოსარჩელეს წაერთვა თანხის ამოღების პერსპექტივა.

14. საჩივრის ავტორის მითითებით, ზემოაღნიშნული დასკვნის თანახმად, მოპასუხე შპს-ს სჭირდება შესასყიდი საქონლის 10%-ის გადახდა ავანსის სახით, და რომ საბანკო კრედიტის გარეშე ის ვერ ახერხებს ავტომანქანების შეძენას, თუმცა აღნიშნული გარემოება ექსპერტის მხრიდან წარმოდგენილია როგორც დაშვება და არა როგორც დადგენილი ფაქტი. აღნიშნულ საკითხს ექსპერტი არ იკვლევს. ის მიუთითებს, რომ კომპანიისაგან აქვს მიღებული განმარტება, რომ კრედიტი სჭირდება. შესაბამისად, საჩივრის ავტორმა მიიჩნია, რომ სასამართლო დაეყრდნო მხოლოდ მხარის ახსნა-განმარტებას, რადგან აღნიშნული საქმეში არსებული მტკიცებულებებით არ დასტურდება.

15. საჩივრის ავტორმა ეჭვქვეშ დააყენა ის გარიგება, რომელიც მხარემ წარმოადგინა სასამართლოში ექსპერტიზის დასკვნასთან ერთად. მან მიაჩნია, რომ აღნიშნული გარიგება ფიქტიურ ხასიათს ატარებს, რადგან შეთანხმებაში თანხის გადახდის ვალდებულება დგება ავტომანქანების მიწოდების შემდეგ, რაც ასევე აბსურდულია. ასევე საეჭვოა იმ დოკუმენტის ავთენტურობა, რაც გაცემულია ერთ-ერთი ბანკის სახელით, მასში არ არის მითითებული სუბიექტები და გაგზავნის თარიღი.

16. საჩივრის ავტორის მითითებით, 2016 წლის 1 დეკემბრით დათარიღებული დოკუმენტის თანახმად, რომელსაც ექსპერტის მიერ წარმოდგენილი დასკვნა ახლავს, კონკრეტულ ფიზიკურ პირს უნდა შეეძინა პირველი მოპასუხის საკუთრებაში არსებული ქონება, გარიგების ფასად კი მითითებულია 5.5 მილიონი აშშ დოლარი. აღნიშნული დოკუმენტი არ არის შედგენილი ნოტარიალურად და შეუძლებელია იმის დადგენა, მოხდა თუ არა მისი დადება იმ თარიღში რაც მასზეა მითითებული. დარღვეულია დოკუმენტის შედგენის ფორმალური წინაპირობები, რის გამოც შესაძლებელია ეს შეთანხმება ფიქტიურად იყოს დადებული.

17. საჩივრის ავტორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია შეჯიბრობითობის პრინციპი, როდესაც 2018 წლის აპრილში მიიღო გარანტიის წარმოდგენის შესახებ განჩინება და მოსარჩელეს არ მიეცა შესაძლებლობა, დაეფიქსირებინა თავისი პოზიცია იმ მტკიცებულებაზე, რომელიც მხარემ 2018 წლის 15 მარტს წარმოადგინა.

18. საჩივრის ავტორის მითითებით, უზრუნველყოფის ღონისძიების მიუღებლობა გადაწყვეტილების აღუსრულებლების ტოლფასია. რადგან საქმეში წარმოდგენილია ამონაწერი ex parte-ის საძიებო სისტემიდან, საიდანაც ჩანს რომ მოპასუხე შპს-მ უკვე გაასხვისა საკუთარი ბიზნესი და გადასცა იგი სხვა კომპანიას. აღნიშნული არ არის სიახლე რადგან საქმეში, ასევე, წარმოდგენილია 2016 წლის 24 მაისის წერილი, სადაც მეორე მოპასუხე აღნიშნავს, რომ იგი მზად არის, ბიზნესი მიჰყიდოს მოსარჩელეს 22 მილიონ დოლარად, აღნიშნული თანხიდან გაიქვითება არსებული დავალიანება და მოსარჩელეს მოუწევს მხოლოდ 18 მილიონის გადახდა.

19. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 3 ივლისის განჩინებით მოსარჩელის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და საქმის მასალებთან ერთად განსახილველად გაეგზავნა საქართველოს უზენაეს სასამართლოს შემდეგ გარემოებათა გამო:

20. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ იურიდიული პირის ქონებაზე შეზღუდვების გავრცელებით მოპასუხეს შესაძლებელია, ხელი შეეშალოს სამენარმეო საქმიანობის განხორციელებაში. აღნიშნულის გათვალისწინებით, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების საკითხის გადაწყვეტის დროს სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს მოწინააღმდეგე მხარის ინტერესებიც.

21. მენარმეობა არის დამოუკიდებელი, ინიციატივიანი საქმიანობა (საქონლის წარმოება, მომსახურების გაწევა, სამუშაოთა შესრულება), რომელიც საკუთარი ან ნასესხები სახსრებით, რისკისა და პასუხისმგებლობის გაწევით ხორციელდება მთავარი მიზნის –

მოგების მისაღებად. ეს არის არაერთჯერადი, შემოქმედებითი საქმიანობა, რომელიც მოითხოვს სიახლეების დანერგვას. შეზღუდვების დანესებით მოპასუხეები მოკლებულნი იქნებიან შესაძლებლობას, მონაწილეობა მიიღონ სამოქალაქო სამართლებრივ ურთიერთობებში, შეუძლებელი გახდება სანარმოს მატერიალური რესურსის გამოყენება სანარმოს ინტერესებისათვის. შესაბამისად, მოსარჩელეს უნდა მოეთხოვოს მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფა.

22. ამასთან, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ სასამართლო მოსალოდნელი ზიანის ანაზღაურებას იყენებს არა ყოველთვის, არამედ მაშინ, როცა დარწმუნდება ამ ღონისძიების გამოყენების აუცილებლობაში. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებით ზიანის მიყენება გულისხმობს უფლების დაუშვებელ ხელყოფას, როგორცაა მაგალითად, ფაქტობრივი ზიანის დადგომა ან შემოსავლის დაკარგვა, სწორედ ასეთ შემთხვევაშია მოპასუხე უფლებამოსილი, მოითხოვოს მოსალოდნელი ზარალის უზრუნველყოფა, ანუ ე.წ. უზრუნველყოფის შებრუნება. 199-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, სარჩელის უზრუნველყოფის თაობაზე მეორე მხარისათვის მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფა, უზრუნველყოფის გარანტია, სასამართლომ შეიძლება გამოიყენოს როგორც საკუთარი ინიციატივით, ასევე მოწინააღმდეგე მხარის განცხადების საფუძველზე.

23. მოცემულ შემთხვევაში არსებობს უზრუნველყოფის გარანტიის გამოყენების (უზრუნველყოფის შებრუნების) აუცილებლობა, ვინაიდან, გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიებები მნიშვნელოვან მატერიალურ ზიანს აყენებს მოწინააღმდეგე მხარეებს. კერძოდ, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოპასუხე შპს წარმოადგენს რა იურიდიულ პირს და მენარმე სუბიექტს, შესაბამისად, მისი საქმიანობა დაფუძნებულია მოგების მიღებაზე. რაც შეეხება ფიზიკურ პირებს – მოპასუხეებს ისინი წარმოადგენენ რა მენარმეებს, შესაბამისად, მათ საკუთრებაში არსებული ქონება გამოიყენება სამენარმეო საქმიანობისათვის. პირველი მოპასუხის მიერ 2017 წლის 31 მარტიდან 2020 წლის 30 მარტამდე პერიოდის განმავლობაში მიღებული და მისაღები ზარალი ჯამურად შეადგენს 450 000 აშშ დოლარს, მათ შორის, 31.03.2017-28.02.2017 წლების პერიოდის განმავლობაში მიღებული ზარალი შეადგენს 137,260 აშშ დოლარს, ხოლო 01.03.2017-30.03.2020 პერიოდის განმავლობაში მისაღები ზარალი შეადგენს 312,740 აშშ დოლარს.

24. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 აპრილის განჩინებით, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სა-

მოქალაქეო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით დადგენილ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებაზე მართებულად იქნა გამოყენებული უზრუნველყოფის გარანტია, რომლის თანახმადაც მოსარჩელეს, მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის სადეპოზიტო ანგარიშზე დაევალა განჩინების ჩაბარებიდან 21 დღის განმავლობაში 1 860 000 აშშ დოლარის განთავსება, თანხის შეტანის დამატურებელი მტკიცებულება უნდა წარმოედგინა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში, განჩინების ჩაბარებიდან 21 დღის განმავლობაში, ასევე, განემარტა, რომ 1 860 000 აშშ დოლარის შეტანის დამატურებელი მტკიცებულების 21 დღის ვადაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოში წარმოუდგენლობის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ გაუქმდებოდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინება სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ;

25. ასევე, სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მოსარჩელეს კანონით დადგენილი წესით ჩაჰბარდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 აპრილის განჩინება, მაგრამ მან სსსკ-ის 199-ე მუხლით დადგენილი წესით და ვადაში უზრუნველყოფის ღონისძიებით მოსალოდნელი ზარალის უზრუნველყოფა არ განახორციელა.

26. სსსკ-ის 199-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება უნდა გაუქმდეს მოსარჩელე მხარის მიერ მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის შესახებ გარანტიის წარმოუდგენლობის გამო.

27. შესაბამისად, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 7 ივნისის განჩინებით, სასამართლომ ასევე მართებულად მიიჩნია, რომ უნდა გაუქმებულიყო თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება.

სამოტივაციო ნაწილი:

28. საკასაციო სასამართლო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინე-

ბა გაუქმდეს და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად შემდეგ გარემოებათა გამო:

29. სსსკ-ის 191-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილების თანახმად, მოსარჩელეს შეუძლია მიმართოს სასამართლოს სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადებით, რომელიც უნდა შეიცავდეს მითითებას იმ გარემოებებზე, რომელთა გამოც სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა განუხორციელებლობა გააძნელებს ან შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას და შესაბამის დასაბუთებას, თუ სარჩელის უზრუნველყოფის რომელი ღონისძიების გატარება მიაჩნია მოსარჩელეს აუცილებლად. თუ სასამართლოს გაუჩნდება დასაბუთებული ვარაუდი, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიებათა განუხორციელებლობა გააძნელებს ან შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას, იგი გამოიტანს განჩინებას სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება ემყარება მოსამართლის ვარაუდს, რომ მხარის სასარჩელო მოთხოვნა შეიძლება დაკმაყოფილდეს. ასეთი ვარაუდი გავლენას არ ახდენს სასამართლოს მიერ შემდგომი გადაწყვეტილების გამოტანაზე.

30. დასახელებული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, კანონმდებელი შესაძლებლობას აძლევს მოსარჩელე მხარეს, მხოლოდ საკუთარი კანონიერი უფლებების დაცვის მიზნით, მოითხოვოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება. ამისათვის მოსარჩელემ სარწმუნოდ უნდა დაასაბუთოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების საჭიროება, რათა სასამართლოს შეუქმნას რწმენა კონკრეტულ გარემოებათა საფუძველზე გადაწყვეტილების უზრუნველყოფის აუცილებლობის შესახებ.

31. აღნიშნული საკითხების დამაჯერებლად დამტკიცება მნიშვნელოვანია, რამდენადაც მსგავსი სახის უზრუნველყოფა წარმოადგენს ერთი მხარისათვის თავისი უფლებების დაცვის გარანტს, ხოლო მეორე მხარეს უზღუდავს კანონიერი უფლებების განხორციელების შესაძლებლობას. შესაბამისად, გადაწყვეტილების უზრუნველყოფის საკითხის გადაწყვეტისას და ერთ-ერთი მხარის უფლებების თუნდაც კანონისმიერ ფარგლებში შეზღუდვისას, სასამართლო უნდა ემყარებოდეს დასაბუთებულ ვარაუდს, რომ აღნიშნული საპროცესო ღონისძიების გატარების გარეშე ობიექტურად შეუძლებელი გახდება ან მნიშვნელოვნად გართულებება საქმის განხილვის სამართლებრივი შედეგის – სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულება.

32. ამდენად, საკუთრების ნებისმიერი შეზღუდვის შემთხვევაში, შეზღუდვა უნდა განხორციელდეს მხარის ინტერესთა შორის სამართლიანი ბალანსისა და პროპორციულობის პრინციპის გათვა-

ლისწინებით. საკუთრების უფლებაში ჩარევა უნდა პასუხობდეს დასახულ მიზანს და იმდენად უნდა იწვევდეს მესაკუთრის უფლებების შეზღუდვას, რამდენადაც ეს აუცილებელია ამ მიზნის მისაღწევად.

33. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებას კანონმდებელი ასევე უკავშირებს სარჩელის სამართლებრივ პერსპექტიულობას და აფასებს, თუ რამდენად მოსალოდნელია სარჩელის დაკმაყოფილება, თუმცა აღნიშნული დავის სამართლებრივ ბედზე გავლენას ვერ მოახდენს. აღნიშნული საკითხი მით უფრო აქტუალურია, როდესაც საუბარია გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფაზე.

34. სსსკ-ის 199-ე მუხლი ეხება სარჩელის უზრუნველყოფით გამოწვეული ზარალის ანაზღაურებას. მისი პირველი ნაწილის ძალით, თუ სასამართლო მიიჩნევს, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებით მოპასუხეს შეიძლება მიადგეს ზარალი, მას შეუძლია გამოიყენოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება და იმავდროულად მოსთხოვოს პირს, რომელმაც მიმართა სასამართლოს სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ, მეორე მხარისათვის მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფა. უზრუნველყოფის გარანტია სასამართლომ შეიძლება ასევე გამოიყენოს მონინალმდევე მხარის განცხადების საფუძველზე.

35. კანონის მითითებული დანანესი ითვალისწინებს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებისაგან მოპასუხის თავდასაცავ მექანიზმს ისეთი შემთხვევისათვის, როდესაც სარჩელის უზრუნველყოფის ამა თუ იმ სახის ღონისძიების გამოყენების შედეგი მოპასუხისათვის ზიანის მომტანია. ასეთ დროს დასაშვებია, მოსარჩელეს მოეთხოვოს ობიექტურად სავარაუდო ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფა. სასამართლო საკუთარი ინიციატივით ამოქმედებს აღნიშნულ მექანიზმს მხოლოდ მაშინ, თუ მოპასუხისათვის ზიანის მიყენების საფრთხე აშკარაა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მითითებული გარემოების სარწმუნოდ დადასტურების ტვირთი მოპასუხეს ეკისრება (სსსკ-ის 102-ე მუხლი) (სუსგ 21.10.2016წ. საქმე №ას-958-923-2016).

36. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით, სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, მოპასუხეების ქონებაზე განხორციელდა მთელი რიგი შეზღუდვები.

37. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 2 აგვისტოს გადაწყვეტილებით სარჩელი პირველი მოპასუხე შპს-ს მიმართ დაკმაყოფილდა, ამ უკანასკნელს

მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 3 636 986 აშშ დოლარის გადახდა, სასარჩელო მოთხოვნა მოპასუხე შპს-ს, პირველი და მეორე მოპასუხეების მიმართ სოლიდარულად თანხის დაკისრების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა.

38. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება მოსარჩელემ გაასაჩივრა იმ ნაწილში, რომლითაც სარჩელს უარი ეთქვა მოპასუხე შპს-ს, პირველი და მეორე მოპასუხეებისათვის 3636986 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრების ნაწილში. თავის მხრივ, აღნიშნულმა მოპასუხეებმა განცხადებით მოითხოვეს უზრუნველყოფის გარანტიის გამოყენება.

39. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ მოსარჩელის წინამდებარე საჩივარი ერთხელ უკვე გახდა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მსჯელობის საგანი, რა დროსაც საკასაციო პალატამ საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს კონკრეტული მითითებით.

40. გასაჩივრებული განჩინებების იურიდიული დასაბუთების შემომნების შედეგად საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო პალატას არ გაუთვალისწინებია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 11 იანვრის განჩინებაში ასახული მითითებები და მოცემული საქმეზე რიგი გარემოებები სასამართლოს მხრიდან კვლევას კვლავაც საჭიროებს.

41. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ რეალურად უნდა შეაფასოს მოსარჩელის მოთხოვნის პერსპექტიულობა, მათ შორის, მის სასარგებლოდ საქმის გადაწყვეტის შემთხვევაში სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების შესაძლებლობის საკითხი, რადგან სამართლიანი სასამართლოს უფლების მხარისათვის რეალიზება უდავოდ გულისხმობს სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებადობის უზრუნველყოფას.

42. საკასაციო სასამართლო ნაწილობრივ ეთანხმება მოსარჩელის საჩივრის არგუმენტს, რომ, სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 20 ოქტომბრის განჩინებით არ არის დასაბუთებული ის ზიანი, რომელიც შესაძლოა განმცხადებლებს (მოპასუხეებს) მიადგეთ მათ უძრავ-მოძრავ ქონებაზე მოსარჩელის სასარგებლოდ გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიების გამო.

43. აღნიშნული სადავო საკითხის დასადასტურებლად საკმარისად ვერ ჩაითვლება სააპელაციო პალატის მსჯელობა, რომ მოპასუხე შპს და მოპასუხე ფიზიკური პირები წარმატებულ სამეწარმეო საქმიანობას ეწევიან, საკუთრებაში არსებული ქონების სამეწარმეო საქმიანობისათვის გამოყენება შეზღუდული აქვთ საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 7 ნოემბრის განჩინებით, რის გა-

მოც მათ, როგორც საქართველოში ერთ-ერთ წარმატებულ მენარმეებს, ზიანი ადგებათ.

44. სააპელაციო პალატის მხრიდან ასევე დამატებით შეფასებას საჭიროებს მოსარჩელის საჩივრის არგუმენტი იმასთან დაკავშირებით, რომ სრულიად დაუსაბუთებელია, თუ რაში გამოხატა სადავო უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შედეგად მეორე მოპასუხისათვის მიყენებული ზიანი, რადგან აღნიშნულის თაობაზე რაიმე სარწმუნო დასაბუთებას მოპასუხეთა განცხადება არ შეიცავს.

45. აღსანიშნავია, რომ განმცხადებელ მოპასუხეთა მიერ წარმოდგენილი საშემფასებლო დასკვნა მეორე მოპასუხის საკითხს არ ეხება.

46. საკასაციო სასამართლო ასევე ყურადღებას გაამახვილებს სააპელაციო პალატის მსჯელობაზე, რომ პირველი მოპასუხის მიერ 2017 წლის 31 მარტიდან 2020 წლის 30 მარტამდე პერიოდის განმავლობაში მიღებული და მისაღები ზარალი ჯამურად შეადგენს 450 000 აშშ დოლარს, მათ შორის, 31.03.2017-28.02.2017 წლების პერიოდის განმავლობაში მიღებული ზარალი შეადგენს 137,260 აშშ დოლარს, ხოლო 01.03.2017-30.03.2020 პერიოდის განმავლობაში მისაღები ზარალი შეადგენს 312,740 აშშ დოლარს.

47. აღნიშნულ გარემოებებთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლომ გულდასმით უნდა შეაფასოს, რამდენად სარწმუნო და გონივრულია პირველი მოპასუხის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები მხარისათვის 2017 წლიდან 2020 წლამდე მისაღები ზარალის დასადასტურებლად.

48. საკასაციო სასამართლო დამატებით მიუთითებს, რომ სსსკ-ის 199-ე მუხლის პირველი ნაწილის ბოლო წინადადებით მოპასუხისათვის განსაზღვრულია უფლებამოსილება, განცხადებით მოითხოვოს მისი უზრუნველყოფის გარანტია სასამართლოსაგან. თუმცა მისი გამოყენების აუცილებლობა მოპასუხის (მოვალის) მტკიცების ტვირთია (სსსკ-ის 102-ე მუხლი), ვინაიდან ზიანის უზრუნველყოფის გარანტიების შექმნის საჭიროება დგება მაშინ, როდესაც სასამართლოს აქვს დასაბუთებული ეჭვი, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიება შეიძლება გაუმართლებელი აღმოჩნდეს და ასევე სახეზეა ზიანი, რომელიც მოპასუხეს უზრუნველყოფის ღონისძიებით ადგება ან შეიძლება მიადგეს. სასამართლოს მიერ საკუთარი ინიციატივით ზიანის უზრუნველყოფის გამოუყენებლობის შემთხვევაში ზიანი მოპასუხის მტკიცების საგანში შემავალი გარემოება ხდება და მან უნდა ამტკიცოს, რომ გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიებით მისი უფლებები დაუშვებლად ილახება და ზიანი ადგება, ან გარდაუვალია მისთვის ზიანის მიყენება (სსსკ-

ის 199-ე, მე-4 და 102-ე მუხლი) (იხ. სუსგ ას-450-422-2017, 11.04.2017 წ.).

49. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ კიდევ ერთხელ უნდა იმსჯელოს ამ მიმართებით რამდენად შეასრულა მოპასუხემ მტკიცების ტვირთი და თუკი დაადგენს მოპასუხეთათვის მოსალოდნელი ზიანის ანაზღაურების გამო მოსარჩელისათვის უზრუნველყოფის გარანტიის დავალებას, ისიც უნდა შეაფასოს, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანყვეტილებით დაკმაყოფილებული სარჩელის, ანუ ფულადი თანხის იდენტური ოდენობით უნდა დაევალოს მოსარჩელეს მოსალოდნელი ზარალის უზრუნველყოფა, თუ შესაძლებელია ამ უკანასკნელისათვის სხვა ოდენობის თანხის დაკისრება.

50. სააპელაციო სასამართლომ ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში ინდივიდუალურად უნდა შეაფასოს დავის ფაქტობრივი გარემოებები, მხარეთა მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების სანდოობა და დასაბუთებულობა და ამის შემდეგ მიიღოს გადანყვეტილება სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების გამო მოსალოდნელი ზარალის უზრუნველყოფის თაობაზე.

51. სსსკ-ის 199-ე მუხლის პირველი ნაწილის და ამავე კოდექსის მე-5 მუხლის შესაბამისად, მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის მომთხოვნმა მოპასუხემაც უნდა დაასაბუთოს უზრუნველყოფის გარანტიის გამოყენების აუცილებლობა. ამასთან, დასაბუთება უნდა იყოს საფუძვლიანი, დასაბუთებული ვარაუდი გულისხმობს გადანყვეტილების მიღებას არა მარტოდენ ეჭვის ან ფორმალური ანალიზის საფუძველზე, არამედ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით და ლოგიკურ დასკვნას მოთხოვნის საფუძვლიანობის შესახებ. მოხმობილი ნორმით გათვალისწინებული საპასუხო უზრუნველყოფა არის მოპასუხის ინტერესების სასამართლობრივი დაცვის საშუალება, რომელიც უზრუნველყოფს გაუმართლებელი ღონისძიებით მიყენებული ზარალის ანაზღაურებას. სასამართლო უფლებამოსილია, სარჩელის უზრუნველყოფის გარანტირება მოახდინოს როგორც თავისი ინიციატივით, ასევე მოპასუხე მხარის განცხადების საფუძველზე. ამასთან, ორივე შემთხვევაში, მისი გამოყენება დამოკიდებულია მოსალოდნელ, შესაძლო ზიანის წარმოშობის საფრთხესთან. ასეთი საფრთხის ვარაუდს უნდა ქმნიდეს ისეთი ფაქტობრივი გარემოებების არსებობა, რამაც შესაძლოა მხარეს ზიანი მიაყენოს.

52. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ მხარეთა თანასწორობის პრინციპის გამოყენებისა და მტკიცებულებათა სრულფასოვნად გამოკვლევის გარეშე მიიღო გადანყვეტილება და მოსარჩელეს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების

გამოყენების გამო მოსალოდნელი ზარალის უზრუნველყოფა მოს-
თხოვა, რისი შეუსრულებლობის გამო, 2017 წლის 13 ნოემბრის გან-
ჩინებით, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებები გააუქმა.

53. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო პალა-
ტამ არათანასწორი მტკიცებების ტვირთი დააკისრა მოსარჩელეს, რი-
თაც საფრთხე შეექმნა სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულე-
ბის გარანტიას, რისთვისაც არსებობს სარჩელის უზრუნველყოფის
ინსტიტუტი. მხარემ, რომელიც ითხოვს სარჩელის უზრუნველყო-
ფით გამოწვეული ზარალის ანაზღაურებას, უნდა მიუთითოს იმ მო-
სალოდნელ ზიანზე, რაც შეიძლება რეალურად მოჰყვეს სარჩელის
უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებას და, შესაბამისად,
სარწმუნოდ დაასაბუთოს თავისი მოსაზრება. იმ ფაქტობრივ გა-
რემოებებზე მითითების ვალდებულება, რომელიც ადასტურებს
მოსარჩელისაგან შესაბამისი გარანტიის წარდგენის აუცილებლო-
ბის ვარაუდს, ეკისრება განმცხადებელს, სსსკ-ის 102-ე მუხლის
პირველი ნაწილის შესაბამისად (იხ. სუსგ №ას-832-884-2011,
13.06.2011წ.).

54. საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სასა-
მართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფ-
ლებაა და თუნდაც სასურველი გადაწყვეტილების მიღება არასაკ-
მარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადაწყვეტილების დრო-
ული და სრულყოფილი აღსრულების გარეშე. ამ კონტექსტში მნიშ-
ვნელოვანია ევროსასამართლოს გადაწყვეტილება „აპოსტოლი სა-
ქართველოს წინააღმდეგ“, სადაც განმცხადებლის საჩივარი კანო-
ნიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულე-
ბის უფლებას ეხება. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამარ-
თლოს განმარტებით, აღნიშნული უფლება, „სასამართლო პროცე-
სის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნე-
ბისთვის. (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40).
ამასთან, საქმეზე „შპს „იზა“ და მაკრახიძე საქართველოს წინააღ-
მდეგ“ სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამართლიანი სასამართლო
განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადაწყვეტილების
აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ
კონტრაქტორი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტე-
მა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვე-
ტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნე-
ბისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღ-
სრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა გა-
ნიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA LTD and
Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v
Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40) (იხ. სუსგ ას-1238-1161-2015,

12.02.2016 წ.).

55. საკასაციო სასამართლო სააპელაციო სასამართლოსათვის საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნებით მიზნად ისახავს, გარანტირებული იქნეს მხარეთა თანასწორობისა და მტკიცებულებათა შეფასების სსსკ-ით დადგენილი სტანდარტები. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებით, თავისთავად ცხადია, მოვალის უფლებები იზღუდება, თუმცა, ეს კანონით გათვალისწინებული საშუალებაა, დაცული იქნეს სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება აღუსრულებლობის საფრთხისგან. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების თაობაზე გადაწყვეტილებას სასამართლო ვარაუდის საფუძველზე იღებს (სსსკ-ის 191.1 მუხლი), ხოლო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების გამო მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის თაობაზე გადაწყვეტილება უფრო მაღალ სტანდარტს ეფუძნება, ვიდრე ვარაუდია (სსსკ-ის 199.1 მუხლი).

56. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიზანშეწონილად მიიჩნევს სააპელაციო სასამართლომ კიდევ ერთხელ ზედმიწევნით შეაფასოს მოპასუხეების 2017 წლის 9 თებერვლის განცხადება მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის გარანტიის შესახებ, მოპასუხეთა კუთვნილი მტკიცებების ტვირთის დაძლევის შეფასების გზით.

57. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს სსსკ-ის 196-ე მუხლზე, რომელიც მოპასუხეს შესაძლებლობას აძლევს შეიმსუბუქოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებით დაკისრებული ტვირთი იმ პირობებში, როდესაც მოსარჩელის სარჩელი მისი მოთხოვნის ფარგლებში უზრუნველყოფილია და კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულებას ეჭვქვეშ არ აყენებს.

58. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ უნდა გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის გასაჩივრებული განჩინებები და საქმე უნდა დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს მოპასუხე შპს, პირველი და მეორე მოპასუხეების მიერ მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფის გარანტიის შესახებ წარდგენილი განცხადების ხელახლა განსახილველად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 191-ე, 199-ე, 419-ე, 420-ე მუხლებით და

დაადგინა:

1. „ა-ს“ საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 აპრილისა და 7 ივნისის განჩინებები და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად.
4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სასამართლო გადაწყვეტილებით უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმება

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-871-2018

30 ივლისი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გა-
უქმება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ა. ყ-ემ (შემდგომში – „მოსარჩელე“) სარჩელი აღძრა სასამარ-
თლოში ნ. კ-ის (შემდგომში – „პირველი მოპასუხე“), ნ. ს-ის (შემ-
დგომში – „მეორე მოპასუხე“), გ. ვ-ისა (შემდგომში – „მესამე მოპა-
სუხე“) და ნოტარიუს ზ. ც-ის (შემდგომში – „მეოთხე მოპასუხე“) მიმართ თანხის დაკისრებისა და სამკვიდრო მონაწილისა და ჩუქე-
ბის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის თაობაზე.

2. მოსარჩელემ სარჩელთან ერთად წარადგინა განცხადება სარ-
ჩელის უზრუნველყოფის შესახებ, სადაც მან მიუთითა, რომ სარ-
ჩელის უზრუნველყოფის მიზნით ყადაღა უნდა დადებოდა ან. გარ-
დაცვლილი ნ. ს-ის სახელზე რიცხულ სამკვიდრო ქონებას, კერ-
ძოდ: საცხოვრებელ ბინას, მდებარე: ქ. ჭიათურა, თ-ის ქ. №13-ში,
სასარგებლო ფართით – 56.10 კვ.მ., საცხოვრებელი ფართით – 35.60

კვ.მ., დამხმარე ფართით – 20.50 კვ.მ. და ავტომანქანა ოპელ ასტრა G-ს, გამოშვების წელი – 1999, სახელმწიფო ნომრით – P-, ტრანსპორტის საიდენტიფიკაციო №W- (შემდგომში – „ავტომანქანა“).

3. საჩხერის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 17 ივნისის განჩინებით მოსარჩელის განცხადება სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ და სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით პირველ მოპასუხეს აეკრძალა მის თანასაკუთრებაში არსებული – ქ. ჭიათურაში, თ-ის ქ. №13-ში, მდებარე უძრავი ქონების, სართული 1, ბინა №2, (ფართით – 56.10 კვ. მ., ს/კ: 3-) შესაბამისი წილის გასხვისება. ასევე მას აეკრძალა ან. გარდაცვლილი ნ. ს-ის (პ.ნ. 5-) სახელზე რიცხული ავტომანქანის შესაბამისი წილის გასხვისება. სარჩელის უზრუნველყოფის განცხადება (შუამდგომლობა) დანარჩენ ნაწილში არ დაკმაყოფილდა დაუსაბუთებლობის გამო.

4. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს.

5. პირველმა და მეორე მოპასუხემ აღძრეს შეგებებული სარჩელები და მოითხოვეს უკანონო მფლობელობიდან ნივთის გამოთხოვა.

6. მოსარჩელემ შეგებებული სარჩელები არ ცნო.

7. საჩხერის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 31 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი პირველი, მეორე და მესამე მოპასუხის მიმართ დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, ხოლო მეოთხე მოპასუხის მიმართ არ დაკმაყოფილდა. შეგებებული სარჩელები არ დაკმაყოფილდა.

8. საჩხერის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა, როგორც მოსარჩელემ, ასევე პირველმა და მეორე მოპასუხემ.

9. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 2 მარტის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივრები დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. გაუქმდა საჩხერის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 31 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება. სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. ბათილად იქნა ცნობილი სამკვიდრო მონაწილეობა 1/2 ნაწილში (№160644924 15/06/2016-4/97474), რომლითაც პირველმა და მეორე მოპასუხემ მემკვიდრეობით მიიღეს ავტომანქანა და აღნიშნულ ავტომანქანაზე პირველ და მესამე მოპასუხეს შორის დადებული ჩუქების ხელშეკრულება და დადგინდა ავტომანქანის 1/2 წილის უფლებით საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოში საკუთრების უფლებით აღრიცხვა მოსარჩელის სახელზე. პირველ და მეორე მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 2000 ლარი. სარჩელი პირველი და მეორე მოპასუხის მიმართ თანხის 3300

ლარის დაკისრების მოთხოვნით არ დაკმაყოფილდა. სარჩელი პირველი და მეორე მოპასუხისთვის მემკვიდრეობის უფლების ჩამორთმევის მოთხოვნით არ დაკმაყოფილდა. მეორე მოპასუხის შეგებებული სარჩელი დაკმაყოფილდა. დადგინდა მოსარჩელის უკანონო მფლობელობიდან ქ. ჭიათურა, თ-ის ქ. №13-ში მდებარე საცხოვრებელი ბინის გამოთხოვა და მისი თავისუფალ მდგომარეობაში გადაცემა პირველი და მეორე მოპასუხისთვის. მოსარჩელეს დაეკისრა 260 ლარი სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ. პირველ და მეორე მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრათ 140 ლარი.

10. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ორივე მხარემ.

11. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 11 იანვრის განჩინებით საკასაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა. უცვლელად დარჩა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 2 მარტის გადაწყვეტილება.

12. 2018 წლის 20 მარტს პირველი მოპასუხის წარმომადგენელმა განცხადებით მიმართა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს და მოითხოვა სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ საჩხერის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 17 ივნისის განჩინების გაუქმება და უძრავ ქონებაზე, მდებარე: ქ. ჭიათურა, თ-ის ქუჩა №13 (ს/კ: 3-), ყადაღის მოხსნა.

13. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 12 აპრილის განჩინებით პირველ მოპასუხეს დაევალა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 2 მარტის გადაწყვეტილებით დაკისრებული ვალდებულების შესრულების დამადასტურებელი დოკუმენტის სასამართლოსათვის წერილობით წარდგენა.

14. 2018 წლის 16 აპრილს პირველი მოპასუხის წარმომადგენელმა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს წარუდგინა საბანკო ქვითარი, რომლითაც დასტურდებოდა, რომ პირველმა მოპასუხემ მოსარჩელის საბანკო ანგარიშზე ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 2 მარტის გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით ჩარიცხა 2140 ლარი.

15. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 26 აპრილის განჩინებით პირველი მოპასუხის განცხადება დაკმაყოფილდა. გაუქმდა საჩხერის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 17 ივნისის განჩინებით განხორციელებული უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლითაც პირველ მოპასუხეს აეკრძალა მის თანასაკუთრებაში არსებული – ქ. ჭიათურაში, თ-ის ქ. №13-ში მდებარე უძრავი ქონების, სართული 1, ბინა №2 (ფართი: 56.10 კვ.მ., ს/კ: 3-), შესაბამისი წილის გასხვისება და აღნიშნული ქონება გათავისუფლდა

გასხვისების აკრძალვისაგან.

16. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 26 აპრილის განჩინება საჩივრით გაასაჩივრა მოსარჩელემ და მოითხოვა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 26 აპრილის განჩინების გაუქმება იმ საფუძველით, რომ ხსენებულ საკითხთან დაკავშირებით სასამართლოში მხარეებს შორის დავა ჯერ არ იყო დამთავრებული, უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმების შემთხვევაში კი მონინაალმდეგე მხარე გაასხვისებდა სადავო უძრავ ქონებას.

17. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 14 მაისის განჩინებით საჩივარი მიღებულ იქნა განსახილველად.

18. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 31 მაისის განჩინებით მოსარჩელის საჩივარი ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 26 აპრილის განჩინების გაუქმების შესახებ არ დაკმაყოფილდა და საჩივარი საქმის მასალებთან ერთად გადმოიგზავნა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატაში.

19. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ პირველი მოპასუხის მიერ მოსარჩელის წინაშე არსებული ვალდებულება სრულად იყო შესრულებული, შესაბამისად, მოსარჩელის სარჩელთან დაკავშირებით პირველი მოპასუხის მიმართ, არ იყო უზრუნველყოფის ღონისძიების არსებობის საჭიროება.

20. სააპელაციო პალატამ მიუთითა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 199¹-ე მუხლზე და აღნიშნა, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 26 აპრილის განჩინებით პირველი მოპასუხის მოთხოვნა საფუძვლიანად დაკმაყოფილდა და არ არსებობდა აღნიშნული განჩინების გაუქმების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძველები.

21. მოსარჩელის იმ მითითებასთან დაკავშირებით, რომ მხარეთა შორის დავა არ იყო დასრულებული და სამკვიდროსთან დაკავშირებით ისევ მიმდინარეობდა, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლის გაუქმებასაც განმცხადებელი ითხოვდა, სრულიად კონკრეტული დავის პირობებში, კონკრეტული სარჩელის უზრუნველსაყოფად იყო გამოყენებული და თუ რაიმე დავა ისევ არსებობდა მხარეთა შორის, მასზე მიღებული გადაწყვეტილების უზრუნველსაყოფად ვერ გამოდგებოდა წინამდებარე პირობებში გამოყენებული უზრუნველყოფა.

სამოტივაციო ნაწილი:

22. საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლის, საჩივრის საფუძველების გამოკვლევისა და გასაჩივრებული განჩინე-

ბის იურიდიული დასაბუთების შემონმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, უცვლელად უნდა დარჩეს გა-საჩივრებული განჩინება, შემდეგ გარემოებათა გამო:

23. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 199¹-ე მუხლის თანახ-მად, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის, სარჩელის დაკმაყოფილე-ბაზე უარის თქმის, სარჩელის განუხილველად დატოვების ან საქ-მის წარმოების შეწყვეტის შემთხვევაში სასამართლო თავისი გა-დანყვეტილებით (განჩინებით) აუქმებს ამ სარჩელთან დაკავში-რებით გამოყენებულ უზრუნველყოფის ღონისძიებას, რაც საჩივ-რდება ამ გადანყვეტილების (განჩინების) გასაჩივრებისათვის კა-ნონით დადგენილი წესით.

24. აღნიშნული ნორმა ავალდებულებს სასამართლოს, სარჩე-ლის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შემთხვევაში, თავისი ინიცი-ატივით, გააუქმოს ამ სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიება, რაც უნდა აისახოს გადანყვეტი-ლების სარეზოლუციო ნაწილში. იმ შემთხვევაში, თუ რაიმე მიზე-ზით, სასამართლოს მხედველობიდან გამოორჩა აღნიშნული საკით-ხი და თავისი გადანყვეტილებით არ გააუქმა გამოყენებული უზ-რუნველყოფის ღონისძიება, შესაძლებელია ეს ხარვეზი გამოსწორ-დეს საპროცესო კანონის ანალოგიის გამოყენებით (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-7 მუხლის მე-2 ნაწილი და 261-ე მუხლი), იმ თავისებურების გათვალისწინებით, რომ შესაბამისი განჩინე-ბის გამოტანა არ იქნება შეზღუდული რაიმე ვადით და გასაჩივ-რდება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი წესით (იხ. სუსგ №ას-806-773-2016, 29 დე-კემბერი, 2016 წელი).

25. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე და 420-ე მუხლების შესაბამისად, 197-ე მუხლის პირველი ნაწილისა და 199¹-ე მუხლის დანაწესი ვრცელდება ასევე საკასაციო სასამართლოში საჩივრის შეტანის წესზე.

26. განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ ქუთაისის სა-აპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 2 მარტის კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე მოსარ-ჩელეს ნაწილობრივ ეთქვა უარი. ხსენებული გადანყვეტილებით არ გაუქმებულა სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებული უზ-რუნველყოფის ღონისძიება – ყადაღა. დადგენილია ასევე, რომ სარ-ჩელის დაკმაყოფილებულ ნაწილში ვალდებულება მოპასუხეთა მი-ერ შესრულებულია.

27. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მი-იჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სწორად გამოიყენა სამო-ქალაქო საპროცესო კოდექსის 199¹-ე მუხლი და მართებულად გა-

აუქმა სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიება.

28. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს საჩივრის ავტორის პრეტენზიას, რომ მხარეთა შორის დავა ჯერ არ არის დამთავრებული, რის გამოც არ უნდა გაუქმდეს უზრუნველყოფის ღონისძიება და მიუთითებს, რომ, განსახილველ შემთხვევაში, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 11 იანვრის განჩინებით უცვლელად დარჩა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 2 მარტის გადაწყვეტილება, შესაბამისად, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 264-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ეს უკანასკნელი შევიდა კანონიერ ძალაში და მოცემული საქმის წარმოება დასრულდა. ამასთან, არ არსებობს გარემოება, რომელიც გამორიცხავს ამ სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმებას.

29. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ იმ შემთხვევაში თუ მხარეთა შორის სხვა სასარჩელო წარმოების ფარგლებში რაიმე დავა კიდევ არსებობს, მოსარჩელეს მის ფარგლებში შეუძლია მოითხოვოს უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება.

30. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197¹-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მიხედვით, ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოში საჩივარი განიხილება ამ კოდექსის 419-ე და 420-ე მუხლებით დადგენილი წესებით.

31. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 420-ე მუხლის თანახმად, კერძო საჩივრების განხილვა ზემდგომ სასამართლოებში წარმოებს შესაბამისად ამ სასამართლოებისათვის გათვალისწინებული წესების დაცვით. ამავე კოდექსის 410-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა. კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

32. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო არ აკმაყოფილებს მოსარჩელის საჩივარს, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ განჩინებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197-ე, 197¹-ე, 199¹-ე, 419-ე, 420-ე მუხლებით და

დაადგინა:

1. ა. ყ-ის საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 26 აპრილისა და ამავე სასამართლოს 2018 წლის 31 მაისის განჩინებები დარჩეს უცვლელი;
3. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

4. დაუსწრებელი გადაწყვეტილება

დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძვლები

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1971-2018

27 მაისი, 2019 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: ფულადი ვალდებულების შესრულება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. სამტრედიის რაიონული სასამართლოს 2018 წლის 20 აპრილის გადაწყვეტილებით, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც მოსარჩელე, მოწინააღმდეგე მხარე, კასატორი ან სააგენტო) სარჩელი, რომლითაც ის, მ. მ-ძისათვის (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც მოპასუხე ან აპელანტი) იჯარის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დავალიანების – 3493.80 ლარისა და პირგასამტეხლოს – 810.15 ლარის დაკისრებას მოითხოვდა, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა. მოპასუხეს, მოსარჩელის სასარგებლოდ, საიჯარო ქირის დავალიანება – 2943.80 ლარის, ხოლო პირგასამტეხლო – 810.15 ლარის ოდენობით დაეკისრა.

2. აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმების, ახალი გადაწყვეტილების მიღებისა და სარჩელის უარყოფის მოთხოვნით.

3. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 30 ივლისის განჩინებით, სააპელაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი და ამავე განჩინებით, საქმის განხილვა დაინიშნა მთავარ სხდომაზე, 2018 წლის 24 სექტემბერს, 12:00 საათზე.

4. 2018 წლის 24 სექტემბრის სასამართლოს მთავარ სხდომაზე არც მოწინააღმდეგე მხარე (მოსარჩელე) და არც მისი წარმომადგენელი არ გამოცხადებულა, რის გამოც, აპელანტმა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანისა და სააპელაციო საჩივრის დაკ-

მაყოფილების თაობაზე იშუამდგომლა (საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის, შემდეგში სსსკ-ის, 387.2 მუხლი).

5. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 8 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით, აპელანტის შუამდგომლობა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის თაობაზე, დაკმაყოფილდა; მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმებით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება და სარჩელი უარყოფილ იქნა.

6. დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე საჩივარი წარადგინა სააგენტომ, მისი გაუქმებისა და საქმის წარმოების განახლების მოთხოვნით, იმ საფუძველზე, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნას იურიდიულად არ ამართლებდა.

7. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 12 ნოემბრის განჩინებით, საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და გასაჩივრებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა. სასამართლომ სსსკ-ის 70-ე-78-ე, 387.2, 241-ე მუხლის „ბ“ პუნქტით, 230-ე, 233-ე და 215.3 მუხლებით იხელმძღვანელა.

7.1. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ სააგენტო, 2018 წლის 24 სექტემბერს 12:00 საათზე დანიშნულ სასამართლოს მთავარ სხდომაზე მოწვევისა და გამოუცხადებლობის სამართლებრივი შედეგების თაობაზე გაფრთხილებული იყო, სსსკ-ის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით, ფოსტის მეშვეობით გაგზავნილი სასამართლო უწყებით, თუმცა ის სხდომაზე არ გამოცხადებულა და არც გამოუცხადებლობის მიზეზების თაობაზე უცნობებია სასამართლოსთვის;

7.2. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია სააპელაციო საჩივარში მითითებული შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: სააგენტომ არაფეროვნად შეასრულა იჯარის ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები, მან მოპასუხეს არ გადასცა ნივთობრივად და უფლებრივად უნაკლო ნივთი; მოიჯარე ვერ სარგებლობდა მისთვის გადაცემული მიწის ნაკვეთით, რადგან არსებობდა ზედდება მოცემულ მიწის ნაკვეთსა და მესამე პირების მიწის ნაკვეთებს შორის, რასთან დაკავშირებითაც პრეტენზიას გამოთქვამდნენ მესამე პირები; 2016 წლის 30 სექტემბერს მოიჯარემ განცხადებით მიმართა სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს სხვა მიწის ნაკვეთზე შეთანხმების გაფორმების მოთხოვნით იმ დასაბუთებით, რომ იჯარით აღებულ მიწის ნაკვეთთან დაკავშირებით მიმდინარეობდა ადმინისტრაციული წარმოება.

პალატამ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსსკ-ის, 581-ე, 533-ე, 534-ე, 536-ე და 541-ე მუხლებზე მითითებით გან-

მარტა, რომ სააპელაციო საჩივარში ასახული ახსნა-განმარტება შეიცავდა იმ სახის ფაქტობრივ გარემოებებზე მითითებას, რაც იურიდიულად ამართლებდა სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნას. ამასთან, დადგენილი იყო, რომ არ არსებობდა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დამაბრკოლებელი გარემოებები, სახელდობრ, როგორც უკვე აღინიშნა, გამოუცხადებელი მხარე მონვეული იყო, სასამართლო სხდომაზე სსსკ-ის 70-ე-78-ე მუხლების დაცვით; სასამართლოსთვის ცნობილი არ გამხდარა, რომ ადგილი ჰქონდა დაუძლეველ ძალას, ან სხვა მოვლენას, რომელსაც შეეძლო ხელი შეეშალა სასამართლოში მხარის დროულად გამოცხადებისათვის. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანი იყო, რომ სააგენტოს არც საჩივარში მიუთითებია ზემოხსენებული საფუძვლებით დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დამაბრკოლებელ რაიმე გარემოებაზე. ამდენად, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების ნინაპირობები, განსახილველ შემთხვევაში, არ ვლინდებოდა.

8. დაუსწრებელი გადაწყვეტილება და მისი ძალაში დატოვების შესახებ 2018 წლის 12 ნოემბრის განჩინება, საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, დაუსწრებელი გადაწყვეტილებისა და მისი ძალაში დატოვების შესახებ განჩინების გაუქმებისა და საქმის ხელახალი განხილვის მოთხოვნით. კასატორის მტკიცებით, უსაფუძვლოა სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა, რომ სააპელაციო საჩივრის საფუძველზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნას იურიდიულად ამართლებს. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია არა მხოლოდ აპელანტის მიერ დასახელებული ფაქტობრივი გარემოებები, არამედ მხარის მიერ ფაქტის სამართლებრივი შეფასებაც.

9. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 26 მარტის განჩინებით, საკასაციო საჩივარი, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ზ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე, ცნობილ იქნა დასაშვებად და მიღებულ იქნა განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო საჩივარი დაუსაბუთებელია და არ უნდა დაკმაყოფილდეს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

10. სსსკ-ის 410-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი

არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

11. სსსკ-ის 372-ე მუხლის მიხედვით, საქმის განხილვა სააპელაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით, რაც დადგენილია პირველი ინსტანციით საქმეთა განხილვისათვის, ამ თავში მოცემული ცვლილებებითა და დამატებებით. სსსკ-ის 230-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თუ სასამართლოს სხდომაზე არ გამოცხადდება მოპასუხე, რომელსაც გაეგზავნა შეტყობინება ამ კოდექსის 70-ე–78-ე მუხლებით დადგენილი წესით, და მოსარჩელე შუამდგომლობს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანაზე, მაშინ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები დამტკიცებულად ითვლება. ამავე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, თუ სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას, სარჩელი დაკმაყოფილდება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, სასამართლო უარს ეტყვის მოსარჩელეს მის დაკმაყოფილებაზე.

12. მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლომ კანონის სრული დაცვით მიიღო გასაჩივრებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილება და ასევე, სწორად არ დააკმაყოფილა კასატორის საჩივარი, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების თაობაზე.

13. საკასაციო პალატა დადგენილად მიიჩნევს შემდეგს:

13.1. სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა იმ წესების დაცვით, რაც დადგენილია პირველი ინსტანციით საქმეთა განხილვისათვის, XLVI თავში მოცემული ცვლილებებითა და დამატებებით (სსსკ-ის 372-ე მუხლი).

13.2. აპელანტის სააპელაციო საჩივარი მიღებულ იქნა განსახილველად და 2018 წლის 30 ივლისის განჩინებით, იმავე წლის 24 სექტემბერს 12:00 საათზე, დაინიშნა სასამართლოს მთავარი სხდომა (სსსკ-ის 373-ე და 376-ე მუხლები);

13.3. საქმეში განთავსებული 2018 წლის 30 ივლისის გაგზავნილი სასამართლო უწყება, სასამართლოს მთავარ სხდომაზე მოწვევისა და გამოუცხადებლობის სამართლებრივი შედეგების თაობაზე, სააგენტოს (მონინააღმდეგე მხარეს) გაეგზავნა მის მიერ მითითებულ მისამართზე და 2018 წლის 2 აგვისტოს ჩაჰპარდა ორგანიზაციის წარმომადგენელ – ა. ტ-ს;

13.4. სასამართლოს მთავარ სხდომაზე მონინააღმდეგე მხარე არ გამოცხადდა; აპელანტის შუამდგომლობის საფუძველზე, სასამართლომ იხელმძღვანელა სსსკ-ის 387-ე მუხლის მეორე ნაწილით და გამოიტანა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, რომლითაც დააკმაყოფილა სააპელაციო საჩივარი. კასატორის მტკიცება, რომ არ არსებობდა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის წინამძღვრები დაუსაბუთებელია;

13.5. უტყუარადაა დადგენილი, რომ მხარის გამოუცხადებლობას არ გააჩნდა საპატიო მიზეზი. სააპელაციო სასამართლომ სწორად შეაფასა საქმის გარემოებები და დაასკვნა, რომ 2018 წლის 24 სექტემბრის სხდომის თარიღისა და ადგილის შესახებ, ასევე, გამოუცხადებლობის სამართლებრივ შედეგებზე, კასატორს კანონით დადგენილი წესით ეცნობა სხდომის ჩატარებამდე დიდი ხნით ადრე, 2018 წლის 2 აგვისტოს (სსსკ-ის 74-ე მუხლის პირველი ნაწილი).

14. სსსკ-ის 215-ე მუხლის მესამე ნაწილი ამა თუ იმ საპროცესო მოქმედების შეუსრულებლობის საპატიოობის შესაფასებელ წინაპირობებად მიიჩნევს ავადმყოფობას, ახლო ნათესავის გარდაცვალებას ან სხვა განსაკუთრებულ ობიექტურ გარემოებას, რომელიც მხარისგან დამოუკიდებელი მიზეზით შეუძლებელს ხდის საპროცესო მოქმედების შესრულებას.

საყურადღებოა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, სააგენტოს სადავოდ არ გაუხდია ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ მან საქმის განხილვის შესახებ კანონის მოთხოვნათა სრული დაცვით შედგენილი შეტყობინება ჩაიბარა; გარდა ამისა, ის არც იმ გარემოებაზე მიუთითებს, რომ სასამართლოს მთავარ სხდომაზე მის გამოუცხადებლობას საპატიო მიზეზი ჰქონდა, აღნიშნულის დასადასტურებლად მას კანონის დასაშვები მტკიცებულება არ წარუდგენია სასამართლოსთვის.

15. სსსკ-ის 241-ე მუხლი განსაზღვრავს დაუსწრებელი გადანაცვტილების გაუქმების საფუძვლებს. აღნიშნული მუხლის თანახმად, დაუსწრებელი გადანაცვტილება უნდა გაუქმდეს და საქმის განხილვა განახლდეს, თუ არსებობს ამ კოდექსის 233-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, ან თუ მხარის გამოუცხადებლობა გამონეული იყო საპატიო მიზეზით, რომლის შესახებაც მას არ შეეძლო თავის დროზე ეცნობებინა სასამართლოსათვის. შესაბამისად, გამოუცხადებელ მხარეს, რომლის წინააღმდეგაც გამოტანილია დაუსწრებელი გადანაცვტილება, შეუძლია გააქარწყლოს ვარაუდი, რომელიც საფუძვლად უდევს ამ გადანაცვტილებას, მოითხოვოს მისი გაუქმება და საქმის განახლება, თუ დაამტკიცებს, რომ არ არსებობდა დაუსწრებელი გადანაცვტილების გამოტანის წინაპირობები.

სსსკ-ის 233-ე მუხლის პირველ ნაწილი იმ შემთხვევების ჩამონათვალს იძლევა, რომელთა არსებობის დროს დაუშვებელია დაუსწრებელი გადანაცვტილების გამოტანა, კერძოდ, აღნიშნული ნორმის მიხედვით, მხარის გამოუცხადებლობის შემთხვევაში, სასამართლოს დაუსწრებელი გადანაცვტილების გამოტანა დაუშვებელია, თუ: ა) გამოუცხადებელი მხარე მონეული არ იყო ამ კო-

დექსის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით; ბ) სასამართლო-სათვის ცნობილი გახდა, რომ ადგილი ჰქონდა დაუძლეველ ძალას ან სხვა მოვლენებს, რომელსაც (რომლებსაც) შეეძლო ხელი შეეშალა სასამართლოში მხარის დროულად გამოცხადებისათვის; გ) გამოუცხადებელ მხარეს დროულად არ ეცნობა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები; დ) არ არსებობს სარჩელის აღძვრის წინაპირობები (შდრ. სუსგ საქმე №ას-914-876-2014, 19.02.2014, №ას-1243-1166-2015, 9.03.2016); ჩამოთვლილთაგან არცერთი გარემოება საქმეზე დადგენილი არ ყოფილა.

16. როგორც უკვე აღინიშნა, განსახილველ შემთხვევაში, სააგენტო სადავოდ არ ხდის იმ გარემოებას, რომ მას ჩაჰბარდა სასამართლო უწყება, რომელშიც მითითებული იყო 2018 წლის 24 სექტემბრის სასამართლო სხდომაზე მოწვევისა და გამოუცხადებლობის სამართლებრივი შედეგების თაობაზე. საკასაციო პალატა დაუსაბუთებლად მიიჩნევს და ვერ გაიზიარებს კასატორის პრეტენზიას, რომ მოპასუხის მიერ წარდგენილი სააპელაციო საჩივრის საფუძველზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნას იურიდიულად არ ამართლებდა, რაც გამორიცხავდა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის შესაძლებლობას. ამ თვალსაზრისით, საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად მიიჩნეულ სააპელაციო საჩივარში მითითებულ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

16.1. სააგენტომ არაჯეროვნად შეასრულა იჯარის ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები, მან მოპასუხეს არ გადასცა ნივთობრივად და უფლებრივად უნაკლო ნივთი;

16.2. მოიჯარე ვერ სარგებლობდა იჯარის ხელშეკრულებით გადაცემული მიწის ნაკვეთით, რადგან არსებობდა ზედდება მოცემულ მიწის ნაკვეთსა და მესამე პირების მიწის ნაკვეთებს შორის, რასთან დაკავშირებითაც პრეტენზიას გამოთქვამდნენ მესამე პირები;

16.3. 2016 წლის 30 სექტემბერს მოიჯარემ განცხადებით მიმართა სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს ახალი იჯარის ხელშეკრულების გაფორმების მოთხოვნით იმ საფუძველით, რომ იჯარით აღებულ მიწის ნაკვეთთან დაკავშირებით მიმდინარეობდა ადმინისტრაციული წარმოება.

16.4. აღნიშნული ფაქტები, სააპელაციო სასამართლოს აძლევა და შესაძლებლობას გამოეტანა დასკვნა სააპელაციო საჩივარში ასახული აპელანტის ახსნა-განმარტების დასაბუთებულობასთან მიმართებით, რაც იურიდიულად ამართლებდა სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნას. სახელდობრ, ვინაიდან დადგენილია, რომ აპე-

ლანტს იჯარის ხელშეკრულების საფუძველზე სარგებლობაში გადაეცა ნაკლიანი ნივთი, რის გამოც საიჯარო დროის განმავლობაში მოიჯარეს წართმეული ჰქონდა სარგებლობისა და შესაბამისად, ნაყოფის მიღების შესაძლებლობა, საკასაციო პალატას აღნიშნულ ფაქტობრივ გარემოებათა ერთობლიობა საკმარისად მიაჩნია იმისთვის, რომ სასარჩელო მოთხოვნა ხსენებული იჯარის ხელშეკრულების ფარგლებში საიჯარო ქირისა და პირგასამტეხლოს დაკისრების შესახებ, სსკ-ის 581-ე, 533-ე და 541-ე მუხლების საფუძველზე, უარეყო.

17. ყოველივე აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ საკასაციო საჩივარი არ შეიცავს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების პროცესუალურ და მატერიალურ სამართლებრივ საფუძველებს, ანუ არ შეიცავს იმ საპატიო გარემოებათა აღწერას, რაც მოწინააღმდეგე მხარის სხდომაზე გამოუცხადებლობის პირობებში, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანას გამორიცხავდა.

18. ამრიგად, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ დაუსწრებელ გადაწყვეტილებასა და ამ გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების განჩინებას საფუძველად არ უდევს კანონის დარღვევა, შესაბამისად, პალატა მიიჩნევს, რომ იგი უცვლელად უნდა იქნეს დატოვებული, ვინაიდან არ არსებობს საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილების სსკ-ის 393-ე-394-ე მუხლებით გათვალისწინებული წინაპირობები.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 264.3-ე, 404-ე, 408-ე, 410-ე, 284-ე, 285-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

2. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 8 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილება და ამავე სასამართლოს 2018 წლის 12 ნოემბრის განჩინება დარჩეს უცვლელად;

3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძვლები

ბანკინება საქართველოს სახელით

№ას-1674-2019

14 სექტემბერი, 2020 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიჭაშვილი,
ზ. ძლიერიშვილი

დავის საგანი: ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა,
სამკვიდროს მიკუთვნება, უღირს მემკვიდრედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

**1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძ-
ვლები:**

1.1. გ. რ-მა (შემდგომში – მოსარჩელე, საჩივრის ავტორი, აპე-
ლანტი ან კასატორი) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ი. ხ-ასა და კ.
კ-ის (შემდგომში – პირველი და მეორე მოპასუხე, მონინააღმდე-
გე მხარეები) მიმართ და მოითხოვა 2014 წლის 3 ოქტომბერს და-
დებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად
ცნობა, პირველი მოპასუხის უღირს მემკვიდრედ აღიარება და სამ-
კვიდრო ქონების მოსარჩელისათვის მიკუთვნება.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

ან გარდაცვლილმა მ. რ-მა (შემდგომში – მამკვიდრებელი) 2012
წლის 19 სექტემბერს შეადგინა ანდერძი, რომლის თანახმადაც ქ.
თბილისში, ... მდებარე უძრავი ქონების მემკვიდრეები არიან მო-
სარჩელე და პირველი მოპასუხე. აღნიშნულ უძრავ საკუთრებაში
პირველი მოპასუხე მამკვიდრებელთან ერთად ცხოვრობდა და
ზრუნავდა მასზე. მამკვიდრებელს აღენიშნებოდა ფსიქიკური
პრობლემები, ხოლო პირველმა მოპასუხემ, მასზე ზრუნვისაგან
თავის არიდების მიზნით, მამკვიდრებელი მიაბარა ფსიქიატრიულ
დაწესებულებაში. იმისთვის, რომ სრულიად ესარგებლა სამკვიდ-
რო ქონებით, 2014 წლის 3 ოქტომბერს ნასყიდობის ხელშეკრულე-
ბის საფუძველზე პირველმა მოპასუხემ სამკვიდრო ქონება მიჰყი-
და მეორე მოპასუხეს, თავად კი, შეიძინა სხვა ბინა. ხელშეკრულე-
ბის გაფორმების დროს მამკვიდრებელს ჰქონდა ფსიქიკური აშლი-
ლობა, რის შესახებაც ცნობილი იყო მოპასუხეებისათვის. ამდენად,

პირველი მოპასუხის ქმედება იყო ამორალური და მამკვიდრებლის უკანასკნელი ნების წინააღმდეგ მიმართული. ანდერძისმიერი სამემკვიდრეო მოწმობის თანახმად, გარდაცვლილის ქონება ერთპიროვნულად მიიღო საკუთრებაში მოსარჩელემ.

2. მოპასუხეების პოზიცია:

მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლით მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს, მათ სადავოდ არ გაუხდიათ არც მამკვიდრებლის მიერ ანდერძის მოსარჩელისა და პირველი მოპასუხის სახელზე შედგენის და არც სამკვიდროს 1/2-ის მოსარჩელის მიერ მიღების ფაქტი, თუმცა, განმარტეს, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების დროისათვის მამკვიდრებელი იყო სრულიად ჯანმრთელი, ჰქონდა საღი აზროვნებისა და მეტყველების უნარი. სენილური დემენცია განუვითარდა გარდაცვალებამდე დაახლოებით წელიწადნახევრით ადრე. დაზუსტებულ შესაგებელში მეორე მოპასუხემ დამატებით აღნიშნა, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულება დადებულია ნამდვილი ნების საფუძველზე, მან საკუთრებაში მიიღო ქონება და გადაიხადა საფასური, იგი კეთილსინდისიერი შემძენია და არ არსებობს მისთვის საკუთრების ჩამორთმევის წინაპირობა.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება/განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

3.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 11 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით, მოსარჩელის გამოუცხადებლობის გამო, სარჩელი უარყოფილ იქნა;

3.2. ამავე სასამართლოს 2018 წლის 18 დეკემბრის განჩინებით კი, მოსარჩელის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო დაუსწრებელი გადაწყვეტილება დარჩა ძალაში.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება/განჩინება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, მოითხოვა მათი გაუქმება და საქმის წარმოების განახლება.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 3 ივლისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილება/განჩინება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა აპელანტმა, მოითხოვა მისი გაუქმება და საქმის იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივ-

რებული განჩინების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის მიზეზები და მიიჩნევს, რომ იგი საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების დასაბუთება:

1.1. საკასაციო განაცხადის მოცულობა და საკასაციო განხილვის ფარგლები:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო ამონწმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. საკასაციო სასამართლოს არ შეუძლია თავისი ინიციატივით შეამონწმოს საპროცესო დარღვევები, გარდა 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტებისა.

1.1.1. განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო პალატის შეფასების საგანს სასამართლო სხდომაზე მოსარჩელის გამოუცხადებლობის გამო გამოტანილი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების კანონიერება წარმოადგენს. საკასაციო საჩივრის თანახმად კი, სასამართლომ დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმებაზე უარი ფორმალური მოტივით განაცხადა, რამდენადაც მან წარმომადგენლის მიერ საჩივარზე დართული ჯანმრთელობის ცნობა არ გაიზიარა იმ საფუძვლით, რომ არ იყო დოკუმენტი ჯანდაცვის მინისტრის ბრძანების შესაბამისად გაცემული, ამასთანავე, მხარეს არ მიეცა დამატებითი ვადა, წარედგინა კანონის მოთხოვნათა დაცვით გაცემული საბუთი. აღნიშნულით სასამართლომ მხარის წარმომადგენელს დააკისრა არაგონივრული ვალდებულება, იცოდეს ჯანმრთელობის ცნობის გაცემის წესი. სააპელაციო განხილვისას სხდომა არ ჩატარდა მოსამართლის ავადმყოფობის გამო, ხოლო, შემდგომ ეცნობათ მხარეებს, რომ ზეპირი მოსმენა არ გაიმართებოდა, რის შემდეგაც სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. ზეპირი მოსმენის ჩატარება კი საჭირო იყო მხარეთა მიერ პოზიციების წარსადგენად. უდავოა, რომ მოსარჩელეს დავის მიმართ იურიდიული ინტერესი გააჩნია. გარდა ამისა, სააპელაციო სასამართლოს განჩინება ეწინააღმდეგება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილ ერთგვაროვან პრაქტიკას (სუსგ-ებები: №ას-516-516-2018; №ას-955-917-2014; №ას-1277-1197-2017; №ას-1666-1654-2011; 227-214-2015) და ადამიანის უფლებათა ევროსასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს (ბართაია საქართველოს წინააღმდეგ). მოცემულ საქმეზე არ დგინდება:

- მოსარჩელის მიერ პროცესის გაჭიანურების მცდელობა;
- დავის მიმართ იურიდიული ინტერესის დაკარგვა;
- სახეზე არ არის მოსარჩელის მიმართ სასამართლო განხილვის უფლების შეზღუდვის პროპორციული მიზანი;

– დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება ეროვნულ და საერთაშორისო სასამართლო პრაქტიკას;

– წარმომადგენლის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო მხარისათვის შეუძლებელი იყო, როგორც დანიშნულ დროს სასამართლოში გამოცხადება, ისე – სასამართლოს ინფორმირება.

1.2. ქვემდგომი სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მათი სავალდებულობა საკასაციო პალატის წინამდებარე განჩინების მიმართ:

საკასაციო პალატის წინამდებარე განჩინების მიმართ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული (სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება)) სავალდებულო ძალა გააჩნია სააპელაციო პალატის მიერ დადგენილ იმ ფაქტობრივ გარემოებებს, რომელთა წინააღმდეგაც საკასაციო საჩივარი არ შეიცავს მითითებას იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

1.2.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 12 ივლისის განჩინებით მოცემულ საქმეზე დაინიშნა მოსამზადებელი სხდომა 2018 წლის 11 ოქტომბერს, 13:00 საათზე. მხარეებს სხდომის თარიღი ეცნობა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით, კერძოდ, როგორც მოსარჩელე გ. რ-ს, ისე – მის წარმომადგენელ მ. მ-ძეს უწყება ჩაჰბარდათ ფოსტით;

1.2.2. 2018 წლის 11 ოქტომბერს, 11:41 საათზე მოსარჩელის წარმომადგენელი დაუკავშირდა მოსამართლის აპარატს და აცნობა, რომ 2018 წლის 11 ოქტომბერს, 13:00 დანიშნულ სასამართლო სხდომაზე გამოცხადდებოდა 15 წუთის დაგვიანებით. მოგვიანებით, 12:52 წუთზე მოსარჩელის წარმომადგენელი ისევ დაუკავშირდა მოსამართლის აპარატს, რომ 20 წუთი აგვიანდებოდა სხდომაზე გამოცხადება და ითხოვა აღნიშნული გარემოების სასამართლოს მიერ გათვალისწინება. სასამართლომ მხედველობაში მიიღო მოსარჩელის თხოვნა და მ. მ-ძის მიერ მითითებული დროის, 20 წუთის განმავლობაში სასამართლო სხდომა არ გახსნილა. სასამართლოს განრიგის გათვალისწინებით 13:21:58 საათზე სასამართლოს მოსამზადებელი სხდომა გაიხსნა, რომელზეც არ გამოცხადდა მოსარჩელე მხარე და მისი წარმომადგენელი;

1.2.3. ამავე სხდომაზე მოპასუხეების წარმომადგენლებმა იშუამდგომლეს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანაზე;

1.2.4. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების შესახებ საჩივარს მოსარჩელის წარმომადგენელმა დაურთო სტომატოლოგიური კლინიკა „დ. დ-ის“ მიერ 2018 წლის 24 ოქტომბერს გაცემული სამედიცინო დოკუმენტი ფორმა №IV-100/ა – ცნობა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, რომლის თანახმადაც მ. მ-ძე 2018 წლის 11 ოქტომბერს იმყოფებოდა სტომატოლოგიურ კლინიკაში, აღენიშნებოდა პულპიტური ტკივილი ოცდამეთექვსმეტე კბილის არეში, ანესთეზიაზე ალერგიული სიმპტომების გამოვლენით, რის გამოც მოხდა პაციენტის მეთვალყურეობის ქვეშ დაკვირვება, პაციენტს ჩაუტარდა კბილის პრეპალირება, დაბჯენა ლეპულპაცია. საჩივრის ავტორმა სასამართლო სხდომაზე დამატებით განმარტა, რომ მისი სურვილის მიუხედავად, ქალაქში იმ პერიოდისთვის მიმდინარე გზების სამშენებლო-სარეაბილიტაციო სამუშაოებთან დაკავშირებული გადატვირთული საავტომობილო მოძრაობის გამო იცოდა/ვარაუდობდა რომ დროულად ვერ გამოცხადდებოდა 2018 წლის 11 ოქტომბერს, 13:00 საათზე დანიშნულ სასამართლო სხდომაზე, ამიტომ დაგვიანების შესახებ პერიოდულად აფრთხილებდა მოსამართლის აპარატს.

1.3. საკასაციო სასამართლოს შეფასებები და სამართლებრივი დასკვნები:

1.3.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის პირველი და მესამე ნაწილების თანახმად, საკასაციო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ გადაწყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი. საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი.

1.3.2. საკასაციო პრეტენზიათა საფუძვლიანობის შემოწმების მიზნით პალატა ყურადღებას გაამახვილებს საკითხის შეფასებისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვისას დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის წესს არეგულირებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXVI თავი, კერძოდ კი, სასამართლო სხდომაზე მოსარჩელის გამოუცხადებლობის გამო, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანისათვის სახეზე უნდა იყოს შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები (სსსკ-ის 229.1 მუხლი):

ა) მოსარჩელე/მისი წარმომადგენელი სასამართლო სხდომის დროისა და ადგილის, ასევე, გამოუცხადებლობის შემთხვევაში, მის მიმართ გასატარებელი შესაძლო საპროცესო ღონისძიების თაო-

ბაზე ინფორმირებული უნდა იყოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლების მოთხოვნათა დაცვით;

ბ) მოსარჩელე/მისი წარმომადგენელი არ უნდა გამოცხადდეს სასამართლო სხდომაზე, ამასთანავე, სასამართლოს არ უნდა მოეპოვებოდეს ცნობები გამოუცხადებლობის საპატიო მიზეზის არსებობის შესახებ;

გ) გამოცხადებული მოპასუხე უნდა შუამდგომლობდეს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის თაობაზე.

ამ ფაქტობრივი წინაპირობების არსებობა საკმარისია, რომ სასამართლოს ჩამოუყალიბდეს შინაგანი რწმენა მოთხოვნის წარუმატებლობისა და იგი დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით უარყოფს სარჩელს.

1.3.3. რაც შეეხება მიღებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმებას, მისი საფუძვლები ამომწურავადაა რეგლამენტირებული კანონში (სსსკ-ის 233.1 და 241-ე მუხლები) კერძოდ:

ა) გამოუცხადებელი მხარე მოწვეული არ იყო ამ კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით;

ბ) სასამართლოსათვის ცნობილი გახდა, რომ ადგილი ჰქონდა დაუძლეველ ძალას ან სხვა მოვლენებს, რომელსაც (რომლებსაც) შეეძლო ხელი შეეშალა სასამართლოში მხარის დროულად გამოცხადებისათვის;

გ) გამოუცხადებელ მხარეს დროულად არ ეცნობა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები;

დ) არ არსებობს სარჩელის აღძვრის წინაპირობები;

ე) არსებობს სხვა საპატიო მიზეზი, რომლის შესახებაც მას არ შეეძლო თავის დროზე ეცნობებინა სასამართლოსათვის.

1.3.4. განსახილველ შემთხვევაში, როგორც დაუსწრებელი გადაწყვეტილების წინააღმდეგ წარდგენილი საჩივარი, ისე – სააპელაციო და საკასაციო საჩივრები ემყარება იმას, რომ მხარის წარმომადგენელს გააჩნდა საპატიო მიზეზი, კერძოდ, ჯანმრთელობის გაუარესების გამო, ის ვერ გამოცხადდა სხდომაზე, რაც დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველია. ქვემდგომი სასამართლოების დასკვნით, ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობა, ფორმალური თვალსაზრისით არ ამართლებდა მოთხოვნას, რამდენადაც მასში არ იყო მითითებული გამოცხადების შეუძლებლობის შესახებ, გარდა ამისა, სამედიცინო ცნობა არ შეიცავდა ექიმისათვის მიმართვისა და კლინიკიდან განერის კონკრეტულ საათს. საკასაციო პალატა სრულად იზიარებს კასატორის პრეტენზიას იმის თაობაზე, რომ ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებმა დაარღვიეს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის მოთხოვნები, კერძოდ, ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად არ შეაფასეს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების წინააღმდეგ წარდგენილი მტკიცე-

ბულებები და საქმის ფაქტობრივი გარემოებები. პალატა განმარტავს, რომ საპროცესო სამართლის მიზნებისათვის საპატიო მიზეზის ცნებას ადგენს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 215-ე მუხლის მე-3 ნაწილი, რომლის თანახმადაც, საპატიო მიზეზად ჩაითვლება მხარის მიერ შუამდგომლობისა და განცხადების წარდგენის შეუძლებლობა, რაც გამოწვეულია ავადმყოფობით, ახლო ნათესავის გარდაცვალებით ან სხვა განსაკუთრებული ობიექტური გარემოებით, რომელიც მისგან დამოუკიდებელი მიზეზით შეუძლებელს ხდის სასამართლო პროცესზე გამოცხადებას ან/და შუამდგომლობისა და განცხადების წარდგენას. ავადმყოფობა დადასტურებულ უნდა იქნეს სამედიცინო დაწესებულების ხელმძღვანელის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტით, რომელიც პირდაპირ მიუთითებს სასამართლო პროცესზე გამოცხადების შეუძლებლობაზე. საკასაციო სასამართლომ არაერთ გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ სამედიცინო ცნობის მიმართ საპროცესო კანონმდებლობით დაწესებული მოთხოვნები შესაძლებელია სასამართლომ არც კი შეაფასოს კრიტიკულად იმ შემთხვევაში, თუკი თავად ცნობის შინაარსი იძლევა დასკვნის საფუძველს, რავე პირს არ შეუძლია სასამართლოში გამოცხადება, რამდენადაც თავად სამედიცინო ცნობა არაფრით განსხვავდება საპროცესო კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა მტკიცებულებებისაგან და მას რაიმე წინასწარ დადგენილი ძალა არ გააჩნია, არამედ იგი სასამართლომ მტკიცებულებათა კვლევისათვის დადგენილი სტანდარტით უნდა შეამოწმოს (მრავალთა შორის იხ. სუსგ-ებები: №ას-516-516-2018, 13 ივლისი, 2018 წელი; №ას-955-917-2014, 24 ივლისი, 2015 წელი; №ას-187-179-2016, 6 მაისი, 2016 წელი; №ას-1277-1197-2017, 1 დეკემბერი, 2017 წელი).

1.3.5. საკასაციო პალატა საქმეში წარმოდგენილი ფორმა №IV-100/ა-ს შესწავლის შედეგად იზიარებს სააპელაციო პალატის შეფასებას იმის თაობაზე, რომ ამ ცნობით არ დასტურდება სხდომის დროს იმყოფებოდა თუ მის შემდეგ მხარე კლინიკაში, თუმცა, მისი მცდელობა, გამოცხადებულიყო სასამართლოში და ეცნობებინა დაგვიანების შესახებ მოსამართლის აპარატისათვის ასევე უნდა შეფასდეს ამ დოკუმენტთან ერთობლიობაში, რაც ნაკლებად სავარაუდოს ხდის მოსარჩელის წარმომადგენლის არასაპატიო მიზეზით გამოცხადებას. ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოსარჩელემ დაძლია დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმებისათვის კანონმდებლობით მისთვის დაწესებული ტვირთი.

1.3.6. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მარეგულირებელი ნორმების სისტემური ანალიზიდან გამომდინარე (ვინაიდან დაუსწრებელი გადაწყვეტილების

მიმღები სასამართლო თავადვე არკვევს ამ გადაწყვეტილების კანონიერებას გამოუცხადებელი მხარის საჩივრის საფუძველზე), დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიმღები სასამართლოს ვალდებულებაა, დაიცვას ბალანსი მხარეთა ინტერესებს შორის და დაუსწრებელი წარმოებისას უსაფუძვლოდ არ შეუზღუდოს გამოუცხადებელ მხარეს სამართლიან განხილვაზე ხელმისაწვდომობა, ასევე, შეძლებისდაგვარად თანასწორობის პირობებში წარმართოს პროცესი. პრეცედენტული სამართლის თანახმად, მხარეთა თანასწორობის პრინციპი, რომელიც სამართლიანი სასამართლოს ფართო კონცეფციის ერთ-ერთი ელემენტია, მოითხოვს თითოეულ მხარეს ჰქონდეს გონივრული შესაძლებლობა წარმოადგინოს საკუთარი საქმე ისეთ პირობებში, რომელიც არ ჩააყენებს მას მნიშვნელოვნად არახელსაყრელ მდგომარეობაში მის მოწინააღმდეგე მხარესთან მიმართებით (იხ. „ნიდეროსტ-ჰუბერი შვეიცარიის წინააღმდეგ“, (Niderost-Huber v. Switzerland), 18/02/1997, §23, გადაწყვეტილებათა და განჩინებათა კრებული 1997-ი; „კრესი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Kress v. France) [დიდი პალატა], №39594/98, §72, ECHR 2001-VI; „ეივონი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Yvon v. France), №44962/98, §31, ECHR 2003-V; და „გორაიზი და სხვები ესპანეთის წინააღმდეგ“ (Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain), №. 62543/00, §56, ECHR 2004-III). ეროვნული ორგანოები ვალდებულნი არიან უზრუნველყონ „სამართლიანი განხილვის“ მოთხოვნები თითოეულ საქმეზე (იხ. *Dombo Beheer B.V. ნიდერლანდების წინააღმდეგ* (Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands), 27/10/1993, §33, Series A №. 274). კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფი არ ითვალისწინებს დოკუმენტების გაგზავნის კონკრეტულ ფორმას (იხილეთ „ბოგონოსი რუსეთის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (Bogonos v. Russia (dec.)), № 68798/01, 05/02/2004, და „ორამსი კვიპროსის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (Orams v. Cyprus (dec.)), № 27841/07, 10/06/2010), თუმცა, სამართლიანი სასამართლოს ზოგადი კონცეფცია მოიცავს შეჯიბრებითი სამართალწარმოების ფუნდამენტურ პრინციპს (იხ. რუიზ-მატეოსი ესპანეთის წინააღმდეგ (Ruiz-Mateos v. Spain), 23/06/1993, §63, Series A №262). კონვენციის მე-6 მუხლი მოითხოვს და საშუალებას აძლევს სახელმწიფოებს, მოაწყონ მათი სამართლებრივი სისტემები იმგვარად, რომ ხელი შეეწყოს სწრაფ და ეფექტიან სამართალწარმოებებს, მათ შორის, დაუსწრებელი გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობის კუთხით (იხ. „აზდაჯიჩი სლოვენის წინააღმდეგ“ (Azdajic v. Slovenia), no. 71872/12, §49, 08/10/2015, და „განკინი და სხვები რუსეთის წინააღმდეგ“ (Gankin and Others v. Russia), nos. 2430/06, 1454/08, 11670/10 და 12938/12, §26, 31/05/2016), თუმცა, აღნიშნული არ შეიძლება განხორციელდეს სხვა პროცედურულ-

ლი გარანტიების, განსაკუთრებით მხარეთა თანასწორობის პრინციპის ხარჯზე. საქმეში – „დილიპაკი და კარაკაია“ (Dilipak and Karakaya) ევროსასამართლომ გადაწყვიტა სისხლის სამართლის საკითხებისადმი მისი მიდგომის სულისკვეთება გადმოეტანა და დაუსწრებელი სისხლის სამართალწარმოების პროცესში განვითარებული პრინციპები მიესადაგებინა სამოქალაქო სამართალწარმოების მიმართაც. შესაბამისად, აღნიშნულ საქმეში, სასამართლო დაეყრდნო მის პრეცედენტულ სამართალს, რომლის მიხედვითაც სამართლიანობის უარყოფა დგინდება, როცა პროცესზე დაუსწრებლად მსჯავრდებულ პირს არ აქვს საშუალება, მიიღოს ბრალდების არსის ცხადი განმარტება იმ გარემოებებში, როცა არ არის დადგენილი მის მიერ სასამართლოში გამოცხადების უფლებასა და საკუთარი თავის დაცვის უფლებაზე უარის თქმა (იხილეთ „კოლოზა იტალიის წინააღმდეგ“ (Colozza v. Italy), 12/02/1985, §29, Series A no. 89; „ეინორნი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (განჩინება), (Einhorn v. France) (dec.), no. 71555/01, §33, ECHR 2001-XI; „კრომბახი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Krombach v. France) no. 29731/96, §85, ECHR 2001-II; და „სეჯდოვიჩი იტალიის წინააღმდეგ“ (Sejdovic v. Italy) [დიდი პალატა], no. 56581/00, §82, ECHR 2006-II) ან როცა იგი მიზნად არ ისახავს მართლმსაჯულებისგან თავის დაღწევას (იხილეთ „მედენიკა შვეიცარიის წინააღმდეგ“ (Medenica v. Switzerland), no. 20491/92, §55, ECHR 2001-VI). ამასთან, კონვენციის მე-6 მუხლის არც ფორმალური და არც შინაარსობრივი მხარე ხელს არ უშლის პირს საკუთარი თავისუფალი ნებით გამოხატულად ან ნაგულისხმევად უარი თქვას სამართლიანი სასამართლოს გარანტიებზე (იხილეთ „ჰერმი იტალიის წინააღმდეგ“ (Hermi v. Italy) [დიდი პალატა], no. 18114/02, §73, ECHR 2006-XII), თუმცა, ასეთი უარი დადგენილი უნდა იყოს ცალსახად და უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მისი მნიშვნელობის შესაბამისი მინიმალური გარანტიებით (იხ. „პოიტრიმოლი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Poitrimol v. France) 23/11/1993, §31, Series A no. 277-A) და არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს რაიმე მნიშვნელოვან საჯარო ინტერესს (იხ. „სეჯდოვიჩი“ (სეჯდოვიც) §86, და „დილიპაკი და კარაკაია“ (Dilipak and Karakaya), §79, აგრეთვე, „ნაცვლიშვილი და ტოგონიძე საქართველოს წინააღმდეგ“ (Natsvlishvili and Togonidze v. Georgia), no. 9043/05, §91, ECHR 2014 (ამონარიდები)).

1.3.7. საკასაციო პალატა იზიარებს კასატორის არგუმენტს იმის თაობაზე, რომ ადვოკატის საპატიო მიზეზით სასამართლო სხდომაზე გამოუცხადებლობა არ შეიძლება ბრალად შეერაცხოს უშუალოდ მხარეს და აღნიშნული მის წინააღმდეგ დაუსწრებელი განწყვეტილების მიღებას/ძალაში დატოვებას დაედოს საფუძვლად. საკასაციო სასამართლოს მყარად დადგენილი ერთგვაროვანი პრაქ-

ტიკის თანახმად, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 93-ე მუხლის მე-2 ნაწილი არაა იმპერატიული ხასიათის და მხარეს მხოლოდ უფლებით აღჭურავს, თავადაც მიიღოს მონაწილეობა საქმის განხილვაში იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მას ჰყავს წარმომადგენელი. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, როდესაც მხარე მისი უფლების დაცვის შესაძლებლობას წარმომადგენელს ანიჭებს, მათ შორის არსებული ურთიერთობის განსაკუთრებული ნდობის გათვალისწინებით, თუ წარმომადგენელი მინიჭებულ უფლებამოსილებას კეთილსინდისიერად ახორციელებს, წარმომადგენლის საპატიო მიზეზით გამოუცხადებლობა მხარისათვის არახელსაყრელი შედეგის დადგომის წინაპირობა არ შეიძლება გახდეს, რადგანაც მხარე ორიენტირებულია ადვოკატის მიერ მისი უფლების კვალიფიციურად დაცვაზე (მრავალთა შორის იხ. სუსგ-ებები: №ას-1666-1654-2011, 8 დეკემბერი, 2011 წელი; №ას-227-214-2015, 16 მარტი, 2015 წელი; №ას-1277-1197-2017, 1 დეკემბერი, 2017 წელი; №ას-853-797-2017, 28 ივლისი, 2017 წელი).

1.3.8. საკასაციო პალატა უარყოფს კასატორის პრეტენზიებს სააპელაციო პალატის მიერ საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვასთან დაკავშირებით. ამ მხრივ კასატორი მიიჩნევს, რომ მას წაერთვა შეჯიბრებისა და საქმის საქვეყნო მოსმენის უფლება, ხოლო სასამართლომ საქმის მასალები არ გამოიკვლია საკმარისად. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 376¹-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო საჩივარი შეეხება პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გამოტანილ განჩინებას საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმისა და დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების შესახებ... სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია საქმე განიხილოს ზეპირი მოსმენის გარეშე. საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვის შესახებ წინასწარ უნდა ეცნობოს მხარეებს. მოცემულ შემთხვევაში, უდავოა, რომ სააპელაციო განხილვის თითოეული ეტაპი ცნობილი იყო მხარეებისათვის, მათ გადაეგზავნათ საქმეში არსებული მასალები და ინფორმირებული იყვნენ საქმის განხილვის თარიღის, ასევე, განხილვის ფორმის თაობაზე, შესაბამისად, აპელანტს სრული უფლება ჰქონდა, სასამართლოსათვის წერილობით წარედგინა ნებისმიერ საკითხზე საკუთარი პოზიცია. საკასაციო საჩივარში მხარე მართალია, პრეტენზიას აცხადებს საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვის კანონიერებაზე, თუმცა, საჩივარი არ შეიცავს დასაბუთებულ მსჯელობას, მისი რა უფლება დაირღვა აღნიშნულით. განსახილველ საკითხთან დაკავშირებით პალატა დამატებით მოიშველიებს პრეცედენტულ სამართალსაც. ადამიანის უფლებათა ევროსასამართლომ საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვა არ მიიჩნია ევროკონვენ-

ციის 6.1. მუხლის დარღვევად და ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ მხარეს ეცნობა, როგორც საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე გადადების შესახებ, ასევე ჩაბარდა სათანადო შეტყობინება საქმის განხილვის დაწყებამდე, ხოლო საქმის მასალები არ მიუთითებდა იმაზე, რომ ზეპირი განხილვის სანაცვლოდ მხარისათვის შეთავაზებული წერილობითი პროცედურა არ იყო გამჭვირვალე და შეიცავდა სხვა წინაპირობებს, რომლებიც ეჭვქვეშ დააყენებდა მის სამართლიანობას (იხ. ECHR: „რიჟამაძე საქართველოს წინააღმდეგ“, განაცხადი no: 2745/03, 31.07.2007წ. გადაწყვეტილება).

1.4. გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებისა და საქმის იმავე სამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების პროცესუალური დასაბუთება:

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, აუქმებს გასაჩივრებულ განჩინებას და ვინაიდან საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევა, ამავე კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის საფუძველზე, საქმეს ხელახლა განსახილველად უბრუნებს იმავე სასამართლოს, რომელმაც წინამდებარე განჩინების კვლევით ნაწილში ასახული სამართლებრივი დასაბუთების გათვალისწინებით უნდა იმსჯელოს და დაადგინოს არსებობს თუ არა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების/მისი ძალაში დატოვების შესახებ განჩინების უცვლელად დატოვების ფაქტობრივ-სამართლებრივი წინაპირობები.

2. სასამართლო ხარჯები:

ვინაიდან წინამდებარე განჩინებით საქმის წარმოება არ დასრულებულა, პალატა მიიჩნევს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად (თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით) პროცესის ხარჯების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 412-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. გ. რ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 3 ივლისის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძვლები

განჩინება საქართველოს სახელით

№ას-1808-2019

27 ნოემბერი, 2020 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**

**შემადგენლობა: ვ. კაკაბაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ლ. მიქაბერიძე,
მ. ერემაძე**

დავის საგანი: ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა,
თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. სასამართლოში სარჩელი აღძრა ლ. კ-ამ (შემდეგში: მოსარჩელე, მყიდველი, აპელანტი) მ. მ-ისა (შემდეგში: პირველი მოპასუხე, კასატორი) და ს. ჯ-ძის (შემდეგში – მეორე მოპასუხე) წინააღმდეგ. მოსარჩელემ მოითხოვა ქ. ქუთაისში, ... ქ. №47-ში მდებარე უძრავი ქონების (შემდეგში: უძრავი ქონება, უძრავი ნივთი, საცხოვრებელი სახლი) 2014 წლის 21 მაისის განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულების (შემდეგში: სადავო ხელშეკრულება) ბათილად ცნობა და მოპასუხეებისათვის 20 000 აშშ დოლარის დაკისრება.

2. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 29 მაისის გადაწყვეტილებით: სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი მოსარჩელესა და მეორე მოპასუხეს შორის დადებული განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულება და ამ უკანასკნელს მოსარჩელის (მყიდველის) სასარგებლოდ 20 000 აშშ დოლარის გადახდა დაეკისრა; პირველი მოპასუხის მიმართ მოთხოვნის ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სარ-

ჩელის დაუკმაყოფილებელ ნაწილში სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, რომელმაც გასაჩივრებულ ნაწილში გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება მოითხოვა.

4. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2019 წლის 2 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით: მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებულ ნაწილში გადაწყვეტილება გაუქმდა და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელი სრულად დაკმაყოფილდა; პირველ მოპასუხეს მეორე მოპასუხესთან სოლიდარულად, მოსარჩელის სასარგებლოდ 20 000 აშშ დოლარის გადახდა დაეკისრა.

4.1. სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დაადგინა, რომ მთავარ სხდომაზე არ გამოცხადდა პირველი მოპასუხე, რომელიც კანონით დადგენილი წესით გააფრთხილი იყო აღნიშნული სხდომის დროისა და გამოუცხადებლობის სამართლებრივი შედეგების თაობაზე. ამასთან, მოსარჩელემ იშუამდგომლა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანასა და სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე, ხოლო საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში – სსსკ) 233.1 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტით (მხარის გამოუცხადებლობის შემთხვევაში, (სასამართლოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა დაუშვებელია, თუ სასამართლოსათვის ცნობილი გახდა, რომ ადგილი ჰქონდა დაუძლეველ ძალას ან სხვა მოვლენებს, რომელსაც (რომლებსაც) შეეძლო ხელი შეეშალა სასამართლოში მხარის დროულად გამოუცხადებლობისათვის) გათვალისწინებული რომელიმე საფუძვლის არსებობა არ დგინდებოდა. სასამართლოს განმარტებით, ასეთ პირობებში დაკმაყოფილებას ექვემდებარებოდა სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნა სარჩელის დაკმაყოფილების, კერძოდ, მოსარჩელის მიერ გადაცემული 20 000 აშშ დოლარის, როგორც მეუღლეთა საერთო ვალის, პირველი მოპასუხისათვის სოლიდარულად დაკისრების თაობაზე (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში, სსკ-ის 463-ე-464-ე მუხლები, 976.1 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი, 979.1, 1152-ე, 1170.2 მუხლები).

5. დაუსწრებელი გადაწყვეტილება საჩივრით გაასაჩივრა პირველმა მოპასუხემ, ამ გადაწყვეტილების გაუქმებისა და მის მიმართ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის მოთხოვნით.

6. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2019 წლის 20 ნოემბრის განჩინებით საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და გასაჩივრებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ძალაში დარჩა.

7. დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას, ასევე, ამ გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების შესახებ განჩინებას საკასაციო წესით ასაჩივრებს პირველი მოპასუხე, რომელიც მოითხოვს მათ

გაუქმებას და ახალი გადაწყვეტილებით მის მიმართ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმას. საკასაციო საჩივარი შემდეგ-ნაირადაა დასაბუთებული:

7.1. დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით სასამართლოს სარჩელი პირველი მოპასუხის მიმართ არ უნდა დაეკმაყოფილებინა, რადგან იგი სადავო ხელშეკრულების მხარე არ ყოფილა. სასამართლოს არ უმსჯელია, თუ რამდენად გამართლებული იყო მოსარჩელის მოთხოვნა პირველი მოპასუხის მიმართ. მოცემულ შემთხვევაში, სარჩელსა და სააპელაციო საჩივარში მითითებული გარემოებები იურიდიულად არ ამართლებდა აპელანტის მოთხოვნას, რაც სსსკ-ის 230.2 მუხლიდან გამომდინარე, მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

8. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 5 ივნისის განჩინებით, საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი სსსკ-ის 391.5 მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების გამოკვლევის შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

9. საკასაციო პალატის განხილვის საგანია, სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე პირველი მოპასუხის გამოუცხადებლობის გამო მიღებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილებისა და მისი ძალაში დატოვების შესახებ განჩინების კანონიერება. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სადავო ხელშეკრულების ბათილად ცნობისა და 20 000 აშშ დოლარის მეორე მოპასუხისათვის დაკისრების ნაწილში კანონიერ ძალაშია შესული (სსსკ-ის 264.1 მუხლი).

10. სსსკ-ის 372-ე მუხლის მიხედვით, საქმის განხილვა სააპელაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით, რაც დადგენილია პირველი ინსტანციით საქმეთა განხილვისათვის, ამ თავში მოცემული ცვლილებებითა და დამატებებით. ამავე კოდექსის 230.1 მუხლის თანახმად, თუ სასამართლოს სხდომაზე არ გამოცხადდება მოპასუხე, რომელსაც გაეგზავნა შეტყობინება 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით, და მოსარჩელე შუამდგომლობს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანაზე, მაშინ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები დამტკიცებულად ითვლება, ხოლო ამ მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, თუ სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას, სარჩელი დაკმაყოფილდება. წინააღმდეგ შემთხვევა-

ში სასამართლო უარს ეტყვის მოსარჩელეს მის დაკმაყოფილებაზე. იგივე შინაარსის პრინციპი ასახულია სააპელაციო სასამართლოში საქმის წარმოების მომწესრიგებელ ნორმებში, კერძოდ, სსსკ-ის 387.2 მუხლით დადგენილია, რომ, თუ საქმის განხილვაზე მონინააღმდეგე მხარე არ გამოცხადდება, სააპელაციო საჩივრის შემტანი პირის თხოვნით სააპელაციო სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას, რომელიც შეიძლება, დაემყაროს მომჩივნის ახსნა-განმარტებას.

11. ზემოაღნიშნული საპროცესო ნორმებიდან ნათლად გამომდინარეობს, რომ შესაბამისი წინაპირობების არსებობისას კანონმდებელი უშვებს დადგენილი წესიდან გამონაკლისს, როდესაც სააპელაციო სასამართლო სააპელაციო საჩივარში დასახელებულ ფაქტობრივ გარემოებებს ყოველგვარი გამოკვლევის გარეშე დადგენილად მიიჩნევს, მათ გაიზიარებს და თუკი ისინი სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნას იურიდიულად ამართლებენ, სააპელაციო საჩივარს დააკმაყოფილებს. ამდენად, დასახელებული ნორმების მიხედვით, მოპასუხის საქმის განხილვაზე არასაპატიო მიზეზით გამოუცხადებლობის ფაქტი თავისთავად კი არაა დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილების სანიღარი, სასამართლო ვალდებულება, გამოარკვეოს კანონის ძალით დადგენილად მიჩნეული ფაქტობრივი გარემოებები იურიდიულად ამართლებს თუ არა მოსარჩელის მოთხოვნას. მოთხოვნის იურიდიული მართებულობის კვლევა მოიაზრებს სასამართლოს მხრიდან დამფუძნებელი ნორმების სწორად მოძიებას, რომლებიც დავის გადაწყვეტის ფუნდამენტს წარმოადგენს და ქმნის ამა თუ იმ ურთიერთობის სამართლებრივი მოწესრიგების აბსტრაქტულ შემადგენლობას. ნორმის მოძიების შემდეგ სასამართლო ადგენს, სარჩელში მითითებული იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტები დამფუძნებელი ნორმის აბსტრაქტულ აღწერილობას აკმაყოფილებს თუ არა, რაც დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის გზით სარჩელის წარმატების საფუძველია, ხოლო, თუ აღმოჩნდება, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა იურიდიულად არ ამართლებს სარჩელში მითითებულ გარემოებებს, სასამართლო სარჩელს არ დააკმაყოფილებს (შდრ. სუსგ: №ას-1337-2019, 2020 წლის 2 მარტის განჩინება).

12. საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის მოსაზრებას იმის თაობაზე, რომ სააპელაციო საჩივარში მითითებული გარემოებები იურიდიულად არ ამართლებს აპელანტის მოთხოვნას. მოცემული კუთხით კასატორის პრეტენზიის შეფასებისას საყურადღებოა აპელანტის მიერ მითითებული გარემოებების ძირითადი შინაარსი, ის მთავარი ფაქტები, რომლებსაც აპელანტი ეყრდნობა, რაც კანონის თანახმად დამტკიცებულად უნდა მივიჩნიოთ და რამაც საბოლოოდ

სააპელაციო საჩივრის იურიდიული ბედი უნდა განსაზღვროს.

სააპელაციო საჩივრის დამასაბუთებელი კონკრეტული ფაქტების აღსანიშნავად ლ. კ-ას სასარჩელო განცხადებას უნდა მივმართოთ, საიდანაც ირკვევა, რომ: მოპასუხეები არიან მეუღლეები; 2014 წლის 21 მაისს მოსარჩელესა და მეორე მოპასუხეს შორის დაიდო საცხოვრებელი სახლის განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულება; ამ ხელშეკრულებით ნასყიდობის საგნის ფასი 120 000 აშშ დოლარით განისაზღვრა; ხსენებული თანხიდან 20 000 აშშ დოლარი მოსარჩელემ ხელშეკრულების ხელმოწერამდე გადაიხადა და საცხოვრებელ სახლში ცხოვრება დაიწყო; მოგვიანებით, მისთვის ცნობილი გახდა, რომ განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულება დადებული ყოფილა აღნიშნული სახლის ეზოში მდებარე ფარდულზე და, არა – უშუალოდ საცხოვრებელ სახლზე; 2015 წლის 5 ოქტომბერს მეორე მოპასუხემ უძრავი ქონება ჩუქების ხელშეკრულებით, თვალთმაქცურად, პირველ მოპასუხეს გადასცა; 2018 წლის 21 თებერვლის ნოტარიულად დამოწმებული ხელშეკრულებით მეორე მოპასუხემ პირობა დადო, რომ 20 000 აშშ დოლარს მოსარჩელეს 2 წლის განმავლობაში, ეტაპობრივად დაუბრუნებდა.

12.1. ამდენად, სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნის (პირველი მოპასუხისათვის თანხის დაკისრება) საფუძვლად დასახელებულია 2014 წლის 21 მაისის უძრავი ნივთის განვადებით ნასყიდობისა და 2018 წლის 21 თებერვლის ვალის არსებობის აღიარების ხელშეკრულებები, თუმცა ისინი აპელანტის მოთხოვნის დაკმაყოფილებას პირველი მოპასუხის მიმართ ვერ ასაბუთებენ.

როგორც ლ. კ-ა აღნიშნავს, ორივე შემთხვევაში, ხელშეკრულება მოსარჩელესა და მეორე მოპასუხეს შორის დაიდო, პირველი მოპასუხე არც ერთი გარიგების მხარე არ ყოფილა, შესაბამისად, იგი აპელანტის სადავო მოთხოვნის ადრესატად ვერ განიხილება.

აქედან გამომდინარე, აპელანტის მოთხოვნა, ლ. კ-ას მიერ სასარჩელო განცხადებაში დასახელებული ფაქტების გათვალისწინებით, იურიდიულად გამართლებული არ არის ვინაიდან მის მიერ მოთხოვნის საფუძვლად მითითებული გარემოებები არ ასაბუთებენ მოსარჩელის მიმართ პირველი მოპასუხის რაიმე ვალდებულების არსებობას.

13. განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არსებობს სსსკ-ის 241-ე მუხლით გათვალისწინებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, კერძოდ, სარჩელი იურიდიულად ნაწილობრივ გამართლებული არ იყო, რის გამოც, უნდა გაუქმდეს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების შესახებ სააპელაციო პალატის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

14. სსსკ-ის 412-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული განჩინება უნდა გაუქმდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს, ვინაიდან საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, თავად მიიღოს გადაწყვეტილება საქმეზე.

15. სსსკ-ის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას, სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, 264.3, 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 412-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. მ. მ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.
2. ნაწილობრივ გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 2 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, ასევე გაუქმდეს სასამართლოს 2019 წლის 20 ნოემბრის განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების თაობაზე და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

5. სასამართლო გადაწყვეტილება გადაწყვეტილების აღსრულების განაწილვა

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-811-811-2018

20 ივლისი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
ბ. ალავეძე

დავის საგანი: ფულადი ვალდებულების შესრულება

აღწერილობითი ნაწილი:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:
1. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 მარტის გადაწყვეტილებით შპს „დ-ის“ (შემდგომში – მოპასუხე, განმცხადებელი, შპს) სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილება და ვ. შ-ის (შემდგომში – მოსარჩელე) სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 28 000 აშშ დოლარის გადახდა, რაც მოპასუხემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით.

საკასაციო სასამართლოს განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 29 დეკემბრის განჩინებით მოპასუხის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩა განუხილველად.

განმცხადებლის მოთხოვნა:

3. მოპასუხემ სააპელაციო სასამართლოს მიმართა განცხადებით და მოითხოვა მისთვის დაკისრებული 28 000 აშშ დოლარის მოსარჩელისათვის გადახდის ერთი წლის ვადით განაწილვა.

4. განმცხადებელმა მიუთითა, რომ ზემოაღნიშნული თანხის გადახდა სანარმოს ძირითადი საშუალებების გაყიდვის, ანუ მისი გაკოტრების გარეშე შეუძლებელია. შპს-ს ყოველთვიური შემოსავალი შეადგენს 6710 აშშ დოლარს, საიდანაც დამატებითი ღირებულების გადასახადია 1023 აშშ დოლარი, გასაცემი ხელფასები – 2832 აშშ დოლარი. ამდენად, დარჩენილი 2855 აშშ დოლარიდან მიზან-

შენიშნული იქნება ერთ წელს განაწილვადებული თანხის – 2334 აშშ დოლარის გადახდა.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 29 მაისის განჩინებით მოპასუხის განცხადება ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 მარტის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-4 პუნქტით დაკისრებული 28 000 აშშ დოლარი გაუნაწილვადდა 10 თვეზე 2018 წლის 29 მაისიდან 2019 წლის 29 მარტამდე და თითოეულ თვეზე გადასახდელ თანხად განისაზღვრა 2 800 აშშ დოლარი შემდეგ გარემოებათა გამო:

6. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომში – სსსკ) მე-10 მუხლი ადგენს სასამართლო გადაწყვეტილებათა სავალდებულო ხასიათს საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, კერძოდ, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილებები სავალდებულოა საქართველოს ტერიტორიაზე ყველა სახელმწიფო, საზოგადოებრივი თუ კერძო საწარმოსათვის, დაწესებულებებისათვის, ორგანიზაციისათვის, თანამდებობის პირისა თუ მოქალაქისათვის და ისინი უნდა შესრულდეს. ამდენად, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების გადადების, შეჩერების საკითხები მკაცრადაა რეგლამენტირებული მოქმედი კანონმდებლობით, გამოიყენება მხოლოდ გამონაკლის, განსაკუთრებულ შემთხვევებში და შეზღუდული ვადით.

7. „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის მესამე პუნქტისა და სსსკ-ის 263-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ დასახელებული ნორმა ითვალისწინებს სასამართლოს შესაძლებლობას, მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე და ორივე მხარის კანონიერ ინტერესთა ურთიერთშეჯერების შედეგად ერთჯერადად, არა უმეტეს 3 თვისა, გადადოს ან ერთ წლამდე ვადით გაანაწილვადოს მის მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება, ასევე შეცვალოს გადაწყვეტილებით დადგენილი აღსრულების პირობები და საშუალება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მხარე სარწმუნოდ დაასაბუთებს რაიმე ობიექტური გარემოების არსებობას ან მიუთითებს თავის მძიმე ქონებრივ მდგომარეობაზე, რაც, სასამართლოს შეფასებით, საფუძველად დაედება გადაწყვეტილების აღსრულებასთან დაკავშირებულ ზემოხსენებულ ღონისძიებათა გამოყენებას. საპროცესო ღონისძიებების განხორციელებისას მნიშვნელოვანია ორივე მხარის უფლებათა დაცვა.

8. აღსრულების განაწილვადება ნიშნავს სასამართლო გადან-
ყვეტილების ეტაპობრივად აღსრულების დადგენას. სასამართლომ
უნდა განსაზღვროს ზუსტი კალენდარული დრო, რომელშიც უნდა
მოხდეს აღსრულება. გადანყვეტილების აღსრულების განაწილვა-
დებისას სასამართლო ითვალისწინებს როგორც კრედიტორის, ასე-
ვე მოვალის ინტერესებს და მიიჩნევს, რომ გადანყვეტილების გა-
ნაწილვადება უნდა ემსახურებოდეს გადანყვეტილების აღსრულე-
ბას და იგი დასაშვებია, თუ არსებობს ამისათვის გონივრული სა-
ფუძველი.

9. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ, მართალია, ზოგადად
კერძო-სამართლებრივი ურთიერთობები დამყარებულია მხარეთა
თანასწორობაზე, თუმცა კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტი-
ლების აღსრულების ეტაპზე უპირატესი კრედიტორის ინტერესია.
სააღსრულებო წარმოება ხორციელდება სწორედ კრედიტორის ინ-
ტერესების დასაკმაყოფილებლად მოვალის ქონებისა თუ სხვა მა-
ტერიალური ხარჯების განკარგვის გზით. მხარეთა ამგვარ მდგო-
მარეობას ლეგიტიმურს ის გარემოება ხდის, რომ კრედიტორს, რომ-
ლის დარღვეული უფლებრივი მდგომარეობა მართლმსაჯულების
კანონიერ ძალაში შესული აქტით არის აღდგენილი, ჰქონდეს რეა-
ლური გარანტია, უფლების რეალიზაციისა.

10. მიუხედავად ამგვარი ვითარებისა, კანონმდებლობა გარკვე-
ულ ბალანსს ადგენს კრედიტორისა და მოვალის ინტერესებს შო-
რის და კრედიტორის უფლებრივი მდგომარეობის უპირატესი გათ-
ვალისწინებით, დასაშვებად მიიჩნევს მოვალის უფლებების დაც-
ვას, რათა ხელისუფლების ორგანოს ქმედებით (სააღსრულებო ორ-
განოები) მოვალეს არ მიადგეს გამოუსწორებელი ზიანი. ამგვარ სა-
შუალებათაგან ერთ-ერთს წარმოადგენს სწორედ საპროცესო კო-
დექსით გათვალისწინებული აღსრულების ერთჯერადად გადადე-
ბა, მისი განაწილვადება და სხვა, ამ თვალსაზრისით საინტერესოა
ასევე „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანო-
ნის მე-18 მუხლით დადგენილი კრედიტორისა და მოვალის უფლე-
ბები, სადაც ასევე გათვალისწინებულია გადანყვეტილების აღსრუ-
ლების ეტაპზე მხარეთა მორიგების შესაძლებლობა.

11. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ
მხედველობაში მიიღო განმცხადებლის მიერ მითითებული ფაქტობ-
რივი გარემოებები, რომ შპს-ს შემოსავლები ყოველთვიურად შე-
ადგენს 6710 აშშ დოლარს, რასაც ადასტურებს განცხადებაზე თან-
დართული 2018 წლის 23 მაისის №... ცნობა. ამასთან, განცხადება-
ზე თანდართული 2018 წლის 23 მაისის ცნობით ასევე დასტურდე-
ბა, რომ შპს-ს დარიცხული ხელფასები ყოველთვიურად შეადგენს
6900 ლარს, რაც 2018 წლის 23 მაისის არსებული კურსით შეადგენს

2 832 აშშ დოლარს. ამდენად, აღნიშნულის გათვალისწინებით, იმისათვის, რომ მოპასუხეს არ მიადგენს ზიანი და არ აღმოჩნდეს გაკოტრების საფრთხის წინაშე, სააპელაციო პალატამ მიზანშეწონილად ჩათვალა მოვალის მოთხოვნის ნაწილობრივ დაკმაყოფილება და სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების 10 თვის ვადით განაწილვადება.

კერძო საჩივრის მოთხოვნა და საფუძვლები:

12. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხემ შეიტანა კერძო საჩივარი და მოითხოვა მისი გაუქმება შემდეგი საფუძვლებით:

13. კერძო საჩივრის ავტორმა მიიჩნია, რომ სსსკ-ის 263-ე მუხლის პირველი ნაწილი არ შეიძლება განიმარტოს იმგვარად, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება კრედიტორისთვის საზიანოდ იქცეს, თუ გადაწყვეტილების აღსრულებით მძიმე ქონებრივ მდგომარეობაში აღმოჩნდება მოვალე, ხოლო მისი აღსრულების გადადების, განაწილვადების ან აღსრულების წესის შეცვლით ზიანი მიადგება კრედიტორს, მაშინ უპირატესობა ამ უკანასკნელის ინტერესებს უნდა მიენიჭოს. წინააღმდეგ შემთხვევაში კრედიტორის სასარგებლოდ გამოტანილი გადაწყვეტილება გადაიქცევა არაქმედით გადაწყვეტილებად (იხ. სუსგ №ას-404-387-2016 30.06.2016წ.).

14. სსსკ-ის 263-ე მუხლის მიზანია კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების ხელშეწყობა, რადროსაც მნიშვნელოვანია, თანაბრად იქნეს დაცული კრედიტორისა და მოვალის ინტერესები (იხ. სუსგ №ას-1263-1185-2015 22.01.2016წ.).

15. აღნიშნულ მიდგომას განამტკიცებს ევროსასამართლოს შემდეგი პრაქტიკაც: საქმე – შპს „იზა“ და მაკრახიძე საქართველოს წინააღმდეგ, *Burdov v. Russia*, no. 59498/00 §34, ECHR 2002-III, *Hornsby v. Greece* 1997-II, p. 510, §40, აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ (განაცხადის ნომერი: 40765/02), დადიანი და მაჩაბელი საქართველოს წინააღმდეგ (საჩივარი №8252/08) *Mutishev and Others V. Bulgaria* 18967/03, §129, *Antonetto v. Italy* no. 15918/89, §28.

16. კერძო საჩივრის ავტორმა იხელმძღვანელა ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის მე-8 მუხლით და მიიჩნია, რომ გასაჩივრებული განჩინებით, ერთი მხრივ, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების ეტაპზე უპირატესი კრედიტორის ინტერესზე, ხოლო, მეორე მხრივ, განმცხადებლის სრულიად დაუსაბუთებელი და უკანონო განცხადება დააკმაყოფილა და უკანონოდ შეილახა კრედიტორის კანონიერი ინტერესები. სააპელაციო სასამართლოს სრუ-

ლად არ გამოუკვლევია ფაქტობრივი გარემოებები. მას ზეპირი სხდომაც კი არ ჩაუტარებია, რათა მოსარჩელეს შესაძლებლობა მისცემოდა, საკუთარი პოზიცია დაეცვა და წარმოეჩინა განმცხადებლის განცხადების უკანონობა.

17. განმცხადებელს არ წარუდგენია სასამართლოსთვის სათანადო ორგანოების მიერ გაცემული ცნობა ან ამონაწერი, რა ოდენობის თანხას გასცემს შპს ყოველთვიურად ხელფასის სახით, რამდენ პირზე გასცემს, არსადაა საშტატო ნუსხა ხელფასების ოდენობის მითითებით.

18. კერძო საჩივრის ავტორის მოსაზრებით, სააპელაციო პალატას ყურადღება არ გაუმახვილებია №... ცნობის შინაარსზე, სადაც წერია, რომ შპს-ს დარიცხული ხელფასები ყოველთვიურად შეადგენს 6 900 ლარს. ცნობაში არ წერია, რომ ეს არის შპს-ს მიერ გაცემული ხელფასები. სიტყვა „დარიცხული“ კი ნიშნავს ასევე მიღებას, ანუ შპს-ს მიერ თანხის მიღებას. შპს-ს რეალურად აქვს მილიონობით ლარის ღირებულების უძრავი და ასობით ათასი ლარის ღირებულების მოძრავი ქონება. გაქირავებული აქვს ბენზინგასამართი სადგური, ამავე სადგურის ავზების ტერიტორია (ავზები კრედიტორისგანაა ნაყიდი) და სწორედ ამით ამუშავებს ობიექტს და იღებს შემოსავალს) და ამავე ტერიტორიაზე არსებული შენობა. შპს არ იხდის ოფისის თანხას, რადგან საოფისე ფართი, რომელიც მის საკუთრებაში იყო, გააქირავა და იღებს 1 400 აშშ დოლარს ქირას, რადგან ამ ფართში მონყობილია სამშენებლო-სავაჭრო ობიექტი.

19. კერძო საჩივარზე დანართების სახით წარმოდგენილია ამონაწერი სამეწარმეო და არასამეწარმეო იურიდიული პირების რეესტრიდან, ასევე, ამონაბეჭდი ამომრჩეველთა ერთიანი სიიდან საიდანაც ირკვევა, რომ შპს და მისი დირექტორი ოჯახთან ერთად რეგისტრირებულნი არიან ერთსა და იმავე მისამართზე.

20. განცხადების ცალსახად დაუსაბუთებლობაზე მეტყველებს ის ფაქტი, რომ იგი მთლიანად ეფუძნება შპს-ს მიერ შექმნილ ცნობებს. ეს ცნობები არც ერთი სხვა მტკიცებულებით არაა გამყარებული. რეალურად შპს-ს გაცილებით მეტი შემოსავალი აქვს, ვიდრე მხოლოდ საიჯარო ქირის სახით მიღებული ოდენობა. წარმოდგენილ ცნობას არ ერთვის დამატებით რაიმე დოკუმენტაცია, რომლითაც განმცხადებლის პოზიცია იქნებოდა დასაბუთებული, განცხადება და ცნობა ერთი და იმავე პირის მიერ არის შედგენილი და სხვა რაიმე ობიექტური მტკიცებულება წარმოდგენილი არ არის.

21. შპს-ს არ წარმოუდგენია რაიმე დოკუმენტი, რომელიც მის ვალებზე, სხვა სახის შეუსრულებელ ან შესასრულებელ ვალდებულებებზე მიუთითებდა.

22. კერძო საჩივრის ავტორის განმარტებით, მოვალის მიმართ დაკისრებული თანხა იმ ოდენობისა არ არის, რომ მისი ერთიანად გადახდა ყველა ობიექტური მიზეზის გათვალისწინებით გაუჭირდეს და მოვალის აქტივების სრული პარალიზება საბოლოოდ კი – მისი გაკოტრება მოჰყვეს. გასაჩივრებული განჩინება დაუსაბუთებელია, რაც ხელყოფს მოსარჩელის სამართლიანი სასამართლოს კონსტიტუციურ უფლებას და ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის პირველი პუნქტის ჩანაწერს. მხოლოდ ეს საფუძველიც კი საკმარისია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 29 მაისის განჩინება ბათილად იქნეს ცნობილი. სასამართლოს გადაწყვეტილების/განჩინების დასაბუთებულობის აუცილებლობა ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 (1) მუხლის ტექსტიდან გამომდინარეობს.

23. მხარემ მიიჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს არ შეუძლებია კრედიტორის ქონებრივი მდგომარეობა. კრედიტორი, მოვალისგან განსხვავებით, ფიზიკური პირი, ანუ სუსტი მხარეა, მისი მცირე ბიზნესი დამოკიდებული იყო ყიდვა-გაყიდვაზე და, როცა წლების წინ შპს-მ მას, მიწოდებული სანვაგის ავზების ნაცვლად, ფული არ გადაუხადა, იგი ჩავარდა ვალებში და წლებია, უმუშევარია. ამის გვერდით კი შპს-მ უძრავი ქონება მოაწყო მოსარჩელის ხარჯზე, მის მიერ მიწოდებული ცისტერნებით, ცისტერნები ჩადო მიწაში, გააკეთა ბენზინგასამართი სადგური, რითაც დღემდე იღებს შემოსავალს.

24. კერძო საჩივრის ავტორმა მოითხოვა საქმეზე ფაქტობრივი გარემოებების სრულყოფილად დასადგენად შემოსავლების სამსახურიდან შპს-ს მიერ გადახდილი გადასახადების შესახებ ცნობის გამოთხოვა, მათ შორის შპს-ს თანამშრომლების საშემოსავლო გადასახადის ოდენობის, ასევე, საბანკო დაანგარიშებისა და მასზე არსებული თანხის ოდენობის შესახებ. შპს-ს აქვს საკმარისი ქონება იმისათვის, რომ საბანკო ანგარიშებზე ჰქონდეს მოთხოვნის სრულად დასაკმაყოფილებლად საკმარისი თანხა.

სამოტივაციო ნაწილი:

25. საკასაციო სასამართლო კერძო საჩივრის საფუძველების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემომწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ კერძო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება კი დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

26. განსახილველ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანია სააპელაციო პალატის მიერ გადაწყვეტილების აღსრულების განაწილვადების კანონიერება.

27. სსსკ-ის 263-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლოს, რომელმაც გამოიტანა საქმეზე გადაწყვეტილება, უფლება აქვს, მხარეთა თხოვნით, მათი ქონებრივი მდგომარეობისა და სხვა გარემოებათა გათვალისწინებით, ერთჯერადად, 3 თვემდე ვადით გადადოს ან ერთ წლამდე ვადით გაანაწილვადოს გადაწყვეტილების აღსრულება, აგრეთვე შეცვალოს მისი აღსრულების საშუალება და წესი.

28. დასახელებული ნორმა უფლებამოსილებას ანიჭებს სასამართლოს, მხარის მოთხოვნის საფუძველზე გარკვეული დროის მანძილზე გაანაწილვადოს მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულება ისეთი ობიექტური მიზეზის არსებობისას, როგორცაა მოვალის მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობა ან სხვა ყურადსაღები გარემოებები, რომელთა შეფასება და მხედველობაში მიღება სასამართლოს პრეროგატივას წარმოადგენს. ამდენად, გადაწყვეტილების აღსრულების განაწილვადება წარმოადგენს კანონმდებლის მიერ დანესებულ ერთგვარ შეღავათს, რომელიც შესაძლებლობას აძლევს მოვალეს, სასამართლოს მიერ დადგენილი ვადით გაახანგრძლივოს მის წინააღმდეგ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულების დანების პერიოდი და გამოუსწორებელი ზიანი არ მიადგეს სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების შედეგად.

29. აღნიშნული შეღავათის გავრცელებისას კანონმდებელი ითვალისწინებს ორივე მხარის ინტერესს. სწორედ ამით აიხსენება ზემოთ მითითებული ნორმის დისპოზიციაში საშეღავათო ზღვრული ვადის დანესება, ხოლო სასამართლო, თავის მხრივ, ირჩევს ისეთ ვადასა და პირობებს, რომლებიც არც კრედიტორის უფლებების გაუმართლებელ შეზღუდვას არ გამოიწვევს (სუსგ 11.10.2017წ. საქმე №ას-1174-1094-2017).

30. მოცემულ შემთხვევაში, საქმის მასალებიდან ირკვევა, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის კანონიერ ძალაში შესული 2017 წლის 21 მარტის გადაწყვეტილებით მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 28 000 აშშ დოლარის გადახდა.

31. მოპასუხემ მიუთითა იმ გარემოებაზე, რომ ერთიანად ზემოაღნიშნული თანხის გადახდის საშუალება, შპს-ს გაკოტრების გარეშე, მას არ გააჩნია. ამდენად, საწარმოს კანონიერი ინტერესებისათვის მნიშვნელოვანი ზიანის მიყენების თავიდან აცილების მიზნით, მოითხოვა დავალიანების გადახდის განაწილვადება ერთ წელიწადზე.

32. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კერძო საჩივრის ავტორის პრეტენზიას იმასთან დაკავშირებით, რომ სააპელაციო პალატას წინამდებარე განცხადება უნდა განეხილა ზეპირი მოს-

მენით.

33. სსსკ-ის 263-ე მუხლის შესაბამისად, საქმის განხილვის ფორმის შერჩევა სასამართლოს პრეროგატივაა და ამგვარი დისკრეციის არსებობის სააპელაციო პალატა უფლებამოსილი იყო, განცხადება აღსრულების განაწილვადებასთან დაკავშირებით განეხილა ზეპირი მოსმენის გარეშე.

34. კერძო საჩივრის ავტორმა მოვალის ქონებრივი მდგომარეობის დასადასტურებლად წარმოადგინა უძრავი ქონების ექსპერტის მიერ შედგენილი შპს-ს კუთვნილი ბენზინგასამართი სადგურის შეფასება, რომლის მიხედვითაც ქონების ღირებულება შეადგენს 500 000 აშშ დოლარს. აღნიშნულის საფუძველზე მხარემ მიიჩნია, რომ მოვალეს საკმარისი აქტივები გააჩნია, სადავო თანხის გადასახდელად.

35. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ მოვალეს საწარმოს უძრავი ქონების არსებობის ფაქტი სადავოდ არ გაუხდია. მის არგუმენტს წარმოადგენდა ის, რომ 28 000 აშშ დოლარის ერთიანად გადახდისათვის საწარმოს დასჭირდება უძრავი ქონების გასხვისება მაშინ, როდესაც შპს-ს ძირითად შემოსავალს სწორედ უძრავი ქონების იჯარით გაცემის შედეგად მიღებული ქირა წარმოადგენდა. შესაბამისად, აღნიშნულით საზოგადოებას გამოუხსნორებული ზიანი მიადგებოდა.

36. საფუძველს მოკლებულია კერძო საჩივრის ავტორის მსჯელობა იმ ნაწილშიც, რომ განცხადებაზე დართული ცნობები შედგენილია თავად შპს-ს წარმომადგენლის მიერ და საარწმუნო ინფორმაციას არ შეიცავს. აღნიშნული კუთხით გასაზიარებელია კერძო საჩივარზე წარმოდგენილი შესაგებლის ავტორის პოზიცია, რომ სადავო ცნობების მონაცემებში ეჭვის შეტანის შემთხვევაში მხარეს შეუძლია, მათი ნამდვილობის საკითხის გამოკვლევის მიზნით, მიმართოს შესაბამის კომპეტენტურ ორგანოს.

37. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის შუამდგომლობას საქმეზე ახალი მტკიცებულებების შემოსავლების სამსახურიდან გამოთხოვისა და დართვის შესახებ, ვინაიდან სსკ-ის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში.

38. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა ითვალისწინებს მხარეთა მიერ მათი მოთხოვნების დასასაბუთებლად და მითითებული ფაქტების დასამტკიცებლად საჭირო მტკიცებულებების წარდგენის საკმარად მკაცრად განერილ პროცედურას, რომლის შესაბამისად, მხარეებს მტკიცებულებათა წარდგენა შეუძლიათ პირველი ინსტანციის სა-

სამართლოში საქმის განხილვისას შესაბამისი წესების დაცვით. გამონაკლის შემთხვევაში, კანონით დადგენილი წინაპირობების არსებობისას, დასაშვებია ახალი მტკიცებულების წარდგენა სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოშიც (სსკ-ის 380-ე მუხლი), თუმცა საქმის საკასაციო სასამართლოში განხილვისას მხარე ასეთ შესაძლებლობას მოკლებულია.

39. გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების საფუძველი ვერ გახდება კერძო საჩივრის ავტორის მითითება, რომ სააპელაციო პალატის აღნიშნული განჩინება სრულიად დაუსაბუთებელია, რაც ხელყოფს სამართლიანი სასამართლოს კონსტიტუციურ უფლებას და ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის პირველ ნაწილს. დასახელებული საფუძველი კი საკმარისია 2018 წლის 29 მაისის განჩინების ბათილად ცნობისათვის.

40. უპირველესად, საკასაციო სასამართლო არ ეთანხმება მხარის მოსაზრებას გასაჩივრებული განჩინების დაუსაბუთებლობის შესახებ და მიიჩნევს, რომ სააპელაციო პალატამ შეისწავლა საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებები და გამოიყენა სსსკ-ის 263-ე მუხლით კანონმდებლის მიერ მისთვის მინიჭებული უფლებამოსილება გადაწყვეტილების აღსრულების განაწილვადების თაობაზე, რა დროსაც დაცულ იქნა გონივრული და სამართლიანი ბალანსი, ერთი მხრივ, კრედიტორის ინტერესს, მიიღოს სასამართლოს მიერ დაკისრებული თანხა და, მეორე მხრივ, მოვალის უფლებას შორის, სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებით არ მიადგეს გამოუსწორებელი ზიანი და შესაძლებლობა მიეცეს, მომავალშიც განაგრძოს სამენარმოო საქმიანობა. გათვალისწინებულ იქნა ის ფაქტიც, რომ კერძო საჩივრის ავტორის მიერ წარმოდგენილ ამონაწერში საჯარო რეესტრიდან ვლინდება შპს-ს ქონებაზე ყადაღებისა და საგადასახადო გირავნობა/იპოთეკის არსებობა.

41. ამავდროულად, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ განჩინების დაუსაბუთებლობა ვერ გამოიწვევდა მის ბათილად ცნობას, რადგან მითითებული სამართლებრივი შედეგის დადგომას მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა უკავშირებს გარკვეული წინაპირობების არსებობას, კერძოდ, ბათილად შეიძლება ცნობილ იქნეს სასამართლოს მხოლოდ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება, რაც წინამდებარე გასაჩივრებულ განჩინებაზე ვერ გავრცელდება, რადგან იგი გასაჩივრებულია კერძო საჩივრით და უნდა არსებობდეს სსსკ-ის 422-ე მუხლით გათვალისწინებული რომელიმე საფუძველი.

42. მითითებული ნორმის პირველი ნაწილის თანახმად, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება დაინტერესებული პირის განცხადებით შეიძლება ბათილად იქნეს ცნობილი, თუ: ა) გადაწყვე-

ტილების მიღებაში მონაწილეობდა მოსამართლე, რომელსაც კანონის თანახმად უფლება არ ჰქონდა, მონაწილეობა მიეღო ამ გადაწყვეტილების მიღებაში; ბ) ერთ-ერთი მხარე ან მისი კანონიერი წარმომადგენელი (თუ მას ასეთი წარმომადგენელი სჭირდება) არ იყო მონვეული საქმის განხილვაზე; გ) პირი, რომლის უფლებებსა და კანონით გათვალისწინებულ ინტერესებს უშუალოდ ეხება მიღებული გადაწყვეტილება, არ იყო მონვეული საქმის განხილვაზე.

43. დასახელებულ გარემოებათაგან რომელიმეს არსებობაზე კერძო საჩივარს არ მიუთითებია.

44. ამასთან, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ კერძო საჩივრის ავტორს არ მიუთითებია, თუ კონკრეტულად რა სახის ზიანი ადგება მას სადავო გადაწყვეტილების აღსრულების განაწილვადებით.

45. სსსკ-ის 420-ე მუხლის თანახმად, კერძო საჩივრის განხილვა ზემდგომ სასამართლოებში წარმოებს შესაბამისად ამ სასამართლოებისათვის გათვალისწინებული წესების დაცვით. ამავე კოდექსის 410-ე მუხლის თანახმად კი, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

46. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო პალატის გასაჩივრებულ განჩინების გაუქმების სამართლებრივი საფუძველი არ არსებობს, ხოლო წარმოდგენილ კერძო საჩივარს უარი უნდა ეთქვას დაკმაყოფილებაზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს საოქალაქო საპროცესო კოდექსის 419-ე, 420-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ვ. შ-ის კერძო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 29 მაისის განჩინება დარჩეს უცვლელად.
3. სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია.
4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

6. გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულება

გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფა

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-635-2019

28 იანვარი, 2020 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი)
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. რ. ქ-ამ (შემდგომში – „განმცხადებელი“ ან „მოსარჩელე“) სარჩელი აღძრა სასამართლოში გ. ფ-ის (გვარის შეცვლის შემდეგ გ. ჯ-ი), მ. ჯ-ის, ზ. ფ-ის, ლ. მ-ას, ნ. ნ-ას და გ. ო-ის მიმართ ზიანის ანაზღაურების თაობაზე.

2. მოპასუხე ზ. ფ-ს შესაგებელი არ წარუდგენია, ხოლო დანარჩენმა მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს.

3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 16 დეკემბრის განჩინებით მოსარჩელის მოთხოვნა სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, მოპასუხე მ. ჯ-ს (პ/ნ ...) აეკრძალა მის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების, მდებარე – თბილისი, ..., ს/კ ... გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა.

4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 4 მაისის გადაწყვეტილებით მოსარჩელის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გ. ჯ-ს და ნ. ნ-ას მოსარჩელის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ ზიანის 5 500 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში ანაზღაურება; გ. ჯ-ს და ნ. ნ-ას მოსარჩელის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ ექსპერტიზის ხარჯის – 60 ლარის, სატრანსპორტო საშუალებების აღრიცხვიდან მოხსნის საფასურის – 21 ლარის, ევაკუატორის მომსახურების საფასურის – 42 ლარის და საჯარიმო ავტოსადგომის სარგებლობის საფასურის – 209 ლარის ანაზღაურება; გ. ჯ-ს და ნ. ნ-ას მოსარჩელის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ სარჩელზე წინას-

ნარ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 120 ლარის ანაზღაურება; გ. ჯ-ს და ნ. ნ-ას სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ სახელმწიფო ბაჟის 294.21 ლარის გადახდა; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 16 დეკემბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლითაც მოპასუხე მ. ჯ-ს (პ/ნ ...) აეკრძალა მის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების, მდებარე – თბილისი, ..., ს/კ ... გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა (იხ. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 19 ივნისის განჩინება გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილში დაშვებული უსწორობის გასწორების შესახებ).

5. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მოსარჩელემ, გ. ჯ-მა და ნ. ნ-ამ.

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილებით გ. ჯ-ისა და ნ. ნ-ას სააპელაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა; მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 04 მაისის გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; მოსარჩელის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; გ. ჯ-ს, ნ. ნ-ას და ლ. მ-ას მოსარჩელის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ ზიანის 5500 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში ანაზღაურება; დადგინდა, რომ იმ შემთხვევაში თუ გ. ჯ-ს არ აღმოაჩნდება საკმარისი ქონება ან შემოსავალი მიყენებული ზიანის – 5500 აშშ დოლარის ასანაზღაურებლად, მოსარჩელის მიმართ დამატებითი პასუხისმგებლობა ზემოხსენებული თანხის ფარგლებში დაეკისროთ მ. ჯ-სა და ზ. ფ-ს; მოსარჩელის სარჩელი გ. ო-ის მიმართ არ დაკმაყოფილდა; გ. ჯ-ს, ნ. ნ-ას, ლ. მ-ას, მ. ჯ-სა და ზ. ფ-ს, მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრათ მოსარჩელის მიერ სარჩელზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 120 ლარის, ექსპერტიზის საფასურის – 60 ლარის, სატრანსპორტო საშუალების აღრიცხვიდან მოხსნის საფასურის – 21 ლარის, ევაკუატორის მომსახურების საფასურის – 42 ლარის და საჯარიმო ავტოსადგომის სარგებლობის საფასურის – 209 ლარის ანაზღაურება; გ. ჯ-ს, ნ. ნ-ას, ლ. მ-ას, მ. ჯ-სა და ზ. ფ-ს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაეკისრათ სარჩელზე სახელმწიფო ბაჟის ნაწილის – 294.21 ლარის გადახდა; ლ. მ-ას, მ. ჯ-ს და ზ. ფ-ს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრათ სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ანაზღაურება 261 ლარის ოდენობით; ძალაში დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 16 დეკემბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველ-

ყოფის ღონისძიება, რომლითაც მოპასუხე მ. ჯ-ს (პ/ნ ...) აეკრძალა მის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების, მდებარე – თბილისი, ..., ს/კ ..., გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა.

7. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე გ. ჯ-მა შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება.

8. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 23 მაისის განჩინებით გ. ჯ-ის საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

9. 2020 წლის 17 იანვარს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატას განცხადებით მომართა მოსარჩელის წარმომადგენელმა ბ. ბ-მა და მოითხოვა სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის მიზნით თავდაპირველი მოპასუხის ზ. ფ-ის საკუთრებაში რიცხულ შემდეგ უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება:

9.1. ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., მიწის ნაკვეთი 1667.00 კვ.მ. და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობები №01 და №02, უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი №50.10...;

9.2. ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., მიწის ნაკვეთი 1681.00 კვ.მ., უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი №...;

9.3. თბილისი, ..., ფართი: 53.00 კვ.მ., უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი №... თავდაპირველი მოპასუხის ზ. ფ-ის კუთვნილი 1/4 ნაწილი.

10. განმცხადებელმა მიუთითა, რომ:

10.1. მოცემული სამოქალაქო დავის ფარგლებში, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 16 დეკემბრის განჩინების საფუძველზე რეგისტრირებული იქნა აკრძალვა მოპასუხე მ. ჯ-ის კუთვნილ უძრავ ქონებაზე, მდებარე: თბილისი, ..., ს/კ ... აღნიშნულ ქონებაზე აკრძალვის რეგისტრაციის მომენტში ქონება იყო იპოთეკის საგანი მ. ჯ-ის მიერ აღებული სესხის უზრუნველსაყოფად და იყო უფლებრივად ნაკლიანი, ანუ იპოთეკარ მხარეს, მისი მოთხოვნის დაკმაყოფილების მიზნით, შეეძლო პრეტენზია წარედგინა და ამ ქონების რეალიზაციით მიეღო დაკმაყოფილება;

10.2. 2019 წლის მაისსა და ოქტომბერში მოსარჩელის წარმომადგენელს წერილობით ეცნობა, რომ აღმასრულებელ დ. ე-ის წარმოებაშია სააღსრულებო ფურცელი, გაცემული 2017 წლის 8 სექტემბერს, მოვალე მ. ჯ-ის წინააღმდეგ და მიმდინარეობს ზემოაღნიშნული ქონების იძულებითი რეალიზაციის პროცესი;

10.3. იპოთეკის საგნის მესაკუთრის კუთვნილი უძრავი ქონების რეალიზაციის მიზნით წარმოიშობა აუქციონის დანიშვნის საფუძველი, რომელიც აღსრულების შეუჩერებლობის შემთხვევაში (მოსარჩელეს შეჩერების საფუძველი არ გააჩნია, რამდენადაც ეს ქონება არის იპოთეკის საგანი და კრედიტორ მხარეს აქვს უზრუნველყოფილი მოთხოვნა) ცხადია, ქონების რეალიზაციით დასრულება და იპოთეკის საგნის მესაკუთრე დაკარგავს კუთვნილ მატერიალურ სიკეთეს. ასეთ ვითარებაში კი, მოცემულ საქმეზე მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულება არათუ გაძნელებდა, არამედ – შეუძლებელი იქნება, აუქციონზე უძრავი ნივთის გასხვისების სამართლებრივი შედეგებიდან და შემძენის კეთილსინდისიერებიდან გამომდინარე. კერძოდ, იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ აუქციონს დაქვემდებარებული ქონების მყიდველი კეთილსინდისიერი შემძენის სტატუსით ისარგებლებს, მოცემულ საქმეზე აღძრული სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, ქონების ახალ მესაკუთრეს ვერ წარედგინება პრეტენზია;

10.4. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილების მე-7 პუნქტით სასამართლომ დაადგინა, რომ იმ შემთხვევაში, თუკი ზიანის მიმყენებელ გ. ჯ-ს (ზიანის მიყენების დროს არასრულწლოვანი), არ აღმოაჩნდება საკმარისი ქონება ზიანის ანაზღაურების მიზნით, დამატებითი ქონებრივი პასუხისმგებლობა, მიყენებული ზიანის ფარგლებში დაეკისრებათ მის მშობლებს: მ. ჯ-ს და ზ. ფ-ს;

10.5. რამდენადაც, ის ქონება, რომელიც ეკუთვნის მოპასუხე მ. ჯ-ს და წარმოადგენს იპოთეკის საგანს, სავსებით რეალურია, რომ რეალიზებული იქნას, მიზანშეწონილია, რომ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის მიზნით, დაყადაღდეს მოპასუხე ზ. ფ-ის ქონებაც;

10.6. ვინაიდან მოსარჩელის მიერ ინიცირებულ დავას რეალური საფუძველი გააჩნია, უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება გამართლებულია.

11. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 17 იანვრის განჩინებით რ. ქ-ას დაევალა მოცემული განჩინების ჩაბარებიდან 10 (ათი) დღის ვადაში საქართველოს უზენაეს სასამართლოში წარმოედგინა ამონაწერი ან ცნობა საჯარო რეესტრიდან უძრავ ნივთზე (ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., მიწის ნაკვეთი 1681.00 კვ.მ., საკადასტრო კოდი №...) უფლებრივი მდგომარეობის შესახებ განცხადების განხილვის დროისათვის, რომლითაც დადასტურდებოდა ზ. ფ-ის საკუთრების უფლება აღნიშნულ უძრავ ნივთზე.

12. ზემოაღნიშნული განჩინებით განსაზღვრულ ვადაში, 2020

წლის 27 იანვარს მოსარჩელის წარმომადგენელმა ბ. ბ-მა წარმომადგინა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიერ 2020 წლის 23 იანვარს მომზადებული ცნობა (პასუხი) №19031, რომლის თანახმად, უძრავ ნივთებზე უფლებათა რეესტრის ელექტრონული პროგრამის მონაცემებით, უძრავ ნივთზე, მდებარე რაიონი ახმეტა, სოფელი ..., საკადასტრო კოდი №... (ნაკვეთის საკუთრების ტიპი: საკუთრება, ნაკვეთის ფუნქცია: სასოფლო-სამეურნეო (სახნავი), დაზუსტებული ფართობი: 1681.00 კვ.მ., ნაკვეთის წინა ნომერი: ...) რეგისტრირებულია ზ. ფ-ის (პირადი ნომერი: ...) საკუთრების უფლება.

სამოტივაციო ნაწილი:

13. საკასაციო სასამართლო წარმოდგენილი განცხადებისა და თანდართული დოკუმენტების შესწავლის შედეგად მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის განცხადება გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის შესახებ უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

14. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე მუხლის მიხედვით, საქმის განხილვა საკასაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით, რომლებიც დადგენილია სააპელაციო სასამართლოში საქმეთა განხილვისათვის, გარდა იმ გამონაკლისებისა, რომელთაც XLIX თავი შეიცავს, ხოლო ამავე კოდექსის 372-ე მუხლი ადგენს, რომ საქმის განხილვა სააპელაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით, რაც დადგენილია პირველი ინსტანციით საქმეთა განხილვისათვის, XLVI თავში მოცემული ცვლილებებითა და დამატებებით. ამდენად, საკასაციო სასამართლო საქმის განხილვის ამა თუ იმ ეტაპზე უფლებამოსილია, იხელმძღვანელოს ქვემდგომ ინსტანციებში დადგენილი საქმის განხილვის მარეგულირებელი ყველა იმ ნორმით, რომლებიც არ ეწინააღმდეგება საკასაციო სასამართლოში საქმის განხილვის მარეგულირებელ წესებს.

15. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 271-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია უზრუნველყოს იმ გადაწყვეტილების აღსრულება, რომელიც გადაცემული არ არის დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად XXIII თავით დადგენილი წესების შესაბამისად.

16. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფისას XXIII თავით მოწესრიგებული სარჩელის უზრუნველყოფის ნორმების გამოყენებას.

17. სსსკ-ის 191-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მოსარჩელეს შეუძლია მიმართოს სასამართლოს სარჩელის უზრუნველ-

ყოფის შესახებ განცხადებით, რომელშიც მითითებული უნდა იყოს გარემოებები, რომელთა გამოც სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოუყენებლობა გააძნელებს ან შეუძლებელს გახდის გადანყვეტილების აღსრულებას, დარღვეული ან სადავო უფლებების განხორციელებას, გამოიწვევს გამოუსწორებელ და პირდაპირ ზიანს ან ისეთ ზიანს, რომელიც კომპენსირებული ვერ იქნება მოპასუხისათვის ზიანის ანაზღაურების დაკისრებით. ეს განცხადება ასევე უნდა შეიცავდეს დასაბუთებას, თუ სარჩელის უზრუნველყოფის რომელი ღონისძიების გამოყენება მიაჩნია მოსარჩელეს აუცილებლად. რომელიმე ზემოაღნიშნული გარემოების არსებობის შემთხვევაში სასამართლოს გამოაქვს სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განჩინება. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება ემყარება სასამართლოს ვარაუდს, რომ სარჩელი შეიძლება დაკმაყოფილდეს. სასამართლოს მსჯელობა სარჩელის მატერიალურ და საპროცესო წინაპირობებზე გავლენას არ ახდენს სასამართლოს საბოლოო გადანყვეტილებაზე.

18. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კანონმდებელი შესაძლებლობას აძლევს მოსარჩელე მხარეს, საკუთარი კანონიერი უფლებების დაცვის მიზნით, მოითხოვოს ჯერ კიდევ აღუსრულებელი გადანყვეტილების უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება. ამისათვის მოსარჩელემ სარწმუნოდ უნდა დაასაბუთოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების საჭიროება, რათა სასამართლოს შეუქმნას რწმენა კონკრეტულ გარემოებათა საფუძველზე გადანყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის აუცილებლობის შესახებ.

19. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 14 თებერვლის გადანყვეტილებით გ. ჯ-ს, ნ. ნ-ას და ლ. მ-ას მოსარჩელის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ ზიანის 5500 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში ანაზღაურება; დადგინდა, რომ, იმ შემთხვევაში თუ გ. ჯ-ს არ აღმოაჩნდება საკმარისი ქონება ან შემოსავალი მიყენებული ზიანის – 5500 აშშ დოლარის ასანაზღაურებლად, მოსარჩელის მიმართ დამატებითი პასუხისმგებლობა ზემოხსენებული თანხის ფარგლებში დაეკისროთ მ. ჯ-სა და ზ. ფ-ს.

20. განსახილველ შემთხვევაში განმცხადებელი ითხოვს სასამართლოს მიერ მიღებული გადანყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის მიზნით თავდაპირველი მოპასუხის ზ. ფ-ის საკუთრებაში რიცხული შემდეგი უძრავი ქონების დაყადაღებას:

20.1. ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., მიწის ნაკვეთი 1667.00 კვ.მ. და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობები №01 და №02, უძრავი ქო-

ნების საკადასტრო კოდი №...;

20.2. ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., მიწის ნაკვეთი 1681.00 კვ.მ., უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი №...;

20.3. თბილისი, ..., ფართი: 53.00 კვ.მ., უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი №... ზ. ფ-ის კუთვნილი 1/4 ნაწილი.

21. ზემოაღნიშნულ უძრავ ნივთებზე, საკადასტრო კოდით №... და საკადასტრო კოდით №..., ზ. ფ-ის საკუთრების უფლება დასტურდება 2019 წლის 17 დეკემბერს მომზადებული ამონაწერებით საჯარო რეესტრიდან, ხოლო უძრავ ქონებაზე, საკადასტრო კოდით №... – საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიერ 2020 წლის 23 იანვარს მომზადებული ცნობით (პასუხი) №19031.

22. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 16 დეკემბრის განჩინებით მოსარჩელის მოთხოვნა სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, მოპასუხე მ. ჯ-ს (პ/ნ ...) აეკრძალა მის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების, მდებარე – თბილისი, ..., ს/კ ... გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილებით სარჩელის უზრუნველყოფის აღნიშნული ღონისძიება დარჩა ძალაში.

23. მოსარჩელე გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის შესახებ განცხადებაში უთითებს, რომ, ვინაიდან ზემოაღნიშნული უძრავი ქონება, ამ ქონებაზე აკრძალვის რეგისტრაციის მომენტშივე, მ. ჯ-ის მიერ აღებული სესხის უზრუნველსაყოფად დატვირთული იყო იპოთეკით, 2017 წლის 8 სექტემბერს გაცემული სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე მიმდინარეობს დასახელებული ქონების იძულებითი რეალიზაციის პროცესი, რომლის დასრულების შემთხვევაშიც, მოცემულ საქმეზე მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულება აუქციონზე უძრავი ნივთის გასხვისების სასამართლებრივი შედეგებიდან და შემძენის კეთილსინდისიერებიდან გამომდინარე არათუ გაძნელება, არამედ – შეუძლებელი გახდება.

24. განცხადებას თან ერთვის კერძო აღმასრულებლის დ. ე-ის 2019 წლის 28 მაისის №A19001435-... და 2019 წლის 8 ოქტომბრის №A19001435-... წერილები, რომელთა თანახმად, კერძო აღმასრულებლის წარმოებაშია თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ 2017 წლის 08 სექტემბერს გაცემული №2/29466-... სააღსრულებო ფურცელი, სააღსრულებო წარმოება A19001..., მოვალე: მ. ჯ-ი (...); სააღსრულებო ფურცლის აღსრულების მიზნით აღნიშნულ საქმე-

ზე უახლოეს ვადაში დაინიშნება იძულებითი აუქციონი მ. ჯ-ის (...) საკუთრებაში არსებულ უძრავ ქონებაზე, მინის (უძრავი ქონების) საკადასტრო კოდი: ...; მისამართი: ქალაქი თბილისი, ...; საკუთრების ტიპი: საკუთრება; საკუთრება: ფართი სართული 3, ბინა №36, ფართი: 74,06 კვ.მ.

25. ამდენად, მოცემულ საქმეზე გამოყენებულმა სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებამ შესაძლოა ვერ უზრუნველყოს გადაწყვეტილების რეალურად აღსრულება, რის გამოც, მოსარჩელის მოთხოვნა გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის მიზნით მოპასუხე ზ. ფ-ის ქონებაზე უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ დასაბუთებულია.

26. სარჩელის/გადაწყვეტილების უზრუნველყოფა წარმოადგენს სამოქალაქო სამართალწარმოების მნიშვნელოვან ინსტიტუტს და ემსახურება სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფას. იმის გათვალისწინებით, რომ ხშირად სამოქალაქო პროცესი საკმაოდ ხანგრძლივ პროცედურებთან არის დაკავშირებული, არსებობს რისკი, რომ საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე დავის საგანი განადგურდეს, გასხვისდეს, უფლებრივად დაიტვირთოს ან სხვაგვარად შეეშალოს ხელი საბოლოო გადაწყვეტილების აღსრულებას. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება სწორედ ამ საფრთხეების პრევენციას ემსახურება. სამოქალაქო საქმეზე მართლმსაჯულების ეფექტურად განხორციელება მნიშვნელოვან საჯარო ინტერესს წარმოადგენს, ამავე დროს, მართლმსაჯულების ეფექტურობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულებაზე, შესაბამისად, კანონით გათვალისწინებული მექანიზმები, რომლებიც ემსახურება სამოქალაქო საქმეზე მიღებული გადაწყვეტილების უზრუნველყოფას, ემსახურება უმნიშვნელოვანეს ლეგიტიმურ მიზანს – მართლმსაჯულების ეფექტურად განხორციელების უზრუნველყოფას (იხ. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველი კოლეგიის 2016 წლის 30 სექტემბრის №1/5/675,681 გადაწყვეტილება საქმეზე „შპს სამაუნწყებლო კომპანია რუსთავი 2“ და „შპს ტელეკომპანია საქართველო“ საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-52).

27. თუმცა, მხედველობაშია მისაღები, რომ სამოქალაქო პროცესი თანაბარ მდგომარეობაში აყენებს პროცესის ორივე მხარეს – მოსარჩელესა და მოპასუხეს, შესაბამისად, მხარეთა თანასწორობის უმნიშვნელოვანესი პრინციპიდან გამომდინარე, გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის ინსტიტუტის შეფასება უნდა მოხდეს როგორც მოსარჩელის, ისე მოპასუხის პოზიციიდან. ამგვარი შეფასებისას გასათვალისწინებელია, რომ დაცული იყოს თა-

ნაზომიერების პრინციპი, კერძოდ, ერთი მხარის მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული ღონისძიება ამ მოთხოვნის პროპორციული (ადეკვატური) უნდა იყოს და აშკარა შეუსაბამობა არ უნდა იკვეთებოდეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, უზრუნველყოფის გამოყენება ვერ გაამართლებს გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის ინსტიტუტის მიზანს. ამიტომ სასამართლომ გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების საკითხის გადაწყვეტის დროს, ყოველთვის უნდა შეაფასოს, გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველსაყოფად მის მიერ შერჩეული ღონისძიება არის თუ არა შესაბამისობაში მოსარჩელის იმ მოთხოვნასთან, რომლის უზრუნველყოფასაც იგი ემსახურება (იხ. სუსგ №ას-449-431-2016, 2016 წლის 7 ივლისი).

28. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საკუთრების ნებისმიერი შეზღუდვის შემთხვევაში, შეზღუდვა უნდა განხორციელდეს მხარის ინტერესთა შორის სამართლიანი ბალანსისა და პროპორციულობის პრინციპის გათვალისწინებით. საკუთრების უფლებაში ჩარევა უნდა პასუხობდეს დასახულ მიზანს და იმდენად უნდა ინვეგდეს მესაკუთრის უფლებების შეზღუდვას, რამდენადაც ეს აუცილებელია ამ მიზნის მისაღწევად.

29. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილი უზრუნველყოფის ღონისძიება – უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება არათანაზომიერად შეზღუდავს მოპასუხე ზ. ფ-ის საკუთრების უფლებას და მოსარჩელის კანონიერი ინტერესების დაცვისთვის საკმარისი იქნება მოპასუხისთვის აღნიშნული ქონების გასხვისებისა და იპოთეკით დატვირთვის აკრძალვა.

30. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 198-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკითხს იმის შესახებ, თუ სარჩელის უზრუნველყოფის რომელი ღონისძიება უნდა იქნეს გამოყენებული, წყვეტს სასამართლო მოსარჩელის განცხადების შესაბამისად.

31. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის განცხადება თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის შესახებ უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და აეკრძალოს თავდაპირველ მოპასუხეს ზ.ფ-ს (პ/ნ ...) მის საკუთრებაში არსებული შემდეგი უძრავი ქონების: ა) ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი: №... (ნაკვეთის საკუთრების ტიპი: საკუთრება, ნაკვეთის დანიშნულება: სასოფლო-სამეურნეო (საკარმიდამო), დაზუსტებული ფართობი: 1667.00 კვ.მ., შენობა-ნაგებობის ჩამონათვალი: №01, №02); ბ) ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., უძრავი

ქონების საკადასტრო კოდი: №... (ნაკვეთის საკუთრების ტიპი: საკუთრება, ნაკვეთის ფუნქცია: სასოფლო-სამეურნეო (სახნავი), დაზუსტებული ფართობი: 1681.00 კვ.მ., ნაკვეთის წინა ნომერი: ...); გ) ქალაქი თბილისი, ..., ფართი: 53.00 კვ.მ., ზ. ფ-ის (პ/ნ ...) კუთვნილი ¼ ნაწილი, უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი №... გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა. უზრუნველყოფილი სარჩელის ფასია 5500 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს საოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, 271-ე, 191-ე, 193-ე, 194-ე, 198-ე, 284-ე მუხლებით, 264-ე მუხლის მე-3 ნაწილით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. რ. ქ-ას წარმომადგენლის ბ. ბ-ის განცხადება თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფის შესახებ დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. აეკრძალოს თავდაპირველ მოპასუხეს ზ. ფ-ს (პ/ნ ...) მის საკუთრებაში არსებული შემდეგი უძრავი ქონების: ა) ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი: №... (ნაკვეთის საკუთრების ტიპი: საკუთრება, ნაკვეთის დანიშნულება: სასოფლო-სამეურნეო (საკარმიდამო), დაზუსტებული ფართობი: 1667.00 კვ.მ., შენობა-ნაგებობის ჩამონათვალი: №01, №02); ბ) ახმეტის რაიონი, სოფელი ..., უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი: №... (ნაკვეთის საკუთრების ტიპი: საკუთრება, ნაკვეთის ფუნქცია: სასოფლო-სამეურნეო (სახნავი), დაზუსტებული ფართობი: 1681.00 კვ.მ., ნაკვეთის წინა ნომერი: ...); გ) ქალაქი თბილისი, ..., ფართი: 53.00 კვ.მ., ზ. ფ-ის (პ/ნ ...) კუთვნილი ¼ ნაწილი, უძრავი ქონების საკადასტრო კოდი №...058 გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა;

3. საკასაციო სასამართლომ განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

7. საქმის წარმოების შეწყვეტა გადაწყვეტილების გამოტანის გარეშე

მორიგება

განჩინება
საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1504-2020

22 აპრილი, 2021 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: ბრძანების ბათილად ცნობა, სამუშაოზე აღდგე-
ნა, განაცდურის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ზ. ხ-ვამ (შემდეგში: მოსარჩელე ან მოწინააღმდეგე მხარე) სარჩელი აღძრა სს „კ. ბ-ის“ (შემდეგში: მოპასუხე ან მოპასუხე ბანკი ან აპელანტი ან კასატორი) მიმართ, რომლითაც მოითხოვა: 1.1. ბათილად იქნეს ცნობილი მოპასუხე ბანკის HR და ორგანიზაციული განვითარების დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 01 ოქტომბრის №66921 ბრძანება მოსარჩელის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ. 1.2. მოსარჩელე აღდგენილი იქნეს პირვანდელ – ბანკის ს-ის სერვისცენტრის სესხის ოფიცრის) ან ტოლფას თანამდებობაზე. 1.3. დაეკისროს მოპასუხეს მოსარჩელის მიმართ იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება 2019 წლის 01 ოქტომბრიდან (სამუშაოდან გათავისუფლებიდან) სამუშაოზე აღდგენამდე ყოველ თვეზე 1000 ლარის ოდენობით.

2. სარჩელის საფუძველად მითითებულია, რომ 2019 წლის 13 მაისს მხარეთა შორის გაფორმდა შრომითი ხელშეკრულება გამოსაცდელი ვადით, რის საფუძველზეც, მოსარჩელემ დაიწყო მუშაობა ბანკის ვ-ის სერვისცენტრში სესხის ოფიცრის თანამდებობაზე, 2019 წლის 14 აგვისტოს, მას შემდეგ რაც გავიდა 2019 წლის 13 მაისს გაფორმებული ხელშეკრულებით განსაზღვრული გამოსაცდელი ვადა, მხარეთა შორის, მოპასუხის ინიციატივით გაფორმდა შეთანხმება „გამოსაცდელი პერიოდის შრომითი ხელშეკრულება-ში ცვლილების შეტანის შესახებ“, რომლის მიხედვითაც გამოსაცდელი ვადა გაგრძელდა კიდევ 3 თვით. მოცემული შეთანხმების

გაფორმებისას დამსაქმებლის მხრიდან მისთვის მინიჭებული უფლებამოსილების გამოყენება მოხდა სრულიად უკანონოდ და დაუსაბუთებლად. 2019 წლის 01 ოქტომბერს კი მოსარჩელეს მისთვის სრულიად მოულოდნელად ეცნობა, რომ გათავისუფლებული იყო დაკავებული პოზიციიდან, რაც მოხდა დაუსაბუთებლად.

3. მოპასუხემ შესაგებლით სარჩელი არ ცნო და აღნიშნა, რომ მოსარჩელესთან „გამოსაცდელი პერიოდის შრომითი ხელშეკრულება“ დაიდო 3 თვის ვადით, რის საფუძველზეც, ის დასაქმდა ბანკის ვ-ის სერვისცენტრში. მოსარჩელე ცხოვრობდა ს-აში, რის შესახებაც ცნობილი იყო ბანკისთვის. შესაბამისად, ს-ის სერვისცენტრში სესხის ოფიცრის პოზიციის გამოთავისუფლებისთანავე, მოსარჩელეს პრიორიტეტულად (ვინაიდან ეს თავად მისი სურვილიც იყო), შესთავაზეს ს-ის სერვისცენტრში გადასვლა. ვ-ის სერვისცენტრში დასაქმების პერიოდის განმავლობაში ვერ მოხერხდა მოსარჩელის საქმიანობის სრულყოფილად შეფასება, რამდენადაც სამთვიანი გამოსაცდელი პერიოდი არ აღმოჩნდა საკმარისი ბანკისთვის, მოეხდინა მოსარჩელის საქმიანობის შესაბამისობის შეფასება. ამასთან, მოსარჩელე გადავიდა სხვა სერვისცენტრში და ბანკმა მიზანშეწონილად მიიჩნია მისთვის გამოსაცდელი პერიოდის გაგრძელება. დამსაქმებელს, გამოსაცდელი ვადის პერიოდში შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტისას, არ გააჩნია დასაქმებულის წინასწარი შეტყობინების ვალდებულება, ანდა სამუშაოდან გათავისუფლების საფუძველების დასაბუთება, თუმცა, მოსარჩელეს ზეპირსიტყვიერად განემარტა გამოსაცდელი ვადის პერიოდში შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის მიზეზი. აღნიშნული გამოიხატებოდა სამსახურისადმი მის გულგრილ დამოკიდებულებაში – სამსახურში დაგვიანებაში, გაუფრთხილებლად სამსახურის გაცდენაში; ასევე, სამუშაო გეგმის შეუსრულებლობაში.

4. ს-ის რაიონული სასამართლოს 2020 წლის 21 თებერვლის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა. ბათილად იქნა ცნობილი ბანკის HR და ორგანიზაციული განვითარების დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 01 ოქტომბრის №66921 ბრძანება მოსარჩელის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ. მოსარჩელე აღდგენილი იქნა ბანკის ს-ის სერვისცენტრის სესხის ოფიცრის თანამდებობაზე. ბანკს მოსარჩელის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური დროის ხელფასის ანაზღაურების სახით დაეკისრა 2019 წლის 01 ოქტომბრიდან გადანყვეტილების აღსრულებამდე ყოველთვიურად 1000 ლარის გადახდა.

5. აღნიშნული გადანყვეტილება სააპელაციო საჩივრით გასაჩივრდა მოპასუხის მიერ, რომელმაც მოითხოვა სარჩელის უარყოფა.

6. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 26 ოქტომბრის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა მოცემულ საქმეზე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება.

7. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

8. 2019 წლის 13 მაისს მხართა შორის გაფორმდა გამოსაცდელი პერიოდის შრომითი ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც მოსარჩელემ, 3 თვის საგამოცდო ვადით, დაიწყო მუშაობა ბანკის ვის სერვისცენტრში, სესხის ოფიცრის თანამდებობაზე. ხელშეკრულების დასრულების თარიღად მითითებულია 2019 წლის 13 აგვისტო. ხელშეკრულებით დადგენილი ვადის დასრულებამდე, 2019 წლის ივლისის თვეში, ზ. ხ-ვა გადაიყვანეს ს-ის სერვისცენტრში ULO-ს პოზიციაზე, სადაც ხელფასის სახით იღებდა 1000 ლარს.

9. 2019 წლის 30 ივლისს, ანუ ხელშეკრულების დასრულებამდე, HR ადმინისტრაციის ოფიცერმა ს. ჯ-ქემ ს-ის სერვისცენტრის მმართველს ა. გ-ას შემდეგი შინაარსის წერილით მიმართა: „ზ. ხ-ვას უმთავრდება გამოსაცდელი ვადა. გთხოვთ, მოინეროთ 3 თვის განმავლობაში 2-ჯერ შეასრულა თუ არა გეგმა, შესრულებულია აქვს თუ არა არასასესხო პროდუქტების გეგმა, აკონტროლებს თუ არა PD-ს, აქვს თუ არა დადებითი რეკომენდაცია მომსახურების სტანდარტის რგოლისგან. გთხოვთ, მოინეროთ რეკომენდაცია მისი უვადო ხელშეკრულებაზე გადასვლასთან დაკავშირებით“. ამ წერილის საპასუხოდ 2019 წლის 6 აგვისტოს, ანუ ხელშეკრულების ვადის დასრულებამდე 1 კვირით ადრე ა. გ-ამ HR ადმინისტრაციის ოფიცერს საპასუხოდ მიმართა შემდეგი შინაარსის წერილით – „ჩემი მხრიდან რეკომენდაციას ვუწევ ზ. ხ-ვას 3 თვით პრობაციის გაგრძელებას, დავაკვირდებით და ამ პერიოდის განმავლობაში შედეგებზე დაყრდნობით მივიღებთ გადაწყვეტილებას რეგულარულზე გადაყვანაზე“.

10. ხელშეკრულს მხარეებს შორის 2019 წლის 14 აგვისტოს გაფორმდა წერილობითი შეთანხმება გამოსაცდელი პერიოდის შრომით ხელშეკრულებაში ცვლილების შეტანის შესახებ, რომლის თანახმად მოსარჩელე დაინიშნა ბანკის ს-ის სერვისცენტრში სესხის ოფიცრის თანამდებობაზე და ხელშეკრულების დასრულების თარიღად მიეთითა 2019 წლის 13 ნოემბერი. ხელშეკრულებას ხელს აწერს ბანკის სახელით უფლებამოსილი პირი – ა. ხ-ა. მოსარჩელის ხელმოწერა შესრულებულია ხელშეკრულების ტექსტის შემდეგი შინაარსის აბზაცის ბოლოს – „ჩემი ხელმოწერით ვადასტურებ სურვილს დავდო წინამდებარე შრომითი ხელშეკრულება და ვეთანხმები მის პირობებს“.

11. სესხის მენეჯერმა გ. კ-მა, 2019 წლის 1 ოქტომბერს, ზემდგომს გაუგზავნა შემდეგი შინაარსის წერილი: „გამოსაცდელი ვადის პერიოდში მოსარჩელე გამოირჩევა სამსახურისადმი გულგრილი დამოკიდებულებით, სიტყვიერად მიიღო შენიშვნა არაერთხელ სამსახურში დაგვიანებაზე, შაბათ დღეს ჩასმული იყო გასაუბრების მორიგედ და გაუფრთხილებლად არ გამოცხადდა სამსახურში, ასევე, სექტემბრის თვეში ვერ შეასრულა გაცემის გეგმა, ჰქონდა 7,88 ინდექსი, ზემოთაღნიშნულიდან გამომდინარე, არ ვუწევთ რეკომენდაციას მოსარჩელეს გაუგრძელდეს გამოსაცდელი ვადა“. იმავე დღეს, ანუ ახალი ხელშეკრულების დასრულებამდე თვენახევრით ადრე, ბანკის HR და ორგანიზაციული განვითარების დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 01 ოქტომბრის №66921 ბრძანებით ზ. ხ-ვა თანამდებობიდან გათავისუფლდა საქართველოს შრომის კოდექსის მე-9 მუხლის მე-3 პუნქტის საფუძველზე, 01.10.2019 წლიდან.

12. სასამართლომ მიიჩნია, რომ არ დასტურდებოდა მოპასუხე მხარის მიერ ზეპირსიტყვიერად მითითებული გარემოება მოსარჩელის მხრიდან სამსახურისადმი გულგრილი დამოკიდებულების შესახებ.

13. მოცემულ შემთხვევაში, დამსაქმებელი დასაქმებულთან შრომითი ურთიერთობის მოშლის ობიექტურ და მართლზომიერ წინაპირობად მიუთითებდა მასზე, რომ მხარეთა შორის არსებობდა გამოსაცდელი ვადით შრომითი ურთიერთობა. შესაბამისად, ის უფლებამოსილი იყო გამოსაცდელ ვადაში, ნებისმიერ დროს გაეთავისუფლებინა დასაქმებული პირი გათავისუფლების საფუძველების მითითების გარეშე. დამსაქმებელი ასევე მიუთითებდა გამოსაცდელ ვადაში დასაქმებული პირის არაადაპტაციურობის შედეგებზე.

14. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა დამსაქმებლის (აპელანტის) პოზიცია გამოსაცდელ ვადაში შრომითი ურთიერთობის მოშლის მართლზომიერებასთან მიმართებით და მიუთითა, რომ გამოსაცდელ ვადასთან მიმართებით, ნორმატიული მოწესრიგება დადგენილია საქართველოს ორგანული კანონით – შრომის კოდექსით. სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციით შრომის კოდექსის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, შესასრულებელ სამუშაოსთან პირის შესაბამისობის დადგენის მიზნით, მხარეთა შეთანხმებით, დასაქმებულთან შესაძლებელი იყო მხოლოდ ერთხელ დადებულიყო შრომითი ხელშეკრულება გამოსაცდელი ვადით, არაუმეტეს 6 თვისა. შრომითი ხელშეკრულება გამოსაცდელი ვადით იდებოდა მხოლოდ წერილობითი ფორმით. ამავე მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებით კი დადგენილი იყო, რომ დამსაქმებელს უფლება აქვს,

გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში ნებისმიერ დროს დადოს დასაქმებულთან შრომითი ხელშეკრულება ან შეწყვიტოს მასთან გამოსაცდელი ვადით დადებული შრომითი ხელშეკრულება. გამოსაცდელი ვადით დადებული შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის შემთხვევაზე არ ვრცელდება ამ კანონის 38-ე მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნები, თუ გამოსაცდელი ვადით დადებული შრომითი ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის განსაზღვრული. გამოსაცდელი ვადით დადებული შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის შემთხვევაში დასაქმებულის შრომა ანაზღაურდება ნამუშევარი დროის შესაბამისად. გამოსაცდელ ვადასთან დაკავშირებულ საკითხებს ანალოგიურად ანესრიგებს შრომის კოდექსის ამჟამად მოქმედი რედაქციის (საქართველოს 2020 წლის 29 სექტემბრის ორგანული კანონი №7177 – ვებგვერდი, 05.10.2020წ.) მე-17 მუხლი.

15. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ დავის არსიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია იმ მიზნის დადგენა, რა მიზანსაც საქართველოს შრომის კოდექსით მონესრიგებად ურთიერთობებში ამ ინსტიტუტის – გამოსაცდელი ვადის, გამოყენება წარმოადგენს. უდავოა, რომ გამოსაცდელი ვადის დანესების მიზანი შესასრულებელ სამუშაოსთან დასაქმებულის შესაბამისობის დადგენაა. გამოსაცდელი ვადა, ეს არის პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც დასაქმებულმა უნდა შეაფასოს მომავალი მუშაკის უნარები, კომპეტენცია, სამუშაოსადმი შესაბამისობა. ამავე დროს, ამ ვადაში კანდიდატმა უნდა გამოავლინოს კვალიფიკაცია, პროფესიული ცქვევა, სამუშაო ადგილისათვის ადეკვატური ყოფაქცევა, პროფესიული მორალი, რათა მოიპოვოს დასაქმებულის, ანუ შრომითი ხელშეკრულების მონაწილე მხარის სტატუსი. შესასრულებელ სამუშაოსთან დასაქმებულის შესაბამისობის დასადგენად აუცილებელი გამოსაცდელი ვადის ხანგრძლივობას დამსაქმებელი განსაზღვრავს შესასრულებელი სამუშაოს/დასაკავებელი თანამდებობის სპეციფიკის გათვალისწინებით. გამოსაცდელ ვადაში, შესასრულებელ სამუშაოსთან დასაქმებულის შესაბამისობის დადგენა ინვეს დასაქმებულთან შრომითი ხელშეკრულების დადებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მხარეთა შორის შრომითი ურთიერთობა წყდება.

16. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ გამოსაცდელ ვადაში მუშაკის სამსახურიდან გათავისუფლება შესაძლებელია არა ნებისმიერ შემთხვევაში, არამედ, დაკისრებულ სამუშაოსთან დასაქმებული პირის შეუსაბამობის დადგენის შემთხვევაში, რაც თავის მხრივ, დადასტურებული უნდა იქნეს კონკრეტულ მტკიცებულებებზე მითითებით.

17. სააპელაციო პალატამ მხარეთა მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებების კვლევის შედეგად დაადგინა, რომ: – 2019 წლის 13

მაისს მხარეთა შორის გაფორმდა „გამოსაცდელი პერიოდის შრომითი ხელშეკრულება“, რომელიც ითვლისწინებდა 3-თვიანი გამოსაცდელი ვადით მოსარჩელის დასაქმებას ვ-ის სერვისცენტრში, სესხის ოფიცრის პოზიციაზე, 2019 წლის 13 აგვისტოს ჩათვლით; – ამავე ვადაში, მოსარჩელე მისივე თანხმობით გადაყვანილი იქნა ს-ის სერვისცენტრში; – 2019 წლის 14 აგვისტოს მხარეებმა გააფორმეს შეთანხმება, რომლითაც ცვლილება შევიდა „გამოსაცდელი პერიოდის შრომითი ხელშეკრულების“ 2.3 მუხლში – „კონტრაქტის დასრულების თარიღი“ და ის, 2019 წლის 13 აგვისტოს ნაცვლად განისაზღვრა 2019 წლის 13 ნოემბრის ჩათვლით (შეთანხმებაზე თანხმობა მოსარჩელემ განაცხადა 06.08.2019 წელს); – შეთანხმებით გათვალისწინებული ვადის ამონწურვამდე დაახლოებით თვენახევრით ადრე, 2019 წლის 01 ოქტომბერს, მოპასუხემ გამოსცა ბრძანება ს-ის სერვისცენტრის სესხის ოფიცრის – მოსარჩელის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ. გამოსაცდელი ვადით დადებული შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის სამართლებრივ საფუძვლად მიეთითა შრომის კოდექსის მე-9 მუხლის მე-3 პუნქტი (დამსაქმებელს უფლება აქვს, გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში ნებისმიერ დროს დადოს დასაქმებულთან შრომითი ხელშეკრულება ან შეწყვიტოს მასთან გამოსაცდელი ვადით დადებული შრომითი ხელშეკრულება).

18. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მხარეები ზემოთ მითითებულ ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით არ დავობენ. მათ შორის სადავოა გამოსაცდელი ვადის გაგრძელების მართლობიერება, რაც სამართლებრივი შეფასების საკითხია. მხარეთა შორის, ასევე, სადავოა მოსარჩელის მიერ მოვალეობათა არაჯეროვნად შესრულების, სამსახურებრივი მოვალეობებისადმი გულგრილი დამოკიდებულებისა და დაკავებულ თანამდებობასთან მისი შეუსაბამობის საკითხი. ამ მხრივ, დამსაქმებელს არ წარმოუდგენია რაიმე მტკიცებულება, რაც დაადასტურებდა მოსარჩელის მიერ მოვალეობათა არაჯეროვნად შესრულებისა და დაკავებული თანამდებობისადმი მისი შეუსაბამობის ფაქტებს.

19. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მართალია, საქმეში წარმოდგენილია სესხის მენეჯერის წერილი, რომლის მიხედვით დასაქმებული აგვიანებდა სამსახურში, ერთხელ არ გამოცხადდა სამუშაოზე და ამასთან, გეგმა შეასრულა 7.88 ინდექსით, მაგრამ სხვა რაიმე მტკიცებულება, რაც ამ გარემოებებს დაადასტურებდა საქმეში წარმოდგენილი არ არის.

20. აპელანტის მითითებით, მოსარჩელე არ უარყოფდა სამსახურში გამოუცხადებლობისა და დაგვიანებით გამოცხადების ფაქტებს, რაც სააპელაციო სასამართლოს მიერ არ იქნა გაზიარებული,

ვინაიდან მოსარჩელე ადასტურებს მხოლოდ ერთხელ სამსახურში გამოუცხადებლობის ფაქტს, რაც მისივე განმარტებით, განპირობებული იყო საპატიო (ახალშობილი შვილის საავადმყოფოდან გამოყვანის) მიზეზით და რის შესახებაც, ცნობილი იყო ადმინისტრაციისათვის. ასეთ ვითარებაში, დამსაქმებელი ვალდებული იყო დაკავებულ პოზიციასთან მუშაკის შეუსაბამობა ემტკიცებინა სათანადო, უტყუარი მტკიცებულებების წარმოდგენით, რაც არ განუხორციელებია. ასევე, დაუსაბუთებლად იქნა მიჩნეული აპელანტის მითითება გეგმის შეუსრულებლობასთან დაკავშირებით.

21. აპელანტის მითითება გეგმის 7.88 ინდექსით შესრულებასთან დაკავშირებით, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, არ წარმოდგენს საკმარის მტკიცებულებას დასაქმებულის მიერ მოვალეობათა არაჯეროვნად შესრულებასთან მიმართებით.

22. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოსარჩელესთან მხრიდან გეგმის შეუსრულებლობის ფაქტის გაზიარების შემთხვევაშიც, არ დასტურდება დაკავებულ თანამდებობასთან მისი შეუსაბამობა, ვინაიდან, არ ირკვევა კონკრეტულად რომელი მოვალეობის შეუსრულებლობამ, ან/და რომელი უნარ-ჩვევის არქონამ განაპირობა გეგმის შეუსრულებლობა. არ ირკვევა გეგმის შეუსრულებლობა განაპირობა ვალდებულებათა არაჯეროვანმა შესრულებამ/სუბიექტურმა ფაქტორმა, თუ დასაქმებულისაგან დამოუკიდებელმა ობიექტურმა გარემოებებმა, რაც უდავოდ გასათვალისწინებელი ფაქტორია მოსარჩელის მიერ შესასრულებელი სამუშაოს სპეციფიკიდან გამომდინარე. ნიშანდობლივია, რომ მოპასუხეს, ამ მხრივ, რაიმე გარემოებაზე არ მიუთითებია და არც შესაბამისი მტკიცებულება წარმოუდგენია. ბანკის სააპელაციო პრეტენზია ეფუძნება სადავო ბრძანებით ბათილობის საფუძვლების არარსებობას. მისი განმარტებით, მხარეთა შორის არსებობდა შრომით სამართლებრივი ურთიერთობა, ჯამში, არაუმეტეს 6-თვიანი გამოსაცდელი ვადით. შესაბამისად, სრული უფლება ჰქონდა გამოსაცდელ ვადაში გაეთავისუფლებინა დასაქმებული და ვალდებული არ იყო დაესაბუთებინა ამგვარი გადანყვეტილების მართებულობა. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა სააპელაციო პრეტენზია და მიუთითა მოცემულ საქმეზე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებაზე, რომლის მიხედვითაც, მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულებით განსაზღვრული სამთვიანი გამოსაცდელი ვადა ფაქტობრივად გაგრძელდა კიდევ სამი თვით, რაც ეწინააღმდეგება შრომის კოდექსის 9.1 მუხლის (ამჟამად 17.1 მუხლის) მოთხოვნებს, რომლის მიხედვითაც დასაქმებულთან შესაძლებელია მხოლოდ ერთხელ დაიდოს შრომითი ხელშეკრულება გამოსაცდელი ვადით არაუმეტეს 6 თვისა.

23. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული გამოსაცდელი ვადის გაგრძელების შესაძლებლობა საქართველოს შრომის კოდექსით დადგენილი არ არის. უსაფუძვლოდ იქნა მიჩნეული აპელანტის მიერ, თავისი პრეტენზიის დასასაბუთებლად, ევროპის პარლამენტის და საბჭოს 2019 წლის 20 ივნისის №2019/1152 დირექტივაზე მითითება, „ევროპის კავშირში გამჭირვალე და პროგნოზირებადი შრომითი პირობების შესახებ“. მითითებული დირექტივის მე-8 მუხლი ანესრიგებს რა გამოსაცდელ ვადასთან დაკავშირებულ საკითხებს, ითვალისწინებს წვერი სახელმწიფოების უფლებას გამოსაცდელი ვადის გაგრძელების შესაძლებლობა დაუშვან მხოლოდ გამოსაცდელ ვადაში გაცდენების არსებობის შემთხვევაში, ისიც გაცდენილი პეროდის შესაბამისი ვადით. (მესამე პუნქტი). როგორც უკვე აღინიშნა, საქართველოს შრომის კოდექსი გამოსაცდელი ვადის გაგრძელების შესაძლებლობას არ ითვალისწინებს. დაუსაბუთებლად იქნა მიჩნეული აპელანტის მტკიცება იმ თვალსაზრისითაც, რომ სამთვიან ვადაში ვერ შეძლო დასაკავებელ თანამდებობასთან პირის შესაბამისობის დადგენა და სწორედ დასაქმებულის ინტერესების გათვალისწინებით, გააგრძელა გამოსაცდელი ვადა. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ აპელანტს არ მიუთითებია იმ ობიექტურ გარემოებებზე, რამაც შესაძლებლობა არ მისცა გამოსაცდელ ვადაში დაედგინა მოსარჩელის შესაბამისობა დასაკავებელ თანამდებობასთან და განაპირობა გამოსაცდელი ვადის გაგრძელების აუცილებლობა. უსაფუძვლოა აპელანტის მითითება იმასთან დაკავშირებითაც, რომ საგამოცდო ვადის გაგრძელება განაპირობებული იყო ს-ის სერვისცენტრში ახალ პოზიციაზე დასაქმებით. პალატამ მიუთითა, რომ აპელანტს არ წარმოუდგენია ვ-ისა და ს-ის სერვისცენტრებში მოსარჩელის მიერ დაკავებულ პოზიციებს შორის არსებითი სხვაობის, განსხვავებული სპეციფიკისა და განსხვავებული უნარ-ჩვევების ფლობის აუცილებლობის შესახებ.

24. ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ გამოსაცდელი ვადის გაგრძელების შესახებ დასაქმებლის გადაწყვეტილება არამართლზომიერი იყო, ხოლო იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ სამთვიანი გამოსაცდელი ვადის ამონაურვის შემდეგ, მხარეთა შორის გაგრძელდა შრომითი ურთიერთობა, ამასთან, არ არსებობდა ერთნაირად ვადით შრომითი ხელშეკრულების გაფორმების სშკ-ის მე-6 მუხლით (ამჟამად მოქმედი რედაქციით მე-12 მუხლით) გათვალისწინებული წინაპირობები, მხარეთა შორის შრომითი ურთიერთობა განუსაზღვრელი ვადით დადებულად უნდა ჩათვლილიყო. იმავდროულად, პალატამ განმარტა რომ იმ შემთხვევაშიც, თუ სახეზე გვექნებოდა კანონ-

შესაბამისად გაფორმებული, გამოსაცდელი ვადით დადებული შრომითი ხელშეკრულება, მაინც იარსებებდა სადავო ბრძანების ბათილად ცნობის საფუძველი.

25. დადგენილი იქნა, რომ მოსარჩელე თანამდებობიდან გათავისუფლდა მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული გამოსაცდელი ვადის გასვლამდე დაახლოებით თვენახევრით ადრე. ის, რომ დასაქმებულმა ვერ შეძლო ან არაჯეროვნად შეასრულა მასზე დაკისრებული მოვალეობები, დამსაქმებელმა მხოლოდ ზეპირსიტყვიერად არ უნდა განმარტოს, არამედ შესასრულებელ სამუშაოსთან დასაქმებულის შესაბამისობის დადგენის მიზნით, უნდა მიუთითოს კონკრეტულ შემთხვევაზე, მტკიცებულებაზე, გარემოებაზე, თუ რა დროს, რა ვითარებაში, რომელი კონკრეტული სამსახურებრივი დავალებისას ვერ შეძლო დასაქმებულმა იმ უნარ-ჩვევების, თუნდაც მინიმალური სტანდარტის შესრულება, რომელსაც მასზე სამსახურებრივად განპიროვნებული საქმიანობა მოიცავდა. ამ მხრივ აპელანტი შემოიფარგლა მხოლოდ ზეპირი ახსნა-განმარტებით, რაც საკმარისი არ არის, ვინაიდან, საქმის გარემოებები არ შეიძლება დადასტურდეს მხოლოდ იმ მხარის ახსნა-განმარტებით, რომელიც დაინტერესებულია საქმის შედეგით.

26. იმ პირობებში, როდესაც მხარეთა შორის სადავო გამოცემული ბრძანების მართლზომიერების საკითხი, აღნიშნული მოპასუხის მტკიცების საგანში შემავალი გარემოება იყო. აქედან გამომდინარე, სწორედ დამსაქმებლის ვალდებულებას წარმოადგენდა დასაქმებულის მიერ მასზე დაკისრებულ მოვალეობათა შეუსრულებლობის ფაქტის დადასტურება. დამსაქმებელმა კი, გარდა სიტყვიერი ახსნა-განმარტებებისა, სასამართლოს ვერ წარუდგინა მის მიერ მითითებული გარემოებების, ზ. ხ-ვას მიერ სამსახურში დაგვიანებების, არასაპატიო მიზეზით გაცდენის, სამსახურებრივი მოვალეობებისადმი გულგრილი დამოკიდებულების დამამტკიცებელი მტკიცებულებები, რაც შრომის კანონმდებლობიდან გამომდინარე სწორედ დამსაქმებლის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენდა.

27. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ დაასკვნა, მოსარჩელე შრომითი ურთიერთობა შეწყდა არამართლზომიერად, რის გამოც, გასაჩივრებული ბრძანების ბათილად ცნობით სასამართლომ დასაბუთებული და მართებული გადაწყვეტილება მიიღო.

28. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სშკ-ის 38-ე მუხლის მე-8 პუნქტის (სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციით) თანახმად, სასამართლოს მიერ დასაქმებულთან შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ დამსაქმებლის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის შემთხვევაში, სასამართლოს გადაწყვეტილებით,

დამსაქმებელი ვალდებულია პირვანდელ სამუშაო ადგილზე აღადგინოს პირი, რომელსაც შეუწყდა შრომითი ხელშეკრულება, ან უზრუნველყოს ის ტოლფასი სამუშაოთი, ან გადაუხადოს მას კომპენსაცია სასამართლოს მიერ განსაზღვრული ოდენობით. ამავე კოდექსის 32.1. მუხლით, თუ შრომითი ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის განსაზღვრული, დამსაქმებლის ბრალით გამოწვეული იძულებითი მოცდენის დროს, დასაქმებულს შრომის ანაზღაურება მიეცემა სრული ოდენობით. ამავე კოდექსის 44-ე მუხლის თანახმად კი, შრომითი ურთიერთობისას მხარის მიერ მეორე მხარისათვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით. ამავე კოდექსის პირველი მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, შრომით ურთიერთობასთან დაკავშირებული საკითხები, რომლებსაც არ აწესრიგებს ეს კანონი ან სხვა სპეციალური კანონი, რეგულირდება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის ნორმებით. ნიშანდობლივია, რომ იძულებითი მოცდენის დროს შრომის ანაზღაურებისა და მიყენებული ზიანისათვის მატერიალური პასუხისმგებლობის საკითხები ანალოგიურად წესრიგდება საქართველოს შრომის კოდექსის ამჟამად მოქმედი რედაქციის (29.09.2020 წ. ორგანული კანონი №7177) 42-ე (თუ შრომითი ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის განსაზღვრული, დასაქმებულს დამსაქმებლის ბრალით გამოწვეული იძულებითი მოცდენის დროს შრომის ანაზღაურება სრულად მიეცემა) და 58.1 (ინდივიდუალური შრომითი ურთიერთობისას მხარის მიერ მეორე მხარისთვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით) მუხლებით.

29. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში – სსკ-ის) 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. სსკ-ის 411-ე მუხლის შესაბამისად, ზიანი უნდა ანაზღაურდეს მიუღებელი შემოსავლისთვისაც: მიუღებლად ითვლება შემოსავალი, რომელიც არ მიუღია პირს და რომელსაც იგი მიიღებდა, ვალდებულება ჯეროვნად რომ შესრულებულიყო. ამავე კოდექსის 412-ე მუხლის თანახმად კი, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო და წარმოადგენს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს.

30. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ბანკმა ვერ უზრუნველყო მტკიცების ტვირთის დაძლევა, ვერ შეძლო სასარჩელო მოთხოვნების საფუძვლად მითითებული გარემოებების გამაბათილებელ არსებით გარემოებებზე მითითება და შესაბამისი მტკიცებუ-

ლებებით მათი დამტკიცება. უკვე არსებული შრომითი ურთიერთობის უკანონო შეწყვეტით, დამსაქმებელმა მოსარჩელეს მოუსპო შესაძლებლობა განეხორციელებინა შრომითი ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამსახურებრივი მოვალეობა და მიეღო ამავე ხელშეკრულებით განსაზღვრული შრომითი ანაზღაურება, ყოველთვიური ხელფასის ოდენობით. შესაბამისად, რაიონულმა სასამართლომ მართებულად დააკმაყოფილა მოსარჩელის მოთხოვნა იძულებითი განაცდურის სახით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების თაობაზე, შრომითი ხელშეკრულების არამართლობიერად შეწყვეტის მომენტიდან დასაქმებულის სამუშაოზე აღდგენამდე.

31. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის პრეტენზია, რომ სასამართლოს არ გამოუკლევია გადაწყვეტილების გამოტანის მომენტისთვის არსებობდა თუ არა ვაკანტური პოზიცია ბანკის ს-ის სერვისცენტრში.

32. პალატამ მიუთითა, რომ ამ მხრივ, მოპასუხეს, არც შესაგებელში და არც შემდგომ საქმის განხილვის პერიოდში, პირვანდელ თანამდებობაზე აღდგენის თაობაზე მოსარჩელის მოთხოვნასთან დაკავშირებით, შეპასუხება არ წარმოუდგენია, რაც სწორედ მისი, როგორც დამსაქმებლის მტკიცების ტვირთსა და ვალდებულებას წარმოადგენდა. საქმეში წარმოდგენილი არ არის რაიმე მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა, რომ ბანკის ს-ის სერვისცენტრში არ არსებობს ცესხის ოფიცრის ვაკანტური პოზიცია.

33. სააპელაციო სასამართლო განჩინებაზე საკასაციო საჩივარი წარადგინა აპელანტმა (მოპასუხე), რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და სარჩელის უარყოფა

34. კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ არასწორად დაადგინა ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოსარჩელის მხრიდან, სამსახურისადმი გულგრილი დამოკიდებულება არ დასტურდებოდა. გარდა იმ ფაქტისა, რომ საქმეში წარდგენილია აღნიშნულის დამადასტურებელი ელექტრონული მიმონერა მტკიცებულებების სახით, სასამართლო სხდომაზე მოსარჩელის წარმომადგენელმა თავადაც აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მიერ აღვლილი ჰქონდა სამსახურის გაცდენას.

35. კასატორი აღნიშნავს, რომ ვ-ის სერვისცენტრში მუშაობისას დასაქმებულის შრომა არ შეფასდა დადებითად და არ ჩაითვა, რომ უნდა მომხდარიყო შრომითი ხელშეკრულების გაფორმება გამოსაცდელი ვადის გარეშე. შესაბამისად, როცა წარმოეშვა ს-ის სერვის ცენტრს საკრედიტო ოფიცრის პოზიცია, დამსაქმებელმა არ გაათავისუფლა დასაქმებული, არამედ მას მისცა გონივრული დრო ახალ პოზიციაზე სამუშაოდ. იმის გათვალისწინებით, რომ მოსარჩელე წარმოშობით ს-იდან არის, მას მეტი შესაძლებლობა

ექმნებოდა ახალ პოზიციაზე მუშაობისას დაერწმუნებინა დამსაქმებელი, რომ აქვს სათანადო უნარები და შესაძლებლობები, რაც ვერ გამოიყენა. შესაბამისად, დასაქმებულის გულგრილი დამოკიდებულება სამსახურისადმი, არ შეიძლება დაკვალიფიცირდეს განუსაზღვრელი ვადით დადებულ შრომით ხელშეკრულებად და ნახალისდეს სასამართლო მხრიდან.

36. კასატორი მიიჩნევს, რომ სასამართლომ არასწორად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოსარჩელემ, სამი თვის გამოსაცდელი ვადით დაიწყო მუშაობა ბანკის ვ-ის სერვისცენტრში. სასამართლომ არ შეაფასა ის გარემოება, რომ მხარეთა შორის გამოსაცდელი პერიოდის შრომითი ხელშეკრულება ითვალისწინებდა გამოსაცდელი ვადის გახანგრძლივების შესაძლებლობას.

37. კასატორი მიიჩნევს, რომ სასამართლომ არ შეისწავლა მასალები სრულად და არასწორად დაადგინა, რომ გამოსაცდელი პერიოდის შრომით ხელშეკრულებაში ცვლილება განხორციელდა 2019 წლის 14 აგვისტოს და ხელშეკრულების ბოლოს ჩანაწერი „ჩემი ხელმოწერით ვადასტურებ სურვილს დავდო წინამდებარე შრომითი ხელშეკრულება და ვეთანხმები მის პირობებს“ შეტანილია მხოლოდ გამოსაცდელი ვადის გახანგრძლივების შესახებ შეთანხმებაში. კასატორი აღნიშნავს, რომ შეთანხმების ტექსტში, ზ. ხ-ვას ხელმოწერის შემდეგ, მისივე ხელით არსებობს ჩანაწერი, თუ როდის მოხდა შეთანხმებაზე ხელმოწერა და ამ თარიღს წარმოადგენს 2019 წლის 6 აგვისტო. უფრო მეტიც, ტექსტი „ჩემი ხელმოწერით ვადასტურებ სურვილს დავდო წინამდებარე შრომითი ხელშეკრულება და ვეთანხმები მის პირობებს“ ასევე შეტანილია ძირითადი ხელშეკრულების ბოლოს მოსარჩელის ხელმოწერამდე. აღნიშნული ადასტურებს, რომ ტექსტი არ შეიძლება წაკითხულ და აღქმულ იქნეს იმგვარად, თითქოს მხარეები თანხმდებოდნენ გამოსაცდელი ვადით შრომითი ხელშეკრულების გარდა სხვა პირობებზე, მით უფრო, განუსაზღვრელი ვადით შრომით ურთიერთობაზე.

38. კასატორი მიიჩნევს, რომ სასამართლომ ვერ განმარტა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე მთავარი გარემოება – დასაშვებია თუ არა საგამოცდო ვადით დადებული ხელშეკრულების ვადის გახანგრძლივება 6 თვიანი ვადის ფარგლებში. ამასთან, თუ სასამართლო ჩათვლიდა, რომ ცვლილება ძირითად ხელშეკრულებაში არ წარმოადგენდა ძირითადი ხელშეკრულების ნაწილს, უნდა ემსჯელა, მხარეებს შორის, ხომ არ მოხდა გამოსაცდელი ვადით შრომითი ხელშეკრულების გაფორმება სხვა თანამდებობასთან დაკავშირებით, რაც არ განუხორციელებია. იმ შემთხვევაში თუ ჩავთვლით, რომ გამოსაცდელი ვადით შრომითი ხელშეკრულების ვადის გაგ-

რძელება 6 თვემდე შეუძლებელია და 2019 წლის 6 აგვისტოს ხელმოწერილი შეთანხმება უნდა ჩაითვალოს დამოუკიდებელ ხელშეკრულებად, მაშინ უნდა ჩავთვალოთ რომ მხარეებს შორის დაიდო არა ორი, არამედ ერთი ხელშეკრულება, ს-ის სერვისცენტრში სესხის ოფიცრის პოზიციაზე დასაქმებასთან დაკავშირებით, ვინაიდან 2019 წლის 13 მაისის ხელშეკრულება ეხებოდა დასაქმებას ვ-ის სერვისცენტრში სესხის ოფიცრის პოზიციაზე. მხარეთა შორის 2019 წლის 6 აგვისტოს ხელმოწერილი შეთანხმება რომლითაც ძირითადი ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გამოსაცდელი ვადა გაიზარდა, არ შეიძლება მივიჩნიოთ დამოუკიდებელ ხელშეკრულებად. ის გარემოება, რომ მსკ-ის მე-9 მუხლის 1-ელ პუნქტში მოცემული დებულება უთითებს, რომ დასაქმებულთან შესაძლებელია მხოლოდ ერთხელ დაიდოს შრომითი ხელშეკრულება გამოსაცდელი ვადით, არ გამორიცხავს კეთილსინდისიერების, თანასწორობის პრინციპების დაცვით პირვანდელი გამოსაცდელი ვადის გახანგრძლივების შესაძლებლობას (6 თვის ფარგლებში), თუ ეს საჭიროა დამსაქმებულისათვის რათა დადებითად შეაფასოს დასაქმებულის უნარები და შესაძლებლობა, მაღალი ხარისხით გაართვას თავის ახალ პოზიციას.

39. კასატორი აღნიშნავს, რომ სასამართლოს საერთოდ არ გამოუკვლევია, არსებობს თუ არა ვაკანტური ოფიცრის თანამდებობა კ. ბ-სი, ან ტოლფასი თანამდებობა. შესაბამისად, გაურკვეველია, თუ სად, რა პოზიციაზე მოხდა მოსარჩელის აღდგენა. ფაქტია, რომ მოსარჩელე ამგვარ მოთხოვნას არც სარჩელში აყენებდა და არც სასამართლოს კვლევის საგანი გამხდარა, რათა მოპასუხეს, მტკიცების ტვირთის ფარგლებში, მისცემოდა შესაძლებლობა, წარედგინა მტკიცებულებები საშტატო ერთეულებთან დაკავშირებით.

40. კასატორი მიუთითებს სასამართლო პრაქტიკაზე: სუსგ №ას-931-881-2015, 29 იანვარი, 2016 წელი, რომელშიც საკასაციო პალატამ განმარტა შემდეგი: „დასაქმებულის სამუშაოდან გათავისუფლების ბრძანების უკანონოდ (ბათილად) ცნობის შემთხვევაში, დასახელებულ ნორმაში [სსკ-ის 38.8] მითითებულია დამსაქმებლის ვალდებულება, რომელიც რამდენიმე შესაძლებლობას მოიცავს, თუმცა კანონმდებლის მიერ დადგენილი წესი არ შეიძლება იმგვარად განიმარტოს, რომ სასამართლოს, დისკრეციული უფლებამოსილებით, შეუძლია მოხმობილი ნორმის დანაწესის საკუთარი შეხედულებისამებრ გამოყენება. სსკ დამსაქმებელს ავალდებულებს „პირვანდელ სამუშაო ადგილზე აღადგინოს პირი, რომელსაც შეუწყდა შრომითი ხელშეკრულება ან უზრუნველყოს ის ტოლფასი სამუშაოთი, ან გადაუხადოს მას კომპენსაცია სასამართლოს მიერ

განსაზღვრული ოდენობით“. მითითებული რეგულაციით დამსაქმებლისათვის დადგენილია უკანონოდ გათავისუფლებული დასაქმებულის პირვანდელ სამუშაოზე აღდგენა, ხოლო, თუკი აღნიშნული შეუძლებელია, მაშინ მომდევნო რიგითობით დადგენილი ვალდებულებების შესრულება (იხ. სუსგ №ას-951-901-2015, 29.01.2016წ.). იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლო სრულიად დაუსაბუთებლად, მაგრამ მიიჩნევდა, რომ სახეზე იყო განუსაზღვრელი ვადით დადებული კონტრაქტი, უნდა გამოეკვლია, ვაკანტურია თუ არა ის პოზიცია, რომელსაც დასაქმებული გათავისუფლებამდე იკავებდა, რამდენადაც, თუ მასზე დაინიშნა სხვა პირი, მას შრომითი ურთიერთობის დაცვის ლეგიტიმური საფუძველი გააჩნია. საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ არაერთ გადაწყვეტილებაში აღნიშნა, რომ შრომის კოდექსის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, დაუშვებელია შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტა სხვა საფუძველით, გარდა ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული საფუძველებისა. არამართლზომიერად გათავისუფლებული პირის იმ თანამდებობაზე აღდგენა, სადაც სხვა პირი უკვე შრომით ურთიერთობაში იმყოფება, უკანონოს გახდის დამსაქმებლის იმ გადაწყვეტილებასაც, რომელიც ახალი დასაქმებულის გათავისუფლებას გამოიწვევს. გარდა ამისა, პალატა ყურადღებას გაამახვილებს იმ ფაქტზე, რომ არც ერთი ინსტანციის სასამართლოში მოსარჩელეს ტოლფასი თანამდებობის არსებობაზე მითითება არ გაუკეთებია, ამდენად, მისი დარღვეული უფლების აღდგენა დამსაქმებლისათვის კომპენსაციის დაკისრების გზით უნდა განხორციელდეს (03.06.2019წ. ას-1327-2018).

41. კასატორი მიუთითებს, რომ 2019 წლის 1 ნოემბრიდან დაკავებულია ს-ის სერვის ცენტრში სესხის ოფიცრის პოზიცია, შესაბამისად, მოსარჩელის წინანდელ თანამდებობაზე აღდგენა ვერ განხორციელდება. ამასთან, არც მხარეს არც სასამართლოს არ გამოუკვლევიან ინფორმაცია ტოლფას პოზიციასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, გაურკვეველია, როგორ უნდა აღსრულდეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება, თუ არ არსებობს ის თანამდებობა ვაკანტური სახით, რომელსაც იკავებდა დასაქმებული გათავისუფლებამდე.

42. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2021 წლის 21 იანვრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2021 წლის 26 თებერვლის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილს „ა“ ქვეპუნქტის მიხედვით.

43. საკასაციო სასამართლო მოცემულ საქმეზე დანიშნა სასამართლო სხდომა 2021 წლის 8 აპრილს, რა დროსაც, შესთავაზა მხარეებს დავის მორიგებით დასრულება. 2021 წლის 22 აპრილის სხდომაზე მხარეებმა წარმოადგინეს მორიგების აქტი და იშუამდგომლეს საკასაციო სასამართლოს წინაშე მისი დამტკიცების შესახებ.

სამოტივაციო ნაწილი:

44. საკასაციო სასამართლო გაეცნო მხარეთა მიერ წარმოდგენილ მორიგების აქტს და მიიჩნევს, რომ იშუამდგომლობა მორიგების დამტკიცების თაობაზე უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს ამ საქმეზე სასამართლოს მიერ მიღებული ყველა გადაწყვეტილება, ხოლო მოცემული საქმის წარმოება შეწყდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

45. სსსკ-ის მე-3 მუხლით განმტკიცებულია სამოქალაქო სამართალწარმოებისათვის მნიშვნელოვანი დისპოზიციურობის პრინციპი, რაც უმთავრესად ნიშნავს მხარეთა მიერ საკუთარი ნების საფუძველზე კანონით მათთვის მინიჭებული უფლებების განკარგვას. მათ შორისაა ამავე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული უფლება, მხარეებმა დავის შეწყვეტის მიზნით, მიაღწიონ შეთანხმებას გარკვეულ პირობებზე (მორიგდენ), რომელიც ორმხრივ მავალდებულებელია და სასამართლოს მიერ დამტკიცების შემთხვევაში ექვემდებარება აღსრულებას.

46. საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს იმჯელოს მხარეთა შორის დავის მორიგებით დასრულების თაობაზე.

47. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სამართლებრივი დავა, როგორც წესი, ხანგრძლივ და რთულ პროცესს უკავშირდება. მორიგება ის სამართლებრივი მოვლენაა, რომელიც მხარეთა ნების მაქსიმალური გათვალისწინებით და კანონიერი გზით წყვეტს მხარეთა შორის არსებულ უთანხმოებას. საქმის დამთავრება მორიგებით სამართალწარმოების დასრულების არანაკლებ მნიშვნელოვანი ფორმაა, ვიდრე საქმეზე გადაწყვეტილების გამოტანა. ზოგჯერ მორიგება უკეთესი ალტერნატივაა, თუმცა, მხოლოდ ერთი პირობით – თუ მორიგების შეთავაზება მიზნად ისახავს არა მხოლოდ მოსამართლის განტვირთვას, მისი მუშაობის შემსუბუქებას, არამედ მხარეთა შორის დავის საგანზე წარმოშობილი კონფლიქტის სამართლიანად მოგვარებას.

48. სამოქალაქო საქმეებზე მართლმსაჯულების განხორციელება ემყარება მიზანს, მონესრიგდეს და აღმოიფხვრას საზოგადოებრივ ურთიერთობებში წარმოშობილი კონფლიქტი, საზოგადოებრივი ურთიერთობების მონაწილეებმა ხელშეშლის გარეშე, მათთვის ხელსაყრელ და სასურველ პირობებში, შეძლონ თავიანთი უფლე-

ბების განხორციელება. ამ მიზნის მიღწევის ერთ-ერთი საუკეთესო სამართლებრივი საშუალება მოდავე მხარეთა შორის მორიგეებაა.

49. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საზოგადოებრივი ურთიერთობების სამოქალაქო-სამართლებრივი მონესრიგების პროცესში მისი მონაწილეების აღჭურვა განსაზღვრული უფლებებითა და მოვალეობებით, განაპირობებს შემდგომში მათ ქცევას არსებული სამართლებრივი ურთიერთობის ფარგლებში. საქმის წარმოება და მორიგებით საქმის წარმოების დასრულება, საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული მხარეთა უფლებებია. საქმის შედეგით მატერიალურ-სამართლებრივი დაინტერესება გულისხმობს, რომ საქმის გადაწყვეტის შედეგად ერთ-ერთმა მხარემ შესაძლოა შეიძინოს რაიმე მატერიალური სიკეთე, ხოლო მეორე მხარე – ამ სიკეთეს კარგავს. მორიგებისას მდგომარეობა განსხვავებულია, აქ ინტერესი და სამართლებრივი სიკეთით სარგებლობა ერთდროული და ორმხრივია.

50. მორიგებით სამოქალაქო საქმის წარმოების დამთავრება წარმოადგენს მხარეთა უფლებასა და დისპოზიციურობის პრინციპის გამოვლენას. დისპოზიციურობის პრინციპი სამოქალაქო სამართალწარმოებაში – ესაა სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული და გარანტირებული მხარეთა შესაძლებლობა თავისუფლად ისარგებლონ ან განკარგონ თავიანთი მატერიალური და საპროცესო უფლებები. სამოქალაქო საქმის წარმოების მორიგებით დამთავრება პროცესის მონაწილე მხარეთათვის კანონით მინიჭებული დისპოზიციური უფლებამოსილებაა, რომელიც მათი ნების თავისუფალი გამოვლინებისა და ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე გარიგების სახით მიიღება და სასამართლოს მხრიდან კანონიერების კონტროლის საფუძველზე მტკიცდება. მხარეთა შორის წამოჭრილი დავის მორიგებით დამთავრება ყოველთვის ითვლებოდა და დღესაც ითვლება ამ დავის გადაწყვეტის ყველაზე საუკეთესო საშუალებად. სწორედ ამიტომ ევალება სასამართლოს მიიღოს კანონით გათვალისწინებული ყველა ზომა მხარეთა მორიგებისათვის, საქმის მშვიდობიანად დამთავრებისათვის.

51. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მორიგების სამართლებრივი მნიშვნელობა ორი დამოუკიდებელი ნიშნით განისაზღვრება. პირველი – მატერიალური და მეორე – პროცესუალური ნიშნით.

52. მატერიალური ნიშნით მორიგება გარიგებაა. გარიგება არის ცალმხრივი, ორმხრივი და მრავალმხრივი ნების გამოვლენა, რომელიც მიმართულია სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის, შეცვლის ან შეწყვეტისაკენ. გარიგების ყველაზე გავრცელებული

სახე ხელშეკრულებაა, რომელიც ორ ან მეტ სუბიექტს შორის სამართლებრივ ურთიერთობას წარმოშობს, ცვლის ან წყვეტს. მორიგების ხელშეკრულებად მიჩნევა ორი ძირითადი და არსებითად მნიშვნელოვანი ფაქტორი განაპირობებს. მორიგება ორმხრივი ან მრავალმხრივი ნების გამოვლენის ფაქტია. თუმცა, მორიგება გარკვეულწილად განსხვავდება სსკ-ის 50-ე მუხლით გათვალისწინებული გარიგებისაგან. კერძოდ, გარიგებისაგან განსხვავებით, მორიგება არ შეიძლება იყოს ცალმხრივი ნების გამოვლენის შედეგი. მორიგებაში ცალმხრივი ნების გამოვლენა შეუძლებელია. ცალმხრივი ნება, სამოქალაქო საპროცესო ურთიერთობებში შესაძლოა გამოიხატოს სარჩელის ცნობით (აღიარებით) ან სარჩელზე უარის თქმით, რაც მორიგებას არ წარმოადგენს, თუმცა მაინც იძლევა შედეგს სამოქალაქო საქმის წარმოების შეწყვეტის სახით. მორიგება წარმოადგენს მხარეების მიერ ახალ გარემოებებზე შეთანხმებას. მხარეთა მორიგების შემთხვევაში წყდება სამართალწარმოება, უქმდება საქმეზე მიღებული ყველა გადაწყვეტილება და მტკიცდება მორიგება. ასეთი მორიგება უკვე მხარეთა შორის გამოხატული ახალი ნებაა, რაც ახალი გარიგების დადებას გულისხმობს.

53. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ პროცესუალური ნიშნით მორიგება სამართლებრივი პროცესია და იგი ორ კომპონენტს მოიაზრებს: მორიგება, როგორც დამოუკიდებელი პროცესი და მორიგება, როგორც საქმის წარმოების პროცესის შემადგენელი ნაწილი ანუ პროცესის პროცესი. მორიგება, როგორც დამოუკიდებელი პროცესი დამოუკიდებელი სამართლებრივი მოვლენაა დასაწყისით, სამართლებრივი ეტაპებით და დასასრულით. მორიგების დაწყების საფუძველი მხარეთა შორის არსებული დავაა. იგი მოიცავს მოდავე მხარეების სამომრიგებლო მცდელობებს, წინადადებებს, მოლაპარაკებებს, რაც მიმართულია საქმის წარმოების მორიგებით დასრულებისკენ. რაც შეეხება მორიგებას, როგორც საქმის წარმოების პროცესის შემადგენელ ნაწილს, აქ უმნიშვნელოვანესია, რომ მორიგება აქცესორული ხასიათის სამართლებრივი მოვლენაა, რომელიც საქმის წარმოების გარეშე არ არსებობს. მორიგების არსებობა და მისი სამართლებრივი განხორციელება სამოქალაქო საქმის წარმოების პროცესზეა დამოკიდებული და მის გარეშე არ არსებობს. მორიგების უფლება არ წარმოიშობა მთავარი საპროცესო უფლების – საქმის წარმოების გარეშე. თუ არ იქნება საქმის წარმოება ანუ სასამართლო წესით განსახილველი დავა, მორიგებაც ვერ განხორციელდება ანუ თუ არ იქნება დავა, მოსარიგებელი არაფერია, შესაბამისად, მორიგება საქმის წარმოების პროცესის შემადგენელი ნაწილია.

54. საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ მორიგების ძირითადი

პრინციპებია: ა) მორიგება მხოლოდ სასამართლოს პირობებში ხორციელდება, როგორც საქმის განხილვის, ისე აღსრულების ეტაპზე; ბ) მორიგების კანონიერების უზრუნველყოფა სასამართლოს ვალდებულებაა; გ) მორიგების აქტი მტკიცდება სასამართლოს განჩინებით; დ) მორიგებით დასრულებულ საქმეზე ხელახალი განხილვისათვის სასამართლოსთვის მამართვა, გამონაკლისის გარდა, დაუშვებელია; ე) მორიგების პირობების შეუსრულებლობა ექვემდებარება იძულებით აღსრულებას.

55. მოსამართლის როლი და ფუნქცია უდიდესია მორიგების მიღწევის გზების სწორად შერჩევაში, მორიგების პროცესის წარმართვაში, პროცესის რეგულირებასა და მორიგების პირობების დამტკიცებაში. სამოქალაქო საქმის განმხილველი მოსამართლე მუდმივად უნდა ეცადოს საქმე მორიგებით დაასრულოს. მორიგების აქტი მხარეების სამოქალაქო უფლებებისა და ვალდებულებების განკარგვის შესახებ წერილობითი დოკუმენტია (ხელშეკრულება). ის მოდავე მხარეთა მიერ გაფორმებულ სამართლებრივ შეთანხმებას წარმოადგენს. მორიგების აქტში აღნიშნება მხარეთა ნება, რომელიც თავისი შინაარსით ითვალისწინებს ორმხრივ დათმობებს საერთო, სასარგებლო მიზნის მისაღწევად.

56. ერთმანეთისაგან უნდა გაიმიჯნოს მორიგების აქტი და განჩინება, რომლითაც მორიგების აქტი მტკიცდება. თუ მხარე არ ეთანხმება მორიგების აქტის პირობებს, უნდა გასაჩივრდეს არა უშუალოდ მორიგების აქტი, არამედ განჩინება მორიგების დამტკიცების თაობაზე. აღნიშნულით დასტურდება ის გარემოება, რომ განჩინება ანიჭებს მორიგების აქტს იურიდიულ ძალას და მნიშვნელობას.

57. მოსამართლე საკუთარი ინიციატივით არ არკვევს მორიგების აქტში მითითებულ, მხარეთა შორის შეთანხმებულ, მორიგების პირობის შინაარსობრივ ასპექტებს. მორიგების პირობებში ასახვას ჰპოვებს მხარეთა მიერ გამოვლენილი ნება, ისე, რომ სასამართლო არ არის უფლებამოსილი მხარეებს განუსაზღვროს მორიგების კონკრეტული პირობა. სასამართლო შეზღუდულია მხარეთა ნებით და იგი მათ მიერ გამოვლენილი ნების განმარტებას არ ახდენს. სასამართლოს ვეალება მორიგების აქტის კანონიერების კონტროლი. სასამართლოს მორიგების დამტკიცებისა და საქმის წარმოების შეწყვეტისას, პირველ რიგში ევალება გაარკვიოს მხარეების შეთანხმება ხომ არ არღვევს კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს, ხომ არ ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს ან ზნეობის ნორმებს, ანუ ადგილი ხომ არ აქვს მართლსაწინააღმდეგო ან ამორალურ მორიგებას. ამასთან, სასამართლო ასევე უნდა დარწმუნდეს, ხომ არ არის აღნიშნული მორიგების საფუძველი მოტყუება, იძუ-

ლება ან შეცდომა. ამდენად, აუცილებელია მორიგება სამართლიან ხასიათს ატარებდეს და ემყარებოდეს კანონსა და მორალს.

58. მორიგების თაობაზე მხარეთა შეთანხმების შემდეგ, მათი უფლებები და მოვალეობები სწორედ მორიგებაში განსაზღვრული პირობების მიხედვით განისაზღვრება და არა მორიგებამდე არსებული ვალდებულების მიხედვით. მორიგების აქტის შინაარსი სადავო საქმის ფაქტობრივი გარემოებებიდან უნდა გამომდინარეობდეს. მხარეები მხოლოდ დავის საგნის ირგვლივ უნდა შეთანხმდნენ, დავის საგანს არ უნდა გასცდნენ. მიღებული მორიგების აქტი მიმართული უნდა იყოს დავის გადაწყვეტისაკენ და თითოეული მხარის მიერ წამოყენებული მორიგების პირობა მეორე მხარის ინტერესსა და მოთხოვნებს აკმაყოფილებდეს. საქმის წარმოების სასურველი შედეგით დასრულების მიზნით აუცილებელია მხარეთა პოზიციების ურთიერთდათმობა. მორიგებისას თითოეული მხარე თმობს საკუთარ პოზიციას მეორე მხარის სასარგებლოდ. შესაძლოა რომელიმე მხარეს ნაკლებად მომგებიანი პოზიცია ჰქონდეს საქმის წარმოებისას, თუმცა მორიგების დროს შეძლოს მეორე მხარისთვის ისეთი სამართლებრივი სიკეთის შეთავაზება, რაც არსებულ კონფლიქტს დააბალანსებს და დაარეგულირებს.

59. მორიგება მოდავე მხარეთა შორის ხორციელდება და ორმხრივ ურთიერთდათმობას ემყარება. მორიგებისას აუცილებელია მხარეთა კონცენტრირება საერთო სასარგებლო და ორივე მხარისთვის მისაღებ შედეგზე. ორმხრივი ინტერესი ის უმთავრესი წინაპირობაა, რომელიც უმოკლეს დროში იძლევა მორიგების სამართლებრივ შედეგს. ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ მორიგებისას „დამარცხებულის პოზიცია“ არ არსებობს და მორიგებაში მხარეთა სტატუსია „მორიგებულები“. მხარეებს შეუძლიათ გააკონტროლონ შედეგი, რომელიც მიიღწევა მოლაპარაკებით. ნებისმიერი მორიგების პროცესის „ხიბლი“ სწორედ შედეგშია (The beauty of any negotiated settlement – finality – იხ: Stephen G. Crane., Judge Settlements Versus Mediated Settlements, Dispute Resolution Magazine, 2011, 22.).

60. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სამართლიანობის აღდგენა მხოლოდ კანონით დადგენილი წესით მიღებულ გადაწყვეტილებასა და ზოგადად მართლმსაჯულების განხორციელებაში არ გამოიხატება, არამედ მხარეთა ნების გამოვლენაშიც. მორიგების შედეგად უფრო მკვეთრად არის შესაძლებელი „სამართლიანობის“ აღდგენა, ვიდრე სადავო გადაწყვეტილების გამოტანისას, როდესაც ეს უკანასკნელი ხშირად ფორმალურ კრიტერიუმებზეა ორიენტირებული. მორიგებით შესაძლებელია იმ შედეგის მიღება, რომელსაც გადაწყვეტილების მიღებით ვერ მივიღებდით. მორიგებით დავის გადაწყვეტა ხელს უწყობს მხარეთა შორის ახალი ურთიერ-

თობის დამყარებას და მშვიდობის აღდგენას.

61. საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ აუცილებელია მორიგება კანონის ფარგლებში განხორციელდეს. აღნიშნული საკითხის სამართლებრივ ქრილოში კონტროლი მოსამართლის ერთგვარი ვალდებულებაა, რადგან მის მიერ გამოტანილი განჩინება მორიგებით საქმის წარმოების შეწყვეტის შესახებ, სახელმწიფო მართლმსაჯულების განმახორციელები დოკუმენტია, რომელიც კანონს და მორალს უნდა ეფუძნებოდეს. აღნიშნულის პრაქტიკული გამოვლინება იმაში მდგომარეობს, რომ მორიგებითი შეთანხმების დადება ხორციელდება სასამართლოს კონტროლის ქვეშ. სასამართლო ვალდებულია შეამოწმოს, ხომ არ ეწინააღმდეგება მორიგების აქტის პირობები კანონს, ხომ არ არღვევს ის სხვა პირთა უფლებებსა და კანონით გათვალისწინებულ ინტერესებს. აღნიშნული გარემოებების არსებობისას, სასამართლო უარი უნდა თქვას მორიგებითი შეთანხმების დამტკიცებაზე. თავის მხრივ, მორიგებითი შეთანხმების შესახებ განჩინება უტოლდება სასამართლოს გადაწყვეტილებას და მხარეების მიერ შეუსრულებლობისას ექვემდებარება იძულებით აღსრულებას. მორიგების შედეგად მხარეთა ინტერესების შეთანხმება ხდება. სამართალი ხელს უწყობს განსხვავებული ინტერესების შერიგებას და ასრულებს კონფლიქტის მოწესრიგების ფუნქციას.

62. აუცილებელია ორივე მხარის ინტერესები თავიდანვე სწორი სიზუსტით იყოს განსაზღვრული, რადგან მორიგება ხდება სწორედ მოდავე მხარეთა მოსაზრებებისა და პოზიციების შეჯერების საფუძველზე. ინტერესთა მორიგება გულისხმობს ორმხრივი ინტერესების ურთიერთშეთანხმებას. ინტერესი საერთო-სასარგებლო მიზნის მიღწევაში გამოიხატება. მხარეთა უმთავრესი მიზანი არსებული დავის საბოლოო და შედეგიანი გადაწყვეტაა. მორიგებით დავის გადაწყვეტამ „რეალური შედეგი“ უნდა მისცეს მხარეებს, რამაც თავისთავად უნდა გამორიცხოს სასამართლოსადმი ხელახლა მიმართვის სურვილი. მორიგებით საქმის წარმოების დამთავრება მოდავე მხარეების უფლებამოსილებას წარმოადგენს, რომლითაც მხარეები განკარგავენ კანონით მინიჭებულ უფლებას – საქმე მორიგებით დაასრულონ.

63. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სასამართლოს წინაშე მხარეები თანასწორუფლებიანები არიან. მხარეთა უთანასწორობის პირობებში შესაძლოა მორიგების მიღწევის შესაძლებლობა დაგვიანებული ან საერთოდ შეუძლებელი გახდეს. მხარეთა თანასწორობის მიზნით აუცილებელია გააზრებულ იქნეს, რომ მეორე მხარის ინიციატივით წამოსული მოთხოვნა არანაკლებ ეფექტური იქნება იმისთვის, რომ საქმის წარმოება მორიგებით დასრულდეს.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ნებისმიერი მხარისგან წამოსული შეთავაზება ყველაზე შედეგიანი არის მაშინ, როცა მხარე არ ეძებს მიზეზს ამ შეთავაზებისთვის და ლიად ინვესტს მხარეს მორიგებით საქმის წარმოების დასრულების თაობაზე. მორიგების შედეგად მხარეთა ინტერესები გათანაბრებულია და შესაბამისად, აღარ არსებობს წაგებული მხარე. მორიგება მათ თანაბარ სტატუსს ანიჭებს.

64. მორიგების „მოქმედება სამართალში“, გამოიხატება იმაში, თუ რა სამართლებრივი შედეგები მოაქვს საქმის წარმოების მორიგებით დასრულებას. მორიგება იძლევა კონკრეტულ სამართლებრივ შედეგს, რაც ერთის მხრივ დავის გადაწყვეტაში, ხოლო მეორეს მხრივ საქმის წარმოების დამთავრებაში გამოიხატება. მას შემდეგ რაც მხარეები წარმოადგენენ მორიგების აქტს, ისინი მიმართავენ სასამართლოს თხოვნით დამტკიცდეს აღნიშნული მორიგების აქტი და შეწყდეს საქმის წარმოება. ასეთი სახის თხოვნა კანონით დადგენილი წესით განხორციელებული შუამდგომლობაა, რომელიც შესაძლოა დააკმაყოფილოს სასამართლომ, შესაძლოა – არა. თუკი სამართლო საქმის მასალების შესწავლისა და მხარეთა მიერ წარმოდგენილი მორიგების აქტის შემოწმების შედეგად მიიჩნევა, რომ მორიგების აქტი უნდა დამტკიცდეს, ასეთ შემთხვევაში მოცემულ საქმეზე წარმოება შეწყდება, რასაც უკავშირდება სსსკ-ის 273-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგი.

65. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მორიგების აქტის აღსრულების სიმარტივე საკანონმდებლო დათქმაშია, რომ შეწყვეტილი საქმის წარმოება არ აძლევს არცერთ მხარეს უფლებას ხელმეორედ მიმართოს სასამართლოს იმავე დავის საგანზე, იმავე მხარეებს შორის. ამასთან, აღსრულების სიმარტივეს ისიც განაპირობებს, რომ საჭირო არ არის სააღსრულებო ფურცლის გამოწერა, ვინაიდან, ფაქტიურად, სასამართლოს მიერ მორიგების აქტის დამტკიცებით მტკიცდება ხელშეკრულება მხარეთა მიერ შეთანხმებული პირობებით. შესაბამისად, ხელშეკრულების პირობების დაცვა მხარეთა ნებაყოფლობითობას ეფუძნება ანუ ერთგვარი „ნებაყოფლობითი ვალდებულება“. მორიგების შედეგად მხარეები იღებენ „შესრულებად გადაწყვეტილებას“ და თავიდან იცილებენ „გადაუწყვეტელ გადაწყვეტილებას“, რომელიც შესაძლოა აკმაყოფილებდეს საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნებს, მაგრამ ფაქტობრივად ვერ წყვეტდეს დავას. მორიგებით გათვალისწინებული პირობების აღსრულების ერთგვარი გარანტია ის გარემოებაა, რომ მორიგების აქტის დამტკიცების შესახებ სასამართლოს განჩინებაში ზუსტად უნდა აისახოს მორიგებით შეთანხმებული პირობები

იმ ვადების მითითებით, რა ვადაშიც უნდა შესრულდეს ნაკისრი ვალდებულება.

66. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოცემულ საქმეზე წარმოდგენილი მორიგების აქტით განსაზღვრული პირობები გამოხატავს მხარეთა ნებას, რაც მათ სხდომაზეც დაადასტურეს, ამავდროულად, მორიგების აქტის შინაარსი არ ეწინააღმდეგება კანონს.

67. საკასაციო პალატა დამატებით აღნიშნავს, რომ მხარეებისათვის ცნობილია წინამდებარე მორიგების აქტის სასამართლოს მიერ დამტკიცების სამართლებრივი შედეგები, კერძოდ, მორიგების აქტის დამტკიცების თაობაზე სასამართლო განჩინების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ სასამართლოს მიერ საქმის წარმოება წყდება და მხარეებს აღარ აქვთ უფლება, განმეორებით მიმართონ სასამართლოს იმავე საგანზე და იმავე საფუძველით.

68. სსსკ-ის 272-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, სასამართლო, მხარეთა განცხადებით ან თავისი ინიციატივით, შეწყვეტს საქმის წარმოებას, თუ მხარეები მორიგდნენ. იმავე კოდექსის 273-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, საქმის წარმოების შეწყვეტის შემთხვევაში სასამართლოსათვის ხელმეორედ მიმართვა დავაზე იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძველით არ შეიძლება.

69. სსსკ-ის 49-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, თუ სასამართლოს მთავარ სხდომამდე მოსარჩელე უარს იტყვის სარჩელზე, მოპასუხე ცნობს სარჩელს ან მხარეები მორიგდებიან, მხარეები მთლიანად თავისუფლდებიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან.

70. ამდენად, მხარეთა მორიგების საფუძველზე კასატორს უნდა დაუბრუნდეს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი – 750 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სსსკ-ის 399-ე მუხლით, 373-ე მუხლის მეორე ნაწილით, 272-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტით, 273-ე მუხლით, მე-3 მუხლით, 49-ე მუხლის მეორე ნაწილით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. დამტკიცდეს მორიგება სს „კ. ბ-ს“ და ზ. ხ-ვას შორის შემდეგი პირობებით:

1. სს „კ. ბ-ი“ განსახილველ საქმეზე (№ას-1504-2020) საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინების კანონიერ ძალაში შეს-

ვლიდან 3 (სამი) სამუშაო დღის განმავლობაში ზ. ხ-ვას ჩაურიცხავს მის მიერ მითითებულ საბანკო ანგარიშზე 8000 (რვა ათას) ლარს (ხელზე ასაღები)

2. სს „კ. ბ-ი“ განსახილველ საქმეზე (№ას-1504-2020) საქართველოს უზენაესი სასამართლო განჩინების კანონიერ ძალაში შესვლიდან 3 (სამი) სამუშაო დღის განმავლობაში ზ. ხ-ვასთან შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძვლად მიუთითებს: „მხარეთა შორის შეთანხმების მიღწევა“.

2. მოცემული საქმის წარმოება შეწყდეს და გაუქმდეს ამ საქმეზე მიღებული ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს ყველა გადაწყვეტილება;

3. განემარტოთ მხარეებს, რომ საქმის წარმოების შეწყვეტის შემთხვევაში დაუშვებელია სასამართლოსათვის ხელმეორედ მიმართვა იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძვლებით;

4. კასატორ სს „კ. ბ-ს“ (ს.ნ: №...) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაუბრუნდეს სახელმწიფო ბაჟის სახით 2021.01.14-ში №1640475 საგადახდო დავალებით გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი – 750 ლარი.

5. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

8. საქმის წარმოების შეჩერება

სასამართლოს მოვალეობა შეაჩეროს საქმის წარმოება

ბანჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-901-2018

3 მაისი, 2019 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუერი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: უკანონო მფლობელობიდან ნივთის გამოთხოვა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. საჯარო რეესტრის მონაცემებით, გ. თ-ის (შემდგომში – „მოსარჩელე“) საკუთრებაში ირიცხება უძრავი ქონება, მდებარე ქ. ბათუმში, მ... აღნიშნულ უძრავ ქონებაზე მოსარჩელის საკუთრების უფლება რეგისტრირებულია 2016 წლის 21 მარტიდან. საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტად მიითვლება თბილისის სააღსრულებო ბიუროს განკარგულება №..., დამონშების თარიღი: 16/03/2016.

2. ზემოაღნიშნულ უძრავ ქონებას ყოველგვარი სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე ფლობენ ნ. ბ-ე, ა. ბ-ე და ლ. ა. (შემდგომში – „მოპასუხეები“).

3. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხეების მიმართ და მოითხოვა მათი უკანონო მფლობელობიდან მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების, მდებარე ქ. ბათუმში, მ.) გამოთხოვა და მოსარჩელისთვის აღნიშნული ქონების თავისუფალ მდგომარეობაში გადაცემა.

4. მოპასუხეებმა ნ. ბ-ემ და ლ. ა-მ სარჩელი არ ცნეს, მოპასუხე ა. ბ-ეს შესაგებელი არ წარუდგენია.

5. მოპასუხე ნ. ბ-ემ აღძრა შეგებებული სარჩელი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ბათუმის სარეგისტრაციო სამსახურის, მ. ბ-ის, ა. ბ-ის, მესამე პირის გ. თ-ის (მოსარჩელის), დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით მესამე პირების: ლ. ა-ს, ნ. ბ-ის, ო. ბ-ისა და მ. ბ-ის მიმართ და მოითხოვა საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2012 წლის 23 ივლისის №... და 2016 წლის 21 მარტის №... გადაწყვეტილებების ნაწილობრივ ბათილად ცნობა და ქ. ბა-

თუმში, მ-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის 98 კვ.მ. ნაწილში და მიწის ნაკვეთის 311.11 კვ.მ. ნაწილში თანამესაკუთრედ აღიარება.

6. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 5 აპრილის განჩინებით მოპასუხის შეგებებული სარჩელი არ იქნა მიღებული განსახილველად, რაც ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 26 ივნისის განჩინებით უცვლელი დარჩა.

7. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 26 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა; დადგინდა მოპასუხეების უკანონო მფლობელობიდან მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების, მდებარე, ქ. ბათუმი, მ-ში, მიწის (უძრავი ქონების) საკადასტრო კოდი: №... გამოთხოვა და მოსარჩელისთვის აღნიშნული ფართის თავისუფალ მდგომარეობაში ჩაბარება.

8. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და საქალაქო სასამართლოში საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება იმ საფუძველით, რომ ბათუმის საქალაქო სასამართლოში შეტანილი ჰქონდა სასარჩელო განცხადება იმავე მხარეებს შორის და იმავე საგანზე და აღნიშნულ საქმეთა გაერთიანების შედეგად სასამართლო დაადგენდა საქმისთვის მნიშვნელოვან ფაქტობრივ გარემოებებს.

9. სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 24 აპრილის სხდომაზე მოპასუხემ სსსკ-ის 279-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე მოითხოვა საქმის წარმოების შეჩერება ბათუმის საქალაქო სასამართლოში მიმდინარე დავის დასრულებამდე იმ დასაბუთებით, რომ ბათუმის საქალაქო სასამართლოში განიხილებოდა მოპასუხის სარჩელი მოსარჩელის წინააღმდეგ სადავო უძრავი ქონების თანამესაკუთრედ აღრიცხვის თაობაზე.

10. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 24 აპრილის საოქმო განჩინებით მოპასუხის შუამდგომლობა საქმის წარმოების შეჩერების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა.

11. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 24 აპრილის განჩინებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელი დარჩა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

12. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სსკ-ის 168-ე, 170-ე, 172-ე, 183-ე და 311-ე მუხლებით და აღნიშნა, რომ საჯარო რეესტრის მონაცემები მოსარჩელის მესაკუთრეობასთან დაკავშირებით სადავოდ არ იყო გამხდარი, ამის დამადასტურებელი მტკიცებულება საქმეში არ იყო წარმოდგენილი, ამასთან, მოპასუხემ ვერ დაადასტურა სადავო ნივთის ფლობის უფლება, რის გამოც არ

არსებობდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი.

13. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 24 აპრილის განჩინების გაუქმება და სააპელაციო სასამართლოში საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება.

14. კასატორმა საკასაციო საჩივარში მიუთითა სააპელაციო სასამართლოს განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძვლებზე:

14.1. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება უნდა გაუქმდეს, ასევე უნდა გაუქმდეს ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება და საქმე არსებითი განხილვისთვის უნდა დაუბრუნდეს ბათუმის საქალაქო სასამართლოს, რომელიც იხილავს კასატორის სარჩელს მოსარჩელის მიმართ, ასევე ბათუმის საქალაქო სასამართლოს წარმოებაშია მოსარჩელის სარჩელი საჯარო რეესტრის ბათუმის სარეგისტრაციო სამსახურისა და ა. ბ-ის წინააღმდეგ, რომლის უკანონო გადაწყვეტილებით ხელყოფილია კასატორის კომლის ქონება და იგი სრულიად უკანონოდ მოქცეულია მოსარჩელის საკუთრებაში. კასატორმა იშუამდგომლა საქმის წარმოების შეჩერების თაობაზე, ვიდრე ბათუმის საქალაქო სასამართლო არ განიხილავდა მის სარჩელს მოსარჩელის წინააღმდეგ;

14.2. გაურკვეველია, რატომ არ მიიღო წარმოებაში ბათუმის საქალაქო სასამართლომ კასატორის შეგებებული სარჩელი და რატომ მიიღო შემდეგ იგივე შეგებებული სარჩელი იმავე მოსამართლემ სასარჩელო ფორმით, სადაც დავის საგანი და მხარეები იგივეა. ამ შეგებებულ სარჩელში დასაბუთებული იყო და არის, რომ კასატორი და მისი კომლი ფლობს სადავო ქონების თითქმის $\frac{3}{4}$ -ს. სახლი აგებულია მის მიერ და საჯარო რეესტრს არ ჰქონდა უფლება მისი კომლის კუთვნილი ფართი დაერეგისტრირებინა კასატორის ძმის სახელზე, როგორც სამკვიდრო ქონება და მასში მოექცია კასატორის კომლის საკუთრებაში არსებული ფართები. ფაქტიურად საჯარო რეესტრმა ზედიზედ ორჯერ უხეშად დაარღვია კანონი, რადგან კასატორის საკუთრება ჯერ დაუკანონა მის ძმას, შემდეგ კი მისგან – მოსარჩელეს. შეგებებული სარჩელის წარმოებაში არმიღებით კასატორის მიმართ დაირღვა მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპი;

14.3. სასამართლომ არ შეისწავლა კასატორის მიერ წარდგენილი მასალები, რომლითაც დგინდება, რომ იმავე საჯარო რეესტრის არქივიდან ამოღებული საბუთებით ეს ქონება კასატორის საკუთრებას წარმოადგენს. სასამართლომ უნდა შეისწავლოს, თუ როგორ

აღმოჩნდა კასატორის სახლ-კარი მოსარჩელის საკუთრებაში, როცა მას ეს სახლი არ გაუყიდა და არც არავისგან მის სანაცვლოდ ერთი თეთრიც არ მიუღია.

15. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 27 ივლისის განჩინებით მოპასუხის საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

16. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 16 ნოემბრის განჩინებით მოპასუხის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

17. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოპასუხის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 24 აპრილის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

18. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამონმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

19. კასატორის პრეტენზიის ძირითადი არსი არის ის, რომ ბათუმის საქალაქო სასამართლოში მის მიერ აღძრული სარჩელის საფუძველზე მიმდინარე საქმის დასრულებამდე შეუძლებელია განსახილველი დავის გადაწყვეტა, რის გამოც საქმე ხელახლა განსახილველად უნდა დაბრუნდეს სააპელაციო სასამართლოში.

20. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ სააპელაციო სა-

სამართლოს 2018 წლის 24 აპრილის სხდომაზე კასატორის შუამდგომლობა სსსკ-ის 279-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე ბათუმის საქალაქო სასამართლოში მიმდინარე დავის დასრულებამდე საქმის წარმოების შეჩერების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა, გაგრძელდა საქმის არსებითი განხილვა, რის შედეგად ამავე სხდომაზე მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

21. ამრიგად, საკასაციო სასამართლოს შემოწმების საგანია სააპელაციო სასამართლოს მიერ ბათუმის საქალაქო სასამართლოში მიმდინარე დავის დასრულებამდე წინამდებარე საქმის განხილვის მართებულობა.

22. საქმის წარმოების შეჩერების სამართლებრივი წინაპირობა განსაზღვრულია საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 279-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტით, რომლის თანახმად, სასამართლო ვალდებულია შეაჩეროს საქმის წარმოება, თუ საქმის განხილვა შეუძლებელია სხვა საქმის გადაწყვეტამდე, რომელიც განხილულ უნდა იქნეს სამოქალაქო სამართლის ან ადმინისტრაციულ წესით.

23. აღნიშნული საფუძველით საქმის წარმოების შეჩერების საკითხის გადაწყვეტისას უნდა დადგინდეს, არსებობს თუ არა საქმეთა შორის ისეთი აუცილებელი კავშირი, რაც შეჩერების ღონისძიების გამოუყენებლობის პირობებში ობიექტურად შეუძლებელს გახდის სასამართლოს წარმოებაში არსებული საქმის განხილვას. ამრიგად, საქმის წარმოების შეჩერება დასაშვებია მხოლოდ იმ პირობით, თუ სხვა საქმეზე გამოტანილ გადაწყვეტილებას შეიძლება მიეცეს პრეიუდიციული მნიშვნელობა სასამართლოს განხილვაში არსებული საქმის გადაწყვეტისას. აქედან გამომდინარე, საქმის წარმოების შეჩერებამდე სასამართლომ ზუსტად უნდა განსაზღვროს რა კავშირი არსებობს მის მიერ განსახილველ საქმესა და იმ საქმეს შორის, რომელიც სხვა სასამართლოს მიერ განხილება (იხ. სუსგ №ას-266-253-2016, 2016 წლის 14 ივნისი).

24. განსახილველ საქმეზე სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენს მოპასუხის უკანონო მფლობელობიდან მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების, მდებარე ქ. ბათუმში, მ.), გამოთხოვა და მოსარჩელისთვის აღნიშნული უძრავი ქონების თავისუფალ მდგომარეობაში გადაცემა.

25. ამდენად, წინამდებარე საქმის მოსარჩელეს აღძრული აქვს ვინდიკაციური სარჩელი. შესაბამისად, მისი მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველია სსკ-ის 172-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რომლის მიხედვით, მესაკუთრეს შეუძლია მფლობელს მოსთხოვოს ნივთის უკან დაბრუნება, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მფლობელს ჰქონდა ამ ნივთის ფლობის უფლება. ვინდიკაციური სარჩე-

ლის დაკმაყოფილებისათვის უნდა არსებობდეს შემდეგი წინაპირობები: ა. მოსარჩელე უნდა იყოს ნივთის მესაკუთრე; ბ. მოპასუხე უნდა ფლობდეს ნივთს; გ. მოპასუხეს არ უნდა ჰქონდეს ნივთის ფლობის უფლება.

26. ვინდოკაციური სარჩელი წარმატებული იქნება, თუ შესრულებულია ზემოხსენებული წინაპირობები, ამასთან, ამ წინაპირობებს სასამართლო ზემომითიებული თანმიმდევრობით ამოწმებს. ამდენად, პირველ რიგში, სასამართლომ უნდა დაადგინოს, არის თუ არა მოსარჩელე სადავო ნივთის მესაკუთრე.

27. საჯარო რეესტრის მონაცემებით, მოსარჩელის საკუთრებაში ირიცხება უძრავი ქონება, მდებარე ქ. ბათუმში, მ... აღნიშნულ უძრავ ქონებაზე მოსარჩელის საკუთრების უფლება რეგისტრირებულია 2016 წლის 21 მარტიდან. საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტად მითითებულია საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აღსრულების ეროვნული ბიუროს თბილისის სააღსრულებო ბიუროს განკარგულება №..., დამონმების თარიღი: 16/03/2016. ამასთან, აღნიშნული მიწის ნაკვეთის დაზუსტებული ფართობი შეადგენს 1399 კვ.მ.-ს, ხოლო შენობა-ნაგებობის საერთო ფართი: 402,70-ს.

28. საქმის მასალებში არსებულ, სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადებაზე ხარვეზის დადგენის შესახებ ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 16 თებერვლის განჩინებაში მოსამართლე უთითებს, რომ ნ. ბ-ემ (მოპასუხემ) სარჩელი აღძრა ბათუმის საქალაქო სასამართლოში გ. თ-ის (მოსარჩელის), ა. ბ-ისა და მ. ბ-ის მიმართ უძრავ ქონებაზე მესაკუთრედ ცნობის მოთხოვნით და სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით მოითხოვა გ. თ-ის (მოსარჩელის) საკუთრებაში არსებულ უძრავ ქონებაზე, მდებარე ქ. ბათუმში, მ-ში (მიწის (უძრავი ქონების) საკადასტრო კოდი: ...) ყადაღის დადება.

29. საქმის მასალებში წარმოდგენილი სარჩელის თანახმად, პარალელურად მიმდინარე სამოქალაქო საქმეში მოსარჩელე ითხოვს ქ. ბათუმში, მ-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის 332 კვ.მ.-ში თანამესაკუთრედ და მიწის ნაკვეთის მესაკუთრედ ცნობას, 280 კვ.მ. ოდენობით, თანაზიარი ჭიშკრით. სარჩელი აღძრულია მოსარჩელის, თავდაპირველი მოპასუხის ა. ბ-ისა და მ. ბ-ის წინააღმდეგ. სარჩელის თანახმად, 1998 წელს კასატორი ცალკე კომლის სახით გამოეყო დედამისის კომლს და 90 კვ.მ.-დან მიიღო თავისი წილი – 20 კვ.მ. საცხოვრებელი ფართი. მისი კომლის კუთვნილი წილის მხრიდან და ზემოდან დააშენა ახალი სართული, მთლიანობაში მიემატა 312 კვ.მ., შესაბამისად, მისი კომლი ამ სახლში ფლობს 332 კვ.მ. დამხმარე და საცხოვრებელ ფართს, თანაზიარი ეზოთი და საერთო შე-

სასვლელი ჭიშკრით. დედამისის გარდაცვალების შემდეგ, 1999 წელს, კომლის ქონება ექვემდებარებოდა მემკვიდრეებს შორის გაყოფას, რომელშიც კასატორი ვერ მიიღებდა მონაწილეობას, რადგან მიღებული ჰქონდა მისი წილი 20 კვ.მ. საცხოვრებელი ფართი. 90 კვ.მ. ფართიდან მის დედამამიშვილებს შორის გასანაწილებელი იყო დანაშთი ქონების 70 კვ.მ. საცხოვრებელი ფართი. შესაბამისად, ყველაზე უკიდურეს შემთხვევაში მ. ბ-ეს შეიძლება დაერეგისტრირებინა 70 კვ.მ. ფართი და არა 402 კვ.მ. ფართი, რომელიც აზომვით ნახაზშია მითითებული.

30. ამრიგად, სახეზეა ისეთი შემთხვევა, როდესაც პარალელურად მიმდინარე საქმეში კასატორი (მოპასუხე) სწორედ იმ სადავო ქონებაზე ითხოვს თანამესაკუთრედ ცნობას, რომლის მფლობელობიდან გამოთხოვაც არის წინამდებარე საქმის დავის საგანი.

31. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ იმ პირობებში, როდესაც სხვა სამოქალაქო დავის ფარგლებში შეცილებულია ქ. ბათუმში, მ., მდებარე უძრავ ქონებაზე მოსარჩელის საკუთრების უფლება და მოპასუხე ითხოვს თანამესაკუთრედ ცნობას, ზემოაღნიშნული საკითხის გადანყვეტა პირდაპირ და უშუალო გავლენას იქონიებს განსახილველ საქმეზე, ვინაიდან წარდგენილი ვინდიკაციური სარჩელის წარმატების ერთ-ერთი არსებითი პირობა სწორედ სადავო უძრავი ქონების მესაკუთრედ მოსარჩელის ყოფნაა. პარალელურად მიმდინარე დავის განხილვის შედეგად სადავო ქონების თანამესაკუთრედ მოპასუხის ცნობის შემთხვევაში მოპასუხე იძულებული გახდება ხელახალი სასარჩელო წარმოების აღძვრის გზით მოიპოვოს სადავო უძრავი ქონებაზე მფლობელობა. ამრიგად, საქმის წარმოების საფუძვლად მითითებული სამოქალაქო სამართალწარმოებით განსახილველი ფაქტების დადგენამდე შეუძლებელია მოცემული საქმის განხილვა.

32. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის ერთ-ერთი არსებითი გარემოების – მოსარჩელის სადავო უძრავი ქონების მესაკუთრედ ყოფნის ფაქტის დადგენისას მითითება იმის შესახებ, რომ საჯარო რეესტრის მონაცემები მოსარჩელის მესაკუთრეობასთან დაკავშირებით სადავოდ არ არის გამხდარი და ამის მტკიცებულება საქმეში არ არსებობს, არის ფორმალური და ზედპირული. სააპელაციო პალატამ სათანადოდ არ შეაფასა საქმეში წარმოდგენილი ზემოაღნიშნული მტკიცებულებები, რომელთა თანახმად, მოპასუხე პრეტენზიას აცხადებს სადავო უძრავი ქონების თანამესაკუთრეობაზე და შესაბამისად, ეცილება მოსარჩელეს აღნიშნულ უფლებაში. სააპელაციო პალატამ სათანადოდ არ გამოიკვლია დავებს შორის ურთიერთმიმართება იმ თვალსაზრისით, პარალელურად მიმდინარე დავაში სასამართლოს

მიერ მოპასუხის თანამესაკუთრედ ცნობის შემთხვევაში შესაძლებელი იქნებოდა თუ არა მიმდინარე დავაში მოსარჩელის ვინდიკაციური სარჩელის დაკმაყოფილება.

33. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

34. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით აუქმებს გასაჩივრებულ განჩინებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს ქვემდგომ სასამართლოში, რომელმაც წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, უნდა იმსჯელოს საქმის სააპელაციო სასამართლოში დაბრუნების პერიოდისათვის მოცემული დავის სამართლებრივ ურთიერთკავშირზე პარალელურად მიმდინარე სამოქალაქო საქმესთან, რის შედეგად უნდა განსაზღვროს, არსებობს თუ არა საქმის წარმოების შეჩერების საფუძვლები და აღნიშნული საკითხის განხილვის შემდეგ გადაწყვიტოს სარჩელის ბედი. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ მოთხოვნის ფარგლების, დავის მონაწილე სუბიექტების, დავის არსისა და დავათა შორის სამართლებრივი ურთიერთკავშირის დადგენისთვის აუცილებელი სხვა მნიშვნელოვანი გარემოებების დეტალური შესწავლისა და შეფასების შედეგად, უნდა განსაზღვროს, არსებობს თუ არა ვინდიკაციური სარჩელის შემაფერხებელი გარემოებები და ამ გარემოებათა დადგენისათვის სხვა საქმეში დასადგენი გარემოებების გათვალისწინების აუცილებლობა.

35. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას, სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადაწყვეტი-

ლების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ნ. ბ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 24 აპრილის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
3. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

9. სააკველიციო სასამართლოს გადაწყვეტილება

გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმის უკან დაბრუნება ხელახლა განსახილველად

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-825-791-2016

12 ივნისი, 2017 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ლ. ქ-ამ (შემდგომში – „მოსარჩელე“) სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს „გ-ის“ (შემდგომში – „მოპასუხე“, „მოპასუხე კომპანია“, „საზოგადოება“, „კომპანია“, „კასატორი“ ან „საკასაციო საჩივრის ავტორი“) მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისათვის ვალდებულების გარეშე გადახდილი თანხის 4 501 157 ლარის დაკისრება.

2. სარჩელი ეფუძნება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

2.1. მოპასუხე კომპანიის პარტნიორების – ი. ე-ის, რ. ც-ისა და რ. ქ-ას (შემდგომში – „მოპასუხე კომპანიის პარტნიორები“) თხოვნით, მოსარჩელემ საზოგადოებას სამენარმეო საქმიანობის დროული და შეუფერხებელი განხორციელებისათვის 2007 წლიდან 2011 წლამდე პერიოდში გადასცა თავისი კუთვნილი თანხა 4 501 157 ლარი;

2.2. ვინაიდან კომპანიის ერთ-ერთი პარტნიორი არის მოსარჩელის მამა, ხოლო დანარჩენი პარტნიორები მასთან და მის ოჯახთან მჭიდროდ დაკავშირებული პირები იყვნენ, მოსარჩელეს მიაჩნდა, რომ მის მიერ კომპანიისათვის გადაცემულ თანხას დაუბრუნებდნენ უპრობლემოდ, ყოველგვარი სამართლებრივი დავის გარეშე;

2.3. 2010 წელს მოსარჩელემ მოითხოვა კომპანიისათვის გადაცემული თანხის დაბრუნება. კომპანიის პარტნიორებმა, მათ შორის, მოსარჩელის მამამ, განუცხადეს, რომ კომპანიისათვის შეუძლებელი იყო ამ ოდენობის თანხის გადახდა. შეთანხმდნენ, რომ მოსარჩელეს გადაუფორმებდნენ კომპანიის 100%-იან წილს. შესაბამისად, გაუფორმეს „სრული შინაარსის“ მინდობილობა და 2010

წლის 1 მარტს კომპანიის 100%-იანი წილი მოსარჩელემ ნასყიდობის ხელშეკრულებით გააფორმა თავის მეუღლეზე;

2.4. ამის შემდეგ, კომპანიის ყოფილმა პარტნიორებმა ი. ე-მა და რ. ც-მა მიმართეს სასამართლოს და ნასყიდობის ხელშეკრულებაში დაფიქსირებული თანხა მათი წილის პროპორციულად მოსთხოვეს მოსარჩელეს, როგორც მათ მიწოდებულ პირსა და მათი სახელით თანხის მიმღებ პიროვნებას. აღნიშნულ დავაში ჩაერთო მოსარჩელის მამაც. სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ნასყიდობის ხელშეკრულება ბათილად იქნა ცნობილი და აღდგა პირვანდელი მდგომარეობა;

2.5. აღნიშნულიდან დავიდან ცხადი გახდა, რომ მოსარჩელის მამის პარტნიორებმა გადაწყვიტეს მოსარჩელის კუთვნილი თანხის მითვისება მათ საკუთრებაში არსებული კომპანიის მეშვეობით. ვინაიდან მათ ზემოთ აღნიშნული დავით უარი განაცხადეს, რომ მოსარჩელეს საზოგადოებისათვის გადაცემული თანხის სანაცვლოდ მიეღო კომპანიის წილი, მოსარჩელეს წარმოეშვა სამართლებრივი საფუძველი იმისა, რომ მან კომპანიას მოსთხოვოს მის მიერ კომპანიისათვის გადაცემული თანხა, როგორც ვალდებულების გარეშე გადახდილი. მოსარჩელე არ ყოფილა და არ არის სამართლებრივად დაკავშირებული პირი მოპასუხე კომპანიასთან, იგი მხოლოდ ერთ-ერთი პარტნიორის შვილია და მისი ქმედება – თანხის გადაცემა კომპანიისათვის არ გამომდინარეობს რაიმე სამართლებრივი ვალდებულებიდან;

2.6. 2014 წლის 11 სექტემბერს მოსარჩელემ კიდევ ერთხელ მიმართა მოპასუხე კომპანიას და მოითხოვა მის მიერ კომპანიისათვის გადაცემული თანხის დაბრუნება, მაგრამ უშედეგოდ. კომპანია ბუღალტრული დოკუმენტაციით აღიარებს, რომ მოსარჩელეს საზოგადოებისთვის გადაცემული აქვს თანხა, მაგრამ თანხას არ აბრუნებს.

3. მოპასუხემ სარჩელთან დაკავშირებით წერილობითი შესაგებელი არ წარადგინა.

4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა იმ საფუძველით, რომ მასში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები იურიდიულად არ ამართლებდა სასარჩელო მოთხოვნას.

5. საქალაქო სასამართლომ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტზე დაყრდნობით, მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის ვალდებულებითი ურთიერთობა არ წარმოშობილა უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლებრივი ურთიერთობიდან, რადგან მოსარჩელე არ მიუთითებდა და, შესაბამისად, დადგენილი არ იყო ფაქტობრივი გარემოება მხარეთა შორის

ბათლი გარიგების არსებობისა და ამ გარიგების საფუძველზე, მოპასუხის მიერ მოსარჩელის კუთვნილი თანხების მიღების თაობაზე. გამომდინარე აქედან, მოპასუხე კომპანიას არ წარმოშობია მოსარჩელის მიმართ სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე გადაცემული თანხის დაბრუნების ვალდებულება. მოსარჩელე არ იყო უფლებამოსილი მოეთხოვა მოპასუხისაგან თანხის გადახდის ვალდებულების შესრულება.

6. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ.

7. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 11 თებერვლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდა იმავე სასამართლოს.

8. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია საქმის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

8.1. 2014 წლის 26 დეკემბერს მოსარჩელემ სარჩელით მიმართა სასამართლოს მოპასუხე კომპანიის მიმართ და მოითხოვა 4 501 157 ლარის დაკისრება;

8.2. მოპასუხემ არ წარადგინა შესაგებელი;

8.3. აღნიშნულის მიუხედავად, სასამართლომ არ გამოიტანა დაუსრულებელი გადაწყვეტილება, დანიშნა სასამართლოს მთავარი სხდომა და სარჩელი არ დააკმაყოფილა იმ საფუძველით, რომ მასში მითითებული გარემოებები იურიდიულად არ ამართლებდა სასარჩელო მოთხოვნას, რასაც არ დაეთანხმა მოსარჩელე და მიიჩნია, რომ სასამართლოს ასეთი დასკვნა საქმის ფაქტობრივი გარემოებების მცდარი სამართლებრივი შეფასებიდან გამომდინარეობდა.

9. სააპელაციო პალატამ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების შესაბამისად, დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელესა და მოპასუხე კომპანიის პარტნიორებს შორის ზეპირი შეთანხმების საფუძველზე, მოსარჩელემ, კომპანიის სამენარმეო საქმიანობის დროული და შეუფერხებელი განხორციელებისათვის, საზოგადოებას გადასცა 4 501 157 ლარი. მოსარჩელის მოთხოვნის საფუძველზე, მოსარჩელე და კომპანიის პარტნიორები შეთანხმდნენ, რომ თანხის სანაცვლოდ მოსარჩელეს გადასცემდნენ კომპანიის 100%-იან წილს, რომლის განხორციელება რეალურად ვერ მოხდა. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სარჩელში აღნიშნულ გარემოებაზეც, რომ კომპანია ადასტურებს მოსარჩელის მიმართ ზემოაღნიშნული თანხის ოდენობით დავალიანების ფაქტს, თუმ-

ცა არ ასრულებს გადახდის ვალდებულებას.

10. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელე მიუთითებდა სახელმეკრულებო ურთიერთობაზე, რომელიც მხარეთა შორის დაიდო ზეპირად და, რომლის შესაბამისად, მოსარჩელემ კომპანიას გადასცა 4 501 157 ლარი იმ პირობით, რომ კომპანია თანხას დააბრუნებდა. პირველი ინსტანციის სასამართლოს, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 230-ე მუხლის საფუძველზე, დამტკიცებულად უნდა ჩაეთვალა სარჩელში მითითებული აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება. მიუხედავად იმისა, რომ მოსარჩელე თავისი მოთხოვნის დაკმაყოფილების კანონისმიერ სამართლებრივ საფუძველზე მიუთითებდა, სასამართლოს უნდა ემსჯელა ხომ არ არსებობდა სარჩელის დაკმაყოფილების სხვა სამართლებრივი საფუძველი.

11. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სრულყოფილად არ იქნა გამოკვლეული და დადგენილი სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებსაც უნდა მისცემოდა სათანადო სამართლებრივი შეფასება. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, საქმის ხელახლა განხილვისას პირველი ინსტანციის სასამართლოს უნდა შეეფასებინა საქმეზე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღების ნინაპირობების არსებობა, გამოეკვლია მოსარჩელის მიერ სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად ამართლებდა თუ არა მოთხოვნას და დავა შესაბამისად გადაეწყვიტა.

12. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა სააპელაციო სასამართლოს განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

13. კასატორმა მიუთითა სააპელაციო სასამართლოს განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძველზე:

13.1. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად და ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება, რომ „მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელე მიუთითებს სახელმეკრულებო ურთიერთობაზე, რომელიც მხარეთა შორის დაიდო ზეპირად და რომლის შესაბამისად, მოსარჩელემ კომპანიას გადასცა 4 501 157 ლარი იმ პირობით, რომ კომპანია თანხას დააბრუნებდა“. კასატორის მოსაზრებით: ა) მოსარჩელეს არ მიუთითებია მხარეთა შორის სახელმეკრულებო ურთიერთობაზე; ბ) მოსარჩელეს არ მიუთითებია, რომ მათ შორის ზეპირად დაიდო ხელმეკრულება; გ) მოსარჩელეს არ მიუთითებია, რომ მოსარჩელემ მოპასუხეს თანხა გადასცა მასთან დადებული ხელმეკრულების საფუძველზე; დ) მოსარჩე-

ლეს არ მიუთითებია, რომ მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულებით კომპანიამ იკისრა თანხის დაბრუნების ვალდებულება. ამასთან, სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაში ასევე მითითებულია, რომ „მოსარჩელესა და კომპანიის პარტნიორებს შორის ზეპირი შეთანხმების საფუძველზე, მოსარჩელემ კომპანიის სამენარმეო საქმიანობის დროული და შეუფერხებელი განხორციელებისათვის, კომპანიას გადასცა 4 501 157 ლარი“. ამდენად, გასაჩივრებული განჩინება წინააღმდეგობრივია, ერთ შემთხვევაში, ზეპირი შეთანხმება დადებული ყოფილა მოსარჩელესა და კომპანიას შორის, ხოლო მეორე შემთხვევაში, – მოსარჩელესა და კომპანიის პარტნიორებს შორის. მოცემული განსხვავება პრინციპული მნიშვნელობისაა, ვინაიდან პირველ შემთხვევაში ვალდებულ პირს წარმოადგენს კომპანია, ხოლო, მეორე შემთხვევაში – პარტნიორები. სააპელაციო სასამართლომ შეცვალა ზეპირი შეთანხმების მხარეები და, ფიზიკური პირების ნაცვლად, შეთანხმების მხარედ კომპანია მიუთითა;

13.2. სააპელაციო სასამართლო გასცდა სააპელაციო საჩივრის ფარგლებს, ვინაიდან სააპელაციო საჩივარში და სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე მოსარჩელეს არ მიუთითებია, რომ მხარეთა შორის არსებობდა სახელშეკრულებო ურთიერთობა. პირიქით, მოსარჩელე კატეგორიული იყო იმაში, რომ მხარეთა შორის რაიმე ვალდებულებითი ურთიერთობა არ არსებობდა;

13.3. სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა. კერძოდ, სააპელაციო სასამართლომ სარჩელში მითითებული გარემოება – პარტნიორებთან დადებული შეთანხმების შესაბამისად კომპანიის სანესდებო კაპიტალში თანხის შეტანა არ შეაფასა „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის ნორმების საფუძველზე და სარჩელში მითითებული გარემოებებიდან გამომდინარე არ დაადგინა სათანადო მოპასუხე (მოპასუხეები);

13.4. სარჩელის თანახმად, პარტნიორთა თხოვნის საფუძველზე მოსარჩელემ საზოგადოებას გადასცა თავისი კუთვნილი 4 501 157 ლარი, რომელსაც პარტნიორები დაუბრუნებდნენ უპრობლემოდ. აუდიტორული შემოწმებით დადგინდა, რომ მითითებული თანხა არის მოპასუხე კომპანიაში შეტანილი თანხის 96,74546%. მოგვიანებით, მოსარჩელე და საზოგადოების პარტნიორები შეთანხმდნენ, რომ მოსარჩელისთვის დასაბრუნებელი თანხის სანაცვლოდ მას გადაეცემოდა მოპასუხე კომპანიის 100%-იანი წილი. ზემოაღნიშნული გარემოებების საფუძველზე, დადგენილად მხოლოდ ის შეიძლება იქნეს მიჩნეული, რომ მოსარჩელეს ფიზიკური პირების (პარტნიორების) წინაშე აღებული ჰქონდა ვალდებულება, მათ ნაცვლად სანარმოს კაპიტალში შეეტანა თანხა, ხოლო ფიზიკურმა

პირებმა იკისრეს ვალდებულება, გარკვეული პერიოდის შემდეგ მისთვის დაებრუნებინათ აღნიშნული თანხა. თუ აღნიშნული დადგენილად ჩაითვლება, მაშინ სახეზე იქნება არა ვალდებულების გარეშე განხორციელებული გადახდა, არამედ – მოსარჩელესა და მითითებულ ფიზიკურ პირებს შორის სესხის სამართლებრივი ვალდებულებიდან გამომდინარე გადახდა. თუ ადგილი ჰქონდა ისეთ გარემოებას, რომ მოსარჩელე და პარტნიორები შეთანხმდნენ დასაბრუნებელი თანხის სანაცვლოდ მოსარჩელისათვის საზოგადოების 100%-იანი წილის გადაცემის შესახებ, იგი მხოლოდ იმის დამადასტურებელია, რომ მათ შორის სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობდა. შესაბამისად, თანხის დაბრუნების ვალდებულება ამ ფიზიკურ პირებს შეიძლება ჰქონდეთ. გამომდინარე აქედან, საზოგადოება მოცემული ფაქტობრივი გარემოებების ფარგლებში არ წარმოადგენს სათანადო მოპასუხეს;

13.5. სარჩელის თანახმად, პარტნიორებმა მოსარჩელეს დასაბრუნებელი თანხის სანაცვლოდ გაუფორმეს „სრული შინაარსის მინდობილობა“, რომლის გამოყენებით „კომპანიის 100% წილი ლ. ქ-ამ ნასყიდობის ხელშეკრულებით გააფორმა თავის მეუღლეზე – მ. მ-ზე“ და შემდეგ სასამართლომ ეს ხელშეკრულება ბათილად ცნო ფიქტიურობის გამო. პარტნიორების თავიანთ წილებში აღდგენამ აფიქრებინა მოსარჩელეს, რომ მას მიეცა საზოგადოებისაგან თანხის მოთხოვნის უფლება. თუმცა, მითითებული გარემოების საფუძველზე მხოლოდ ის შეიძლება ჩაითვალოს დადგენილად, რომ მოსარჩელემ და პარტნიორებმა შეწყვიტეს მათ შორის თავდაპირველად არსებული სესხის ხელშეკრულება და დადეს წილის ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომელიც თითქოს არ შეასრულეს პარტნიორებმა, არ გადასცეს რა მოსარჩელეს ნასყიდობის საგანი – მათ მფლობელობაში არსებული წილები. შესაბამისად, მოცემული გარემოების არსებობის შემთხვევაში მოსარჩელეს წილის ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე შეეძლო ედავა პარტნიორებთან წილის გადაცემის მოთხოვნით. გამომდინარე აქედან, მოპასუხე კომპანია მოცემული ფაქტობრივი გარემოებების ფარგლებში ასევე არის არასათანადო მოპასუხე;

13.6. მოსარჩელის მითითებით, მან საზოგადოებაში თანხა შეიტანა პარტნიორების თხოვნით, შეტანილი თანხის ამ უკანასკნელთა მიერ უკან დაბრუნების პირობით. ამდენად, მათ შორის დაიდო ხელშეკრულება მესამე პირის (საზოგადოების) სასარგებლოდ და აღნიშნული ურთიერთობა რეგულირდება მესამე პირთა სასარგებლოდ დადებული ხელშეკრულების წესებით, თუმცა, არც მითითებული ნორმების საფუძველზეა შესაძლებელი სარჩელის დაკმაყოფილება, ვინაიდან ვალდებულება მესამე პირს (საზოგადოებას) არ

წარმოემობოდა;

13.7. ის გარემოება, რომ მოსარჩელემ საზოგადოების კაპიტალში შეიტანა თანხა პარტნიორების თხოვნით და მათ ნაცვლად, მაგრამ ვალდებულების გარეშე, მიუთითებს, რომ მოსარჩელეს, როგორც მესამე პირს, შეუსრულებია კრედიტორის (საზოგადოების) წინაშე მოვალე პარტნიორების ვალდებულება. სამოქალაქო კოდექსის 371-ე და 372-ე მუხლების შესაბამისად, მოსარჩელეს შეიძლება წარმოშობოდა მოთხოვნა პარტნიორების მიმართ და არა – კომპანიის მიმართ. მოცემული კი კომპანიის მიმართ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია;

13.8. ამასთან, გასაჩივრებულ განჩინებაში სასამართლომ გამოტოვა ის გარემოება, რომელიც პარტნიორების თხოვნის შესაბამისად, თანხის სანესდებო კაპიტალში შეტანაზე მიუთითებდა. სარჩელიდან ირკვევა, რომ კომპანია ადასტურებს მისთვის თანხის შეტანას, მაგრამ არა – მისი დაბრუნების ვალდებულების აღებას. მოცემული განპირობებულია იმით, რომ კომპანია არ არის ვალდებული დააბრუნოს სანესდებო კაპიტალში შენატანი და, რომ აღნიშნული იმ პარტნიორების ვალდებულებაა, რომელთა ნაცვლადაც მოხდა სანესდებო კაპიტალში თანხის შეტანა.

14. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2016 წლის 26 სექტემბრის განჩინებით მოპასუხის საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

15. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 2 ივნისის განჩინებით მოპასუხის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

16. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოპასუხის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 11 თებერვლის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

17. მოცემულ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლოს შემოწმების საგანი უპირველესად არის საკითხი – სწორად დაუბრუნა თუ არა სააპელაციო სასამართლომ საქმე პირველი ინსტანციის სასამართლოს ხელახლა განსახილველად.

18. სააპელაციო სასამართლოს მიერ პირველი ინსტანციის სა-

სამართლოსთვის საქმის უკან დაბრუნების მართებულობის შეფასებისას, სასამართლომ, უპირველეს ყოვლისა, უნდა გაითვალისწინოს: (1) რა პროცესუალური გარემოებები მიუთითებენ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის უკან დაბრუნებაზე; (2) ამ გარემოებების გათვალისწინებით, რამდენად მიზანშეწონილია საქმის უკან დაბრუნება, და (3) ხომ არ გამოიწვევს ეს საქმის უსაფუძვლოდ გაჭიანურებას (იხ. სუსგ №ას-1118-1145-2011, 2012 წლის 10 იანვარი).

19. სააპელაციო სასამართლოს მიერ პირველი ინსტანციის სამართლოში საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველს განსაზღვრავს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 385-ე მუხლი, რომლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, იმ შემთხვევაში, თუკი ადგილი აქვს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებს [გადანყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძველები], სააპელაციო სასამართლო აუქმებს გადანყვეტილებას და საქმეს უბრუნებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს ხელახლა განსახილველად, ხოლო ამავე მუხლის მე-2 ნაწილი სააპელაციო სასამართლოს შესაძლებლობას აძლევს, არ გადააგზავნოს საქმე უკან და თვითონ გადანყვიტოს იგი.

20. ამრიგად, აღნიშნული მუხლი, ერთის მხრივ, უთითებს პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის დაბრუნების საფუძველებზე, ხოლო, მეორეს მხრივ, სასამართლოს აძლევს უფლებას, ამ საფუძველების არსებობისას, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, სამართლიანი მართლმსაჯულების განხორციელების სტანდარტიდან გამომდინარე, შეაფასოს, რა უფრო მართებულია – მის მიერ გადანყვეტილების გამოტანა თუ საქმის ხელახლა განსახილველად პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაბრუნება (იხ. სუსგ №ას-1234-1175-2014, 2015 წლის 23 თებერვალი).

21. ზემოაღნიშნული განპირობებულია სამართლიანი სასამართლოს უფლებით, რომელიც ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის თანახმად, ადამიანის ერთ-ერთი ძირითადი უფლებაა და თავის თავში მოიცავს ადამიანის უფლებას მისი საქმე გონივრულ ვადაში, სწრაფად და ეფექტიანად განიხილოს სასამართლომ (*Profitis and Others v. Greece*, §93; *Tierce v. San Marino*, §31; *Surmeli v. Germany* [GC], §129; *Capuano v. Italy*, §§30-31; *Versini v. France*, §29), რაც წარმოშობს სახელმწიფოს ვალდებულებას ისე მოაწყოს თავისი სამართლებრივი სისტემა, რომ სასამართლოებმა უზრუნველყონ თითოეული პირის უფლება გონივრულ ვადაში მიაღწიოს საბოლოო გადანყვეტილებას დავაზე, რომელიც მისი სამოქალაქო უფლებებისა და მოვალეობების განხორციელებას ეხება (*Scordino v. Italy* (no.1) [GC] §183, *Surmeli v. Germany* [GC], § 129). თუმცა, ევროპული

კონვენციის მე-6 მუხლი მოითხოვს რა, რომ მართლმსაჯულება იყოს სწრაფი და ეფექტიანი, ხაზს უსვამს, რომ ამით არ უნდა დაზარალდეს მართლმსაჯულების სწორად (სათანადოდ) განხორციელების პრინციპი (*Von Maltzan and Others v. Germany (dec.)* [GC], §132), რომელიც სამართლიანი სასამართლოს უფლების უფრო ზოგადი პრინციპია (იხ. სუსგ №ას-1234-1175-2014, 2015 წლის 23 თებერვალი).

22. სამართლიანი სასამართლოს უფლებით დადგენილი სტანდარტის ჩრილში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული, სასამართლო გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძვლების განხილვა თვალსაჩინოს ხდის, რომ რამდენიმე მათგანი (კერძოდ, 394-ე მუხლის „ა-დ“ და „ვ-თ“ ქვეპუნქტები) პირდაპირ გამომდინარეობს მართლმსაჯულების სწორად განხორციელების პრინციპიდან, მათ შორის, საქმის განხილვაში მხარის მონაწილეობისა და სამართლიანი და საჯარო განხილვის ფუნდამენტური უფლებებიდან, და ქმნის იმ შემთხვევას, როდესაც ცალსახაა, რომ საქმე ხელახლა განსახილველად უნდა დაუბრუნდეს იმ სასამართლოს, სადაც მოხდა აღნიშნული დარღვევა. თუმცა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული კიდევ ორი საფუძველი, კერძოდ: ა) გადაწყვეტილება იურიდიულად არ არის საკმარისად დასაბუთებული; და ბ) გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია – წარმოადგენს ისეთ საფუძვლებს, რომლებიც იძლევა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 385-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, საქმის გარემოებების სრულყოფილი ანალიზის შედეგად და სამართლიანი სასამართლოს უფლების ჩრილში, საქმის პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაბრუნების მართებულობა-არამართებულობის შეფასების საშუალებას (იხ. სუსგ №ას-1234-1175-2014, 2015 წლის 23 თებერვალი).

23. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება და არ დააბრუნოს საქმე უკან, როდესაც არ არსებობს მისი იურისდიქციიდან გამომდინარე შეზღუდვები და მხარეთა პროცესუალური უფლებრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით საქმის უკან დაბრუნების აუცილებლობა (იხ. სუსგ №ას-1118-1145-2011, 2012 წლის 10 იანვარი). აღნიშნულს მოითხოვს, აგრეთვე, რაციონალური მართლმსაჯულებისა და პროცესუალური ეკონომიის პრინციპები, რომლებიც გულისხმობს, რომ სააპელაციო სასამართლომ, რომელიც, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის თანახმად, ასევე, საქმის არსებითად განმხილველი სასამართლოა, პირველი ინსტანციის სასამართლოს საქმე უნდა დაუბრუნოს მხოლოდ გამონაკლის შემ-

თხვევებში, როდესაც მას თავად რეალურად გაუჭირდება ფაქტობრივი გარემოებების დადგენა ან კონკრეტული საქმის გარემოებების გათვალისწინებით მართლაც მიზანშეწონილია საქმის უკან დაბრუნება (იხ. სუსგ №ას-657-618-2012, 2012 წლის 10 დეკემბერი; №ას-1308-1234-2012, 2013 წლის 4 თებერვალი).

24. მოცემულ შემთხვევაში, ზემოაღნიშნული პრინციპების გათვალისწინებით, პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების მართებულობის შეფასებისათვის აუცილებელია მისი სამართლებრივი თავისებურების გათვალისწინება, რაც გამოწვეულია პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოპასუხის მიერ შესაგებლის წარუდგენლობით.

25. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 232¹-ე მუხლის თანახმად, მოპასუხის მიერ ამ კოდექსის 201-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით დადგენილ ვადაში პასუხის (შესაგებლის) წარუდგენლობისას, თუ ეს გამოწვეულია არასაპატიო მიზეზით, მოსამართლეს ზეპირი მოსმენის გარეშე გამოაქვს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. მოსამართლე დააკმაყოფილებს სარჩელს, თუ სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას. წინააღმდეგ შემთხვევაში მოსამართლე ნიშნავს სხდომას, რის შესახებაც ეცნობებათ მხარეებს ამ კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით. სხდომის ჩატარების შემთხვევაში მოპასუხისაგან მტკიცებულებათა მიღება არ ხდება და სასამართლო მოისმენს მოპასუხის მხოლოდ სამართლებრივ მოსაზრებებს სასარჩელო მოთხოვნასთან დაკავშირებით.

26. ზემოაღნიშნული ნორმიდან გამომდინარე, იმისათვის, რათა სასამართლომ დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის გზით დააკმაყოფილოს სარჩელი, მოსამართლე ვალდებულია გამოარკვიოს კანონის ძალით დადგენილად მიჩნეული (სარჩელში მითითებული) ფაქტობრივი გარემოებები ამართლებს თუ არა იურიდიული თვალსაზრისით მოთხოვნას. ასეთ დროს (ივარაუდება შესაგებლის შეუტანლობა ან მოპასუხის გამოუცხადებლობა) გადაწყვეტილების გამოტანა ხდება დადგენილად მიჩნეული გარემოებების მატერიალურ კანონმდებლობასთან ფორმალური შესაბამისობის კვლევის საფუძველზე, ისე, რომ სასამართლო არაუფლებამოსილია, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის შესაბამისად, საქმეში არსებული მტკიცებულებების შეფასების შედეგად დაადგინოს ფაქტობრივი გარემოებები. მოთხოვნის იურიდიული მართებულობის კვლევა, თავის მხრივ, მოიაზრებს მოსარჩელის მოთხოვნის მარეგულირებელი მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის სწორად განსაზღვრას და იმის უტყუარად დადგენას,

სარჩელში მითითებული და კანონის ძალით დადგენილად მიჩნეული გარემოებების სამართლებრივი შეფასება იძლევა თუ არა მოთხოვნის მარეგულირებელი მატერიალური ნორმის შემადგენლობას.

27. ამრიგად, იმის განსაზღვრა, სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები იურიდიულად ამართლებს თუ არა მოთხოვნას, სამართლებრივი შეფასების საკითხია.

28. გამომდინარე აქედან, ვინაიდან სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები დამტკიცებულად მიიჩნეოდა, სააპელაციო სასამართლოს თავად შეეძლო მიეცა აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებებისათვის სათანადო სამართლებრივი შეფასება და გამოეტანა საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილება. შესაბამისად, დაუსაბუთებელია სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საქმის პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაბრუნების თაობაზე.

29. კასატორის მეორე პრეტენზია ეხება სააპელაციო სასამართლოს მხრიდან სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების იმგვარ კვალიფიკაციას, რომელიც გახდა სასამართლოს მიერ მხარეთა შორის სახელშეკრულებო ურთიერთობის დადგენის საფუძველი.

30. საკასაციო სასამართლო იზიარებს ზემოაღნიშნულ პრეტენზიას და მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა მხარეთა შორის სახელშეკრულებო ურთიერთობის არსებობის შესახებ ეწინააღმდეგება მის მიერვე წინამდებარე განჩინების მე-9 პუნქტით დადგენილ გარემოებას, რომ მოსარჩელემ მოპასუხეს თანხა გადასცა მოპასუხე კომპანიის პარტნიორებთან შეთანხმების საფუძველზე. იგი ეწინააღმდეგება იმავე პუნქტით დადგენილ სხვა ფაქტობრივ გარემოებასაც [მოსარჩელე და კომპანიის პარტნიორები შეთანხმდნენ, რომ თანხის სანაცვლოდ მოსარჩელეს გადასცემდნენ კომპანიის 100%-იან წილს].

31. ზემოაღნიშნული ფაქტები არ იძლევა იმ დასკვნის გამოტანის საშუალებას, რომ მოსარჩელესა და მოპასუხე კომპანიას, როგორც დამოუკიდებელი უფლებაუნარიანობის მატარებელ სამართალსუბიექტს შორის, არსებობდა სახელშეკრულებო ურთიერთობა, თუნდაც ზეპირი გარიგების საფუძველზე. მით უმეტეს, დაუსაბუთებელია იმაზე მითითება, რომ მოპასუხე კომპანიამ მხარეთა შორის დადებული ზეპირი ხელშეკრულებით იკისრა თანხის დაბრუნების ვალდებულება. პირიქით, სარჩელის შინაარსიდან იკვეთვა, რომ მოსარჩელე მოპასუხე კომპანიის პარტნიორებისგან ელოდებოდა თანხის დაბრუნებას.

32. ამდენად, საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის მოსაზრებას, რომ სააპელაციო სასამართლომ დაუსაბუთებლად შეცვალა ზეპირი შეთანხმების მხარეები, შესაბამისად, სამოქალაქო

საპროცესო კოდექსის 230-ე მუხლით გათვალისწინებული საპროცესო ნორმის დარღვევით, დამტკიცებულად ჩათვალა ისეთი ფაქტობრივი გარემოება, რომელზეც თავად მოსარჩელეს არ მიუთითებია და აღნიშნულის შედეგად, მივიდა არასწორ დასკვნამდე.

33. მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასებისათვის მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ მოსარჩელემ საზოგადოებას თანხა გადასცა მოპასუხე კომპანიის პარტნიორებთან შეთანხმებით და კომპანიისათვის გადაცემული თანხის დაბრუნების მოლოდინი მას ჰქონდა კომპანიის პარტნიორებისაგან. მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტი, რომ თანხის დაბრუნების შეუძლებლობის გამო მოსარჩელე და კომპანიის პარტნიორები შეთანხმდნენ თანხის ნაცვლად კომპანიის 100%-იანი წილის დათმობის თაობაზე, ასევე ამყარებს ვარაუდს სწორედ კომპანიის პარტნიორებთან შეთანხმების არსებობაზე, რაც სასამართლოს აძლევს საფუძველს, რომ მოცემულ საქმეში მოპასუხის სათანადოობის საკითხი შეამოწმოს.

34. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სასამართლოს მხრიდან სარჩელის წარმატებულობის საკითხის კვლევისას, უპირველესად პასუხი უნდა გაეცეს მთავარ კითხვებს: ვინ, ვისგან, რას და რის საფუძველზე მოითხოვს? პირველი ორი კითხვა იძლევა პასუხს სათანადო მხარეზე, რომლის შემოწმებაც (ისევე, როგორც შემდგომი საკითხები: მოთხოვნა და მისი სამართლებრივი საფუძველი) სასამართლოს პრეროგატივაა (იხ. სუსგ №ას-1085-1042-2016, 2017 წლის 10 მაისი).

35. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 85-ე მუხლის თანახმად, თუ საქმის განხილვისას სასამართლო დაადგენს, რომ სარჩელი აღძრულია არა იმ პირის წინააღმდეგ, რომელმაც პასუხი უნდა აგოს სარჩელზე, მას შეუძლია მოსარჩელის თანხმობით შეცვალოს თავდაპირველი მოპასუხე სათანადო მოპასუხით. თუ მოსარჩელე არ არის თანახმა თავდაპირველი მოპასუხის სათანადო მოპასუხით შეცვლაზე, სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით უარს ეტყვის მოსარჩელეს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

36. ზემოაღნიშნული ნორმა სასამართლოს ავალდებულებს გამოარკვიოს სამართლებრივი თვალსაზრისით სწორად აირჩია თუ არა მოსარჩელემ ის პირი (მოპასუხე), რომელსაც თავისი დარღვეული უფლების აღდგენა უნდა მოსთხოვოს, რათა დავაში ჩაბმული არ აღმოჩნდეს და მოპასუხის საპროცესო მოვალეობანი არ დაეკისროს ისეთ პირს, რომელსაც მოსარჩელის კანონიერ უფლებებთან კავშირი არ გააჩნია.

37. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ ისე დააბრუნა საქმე პირველი ინსტანციის სასამართლოში ხელახლა

განსახილველად, რომ სათანადო მოპასუხის საკითხი არ გამოუკვლევი. სააპელაციო სასამართლომ ზემოაღნიშნული სადავო ფაქტობრივი გარემოების არასწორად დადგენის შედეგად პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიუთითა, რომ ემსჯელა სხვა სამართლებრივი საფუძვლით სარჩელის დაკმაყოფილებასა და დაუსრულებელი გადაწყვეტილების გამოტანის წინაპირობების არსებობაზე, რასაც, შესაძლოა, მოჰყოლოდა არასათანადო მოპასუხისთვის ვალდებულების დაკისრება.

38. საკასაციო პალატის შეფასებით, დავის სწორად გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობისაა საკითხი იმის თაობაზე, სარჩელში მითითებული გარემოებების დამტკიცებულად მიჩნევის პირობებში ვის ეკისრება სამოქალაქო პასუხისმგებლობა, მოპასუხე კომპანიას თუ მის პარტნიორებს. სწორედ აღნიშნული საკითხი უნდა გახდეს სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანი. თუ აღნიშნული მსჯელობის შედეგად სააპელაციო პალატა მივა იმ დასკვნამდე, რომ სათანადო მოპასუხეებს წარმოადგენენ მოპასუხე კომპანიის პარტნიორები, საქმეს მსვლელობა მიეცემა იმის შესაბამისად, იქნება თუ არა მოსარჩელე თანახმა თავდაპირველი მოპასუხის სათანადო მოპასუხეებით შეცვლაზე. აღნიშნული თანხმობის არსებობის პირობებში, სააპელაციო სასამართლომ უნდა იმსჯელოს ხელახლა განსახილველად საქმის პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაბრუნების მიზანშეწონილობაზე, ხოლო ასეთი თანხმობის არარსებობისას, – სარჩელის დაკმაყოფილება-არდაკმაყოფილების საკითხზე.

39. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის ე¹ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

40. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“¹ ქვეპუნქტით აუქმებს გასაჩივრებულ განჩინებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს ქვემდგომ სასამართლოში, რომელმაც საპროცესო სამართლის წესების დაცვით უნდა განსაზღვროს სათანადო მოპასუხის საკითხი და ამის შემდგომ გადაწყვეტოს სარჩელის ბედი.

41. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განანილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას, სასამართლო ხარჯების განანილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას.

42. მოცემულ შემთხვევაში კასატორს უნდა დაეკისროს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2016 წლის 26 სექტემბრის განჩინებით გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის 8000 (რვა ათასი) ლარის გადახდა სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. შპს „გ-ის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 11 თებერვლის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
3. კასატორ შპს „გ-ს“ (ს/კ: ...) სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ (ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაეკისროს საკასაციო სასამართლოს 2016 წლის 26 სექტემბრის განჩინებით გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის 8000 (რვა ათასი) ლარის გადახდა;
4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

მხარეთა გამოუცხადებლობის შედეგები

ბანკინება საქართველოს სახელით

№ას-439-439-2018

15 მარტი, 2019 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
პ. ქათამაძე (მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: თანხის დაკისრება, იპოთეკით დატვირთული ქონების რეალიზაცია

აღწერილობითი ნაწილი:

1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 15 მარტის გადაწყვეტილებით:

1.1. შპს „ს.ო.ბ-ის“ (შემდეგში: მოსარჩელე, გამსესხებელი) სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა;

1.2. ი. მ-ს (შემდეგში: მოპასუხე, მსესხებელი, აპელანტი, კასატორი) გამსესხებლის სასარგებლოდ დაეკისრა 2014 წლის 27 ივნისის სესხის ხელშეკრულებიდან დავალიანების, 13 845 აშშ დოლარის (მათ შორის: სესხის ძირითადი თანხა – 10 000 აშშ დოლარი, სარგებელი – 2 972 აშშ დოლარი, პირგასამტეხლო – 873 აშშ დოლარი) გადახდა;

1.3. მსესხებელს გამსესხებლის სასარგებლოდ დაევალა 2014 წლის 27 ივნისის სესხის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სარგებლის (სესხის ძირი თანხის 3%) ანაზღაურება, სასამართლოში სარჩელის აღძვრიდან 2018 წლის 27 ივნისამდე;

1.4. დადგინდა, რომ დავალიანება დაფარულიყო გამსესხებლის სასარგებლოდ იპოთეკით დატვირთული მსესხებლის კუთვნილი უძრავი ქონების (მდებარე, ქ. თბილისი, ..., შენობა-ნაგებობა №2, 87.63კვ.მ, შემდეგში მოხსენიებული, როგორც უძრავი ქონება) რეალიზაციით.

2. ხსენებული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მსესხებელმა, რომელმაც მოითხოვა მისი ნაწილობრივ (წინამდებარე განჩინების 1.3. პუნქტი) გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით გასაჩივრებულ ნაწილში სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

3. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 5 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და პირველი ინსტანციის სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება ძალაში დარჩა.

3.1. დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას სასამართლომ საფუძვლად დაუდო საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომი – სსსკ) 387.1 მუხლი (თუ სააპელაციო საჩივრის აღმძვრელი პირი არ გამოცხადდება საქმის ზეპირ განხილვაზე, მონინალმდგე მხარის თხოვნით სააპელაციო სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ). სასამართლომ საქმეზე დაადგინა, რომ 2017 წლის 5 ოქტომბრის სხდომაზე არ გამოცხადდა აპელანტი (მსესხებელი), რომლის წარმომადგენელსაც სსსკ-ის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით ეცნობა სხდომის დღის შესახებ. ამასთან, ამავე სხდომაზე, მეორე მხარის წარმომადგენელმა იშუამდგომლა დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე. სასამართლომ მიუთითა სსსკ-ის 215.3 მუხლზე (ამ კანონის მიზნებისათვის, საპატიო მიზეზად ჩაითვლება მხარის მიერ შუამდგომლობისა და განცხადების წარდგენის შეუძლებლობა, რაც გამოწვეულია ავადმყოფობით, ახლო ნათესავის გარდაცვალებით ან სხვა განსაკუთრებული ობიექტური გარემოებით, რომელიც მისგან დამოუკიდებელი მიზეზით შეუძლებელს ხდის სასამართლო პროცესზე გამოცხადებას ან/და შუამდგომლობისა და განცხადების წარდგენას. ავადმყოფობა დადასტურებული უნდა იქნეს სამედიცინო დანესებულების ხელმძღვანელის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტით, რომელიც პირდაპირ მიუთითებს სასამართლო პროცესზე გამოცხადების შეუძლებლობაზე) და აღნიშნა, რომ აპელანტს ან მის წარმომადგენელს გამოუცხადებლობის რაიმე საპატიო მიზეზი სასამართლოსათვის არ უცნობებია. აქედან გამომდინარე, არსებობდა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის საფუძველი.

4. დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე აპელანტმა საჩივარი შეიტანა, მან ამ გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმის არსებითად განხილვა მოითხოვა, შემდგომ ორი საფუძველით: არც მოპასუხეს და არც მის წარმომადგენელს სასამართლო უწყება კანონით დადგენილი წესით არ ჩაჰბარებია; სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად არ ამართლებს სარჩელის მოთხოვნას.

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 8 თებერვლის განჩინებით საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა.

5.1. სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტის არგუმენტი, რომ 2017 წლის 5 ოქტომბრის სხდომის შესახებ კანონით დადგენილი წესით არ ეცნობა, რადგან საქმის მასალებით აღნიშნული არ დასტურდებოდა. პირიქით, საფოსტო უკუგზავნილებით დგინდებოდა, რომ 2017 წლის 7 ივნისს აპელანტის წარმომადგენელს შესაბამისი უწყებით ეცნობა 2017 წლის 5 ოქტომბრის სხდომისა და მასზე არა-

საკატიო მიზეზით გამოუცხადებლობის შედეგების თაობაზე.

6. ზემოაღნიშნული განჩინება მოპასუხემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სადავო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა, შემდეგი დასაბუთებით:

6.1. აპელანტს სასამართლო უწყება სსსკ-ის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით არ ჩაჰბარებია;

6.2. უკანონო სასამართლო გადაწყვეტილების გასაჩივრებული ნაწილი, კერძოდ, სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სარგებლის მსესხებლისათვის დაკისრება სესხის ძირითადი თანხის 3%-ით, სასამართლოში სარჩელის აღძვრიდან 2018 წლის 27 ივნისამდე. აქ გასათვალისწინებელია ის, რომ სარჩელის აღძვრამდე მოპასუხეს მოსარჩელესთან ცალმხრივად შეწყვეტილი ჰქონდა ხელშეკრულება, შესაბამისად, მსესხებელს სარგებელი ხელშეკრულების შეწყვეტის დღემდე უნდა დაჰკისრებოდა და არა – ხელშეკრულების მოქმედების ბოლო ვადამდე. გარდა ამისა, სესხზე დარიცხული სარგებელი შეუსაბამოდ მაღალი და არაგონივრულია.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 28 თებერვლის განჩინებით, სსსკ-ის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად და მიღებულ იქნა განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო შეისწავლა წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის საფუძვლები, შეამოწმა გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთება და მიაჩნია, რომ მოპასუხის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული განჩინება კი – დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

7. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლოს განხილვის საგანია სააპელაციო პალატის სხდომაზე მოპასუხის/აპელანტის გამოუცხადებლობის გამო მიღებული დაუსწრებელი გადაწყვეტილებისა და მისი უცვლელად დატოვების შესახებ განჩინების კანონიერება.

8. საკასაციო სასამართლო უარყოფს კასატორის პრეტენზიას და განმარტავს, რომ სააპელაციო პალატის მიერ დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოსატანად ვლინდებოდა ყველა კანონისმიერი წინაპირობა, კერძოდ, სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღების წესსა და წინაპირობებს სსსკ-ის 387-ე მუხლი განსაზღვრავს. აღნიშნული ნორმით გაუთვალისწინებელ შემთხვევებში კი, პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის შე-

სახებ ამ კოდექსში ჩამოყალიბებული ნორმები გამოიყენება. სსსკ-ის 387.1 მუხლის თანახმად, თუ სააპელაციო საჩივრის აღმძვრელი პირი არ გამოცხადდება საქმის ზეპირ განხილვაზე, მონინალმდევე მხარის თხოვნით სააპელაციო სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ.

9. კანონის ზემოაღნიშნული ნორმის ანალიზიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლო უფლებამოსილია, მიიღოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, თუ: აპელანტი, რომელსაც საქმის განხილვის დრო კანონით დადგენილი წესით ეცნობა, არასაპატიო მიზეზით არ გამოცხადდა სხდომაზე და არც გამოცხადების შეუძლებლობის თაობაზე არ აცნობა სასამართლოს. ასეთ შემთხვევაში, მონინალმდევე მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე, სასამართლო დაუსწრებელი გადაწყვეტილებით არ დააკმაყოფილებს სააპელაციო საჩივარს. ამავდროულად, ზემოაღნიშნული საპროცესო ღონისძიება ერთგვარი სანქციაა ისეთი მხარისათვის, რომელიც არასაპატიოდ არ ცხადდება საქმის განხილვაზე. ამდენად, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიღებისათვის უნდა არსებობდეს 387.1 მუხლის შემადგენლობის ყველა ელემენტი: ა) აპელანტის გამოუცხადებლობა; ბ) გამოუცხადებლობის არასაპატიო მიზეზი; გ) მონინალმდევე მხარის შუამდგომლობა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის შესახებ (მდრ. სუსგ. №ას-1555-2018, 7.06.20196.).

10. განსახილველ შემთხვევაში, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებას საფუძველად ვერ დაედება კასატორის მიერ იმ გარემოებაზე მითითება, რომ აპელანტს სასამართლო უწყება სსსკ-ის 70-ე-78-ე მუხლებით დადგენილი წესით არ ჩაჰბარებია. საქმეში არსებობს აპელანტის წარმომადგენლისათვის გაგზავნილი სასამართლო უწყება და უკუგზავნილი ამ უწყების წარმომადგენლის ოჯახის წევრისათვის (ბაბუა) ჩაბარების შესახებ. სსსკ-ის 70.1 მუხლის მიხედვით, მხარეს ან მის წარმომადგენელს სასამართლო უწყებით ეცნობება სასამართლო სხდომის ან ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულების დრო და ადგილი. უწყება მხარისათვის და მისი წარმომადგენლისათვის ჩაბარებულად ჩაითვლება, თუ იგი ჩაჰბარდება ერთ-ერთ მათგანს ან ამ კოდექსის 74-ე მუხლით გათვალისწინებულ სუბიექტებს. ამავე კოდექსის 74.1 მუხლის შესაბამისად, თუ სასამართლო უწყების ჩამბარებულმა სასამართლოში გამოსაცხებელი პირი ვერ ნახა მხარის მიერ მითითებულ მისამართზე, იგი უწყებას აბარებს მასთან მცხოვრებ ოჯახის რომელიმე ქმედუნარიან წევრს. უწყების მიმღები ვალდებულია უწყების მეორე ეგზემპლარზე აღნიშნოს თავისი სახელი და გვარი, ადრესატთან დამოკიდებულება. უწყების მიმღები ასევე ვალდებულია უწყება დაუყოვნებლივ ჩააბა-

როს ადრესატს. უწყების ამ ნაწილით გათვალისწინებული პირისათვის ჩაბარება ჩაითვლება უწყების ადრესატისათვის ჩაბარებად, რაც დასტურდება უწყების მეორე ეგზემპლარზე უწყების მიმღების ხელმოწერით. აქედან გამომდინარე, თუკი მხარე სასამართლოში საქმეს წარმომადგენლის მეშვეობით აწარმოებს, სასამართლო არ არის ვალდებული, უწყება ორივე მათგანს გაუგზავნოს, ამასთან, საკმარისია უწყება ერთ-ერთ მათგანს ან სულაც მათი ოჯახის რომელიმე ქმედუნარიან წევრს ჩაჰბარდეს, ასეთ პირობებში უწყება მხარისათვის ჩაბარებულიად მიიჩნევა.

11. ამდენად, რაკი საქმის მასალებით ნათლად დასტურდება სასამართლო უწყების აპელანტის წარმომადგენლის ოჯახის წევრისათვის ჩაბარების ფაქტი, საკასაციო სასამართლოს დაუსაბუთებლად მიიჩნია უწყების ჩაუბარებლობის თაობაზე მოპასუხის პრეტენზია. კასატორი რაიმე ისეთ არგუმენტზე ვერ მიუთითებს, რაც საქმეში არსებული სასამართლო უწყების ჩაბარების დამადასტურებელ მტკიცებულებას გააქარწყლებდა, ამ მტკიცებულებით კი, დადასტურებულია მისთვის უწყების კანონით დადგენილი წესით ჩაბარება.

12. კასატორის მეორე პრეტენზია ისაა, რომ სააპელაციო სასამართლოს მის წინააღმდეგ დაუსწრებელი გადაწყვეტილება არ უნდა გამოეტანა, რადგან სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად არ ამართლებდა მოსარჩელის მოთხოვნას. საკასაციო პალატას კასატორის ეს პრეტენზიაც დაუსაბუთებლად მიიჩნია შემდეგ გარემოებათა გამო: კასატორის მიერ მოხმობილი სსსკ-ის 230-ე მუხლი მოცემულ შემთხვევაში არ გამოიყენება. იგი სხვა შემთხვევას აწესრიგებს, კერძოდ, ამ ნორმის თანახმად, თუ მოპასუხე არ გამოცხადდება საქმის განხილვაზე და მოსარჩელე შუამდგომლობს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანაზე, მაშინ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები დამტკიცებულად ითვლება. ამასთან, სასამართლო ვალდებულია შეამოწმოს, დამტკიცებულად მიჩნეული ფაქტობრივი გარემოებები იურიდიულად ამართლებს თუ არა მოსარჩელის მოთხოვნას. ამ შემთხვევის მიზანი ისაა, რომ, თუ სარჩელში მითითებული გარემოებები იურიდიულად ამართლებს სასარჩელო მოთხოვნას, სარჩელი დაკმაყოფილება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, სასამართლო უარს ეტყვის მოსარჩელეს მის დაკმაყოფილებაზე. რაც შეეხება იმ შემთხვევას, როდესაც სასამართლო სხდომაზე არ გამოცხადდება მოსარჩელე, მოპასუხის შუამდგომლობის საფუძველზე სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ (სსსკ-ის 229-ე მუხლი). ასეთივე შინაარსის დანაწესს შეიცავს სსსკ-ის 387.1 მუხლი, რომლის თანახმად, თუ სააპელაციო საჩივრის აღმძვრელი პირი (ანუ სააპელაციო მო-

სარჩელე) არ გამოცხადდება საქმის განხილვაზე, მონინალმდევე მხარის თხოვნით სააპელაციო სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ. არც მოსარჩელის და არც აპელანტის გამოუცხადებლობისას, მათ ნინალმდევე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დროს, სასამართლო არ შეაფასებს საქმეში არსებულ მტკიცებულებებს და არც მთლიანად საქმეს სამართლებრივი თვალსაზრისით. მას გამოაქვს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება სარჩელის (სააპელაციო საჩივრის) დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ მოსარჩელის (აპელანტის) გამოუცხადებლობის გამო და არა – საქმის მასალების მიხედვით.

13. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ დაუსწრებელ გადაწყვეტილებასა და ამ გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების განჩინებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა, შესაბამისად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ისინი უცვლელად უნდა დარჩეს.

14. სსსკ-ის 410-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას. განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო არ აკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ განჩინებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, 7.2, 257.1, 264.3, 408.3, 410-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ი. მ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 8 თებერვლის განჩინება და ამავე სასამართლოს 2017 წლის 5 ოქტომბრის დაუსწრებელი გადაწყვეტილება;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლო
თბილისი 0110, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6
ტელ.: (995 32) 2 98 20 75
www.supremecourt.ge